

Міністерство культури та інформаційної політики України
Національна бібліотека України для дітей
Національна секція ІВВУ
Українська асоціація працівників бібліотек для дітей

«**ТВОРЧИ**
В
КАНІКУЛИ»

*Всеукраїнський дитячий
літературний конкурс*

2022

Київ — 2022

Міністерство культури та інформаційної політики України
Національна бібліотека України для дітей
Національна секція Міжнародної ради з дитячої та юнацької книги ІВВУ
Українська асоціація працівників бібліотек для дітей

«ТВОРЧІ КАНІКУЛИ»

Всеукраїнський дитячий літературний конкурс

УДК 027.625(477):[021.4:82-053.2

Т 28

**Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.
Укладач Н.А. Хльобас.
Літературний редактор В.В. Зеленська.**

«Творчі канікули» : Всеукр. дит. літ. конкурс / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Н. А. Хльобас. — Київ : НБУ для дітей, 2022. — 272 с.

Збірник містить кращі роботи учасників Всеукраїнського дитячого літературного конкурсу «Творчі канікули-2022», організованого та проведеного Національною бібліотекою України для дітей у червні-листопаді 2022 року.

© Національна бібліотека України для дітей

*Алла ГОРДІЄНКО,
голова журі,
генеральний директор
Національної бібліотеки України для дітей,
президент Національної секції ІВВУ,
президент Української асоціації працівників
бібліотек для дітей,
заслужений працівник культури України,
кандидат культурології*

Традиційно літні канікули є часом відпочинку, безмежної творчості й активного пізнання навколишнього світу. Всеукраїнський дитячий літературний конкурс «Творчі канікули» – своєрідний трамплін для потоку тієї нестримної дитячої фантазії, яка має змогу проявитися аж у семи номінаціях. Проте цього року переважна більшість дитячих робіт, незалежно від номінації, мали наскрізну тематику – відчуття війни... Страшної, ненависної, тієї, що назавжди змінює звичне життя, нищить домівки, забирає найрідніших... Та повномасштабне вторгнення російських військ тільки зміцнило національний імунітет після дворічної боротьби з пандемією. А роботи учасників шостого сезону «Творчих канікул» стали пророчими для перемоги України. Адже розквіт творчості українського слова в умовах агресивних спроб російського нападника фізично знищити все українське – що це, як не тріумф? Тому ми безмежно розчулені й пишаємося кожною сторінкою, що надійшла цьогоріч на конкурс із кожного куточка України.

Пишаємося вашою здатністю дружити, вірити у дива, помічати красу в кожній миті і створювати ці дива, розмірковувати як дорослі і сплітати думки у неповторні комбінації слів; мріяти як діти і діяти, наближаючи нас до Перемоги.

Хочемо висловити щиро вдячність Національній спільці письменників України за надійне партнерство за будь-яких умов. Велика подяка усім членам журі за участь у підтримці дитячої творчості.

З нетерпінням чекаємо часу, коли зможемо відсвяткувати Перемогу України і перемогу творчості кожного з вас у стінах Національної бібліотеки України для дітей. А поки що – віримо у власну незламність і плекаємо силу слова у творчості, кожен із нас – українців та українок, хоч би де ми зараз були.

І, звісно, вітаємо переможців!

Марія МОРОЗЕНКО

Українська письменниця, літературний редактор, член Національної спілки письменників України, голова Творчого об'єднання дитячих письменників Національної спілки письменників України (2016-2019), Київської організації НСПУ (від 2019), керівник та ведуча культурологічної студії «Духовність української родини» при Національному музеї літератури України. Володарка золотої нагороди III Всеукраїнської виставки-ярмарку «Буквиця» (2006), лауреат конкурсу «Руко-месо» у номінації «Твори для дітей» та лауреат премії Кабінету Міністрів України імені Лесі Українки за літературно-мистецькі твори для дітей та юнацтва за повісті «Іван Сірко. Великий характерник», «Славетний кошовий» та «Я закохалася» (2017). Незмінний член журі Всеукраїнського дитячого літературного конкурсу «Творчі канікули» з 2017 року.

Авторка збірок та книжок для дітей та дорослих: «Іван Сірко. Великий характерник», «Іван Сірко славетний кошовий», «Про країну Ласунів», «Найвірніші», «Я закохалася», «Незвичайні пригоди Чока, який шукав країну Щастя», «У зеленому ярочку», «Чарівна азбука», «Чарівна математика», «Вечорової пори», «Княгиня Ольга», «Зоряні перевесла», «Елегія любові», «Доросла зима» тощо.

Неоніла ДИБ'ЯК

Українська поетеса, прозаїк, критик. Член Національної спілки письменників України. Лауреат обласної літературної премії імені Валер'яна Поліщука. У 2011 р. книга Н. Диб'як «Зозулі мого саду» (2009) перемогла в щорічному обласному конкурсі «Найкраща книга Рівненщини» (номінація «Найкраща поетична збірка»).

Також авторству письменниці належать збірки: «Цвіт сон-трави» (2006), «Іванкова книжка» (2008), «Зозулі мого саду» (2009), «Мій нев'янучий цвіт» (2014), «Городищенські ретроспекції» (2015) та ін.

Еліна ЗАРЖИЦЬКА

Українська письменниця, журналістка, громадська діячка, член Національної спілки письменників України, Національної спілки журналістів України.

Лауреат Міжнародної літературно-мистецької премії імені Пантелеймона Куліша (2015), премії імені Валер'яна Підмогильного (для прозаїків) (2016, м. Дніпро), Міжнародної літературної премії «Сад божественних пісень» імені Григорія Сковороди (2017), Міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова» (2018) та ін. Нагороджена Міжнародною медаллю імені Олександра Довженка (2019), нагрудним знаком «За заслуги перед громадою» (2020, м. Дніпро), золотий письменник України (2021).

Автор та співавтор численних дитячих книг. За мотивами казок Еліни Заржицької створено мультфільми, а самі казки перекладені кількома мовами.

Інна КОВАЛЬЧУК

Українська поетеса, перекладач, літературний критик. Член Національної спілки письменників України. Автор збірок віршів для дітей: «Бе-ре-зень», «Відгадайки для малят», «Казки зимових вечорів»; прози для дітей «Даринка». Член журі літературної премії імені Максиміліана Кириєнка-Волошина та літературної премії імені Шолом-Алейхема МКІП України. Лауреат міжнародного поетичного фестивалю «Зірка Різдва – 2014», Міжнародної літературної премії «Гілка золотого каштану – 2014» за поетичну збірку «Свобода самоти», Всеукраїнської літературної премії імені Василя Мисика (2018), літературної премії імені Павла Тичини (2020), переможець Міжнародного конкурсу малої прози «Бути людиною» тощо. Почесний член Спілки незалежних письменників Болгарії, Дружества письменників Македонії, Хорватії, Чорногорії.

Катерина МІЩУК

Українська поетеса, художній редактор, ілюстратор, художник. Член Національної спілки письменників України. Дизайнер у видавництві «Юніверс» та у дитячому придатницькому журналі «Крилаті». У 2004 р. стала членом літературного об'єднання «Радосинь». Автор книжок: «Доц у глечичку», «Затемнення соняшника», «Зимописи». Лауреат літературної премії імені Василя Симоненка (2006); отримала грант президента України (2008); стипендіат Київського міського голови (2008); лауреат Міжнародної літературної україно-німецької премії імені Олеся Гончара (2011); лауреат літературної премії «Золотий тризуб» (2012); лауреат премії літературного об'єднання «Радосинь» (2018).

Леся МОВЧУН

Українська письменниця, драматург, кандидат філологічних наук, автор статей із питань культури української мови, лексикографії та римології, а також посібників для навчальних закладів і словників, зокрема академічних. Член Національної спілки письменників України, науковий співробітник Інституту української мови.

Автор книжок: «Боса троянда», «Неслухняні яблучка», «Чепуриться черепаха: скоромовки», «Для чемних ведмежат», «Кактусове королівство», «Ви такого ще не чули», «Мовна лікарня. Пригоди Лерки Севрючки і цікаві завдання з культури мови», «Усе підростає», «Арфа для павучка», «Про цікавих тварин загадки малим», «Цікава розмова про мову. Чого тобі не розповіли на уроці», «Рожевий записник детектива Стасика», «Бабай-Ага і козак Невидим: п'єси», «Панда любить мандрувати». Лауреат Корнійчуковської премії, літературних премій – імені Платона Воронька (2019) та «Благовіст» (2021), премії Воляників-Швабінських фундації Українського вільного університету (2021).

Лариса НЕДІН

Українська актриса, письменниця, театральний педагог, журналіст, громадський діяч. Заслужена артистка України, член Національної спілки письменників України, Національної спілки театральних діячів України, член правління ТС «Асоціація діячів естрадного мистецтва України». Автор книг для дітей: «Дякую Тобі, Боже», «Хитре Лисенятко», «Святий Миколай», «Пори року», «Христос Воскрес!», «Осінній перелив» тощо. Лауреат літературної премії імені Андрія Малишка, театральної премії імені Михайла Старицького, Міжнародної мистецької премії імені Семена Гулака-Артемовського, Міжнародної літературно-мистецької премії «Тріумф», нагороджена Українським фондом культури медаллю «За високий професіоналізм».

Леся ПРОНЬ

Українська поетеса, письменниця, пише для дорослих і дітей. Лауреат Всеукраїнського літературного конкурсу імені Леся Мартовича (2014), літературної премії «Благовіст» (2019), літературної премії імені Платона Воронька (2019). Член Національної спілки письменників України.

Авторка книжок поезій «Плетениця долі» (2010), «Круговерть» (2011), «У купелі вітрів» (2015), дитячих книг «День усміється» (2011), «На крилах року» (2013), «Подарунок сонечка» (2018), «Чути дзвоники святкові» (2019), «Країна бджіл» (2022).

Світлана ПРУДНИК

Письменниця, літературний редактор, журналістка. Член національних спілок – журналістів і письменників. Заслужений журналіст України. Нагороджена грамотою Верховної Ради України, грамотою Кабінету Міністрів України. Її казка «Як знайшлися літери» увійшла до короткого списку Дитячої книги року ВВС-2012.

Серед творів для дітей насамперед відома казками: «Острів балакунів», «Одинадцять казок про дванадцять місяців», «Якби ти був добрим», «Стрибаюче місто», «Як знайшлися літери», «Як їжаки у вирії літали», «Дві миші у kota на спині» та ін.

ГРАН-ПРІ

ТЕНДІТНА Поліна
 16 років
 Донецька область

Стомлена падаєш горілиць на свіжоскошену траву, знаходиш прив'ялу гілочку кислого кінського щавлю й розмовляєш із небом. А воно відкриває перед тобою свою таємницю, даючи можливість побачити, як Чумацький Шлях із мішків витрушує останню сіль на зоряний килим.

Знайомтеся – це ми

ШЕВЧЕНКО Анастасія
 11 років
 Харківська область

Ми не граємо в бадмінтон, бо у дворі біля будинку мало місця, а вийти на спортмайданчик не можна. Ми мусимо бути там, де є «дві стіни»...

ХІЛНІЧ Марія
 14 років
 Київська область

Ніколи не припиняйте мріяти. Мрії — це те, на чому тримається світ. А ще — завжди вірте. Навчіться вірити навіть у те, на що вже зовсім не сподівається.

Моя Україна. З вірою у Перемогу

КАСЯН Поліна
11 років
Черкаська область

Тільки величавий старезний Кань-йон за парком точно знав, що смуток не вічний. Йому про це щодня жибоніла річка Надій, яка несла свої води зі Сходу, ввібравши дух Непохитних.

ЕСАУЛОВА Ніка
11 років
м. Київ

*Не знаю їх імен і де живуть,
Хто їх шукає і за ними плаче...
Я душу їх відчула у собі
І серце щире, болісне й гаряче...*

НОСОВА Діана
17 років
Кіровоградська область

Ти був мені опорою. Ми об'єдналися проти спільного зла, змогли знайти спільну мову, були разом міцні, як ніколи. Без тебе я не впевнений, що все б вийшло.

Природа – джерело натхнення та краси

ВЕРБИЦЬКА Софія
11 років
Волинська область

*Ніжно звучить мелодія пісні,
що зливається зі звуками при-
роди, лікує душу, надихає на
творчість, збагачує почуття і
розум.*

ГРИНЬКО Аліна
14 років
Чернівецька область

*Прокинуся вранці, пройдуся босо-
ніж по теплій росі, сяду біля сли-
ви в нашому саду і спостерігаю
за природою: легенький вітерець
ледь колише листя дерев, заліта-
ючи поміж ряди саду.*

ІЛЮК Валерія
16 РОКІВ
Рівненська область

*Все позолотила в парку і у сквері.
Губляться каштани в кучерях трави.
Відчиняє Осінь вітерцеві двері,
Хилить посмутнілі верби до води.*

І в кожному із нас уже живе філософ

МИХАЙЛЮКОВА Анастасія
13 років
Сумська область

Задумалася... «Не убий...» Справді, не тільки фізично, а й словом, вчинком можна вбити людину. І не лише людину... Адже на Землі все живе.

ФРАНЦУЗ Вікторія
16 років
Чернігівська область

*Є Ти, Хто запалює очі, душі, серця.
Наповнює їх любов'ю.
Та є й Ти, Хто запалює гніт у вибухівці, щоб навіки поквитатися з ворогом!*

Моя майбутня професія

ДИМОВ Денис
11 років
Одеська область

Я добре розумію, що легендами стають не всі, але велике бажання та прагнення можуть вирішити все.

ЛЯШУК Марія
15 років
Волинська область

Я розумію, що не кожна мрія здійснюється. Мало просто мріяти, потрібно для цього ще й працювати. Було б добре завчасно зробити правильний вибір і працювати над собою.

Безмежний світ моєї уяви

ВОЛИНЕЦЬ Данило
12 років
Київська область

Як грім серед ясного неба, пролунали постріли і вибухи. Коршуном налетів ворожий літак, поливаючи вогнем відступаючі війська. Солдати і біженці, падаючи на землю, хвилюю зливалися з полем.

ГАФЯК Олена
15 років
Полтавська область

...ми раптом зрозуміли, що не лише молоді та гарні мають бажання виглядати неперевершено. Будь-яка жінка варта цього, незалежно від віку та професії. Тому зустрічайте новий формат та погляд!

Далі буде? Ні, далі – вже є!

АФІМ'ІНА Іляна
12 років
Дніпропетровська область

Невже дорослі не розуміють одну просту істину: якщо б навколо було б більше диваків, то й світ став би кращим, адже кожен із нас так чи інакше дивак. Але ж це чудово! Чи не так?

ГРАН-ПРІ

Кожна з цих робіт була визнана найкращою у своїй номінації. Тому ми вирішили винести їх поза категоріями. Сподіваємося, що ім'я авторки зовсім скоро стане відомим широкому колу читачів!

Тендітна Поліна
16 років
Донецька область
м. Лиман

ОСІННІ ЗАМАЛЬОВКИ

Останні дні осені... Ще вчора здійснювали свій переліт павуки на павутинні, немов на сонячних нитках. А невидима рука пані Осені намотувала їх на клубок, з якого при нагоді зв'яже собі дивовижну шаль. А красуні берізки хизувалися неймовірної краси та кольору сукнями. Який кому пасує більше? Жовтий, кукурудзяний, медовий, гірчиці чи оранжевий? Не відстає від цієї палітри і небо. За одну мить воно набуває різних відтінків: королівського синього, ультрамаринового, сапфірового, кобальтового, а то й джинсового.

А сьогодні рвучкі пориви вітру змішали всі тони на мольберті. В останньому вальсі кружляють пелюстки чорнобривців, алізаринове листя з вишень, мандаринові шалики старих кленів. Щоб підтримати цей меланхолійний різнокольоровий танок, вітер зірвав і декілька зелених листочків із бузку. Як вправний диригент він керує не тільки вишуканими па, але й музичним темпом: *Conbrio, Agitato, Smozando, Dolce...*

Але вітер не спиняється. Спробувавши себе у ролі диригента, він показує свою майстерність гри на різних музичних інструментах. То цілу ніч гамселить на барабанах, то намагається скопіювати монотонну прощальну пісню літа під акомпанемент скрипки, то виду-

ває фальшиві ноти на поржавілій від частих дощів трубі, то тихенько, ледь чутно, перебирає струни на своїй улюбленій Еоловій арфі. Не залишаються байдужими до цієї симфонії й останні перелітні птахи. Арія диких гусей змінюється гортанним співом запізнілих із перельотом журавлів, sms надсилають свої виступи ластівки.

Після короткочасного перепочинку від тривалих затяжних темно-бузкових дощів, нічне небо вкривається безліччю золотих зірок, які відбиваються на ультрамариновій тканині глибоких калюж казковим мережаним візерунком. Слабенький вітерець наганяє водні брижі, але не спотворює цього орнаменту. Й інколи може паморочиться у голові від стану невагомості, який огортає тебе після тривалого спостереження за зоряною картою неба на водній поверхні. Час втрачає свою вирішальну функцію і ти ніяк не можеш збагнути свого місця знаходження: чи ти біля дощових «озер», чи на небі серед бурштинових зірок... Щоб зупинити цю театральну виставу, організовану вітром, бабуся Хмара пригорщами сипле на стомлену землю легеньку мжичку.

А вночі вже часті осінні гості – Заморозки. Їхня щедрість дивує навіть саму Осінь. Зранку, при перших променях сонця, стають помітними їхні дарунки. Срібні розсипи виблискують на кущах, деревах, останніх квітах і прижовклій траві. Щоправда ці коштовності тимчасові. Але не в цьому річ.

А вітер знову починає пустувати. Надто довго, аж цілий тиждень, він був старанним хлопчиком. Цей бешкетник без жалю цілими жменями зриває листя й робить із нього кольорові феєрверки. Ще деякий час листочки під поривами вітру продовжують вишукані реверанси, але вже зовсім скоро, обтяжені осіннім дощем, ляжуть на спочинок. Довгий зимовий сон. Прикриваючи своїми тендітними тільцями насінинки майбутніх квітів. Майбутнього калейдоскопу весняних та літніх барв.

А В СЕРЦІ ТІЛЬКИ ТИ, ЄДИНИЙ МІЙ, КОХАНИЙ, РІДНИЙ КРАЮ!

«Щедрим» на подорожі виявилось життя Лариси Петрівни Косач. Тарту, Сурамі, Кутаїсі, Хоні, Санремо, Теллава, Торонто, Берлін... Але до останньої хвилини вона так і залишилася українкою з Україною в серці. Бо там, у далеких краях, надавали снаги сни. Неймовірної краси українські пейзажі, схожі на казкові марення.

Фантастичні береги бурхливої грузинської Ріоні. Але часто у сновидіннях бачиться захід сонця на Стирі. Літній амарантово-рожевий вечір. Навкруги після спекотного гарячо-рожевого дня запанувала тиша кармінового забарвлення. На спокійному аметистовому плесові річки — рибалка-човняр. Здається, що від надмірних золотаво-березових сонячних променів стомилися навіть блідо-рожеві хмари, що стоять нерухомо на небесному діамантово-рожевому небосхилі. Не мають змоги захитатися шоколадні дерева чи затріпотіти листям темно-бірюзові кущі. І навіть зарості андрійно-зеленого очерету застигли, мов намальовані. А тихій плюскіт темно-каштанового човна, який коли-не-коли вливається в цю тишу разом із акробатичними стрибками сміливих рибин, не порушує загального відпочинку стомленої за день блідо-волошкової річки. Темно-мандаринове сонечко вже «пішло на відпочинок», — як кажуть у народі. Легкі лососеві сутінки лягли на темно-синю річку, довколишні предмети, але їх ще легко можна розрізнити. Щоправда кольорова гама літнього гумігутового дня вже втрачена. Не ясніє небесна блакить, не віддзеркалюється смарагдова зелень у голубизні річки. Ще мить і все навкруги стане сірим, а згодом і колір бістр перетвориться на чорний. Лише алізариново-червона спека ще довго триматиметься, нагадуючи про те, що надворі літо. Та літні темно-коралові ночі короткі. І вже за якусь мить, кольори, звуки й запахи заповонять уже враніш-

ній панговий, оповитий туманом пейзаж. А знайомий рибалка, який заснув до перших променів малинового сонця у своєму човні, нагадує купу бурого лахміття в мілярді рожево-лавандних крапель роси.

Схилила полуднева дрімота. Спека. Від розпеченого сонця ховають у своєму затінку кремезні дуби із стовбурами кольору літньої засмаги. Притулишся до одного з них спиною й милуєшся навколишнім калейдоскопом фарб. Літо на Україні буває амарантовим, бурштиновим, аметистовим, васильковим, барвінковим... І навіть основний зелений колір щомиті змінює своє визначення. То від подиху коралового вітерцю він зеленувато-блакитний, то під палючим палено-оранжевим сонцем видається пастельно-зеленим, то від легкої ніжно-блакитної мжички основним стає колір зеленої м'яти чи зеленого моху, а від важкої темної індиго зливи — темно-зеленого хакі. Запам'ятати б усе, зберегти у пам'яті. І хоча Хоні нагадує кавказьке велике Колодяжне, але... Запахи й смаки геть інші. Шкода, що сон не передає аромат вербових гілочок, на яких щойно лопнули бруньки, присмак прибитої морозом калини чи занесені до теплої хати наваристі драгли.

Швидкоплинний спочинок. Короткочасне забуття. Сон – не сон. А в Україні – жнива. «Я женчик недолюбий», «Підожди мене, Грицю», «Котиться віночок по полю» лунають у підсвідомості одна за однією пісні замість колискових. Час від часу їхнє звучання переривають грузинські народні пісні: пісня плугатаря – гутнурі, молотника – кеврулі, віяльника хліба – саніавебелі, пісня стодоли – калоурі...

Безсоння спонукає до дії. Солов'їне соло заохочує до танців із загадковими Мавками. Сьогодні вони запізнилися. Довго вибирали колір «вбрання». Як стосовно гарбузового кольору, грушевого, лимонного, канаркового чи золотаво-березового? А, можливо, до королівсько-синього чи персько-синього відтінку волосся підійдуть

атомно-мандариновий, латунний або бронзовий відтінки. А сильна літня посуха пропонує до аквамаринових чи блакитно-зелених очей лісових дівчат одягнутися в умбру або сепію. Пасуватимуть і цинамонові чи іржаві ноги. Палена сіена, палений оранжевий, абрикосовий також до вподоби. Зустріч із мавками вимагає певного ритуалу – вивернути на собі сорочку, розпустити волосся, покласти до кишені часник і лише тоді – гайда! Стискаєш міцно у своїх долонях прохолодно-вологі пальці лісової красуні у кривому танці. Заздрісно виглядають із-за кущів потерчата. Їм теж кортить до гурту. Та їх не запрошують – ще малі... Стомлена падаєш горілиць на свіжоскошену траву, знаходиш прив'язлу гілочку кислого кінського щавлю й розмовляєш із небом. А воно відкриває перед тобою свою таємницю, даючи можливість побачити, як Чумацький Шлях із мішків витрушує останню сіль на зоряний килим. А пані ніч одягає свою корону тимчасової володарки людських доль: «Ой світи, місяченьку»...

Сниться... Ще ніч не позбирала тіні й закутується у хустку сну, а хтось босоніж вже йде зустрічати сонце. Роса до судоми зводить ноги, «обпікаючи» холодними краплями. А квітам, здається, байдуже. Вони одягли росяне намисто й на мить стали штучними, кришталеви-ми. Але як тільки сонце доторкнеться до них своїми променями, вони оживуть і «заспівають». Краплі, які квіти струшуватимуть світанку у купіль, бринітимуть чудернацькими нотами, поєднуючись у дивовижні українські мелодії. Як приспів лунають дзвіночки череди, яку збирає ще сонний пастух. Пальці відчують пружність клавіш і долучаються до цих акордів, задаючи їм темп, характер та штрихи – Grave, Agitato, Markato, Grazioso... А в голові відгомоном лунає більш ніж двісті пісень, які могла заспівати будь-якої миті: «Ой на горі, на горі»...

«Скупані» росю та «поціловані» сонечком, квіти влітаються до вінка – мак, волошки, барвінок, без-

смертник, м'ята, деревій, ромашка, любисток... Долоні потім ще довго зберігатимуть запах польових квітів. І навіть уже прокинувшись, відчуваєш цей аромат. Інстинктивно підносиш долоні до обличчя, та попри всі сподівання запах любистку зберігається лише в пам'яті. Щоправда перебуваючи в Берліні побачила канупер. Зірвала листочок, злегка розтерла пальцями й вдихнула пахощі. Миттю перенеслася до Батьківщини. В голові задзвеніли, забриніли слова, звуки, ноти, запахи, краєвиди... Та лише одне слово: «Schönen Tag», яке почула поблизу, повернуло до суворої реальності. Але ні, нехай і змушена перебувати в Берліні, та в серці тільки ти, природа мого рідного краю!

І СНИТЬСЯ МЕДВИН (учасникам антибільшовицького повстання українських селян Медвина на Богуславщині у 1919 – 1922 роках присвячується)

*Все, що залишилося тут на чужині –
лиш спогади та сни,
Події того серпня вістуні...*

А ще можливість неквапливо обміркувати події 1920 року.

Іван часто думав про те, чому людина має боронити мову, якою навчилася говорити? Чому й досі багатомільйонний народ намагаються зробити німим? Без права розмовляти українською? Чому не можна бути господарем у власній хаті, чому неодмінно маєш коритися якійсь владі, виконуючи чужі забаганки. Хіба так багато вони хотіли? Лише вільно працювати на землі й знати свою історію.

Не раз у далеких Австрії, Німеччині та Америці бачив у снах містечко при поштовому шляху з Богуславля до Лисянки, у лісистій і найродючішій частині Канівського повіту... Там, де неймовірної краси українські

пейзажі, схожі на казкові марення. Часто у сновидіннях бачиться захід сонця на річці Хоробрій. Літній амарантово-рожевий вечір.

Швидкоплинний спочинок. Короткочасне забуття. Сон – не сон. А в Україні – жнива. А потім зовсім не в тему, відлунням аж до самого світанку одна за однією звучать сповнені тугою, надією, сумом, жартами барвисті українські пісні. Пісні, які супроводжували від моменту народження до проводів у далеку дорогу на небо... Пісні, яким не має аналогів у жодного народу. Бо ці пісні, написані нагайками історії на спинах українців.

Найчастіше у снах чув голос неньки:

– Іванцю, прокидайся...

Цей поклик тлумачив по-своєму. Не час спати, адже людська пам'ять, хоча й найміцніша у світі, проте й сама крихка. Якщо не занотувати спогади минулого зараз, ніхто не розповість нащадкам правду про відчайдушних предків. Багато чого так і залишиться брехнею у потрактуванні.

Якою людиною був колишній комендант міста Канева за гетьмана і повітовий начальник за Петлюри полковник Неграш, що 19 серпня 1920 року очолив повстання в Медвині? Невідомим залишилося його ім'я, не збереглося жодної світлини. Не знаємо й подальшої долі. Лише прізвище та говорить воно чимало! А свій портрет він намалював хоробрістю, відданістю, чесністю, звитягою.

А тому не міг не писати, бо вірив, що «прийде час і український народ у своїх святцях героїв і жертв, що полягли за волю України, буде згадувати й імена медвинців». Які до останньої хвилини так і залишилися українцями з Україною в серці.

Серпнева остання ніч перед вирішальним боєм за Медвин. Ілюзій не залишилося. Збудувати українську самостійну, хоч і советську, республіку їм ніхто не дозволить. Єдиний спосіб відстояти частину землі, заселе-

ну предками ще з часів трипільської культури – збройне повстання. Лише так можна кинути виклик і якщо й доведеться загинути, то залишити цей світ УКРАЇНЦЕМ!

Хоча... Можливо й пощастить. Майже сімсот років тому, далекого 1221 в межах Медвина розбили ж військо Заволзької Орди царя Балакляя. Зуміли й відновити Медвин після цілковитого знищення його у XIII столітті монголо-татарами. Лаврентій Похилевич, згадуючи Медвин того часу, запевняв, що люди не наважувалися заглянути в сам город, що заріс дрімучим лісом, «аж поки відьма Касянка не «оборала» сам город півнями і не прогнала з нього все зло». Вочевидь, не все...

У цю ніч у Медвині не спав ніхто. У кожного на душі було зимно й тривожно. Ні, загинути не боявся ніхто. Адже віддати життя за рідний край – то найгероїчніша смерть. Усі передчували, що це останній бій – або пан, або пропав.

Не лягали спати ні діди, ні малі діти. Господині не вчиняли діжі з хлібом. Тварини й ті відчували загальний неспокій. Медвин, неначе вмер. Ні, життя вирувало, проте уповільнило свій рух, набиралося сили, намагалось розгадати загадку, що то їм «подарує» ранок? Для когось це була остання ніч у рідній хаті. Для когось остання у житті. Кому залишилося жити кілька днів чи місяців. Хтось загине під час бою, когось розстріляють. Чиєсь ім'я так і залишиться невідомим, кане у прірву боротьби з радянською владою. Без домовини й заупокійної молитви про прощення гріхів знеболеної душі. Скитання та поневіряння по далеких краях, без права повернення, без права пам'яті, без права на власне ім'я.

Вмерти один раз не лячно – це як бути роздавленим фізично, але залишитись і не вмерти морально, зберегти свою честь, свою душу й горде право називатись українцем – набагато страшніше й важче, як виявиться... Вмерти на чужині, без рідних, тужачи за рідною домівкою й бачити її лише у снах.

Вони навіть і не здогадувалися, що на них чекало попереду. А, ні, навіть якби ї знали, іншого шляху не було. Бо за їхніми спинами найдорожче, що тільки є у людини. Аби лишень ця битва була чесною. Проте, яка чесність проти цілої гарно озброєної армії?

Вони боронилися, як могли, як віщували їхні серця. Це сьогодні, сторіччя тому, ми можемо спокійно розмірковувати й давати поради, як потрібно було б діяти, як і коли організовувати повстання. А тоді... Тоді був Медвин. Місце, з якого починається мала й яким закінчується велика Батьківщина.

Медвин палав. Згодом там – і у Австрії, і у Німеччині, і в Америці не раз уві сні бачив ту заграву. Але горіли не тільки будівлі. Полум'я нової влади пройшлося по долях її мешканців, назавжди поставивши своє розпечене п'ятизіркове тавро. Безжально було спалено первісне значення багатьох слів, зокрема слова «амністія». Сподіване повне або часткове звільнення приходило лише після смерті. Там, перед Богом. Замучених, замордованих, скалічених, розстріляних, знівечених. Доля зачитувала довжелезні списки «невинно убієнних»: Омелько Скринник, Павло Красногородський, Павло Ковган, Йосип Даценко, Купріян Хижняк, Онисько Плаксун... Іншим, які так і залишилися безіменними, мовчки ставила свічки.

А тут. Тут нова влада нікого не вибачала, нікого не милувала й не дарувала амністії. А тим паче тим, хто так відверто наважився кинути їй виклик. Лише шкодувала за тим, що не всіх «амністувала», особливо медвинців. Як показовий відкритий урок – дивіться й робіть висновки: ви з нами чи проти нас. Проти?

І знову в нічних мареннях бачиться захід сонця на річці Хоробрій. Вже не казковій і не українській... Вся колишня кольорова гамма зникла, стерся запах і присмак, зникли голоси, від колишнього фарбограю залишився лише один – червоний. Він – домінуючий. Май-

же на століття. Інші кольори перестали існувати. Їх позбавлено права бути присутніми. Ні блакитного кольору неба, ні жовтих пшеничних ланів.

Зникло, затихло, вимерло з голоду, розкотилося по світах багатолюдне село Медвин, що колись мало дванадцять тисяч душ населення. Перестала лунати українська мова. Про дружні багатодітні родини залишилися згадки лише на поодиноких вцілілих світлинах. Проте назвати їхні імена ніхто не може, бо жоден не вцілів. Ніхто не знає й де їх поховано. Чи на далеких просторах Америки, чи в одній ямі разом із сусідом чи братом після розстрілу.

Згадка про ті події не дає заснути. Щоб не забували. Медвин і медвинців. Тих, хто наважився викликати на дуель страшну владу.

НАВПЕРЕЙМИ З ВІТРОМ, або ВІЩІ СНИ

*Винахідникові першого у світі
літака Можайського присвячується...*

Аргументувати вибір своєї майбутньої професії інколи доволі складно, а як же ж цікаво зазирнути в думки інших, особливо, коли вони досягли успіхів у певних галузях. Спробуємо?

Первісні люди швидко опанували землю, підкорили воду, а от повітря тривалий час залишалося місцем виключного існування «Богів» та птахів...

Сашко довго тримав горобця в руках, перекладав із руки в руку, ніби оцінюючи його вагу та час від часу то згортав, то знову виправляв пташине крило. Вже стільки років його бентежило лише одне питання: у чому ж особливість побудови крила, що воно дає змогу птахам так вільно літати в повітрі? Справа лише в пір'ї чи і в будові? Адже повітряні змії, якими бавився він ще дитиною, теж злітали у небо, хоча й були позбавлені оперення. Потрібно лише спіймати повітряний потік чи й...? Знову це «Чи»!

Думки не давали йому спокою і вночі. Сни, які приходили в дитинстві з відчуттям польотів, із часом, як це буває у більшості, не забулися. Вони навпаки стали довготривалішими та суттєвішими. Він реально відчував, як вітер куйовдить його волосся, б'є по щоках, а він піднімається все вище й вище, розкидає руки й на мить непорушно завмирає в пружних обіймах «сукупності горизонтальних рухів повітря відносно земної поверхні». Вмить пригадалося, як влітку запливав далеко від берега й, розпластавшись горілиць, довго дивився на небо. А стрімкий морський потік безжально відносив у далечінь, створюючи оманливу ілюзію польоту. В тиху зоряну ніч цей міраж ставав справжнім. Зірки, віддзеркалюючись на водній поверхні, вводили в оману й здавалося, що ти досяг бажаної мети й нарешті опинився на небі! Так на все життя поєдналася любов до моря й неба. І чи не саме тому його літак міг сідати і на воду, для чого фюзеляжу була надана форма човна.

Від цих вражень із роками думки ставали більш надокучливими. Як створити штучного технічного птаха? Як вдихнути у нього життя? Як передати йому своє бажання полетіти?.. Та відповідей не вдавалося знайти.

Минали роки. Доля надовго поєднала з морем, але не позбавила мрії поєднатися з небом. Хто знає, можливо саме «морські літаки» та чайки, які кружляли над кораблями, дали підказку як спроектувати повітролітальний снаряд.

Набутий життєвий досвід навчив, що для того, щоб вдихнути життя в штучного «птаха» потрібен двигун. Щоб забезпечити розгін, вигадав прикріпити до човна візок. Не дарма ж стільки років вивчав птахів, тому напрямком польоту, як і у них, сконструював обертанням хвоста. Вимірювач швидкості, висотомір. А от крила... Крила так і залишилися непорушними. Але море надихнуло на особливість їхньої конструкції – безпрофільний дерев'яний решітчастий каркас із натягнутою

тканиною, як на вітрилах човна. А ще приціл для скидання бомб. Можливо, знову за аналогією до фрегатів...

Тривалі роки спроб і невдач, розчарувань та маленьких успіхів. Тепер уже ніхто і ніщо не могло його зупинити. Ні матеріальна скрута, ні навіть порівняння з самим родичем чорта. Це зрозумів він тоді, коли на декілька хвилин вдалося відірватися від землі на сконструйованому власноруч апараті. Ось вони – віщі сни наяву. Чи не варте життя саме таких ось миттєвостей! Це сьогодні швидкість 11 м/с здається равликовою, але у кінці XIX століття це був справжній прорив! Небо приймало першого посланця людини.

Спадковий моряк кинув виклик небесній стихії. Неймовірно, але цей виклик було прийнято! Це складно пояснити, але конструкція Можайського вже у той час мала всі п'ять основних частин, з яких складаються сучасні літаки: фюзеляж, крила, хвіст, шасі й двигун.

Нехай дитячі сни та мрії Олександра Федоровича Можайського так і не втілилися вповні, проте «благословили» таких же невгамовних мрійників, яким він був і сам, до карколомних експериментів. Тому на сьогодні його «летючий змій» має величезну «рідню» по всьому світові. Літаки стали невід'ємною частиною людського життя, забезпечуючи всі галузі: штурмовики, винищувачі, торпедоносці, авіаносці, пасажирські, поштові, манітарні, спортивні, навчальні, транспортні... Та «змію» стало затісно на Землі й все частіше він спрямовує свої крила до інших планет, шукаючи невтомних мрійників-винахідників. Можливо, й ти один із них?

ТАЄМНИЦЯ СТАРОГО ГОДИННИКА

Через п'ять дворів від моєї хати нарешті хтось купив подвір'я. Хоча подвір'ям його важко назвати. Вже майже розвалена хата та густо порослий бур'яном та деревами двір. Було водночас і цікаво, хто ж-то наважився придбати цей «скарб», але і трішки сумно, бо ми часто

бігали туди потайки від батьків гратися. Кращого місця для гри у схованки, привидів чи екстрасенсів годі було й шукати. Нові господарі спочатку повирубували всі дерева, скопили бур'яни і виявилось, що хата, яка ховалася серед цього «лісу» виглядала ще доволі міцною. Але по вулиці почали ходити чутки, що вони збираються знести цю будівлю, щоб на її місці подувати нове сучасне житло з усіма зручностями. Воно і зрозуміло, але з іншого боку було якось не по собі. Адже цю хату ми знали з самого дитинства, і як виявилось, наші батьки також. Я спробувала дізнатися у мами, хто там жив раніше, але й вона не знала. Тоді я з таким же запитанням звернулася до найстарішої мешканки на нашій вулиці – баби Мані. Бабу Маню полюбляла вся малеча. І хоча для більшості з нас вона була вже прапрабабуся, з нею ми всі охоче спілкувалися. Але, виявляється, що й вона пам'ятає цю хату пустою. А від своєї бабусі вона чула, що колись там жив дід Іван зі своєю дружиною Надією. Правда, її звали зовсім не так. Але дивно для нашої місцевості ім'я Надко, сусіди перейменували на Надію. Кажуть, що Іван привіз свою дружину з Далекої Півночі. Вона була дуже гарна, з довгими чорними косами і говорили навіть, що вона донька шамана. Так це чи ні, ніхто достеменно не знав. Та у неї була дивна звичка раптово з'являтися. Ніхто не бачив щоб вона йшла, а вона вже тут. Останньою виходила з поля, а додому приходила першою. Дива та й годі. Не треба говорити, що після цієї розповіді мій інтерес до будинку значно посилювався. Оце так! Жива магія по-сусідству! Наступного ранку мене розбудив грюкіт. Я швиденько вискочила надвір, щоб подивитися, що коїться. Виявляється, що це нові господарі почали зносити старий будинок. На душі стало сумно. Мені не хотілося дивитися на це і я поспішила до своєї кімнати. Та буквально через декілька хвилин настала тиша. Моя цікавість здолала мене і цього разу. І я вирішила прогулятися до старого будинку. На по-

двір'ї нікого не було. Лише серед двору валялася купа старих речей. Я скористалася нагодою і обережно взялася їх розглядати. Серед загального мотлоху мою увагу привернув старий годинник із зозулею, вже поживкла від часу фотографія та невеличка скринька. Зненацька тишу перервав гуркіт машини. Я вхопила ці речі й миттю через городи подалася до себе додому. Як добре, що батьків не було вдома. Мама б ні за що не дозволила мені взяти ті речі. Я заплющила очі й на мить мені здалося, що я чую її голос:

– По-перше, не можна брати чужих речей, навіть якщо вони і не потрібні господарям. Принаймні потрібно було спитати дозволу. По-друге, навіщо тобі старі речі, якщо є прекрасні сучасні замітники. По-третє, наш дім не музей, а затишна сучасна оселя. А ще... Я розплющила очі, бо і так знала наперед, про що буде далі говорити мама.

Я обережно поклала у себе на столі свої знахідки і зробила розумний вираз обличчя. А про себе відзначила, що я ніби донька Еркюля Пуаро – Полін Пуаро. Таке порівняння мені імпонувало. Спочатку я взялася розглядати фотознімок. М'якою серветкою я витерла шар пилу зі світлини і переді мною постав чоловік із жінкою, яка на руках тримала великого kota. Жінка була одягнена в національне вбрання народів Півночі, за яким я визначила, що вона напевне і є та загадкова Надко. А поруч її чоловік – Іван. Коли мій погляд зупинився на котові, то мені на мить здалося, що він підморгнув мені. Та ні, не може цього бути. Хоча, здається, знову підморгнув. Я відклала вбік світлину й уважно почала розглядати годинник. Як же я тільки люблю старі речі! Адже якщо уважно до них придивитися, то вони можуть стільки розповісти, не гірше цікавої книжки. Коли я перевернула годинник, то мою увагу привернув шматочок паперу, який виглядав зі зворотного боку. Серце почало скажено колотитися. Серед татових інструмен-

тів я знайшла викрутку й потихеньку зняла дерев'яну дощечку. Я затамувала подих. В середині годинника лежав зошит. Чому, хто і навіщо його сюди сховав? Щоб дати відповіді на ці запитання, я взяла його до рук. Та моєму розчаруванню не було меж. Весь зошит був списаний незрозумілою мені мовою. Я вирішила скористатися інтернетом, але мої спроби були марними.

Наближався вечір, батьки мали скоро повернутися з роботи, а тому я швиденько сховала знайдені речі під ліжко. Мене так захопив текст, що я навіть не встигла зазирнути до скриньки. Та вирішила не ризикувати й дочекатися до ранку. Цілу ніч я не могла спати. Мене мучило лише одне питання: чому я не зазирнула до скриньки? Але треба тепер чекати ранку, коли батьки знову підуть на роботу. Проте ранок вперто не хотів наближатися. Я розплющила очі вже тоді, коли сонячне проміння зазирнуло до мене у вікно. На годиннику була 8.30, а це означало, що батьків вже немає вдома. Я миттю скочила з ліжка і не перевдягаючись витягла з-під ліжка свої «скарби».

Скринька напрочуд легко піддалася. Коли я відкрила її, то побачила, що у ній лежало красиве, як із казки, люстерко і жіноча накидка з химерними узорами. Спочатку я взяла до рук дзеркало. Так і хотілося звернутися до нього відомою з дитинства казковою фразою, з проханням, щоб усю правду доповіло...

Але повертівши його ще декілька хвилин у руках, поставила на стіл. А сама обережно витягла зі скриньки накидку. Я уявляла скільки їй років, а тому розгортала дуже повільно. На моє здивування, вона була майже, як нова. Я подумала, що це напевно скринька не дала їй зруйнуватися. Коли я її розгорнула, то вона була велика, але легка і прозора, як павутина. А чудернацькі узор розквітли ще більшим різнобарв'ям і складалося враження, що вони рухаються. Це від безсонної ночі, подумала я, і не втрималася від спокуси накинути її собі на

плечі. Коли майже прозора накидка доторкнулася моїх плечей, мені здалося, що ніби я одягла на себе хутряну шубу. Я поспішила поглянути на своє відображення у дзеркалі. Чи пасує вона мені? Я взяла до рук люстерко, але нічого там не побачила. Точніше, побачила віддзеркалення суміжної кімнати та свою піжаму, а мене там не було. Я здивувалася й пішла до великого дзеркала у ванній кімнаті. Зазирнула до нього і... Мого віддзеркалення там знову не було. Лише вікно і знову моя піжама. Я злякалася. Невже щось із зором? Чи дзеркало брудне? Я взяла ганчірку й вирішила протерти дзеркало. А щоб накидка не заважала, то скинула її і поклала на стілець. Коли я наблизилася до дзеркала з ганчіркою, то побачила у ньому своє заспане обличчя. Не може бути! Накидка-невидимка? Оце так! Щоб остаточно переконатися, я ще декілька разів одягала та скидала накидку. Так і е! Та я не могла повірити. Не може бути, адже часи чарівних предметів залишилися далеко в минулому. Минулому? А хто говорить про те, що ця накидка сучасна? Невідомо скільки років, а можливо й тисячоліть вона пролежала у цій скриньці. Тепер стали зрозумілими і слова баби Мані про те, що їхня сусідка вміла зненацька з'являтися. Отже, сумнівів не було, ця накидка чарівна і належала вона Надко.

А записи у зошиті? Можливо, це старовинні закляття і я стану справжньою чаклункою? От якби я мала змогу їх ще прочитати! Я знову сіла до столу і розкрила перед собою зошит, але зненацька зазирнула до дзеркала, яке кілька хвилин тому поставила на столі. У ньому відбилася частина тексту, який відрізнявся від написів у зошиті. Я зрозуміла. Дзеркальне відображення! Я ретельно переписала першу сторінку і знову ввела написане до інтернету. І мені пощастило! Перекладач ідентифікував її як ненецьку мову. І я поринула в переклад. На цей час я забула про все. Добре, що батьки були весь час на роботі, інакше б вирішили, що я несповна розу-

му. Та і був час літніх канікул. Настала та мить, коли я змогла прочитати загадкове послання. Більшу частину написаного Надко, а писала саме вона, присвятила описові свого життя. А от друга частина була мені зовсім незрозумілою. Вона розповідала про якихось напівликів і як за ними доглядати. Моему розчаруванню не було меж – нічого незвичного і магічного. А я так сподівалася! Ну нічого, у мене є чарівна накидка. А це вже не так і мало! Та за домашніми клопатами я на деякий час забула і про накидку і напівликів. Але несподівано книжка, яку подарували моїй сестрі, знову повернула мене до них. Це був твір Дж. К. Ролінг «Фантастичні звірі і де їх шукати». Просто я раптово, а можливо й ні, відкрила книжку саме на 92 сторінці де було написано, хто такі напівлики. Ньют Скамандер описував їх так: «Напівлик – це мирна травоїдна істота, що зовні трохи нагадує маглівського лінивця з великими чорними меланхолійними очима, майже захованими під шерстю. Все його тіло вкрите довгою шовковистою шерстю сріблястого кольору. Шкура напівлика є дуже цінною. Шерсть використовують для ткання мантії невидимки. Напівлик трапляється на Далекому Сході, але побачити його дуже непросто, бо цей звір вміє ставати невидимим, коли йому щось загрожує. Виявити його може лише спеціально підготовлений для полювання на нього чаклун...». Я відмовлялася вірити в написане. Не може цього бути! Адже книжка – це фантазія письменниці й у реальному житті не може відтворитися. А якщо припустити, що напівлики і справді існують? Я спробувала знайти зображення цього фантастичного звіра в інтернеті. А потім ще раз уважно подивилася на знайдену світлину. Сумнівів не було. На руках Надко тримала не kota, а напівлика. Отакої! Але кому тепер потрібна та інструкція за доглядом, якщо напівлика вже давно не стало?

А потім я пожалкувала, що мені не вдалося взяти ще щось на тому дворі. А якщо всі речі там були чарів-

ними? А годинник? Невже він був лише схованкою. А якщо... Я дістала з-під ліжка годинник і почала оглядати його знову. У тій шухлядці, де лежав зошит, я не помітила ще маленького папірця. Не гаючи часу я взялася за знайому вже схему перекладу: «Щоб напівлик став видимим, потрібно завести годинник. Коли зозуля тричі прокує, три рази свисни ти, а потім голосно промов ці слова: «Антіремогнаміліде бран. Повзіплаттоінсте рам. Аббі дуте некмотан». Напівлик появиться у тебе за спиною, але ти маєш зберегти мовчання доти, допоки він не покладе на тебе свою лапу. Ось тоді міцно стискай її у своїй руці й починай говорити з ним. Неважливо якою мовою, адже предки напівликів розселилися майже по всій земній кулі й знають тисячі мов». Від прочитаного у мене запаморочилося в голові. Казка, вигадка чи реальність? Спробувати чи проігнорувати написано? Так, на годиннику зараз 16.10. На сьогодні спробу викликати напівлика я вже пропустила. Тому знову доведеться чекати аж до завтра. Наступний день виявився у мами вихідним і вона затіяла генеральне прибирання. Я нічого не знала про ці плани, а тому не встигла сховати свої «скарби». Щоб мама не викрила моєї схованки, я зголосилася навести лад у своїй кімнаті. Коли з прибиранням ми покінчили, була вже четверта година. Та й мама була вдома, тому про виклик напівлика сьогодні теж можна було забути. Нарешті початок нового дня. І я сама вдома. Невже я почакую? До визначеного часу залишалося п'ять годин двадцять п'ять хвилин і сорок сім секунд. Щоб змарнувати час, я вирішила повністю перечитати книжку про фантастичних звірів. Я занурилася у читання. Коли дочитала останню сторінку, то думала, що вже вечір, але годинник показав, що пройшла тільки година та тринадцять хвилин. Від хвилювання я не знала чим себе задіяти. А час, здавалося, зовсім зупинився. На годиннику чотирнадцята п'ятдесят сім. Час братися до справи. Я завела

годинник, поклала перед собою слова і... Саме тут я згадала, що не вмю свистіти. Знову чекати до завтра. Чи не до завтра? Хто навчить мене свистіти? Ні тато, ні мама не володіли цими «хуліганськими штучками». Виявляється, бути чаклункою не так вже й легко. А збоку виглядає все так простісінько. Я напружила свою пам'ять. Є! Згадала! По сусідству мешкає дід Микола. Він розводить голубів. А тому часто вечорами випускає своїх пташок погуляти. Потім бере до рук величезну жердину, розмахує нею і свистить. Але перш ніж дідусь погодився навчити свистіти, він досить довго розпитував навіщо це мені, чому саме до нього звернулася і який вид свисту я хотіла б опанувати. Зазвичай, я не брешу, але сьогодні довелося, бо не могла ж я йому сказати всієї правди і про накидку, і про напівлика і про зошит. Та й хто б мені повірив? Навчитися свистіти виявилось нелегко. Чомусь ні губи не хотіли мене слухатися, ані язик. Дружина діда, бабуся Оксана, декілька разів виходила з хати, щоб вилаяти діда:

– І не соромно тобі впадати у дитинство. Вчитель знайшовся! Чого б корисного малечу вчив, а то свистіти. Ти ще запроси дівчину на дах голубів ганяти. Але врешті-решт вона приєдналася до нас і вже втрюх ми реготали з моїх невдалих спроб і втрюх тішилися першим свистом. Черговий день передбачав бути насиченим. Мені водночас і хотілося, щоб настав заповітний час, але й було трішки лячно. Який він цей напівлик? Як мені поводити себе з ним? Де і як його тримати, щоб не помітили батьки? Чим годувати? Чи правильно я зроблю, якщо він знову стане видимим? Поки я вагалася та роздумувала, час швидко добігав до 15.00. Сумніви потрібно залишити в минулому, бо завтра в гості має завітати татова сестра, яка гостюватиме у нас два тижні. Я взяла до рук годинника, завела його і... Від тривалого напруження я поволі втрачала свідомість. Але тепла м'якенька лапа на моєму плечі вивела мене з такого стану. Хоч як мені було страшно, але я міцно схопила

того, хто був позаду мене за лапу й завмерла. Так, тепер треба говорити. Говорити... Але про що? Чому я не подумала про це раніше? А слова розбіглися, наче мурашки у різні боки й уперто не хотіли збиратися в речення. Нарешті я вичавила хриплуватим голосом: Привіт!

Декілька секунд тривало мовчання. Господи, ну й дурепа ж я! Повірити у цю маячню. Перечитала казок, либонь, у дитинстві, а ще...

Та раптом позаду почула приємним голосом відповідне привітання:

– І мої вітання тобі!

Невже спрацювало? І я розмовляю із справжнісіньким напівликом? Я спробувала обережно повернути голову назад, щоб роздивитися його як слід, але він не дозволив мені цього зробити.

– Ще не час. Не поспішай. Я маю звикнути до тебе, так як і ти до мене. Вже дуже багато років я не мав змоги спілкуватися з людьми, а тому трішки призабув як це. Та і мій зовнішній вигляд, як сама розумієш, за цей час дещо змінився не в кращий бік. Тому знайомство тет-а-тет ми залишимо до наступного разу. Згодна зі мною?

А що я мала йому заперечити? Хоча я і господарка цього будинку, але перевага на боці гостя. – Скажи, а хоча б поговорити з тобою я можу?

– О, звісно ж так, – почула я вже знайомий голос невідомої істоти. А ще можеш уже не стискати мене в своїй руці.

– Скажи, а навіщо взагалі я мала тебе міцно тримати? – не стрималася я.

Напівлик деякий час мовчав, а потім дав дуже вичерпну відповідь:

– Якщо чесно, то я і сам не знаю. Багато століть нас викликають саме таким чином. Але ще ніхто не ставив такі запитання.

Я була дещо розчарована, бо думала, що чарівні істоти, як і чарівні предмети можуть все. На те вони й чарів-

ні. Але вирішила не зацикловатися на цьому питанні, а тому продовжила далі:

– А як вас називають? Чи є в вас клич..., тобто імена?

– Звичайно ж є. Але ім'я нам дається залежно від регіону. Раніше мене звали Хуршид, потім – Алфонзус, ще пам'ятаю такі імена, як Ітамар, Влодзімеж, Мусагір, Адалбречт, Якзана. Востаннє мене називали Вавлею.

– Ого, не стрималася, я! А як же мені тебе називати? Яке з цих імен тобі подобається найбільше?

– Якщо чесно, то жодне. Це у вашому світі важливими є імена. У нас все інакше, – відповів напівлик. Як хочеш, так і називай. Це для мене не має жодного значення. Я тепер прив'язаний до тебе і буду відгукуватися на те ім'я, яким назвеш мене ти.

– Я напружилася. Яке ж ім'я обрати? А можна я буду називати тебе Котиком? Бо коли вперше побачила тебе на світлині, то подумала, що ти – котик. Що скажеш?

– Добре, Котик, то й Котик, – сказав мій співбесідник і голосно заплямкав.

– Ой, вибач, спохватилась я. Ти ж, мабуть, голодний? Чим тебе пригостити?

– Дякую, але здебільшого ми дбаємо про своє харчування самі. Ми вирощуємо особливі рослини, які можуть рости при температурі, як мінус 40, так і плюс 40. Але інколи вживаємо і людську їжу. Мені, наприклад, дуже смакують ваші кавуни, дині, морква, яблука, гарбузи і вишні.

– Та це запросто. Зараз я тебе пригощу. Але ж як мені тебе знайти і куди поставити їжу? І чи кожного разу, щоб побачити тебе я маю проводити цей ритуал знову? – поспішила спросити я.

– Ні, цей ритуал проводиться лише один раз. Тепер я залишуся з тобою на все життя. А при нагоді просто покличеш мене на ім'я і все.

– А коли я зможу тебе побачити?

– Скоро. Дуже скоро. Потерпи ще трішки, – майже замуркотів Котик.

Коли я готувала обід для свого нового підопічного, то весь час поглядала на годинник. Майже п'ята. Скоро повернуться батьки з роботи. Лише б встиг мій Котик перекусити. Крім того, я хотіла спитати у нього... А втім, спершу, як то кажуть, доброго молодця потрібно нагодувати, напоїти, а вже потім розпитувати. На великій таці я розклала скибочки кавуна й дині, нарізала яблук й вирішила запропонувати ще й винограду. Коли я повернулася до кімнати, то все ще не могла повірити в те, що тільки-но розмовляла із напівликом. Чи він ще тут? І як мені поводитися з ним? Я поставила фрукти на столі й тихенько покликала Котика. Раптом біля столу з'явилася хмаринка, яка поступово набирала рис котика, мавпочки, напівлика. Нарешті він вирішив мені показатися. Котик був такий м'якенький, що я не втрималася і доторкнулася до нього. Він доволі спокійно відреагував на це.

– Вибач, – почервоніла я і закусила нижню губу. Але ж такий гарнющій-й-й.

– Знаю, – не то замуркотів, не то підсвиснув Котик, – тому і не ображаюся.

– Котику, – перепрошую, але скоро мають повернутися з роботи мої батьки. Де тебе можна сховати? – несміло запитала я?

– А мене не потрібно ховати. Бо побачити мене може лише той, хто провів ритуал, для інших я залишатимусь невидимим. І якщо раніше ми могли показуватися багатьом людям, то з роками стали пильнішими. Адже багато хто хотів скористатися лише нашою шерстю, щоб зробити собі накидку-невидимку. Тому ми й перестраховувалися. На цьому наша розмова скінчилася, бо до будинку ввійшли батьки.

Дні летіли за днями і я не помітила, як Котик став моїм найліпшим другом. Скільки цікавого я дізналася від нього про культури різних національностей. Виявляється, що життєвий досвід кожного із представників

роду напівликів передавався кожному з них, ніби у спадок. А тому це було схоже на прототип інтернету ще задовго до його появи. Причому ці знання майже щомиті оновлювалися. От якби й ми так могли! Скільки б відкриттів могло здійснити людство, якби кожне нове покоління не змушене було б все розпочинати спочатку і йти до першого класу. А ще я дізналася про те, що напівлики вміють добре лікувати, бо за день вінвилікував мені ангіну. Мама дивувалася ефективності рекомендованих їй подругою ліків, але я знала, що справа зовсім не в них. Не один раз я намагалася заговорити із Котиком про те, чи можу я розповісти про нього мамі? Та кожного разу в мене не вистачало сміливості. Але одного разу він сам сказав мені:

– Про моє існування ти можеш розповідати всім, адже таємниці в цьому вже немає, особливо після того, як з'явилася книжка Дж. Ролінг. Але справа в іншому, чи повірить тобі хтось? Навіть, якщо ти напишеш про нашу з тобою дружбу книжку ніхто тобі не повірить.

– Книжку, – подумала я, – а це б було доволі цікаво. І вирішила не гаючи часу розповісти світові про цих дивовижних створінь.

Але спершу, як справжній кореспондент, я почала відбір інформації. Для цього мені потрібно було взяти інтерв'ю у свого Котика. Я запропонувала йому зручне крісло, яблука та моркву, а сама сіла до столу щоб записувати розповідь свого нового знайомого. Але, на жаль, я не змогла записувати його розповідь. Спочатку я не встигала, а потім мені було так цікаво, що я й забула про те, що збиралася занотовувати почуте. І записала вже все значно пізніше.

Відкусивши шматочок яблука, напівлик почав свою оповідку:

– Напівликами нас називають мешканці планети Земля. На інших планетах нас називають інакше. Але це не головне, бо ми на цих планетах лише гості. А

мешкаємо ми на окремій планеті, яку не можна побачити ані з Землі, ані з інших планет. Чому? Справа не у відстані, а в тому, що ми зберігаємо своє існування в таємниці. Як нам це вдається? Дуже просто. Все за допомогою величезних накидок-невидимок, якими ми огортаємо нашу планету. Навіщо? Бо якщо б людство дізналося про нас, то їхнім бажанням не було б межі. Колись давно ми не огортали свою планету накидками, але коли людина почала опановувати космос, ми змушені були захищатися. Нашу планету ми називаємо Аннаїна. У перекладі на мову землян, це означає «слово».

У цей момент Котик доїв яблуко й почав ласувати морквою. Він примружив від задоволення очі й продовжив далі:

- Наша планета дуже велика за розмірами. Адже на ній мешкають всі літературні герої, які описані в книжках. Люди наївно вірять в те, що це вони їх створили й неймовірно пишаються з цього. Насправді ж це наша робота. Ми можемо спілкуватися з людьми на великих відстанях. Скажімо, захотіли ми вас познайомити, наприклад, із мешканкою нашої планети Дюймовочкою. І ми починаємо телепортувати вам сигнали. Спочатку їх здатні були чути всі люди. Ось чому ви казки називаєте народними. Але потім ці сигнали стали відчувати все менше й менше мешканців вашої планети. Бо втратили шанс на творчість. Кожній людині щодня ми нашіптуємо на вушко якусь цікаву історію. Знайомимо з новими співрозмовниками, але далеко не кожен намагається навіть запам'ятати почуте. Тому історію про Дюймовочку «почув» лише Андерсен. А про існування маленького принца ви дізналися лише від Екзюпері. Хоча мільйони людей знали про нього й навіть здивувалися після прочитання звідки вони про нього вже чули. А тому в багатьох людей ще виникає відчуття того, що про те, що вони прочитали, ніби відбувалося з ними.

– Нічого собі, – закричала я після цих слів Котика. – То виходить не існує талановитих письменників і поетів? Це лише чужі думки, почуті й записані ними!

– Не зовсім так. Ніхто не заперечує таланту Лесі Українки, Івана Франка чи Агати Крісті. Адже талант полягає не лише в тому, щоб почути. Чуєте ці сигнали усі ви. Але лише одиниці прислуховуються і записують почуту інформацію. Саме це на вашій планеті й зветься талантом. Котик ще довго розповідав мені про свою планету, але я чим далі слухала його неуважніше. Думками я була вже на цій планеті, блукала її вуличками, розмовляла зі своїми улюбленими персонажами. Мої фантазії несподівано перервав різкий оклик:

– Я знаю, про що ти думаєш. Але ми категорично не пускаємо чужаків на нашу планету.

Тривалий час я роздумувала і над тим, як скористатися накидкою. Можливо, сходити з нею до магазину? Набрати цілу купу смаколиків, нових речей... Аж голова пішла обертом від майбутніх «перспектив». Оце життя настане! Та раптом збагнула, що свої фантазії я маю залишити при собі. Чому? А ви пам'ятаєте твір Герберта Уеллса? Адже невидимою залишатимуся лише я, а не ті речі і продукти, які б я хотіла взяти, точніше кажучи, «вкрасти» непоміченими. Ні, така можливість використання накидки мене не влаштовувала. А якщо користуватися нею в школі? Списувати на контрольних? Клас! Та знову, здається, ні. По-перше, більшість однокласників списує в мене. А по-друге, щоб скористатися чарівною накидкою я маю повністю роздягнутися. Ні, і в цьому випадку я не скористаюся накидкою. Саме в цю мить стало зрозуміло, чому накидка, яка на вигляд була тонше павутинки, на плечах відчувалася неначе тепла шуба. А тому, щоб користувач нею у холодну пору року не замерз. Що ж, цілком логічно. Тоді, можливо, накидку брати з собою під час гри у хованки? Точно! Я вже на мить відчула смак по-

стійної перемоги, але... Я ж знову таки маю бути без речей! Та й успіх завдяки шахрайству не досить, скажу я вам, приємний.

Тому я поклала накидку знову до скриньки і зрозуміла, чому ця накидка стільки часу зберіглася мов нова. Виявляється навіть і в наш час не так просто нею скористатися. А ще не так давно я, як напевне і більшість моїх однолітків, мріяла і про чарівну паличку, і чоботи-скороходи, і ту ж шапку-невидимку. А от за напівлика я дуже вдячна. Правда, не знаю кому дякувати, але такий друг мені до вподоби. Невидимий, фантастично-магічний, але справжній товариш.

ЗНАЙОМТЕСЯ – ЦЕ МИ

Чого ми чекаємо від вас у цій номінації? А саме вас і чекаємо. Таких різних за характером, із різними уподобаннями, зі шкільними історіями. Ми хочемо подивитися на вас — сучасних дітей — очима ваших однолітків. Можливо, це допоможе дорослим краще зрозуміти ваші пріоритети, а можливо, читаючи ваші твори, ми згадаємо і своє дитинство?

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років**

Шевченко Анастасія

11 років

Харківська область

м. Лозова

#ВМІЮДРУЖИТИ

*«Дружба – це золота нитка,
яка пов'язує серця усього світу».*

Дж. Евелін

Американська акторка Джудіт Евелін жила на початку ХХ століття. Минуло сто років, я живу у столітті ХХІ, але її вислів про дружбу мені надзвичайно близький. Ми, діти покоління Z (за теорією поколінь Вільяма Штрауса), не зважаючи на захоплення гаджетами, вміємо дружити та любити природу.

Своє маленьке гусеня я принесла із невеличкого гаю, що неподалік бабусиноного обійстя. Воно було дуже маленьке — такий собі жовто—сірий клубочок, що тихенько сидів на низенькій гіллячці, здригаючись від кожного гучного звуку. Як гусеня там опинилося — гадки не маю, мабуть випадково відстало від своєї родини. В моїй голові відразу промайнуло — «Гуся». Так і назвала знайду. Не вагаючись, взяла на руки маля та понесла до бабусі.

— Ти диви, яке воно маленьке, — здивувався дідусь, коли побачив мого нового друга. — Треба Гусю десь поселити, щоб і зручно, і безпечно... Давай, Настю, неси ящика, будемо будувати будинок!

Ми з дідусем змайстрували справжню маленьку гусячу хатку для маленької гості. Намостили сіна, поставили води та їжі.

Якою ж кумедною та дружелюбною виявилася моя знайда! Вона швидко росла, мабуть, тому що любила поїсти, особливо щось смачненьке. Весь час чекала, що її принесуть смаколики. Ми й носили...

Поруч з хаткою Гусі у невеличкій будці жив наш улюбленець — цуцик Бім. Він з'явився у нас недавно. Хтось викинув маленьких цуценят біля сміттевого баку, що неподалік нашого будинку. Їх було двоє. Одного забрали наші сусіди на дачу, а другого я принесла до бабусі.

Бім здивовано розглядав Гусю, принохувався, прислуховувався — наче вирішував: боятися чи не боятися?.. Та дуже скоро вони стали найкращими друзями! Майже весь вільний час я проводила поряд із ними, спостерігаючи, як вони кумедно граються. Ось, наприклад, коли Гуся йде до миски з їжею, вона гелюоче, наче говорить: «Відійди, будь ласка, я пройду». Бім відходить убік, а потім так кумедно підіймає лапку, наче хоче вслід помахати...

Новина про моїх нових друзів не була великим секретом, тому одного сонячного дня до бабусі у гості приїхали мої двоюрідні брат та сестра. Їм дуже кортіло побачити мою птаху. Та Гусю насторожили незнайомі гості. І навіть смаколики, які вона так любила, не спокусили її. Вони раз у раз робили спроби заприятелювати, але Гуся ховалася у хатку, а Бім, зрозумівши, що його подрузі не подобається така увага, починав гарчати, ніби говорив, щоб не ображали його меншого товариша. Так ми нічого і не змогли вдіяти.

Наступного дня брат і сестра вирішили пограти у бадмінтон. Грали азартно та весело! Гуся і Бім поглядали на них кожен зі своєї хатки... Було видно, що цуцику страх, як хочеться побігати за воланом, але через солідарність із Гусею, він гратися не виходив, як його не кликали.

А по обіді, коли почали збиратися додому, сталася прикрість — зник волан!

Ми шукали волан скрізь! Навіть запитували у сусідів! Оглянули все, але так і не знайшли. Зник, ніби й не було!

Так у клопотах застав нас вечір. Я понесла їжу і воду Біму та Гусі. Нахилившись до цуцикової миски, я випадково зазирнула до будки і побачила там волан. Ось, виявляється, де він подівся! Мабуть, Бім вирішив провчити моїх рідних за таку нав'язливу увагу до його подруги напередодні.

Ми тоді всі дуже сміялися, згадували, що обшукали все, окрім будиночка Біма...

Це було минулого літа. Такого ж теплого і щедрого, як і теперішнє. Але ми всі знаємо, що це літо — зовсім інше.

Цього літа я не ходжу до гаю, хоча він зовсім поруч. Я не купаюся в річці. Ми з дідусем не вудимо рибу... Ми не граємо в бадмінтон, бо у дворі біля будинку мало місця, а вийти на спортмайданчик не можна. Ми мусимо бути там, де є «дві стіни»...

...Бім виріс. Гуся теж. Вони залишаються найкращими друзями і радіють, коли я прибігаю до них у гості. Притуляються до моїх ніг, дивляться в очі, ніби кажуть: «Не журися. Все буде добре!»

Гризан Дар'я
12 років
м. Одеса

ЛИСТ

Привіт, татусю!

Я не знаю, чи ти зайнятий, але хотіла запитати тебе. Як ти там? Усе добре?

Я передала мамі поцілунок і сказала, що ти її любиш і скучив за нею. Вона дуже зраділа. Зараз вона працює, а у мене тільки — но закінчився урок по скрипці.

Я так скучила за тобою! Я тримаюся за твою думку: кожен ранок наближає нас до часу, коли ми знову будемо разом.

Я скучила за домом, й чомусь тільки зараз ця туга відкрила мені надію. Я кожную секунду уявляю, що коли закінчиться війна, ми з мамою приїдемо потягом, а ти нас зустрінатимеш. І ми так тебе міцно обіймемо, що встановимо рекорд Гіннеса з найдовших і найміцніших обіймашок! А потім ми приїдемо додому і відпочиватимемо.

Увечері підемо в наш улюблений ресторан, їстимо равіолі, піцу і хінкалі. Хочу, щоб ми усі разом прокидалися, усі разом їли за родинним столом!

Ранком я піду до школи й радо зустріну усіх своїх однокласників, а після занять ми підемо в розважальний центр. Я обов'язково закінчу наступний клас на відмінно.

Татонько, ми будемо такі щасливі!

Такі складні обставини дали мені зрозуміти вперше за життя, що сім'я — це найдорожче на світі! Без неї я не можу жити. І звичайний ранок удома раніше мені здавався нудним, а зараз це — моя мрія.

Просто побачити тебе — це те, чого я бажаю найбільше. Пограти з тобою у викидайло, в хованки чи з ляльками, або просто посидіти з тобою поруч...

Коли закінчиться війна, то ми всі разом дивитимемося пригодницький фільм на дивані. Ми підемо в зоома-

газин і купимо трьох морських свинок. Я назву їх Ріесе, Noah, і Finn. Вони житимуть у великій клітці, я буду їх випускати погуляти по дому.

А ще ми переїдемо у новий будинок, але зі собою я візьму свій стіл та усі іграшки.

Татусю, я ніколи тебе не відпущу! Ти навіть не ходитимеш на роботу, тому що я тобі не дозволю залишити нас хоча б на хвилину!

Навіть найменшим дрібницям я б раділа. Адже війна відкрила мені, що таке жити без найголовнішої людини для мене — тата, від якого я вчилася чесності, любові, справедливості, турботи, радості і щедрості, співчуттю, хоробрості та доброті. Саме завдяки тобі, я стала особливою у цьому світі. Я не така як усі, але раніше я не могла цього зрозуміти.

Ця війна навчила мене цінувати те, чого я не цінувала раніше. Вона дала привід вивчити інші мови для моєї майбутньої професії і побачити світ. Але я б віддала усе це в обмін на те, щоб уся моя родина була зі мною разом назавжди!

Твоя донечка.

*Громак Поліна
12 років
Сумська область
м. Глухів*

КОЛИ СЕРЦЕМ КЕРУЮТЬСЯ ДІЇ

Я живу на околиці міста.
Тут природа прекрасна й барвиста.
Та трапляються часом події,
Коли серцем керуються дії...

Літній був пречудовий світанок.
Вийшла я на уквітчаний ганок.
Раптом чую за хвірткою шерхіт:
Чи то плач, чи то дивний чийсь шепіт.

Кличу тата і брата Артема,
Щоб скоріш з'ясувати проблему...
То були цуценята маленькі.
Бруд вже в'ївся у шубки чорненькі.

Кров засохла на вухах обвислих,
Страх ховався у тільцях притихлих.
Хтось знущався та й кинув вмирати...
Ми забрали нещасних до хати.

Двох пухнастиків нагодували,
У водичці тепленькій скупали.
Довго ще довелось лікувати...
Малюків нам вдалось врятувати!

Гучі й Майя. Так звуть їх сьогодні.
Мають власні будиночки модні.
В їх очах бачу радість і сонце.
Вони — друзі для нас й охоронці.

Добрі песики все пам'ятають...
Завжди весело нас зустрічають,
Всі команди виконують радо.
Вони — вірні, не здатні до зради...

Ця подія — одна добра справа.
Ми зробили її не для слави.
В серці радість тріпоче від вчинку:
Зло програто у цьому поединку!

Тож творімо гуртом добрі справи!
На байдужість не маємо права!
Милосердя й добро переможе,
Якщо в серці живе подих Божий!

Базай Софія
13 років
Харківська область
м. Лозова

ДРУГ ІЗ ЛИПОВОГО ДЕРЕВА

Кожного ранку я прокидаюся від лагідного мурчання у себе під вухом. Це бажає мені доброго ранку мій найкращий друг Максим — сірий пухнастий кіт. Наша дружба перевірена часом. А наша перша зустріч була особливою. Ось послушайте...

Одного літнього дня я зі своєю подругою вирішила прогулятися. Неподалік нашого села розкинувся невеличкий лісок. Ми частенько там буваємо. Особливо нас вабить прозора та тепла річечка. Ми давно знайшли собі для засмагання затишну галявину. Так дивно: річечка звивається по всьому лісі, а от галявину омиває тільки одну. Посеред неї росте старезна липа. Хтозна, як вона сюди потрапила? Мабуть, якась пташечка несла насіннячко та й впустила... Пахощі від тієї липи в червні розливаються, здається, по всьому лісу. Це — наше улюблене місце.

Саме сюди ми і прийшли того самого літнього дня. Розстелили ковдру, вмостилися і раптом... Жалібне нявчання, та ні, скоріше навіть пицання, почулося десь зверху. Ми підняли голови і крізь густе смарагдове листя побачили маленькі клубочки. Такі маленькі, що їх навіть кошенятами назвати було важко.

Як вони там опинилися? Що робити? Як рятувати малечу?

Я обережно полізла на дерево, а моя подруга чимдуж побігла додому за допомогою. Повернулася вона із дідусем. Той захопив із собою торбу з мотузкою. Вони кинули торбу мені, а я обережно зібрала усіх кошенят (їх виявилось шестеро) та спустила за допомогою мотузки на землю.

Кошенят ми забрали додому. А наступного дня телефонували друзям, знайомим, друзям знайомих... і до вечора знайшли притулок для п'ятьох котиків. Залишився лише один. Він був найменший, сіренький такий — звичайне кошеня. Звичайного ніхто брати не хотів...

Малюк навіть не нявкав, просто сидів і дивився на мене своїми лагідними оченятами. Наче просив не віддавати його...

І я не віддала. Залишила у себе. Дала ім'я — Максим.

Тепер не можу уявити собі, що могло б статися інакше.

Справжній друг — він завжди тебе знайде, навіть, якщо він маленький і сидить на дереві.

Гончаренко Богдана
12 років
Миколаївська область
Баштанський район
м. Новий Буг

ЗАМАЛЬОВКА ПІД ЧАС ПОВІТРЯНОЇ ТРИВОГИ

Сумно... Дощ... і я. Поки він іде, на думку приходять спогади про мою родину, згадую і швидше минає час. Я ніколи не замислювалась, чому моя мама любить дощ? Саме цей мокрий, нудний і невеселий для мене. Вона любить гуляти під дощем, гм... і що то за примха...? Навіть тато почав із нею гуляти! Але коли вона повертається, то вона навіть молодшає! Усмішка не сходить з її обличчя, наче батарейки поміняли, стільки у неї позитиву. Сідає і щось починає «вितворяти», як я говорю. То малює, то вишиває, то складає казку для менших братиків. Вона їм читає, а ми підслуховуємо, бо ми ж дорослі! То планує якийсь захід на роботу, вона в мене бібліотекар. А це в себе включає багато вмінь!

Тато у нас дуже серйозний і любить порядок. Людоньки, який порядок у школяра — дистанційника? Та ще й у підлітка? То не розгартіяш, то порядок такий. А коли приберуть дорослі, то нічого не знайдеш. Мама

каже, дівчатка — то майбутні хазяйки... Шановні дорослі, хочу подовше побути малою!

— Тату, і так порядок майже «ідеальний», ну, можливо, вибирала, що вдягнути... — кажу впевнено.

І що тим дорослим треба? У мене тієї роботи повно: кошения (кішка померла і я його годую), кролики (попросила на день народження), то тепер їх, як жуків на картоплі! Хазяїною! Здоровенний равлик (це вже мамі підкинули на роботі, а я доглядаю), акваріум (з карасями) — мій улов — годую, може виростуть? Люблю малювати, то, мабуть, гени, бо в нашій сім'ї усі гарно малюють. А дорослі: порядок, дисципліна, обов'язково гарна зачіска, КАРАУЛ... Тату, я ж ще не виросла! Згадай себе у моєму віці, щось спільне між нами є? Отож! Ти теж був у моєму віці. Співчуття приймаються!

Середній брат Роман поміч і опора, бо старший брат одружений і з нами не живе. Як англійська, то до Роми, він самотужки її вивчив, як старший брат, пишається. Ото було бажання, поважаю. А в мене схильності до мов нема. Нема, помагай усі, хто може. Я ж одна сестричка, а братів четверо, ну і... брат займається армреслінгом! Во, як вам таке? Руку йому не подам, бо ще розплющить. Виріс здоровий. Важке піднімає нараз, замість гантелі молодший брат Юстін. А братик тільки сміється. Люблю грати з ним у шахи, тато каже, що це гра для мозку, усі дома в неї грають. Можемо з ним грати кілька днів одну партію.

Старший брат Станіслав із нами уже не живе, одружився і переїхав у свою квартиру, мама каже, що самостійний уже. А так усім самостійним можна? Приїжджає не часто, на свята. Усі його чекають, переживають, як догодити... Мама сумує, часто плаче, молиться. Зараз ще більше, бо вступив до лав ЗСУ, захищає нашу країну і нас. І ми усі молимося, щоб Господь його беріг та його побратимів. Щоб ця війна швидше закінчилась. Брат набагато старший, але я його дуже люблю. Пишу йому

і шлю фото. Раніше він, як і тато, все робив своїми руками. А зараз для дружини старається, бо в неї лише одна ніжка, протез. Але це не заважає йому кохати свою дружину, гарний приклад для усіх. Ми його чекаємо після перемоги! А поки мама закручує його улюблене варення і складає до комори, бо попросив 100 банок.

Менші братики... З ними нудно не буває, то за телефон не помиряться, то зоряні війни влаштують, за допомогою подушок. Уявляєте наслідки? А черга по миттю посуду? І хто крайній? Єдина сестричка! Бо старша за них і можу помирити. Але мирить Рома, раз і помирив — зрозуміло, як? Чесно кажучи, я теж не подарунок, але ж я дівчинка, слабша. Юстін любить малювати динозаврів. Тимофій готувати, і складати конструктор. Звідки це в них? Мабуть, мама і її книги. Мама каже, що книги мозок годують. Але війна наклала свій відбиток на наше дитинство. Ми знаємо, коли повітряна тривога, то по книги не ходимо. Нехай діти в інших країнах ніколи не знають про війну і сплять спокійно. А ми спимо спокійно, бо наш братик нас боронить і Бог йому помагає.

Наші батьки працюють. Мама — бібліотекар. Любить тишу і книги. Невже вона усі ті книги прочитала? Каже — вік живи, вік учись. Тато — завідувач складу (незрозуміла робота). Батьки — це важка робота, а коли дітей багато, як у нас — п'ятеро, то медалі замало, їм пам'ятники треба ставити (при житті). Звідки у них стільки сил? І терпіння? Люблю, коли мама мене обіймає, а ще наша мама неперевершена кулінарка. Татко приходив із роботи і ми всі біжимо його зустрічати, не того, що щось приніс добреньке, ми скучили. Він працює далеко від дому. Завжди батьки телефонують під час тривоги, як ми? Майже усі меблі в домі, то татова робота. Гойдалка і басейн, теж тато. Дні народження: мама готує торти, а тато подарунки. Дякую Богу, у нас є обоє батьків. Ми коло них у безпеці! Виросту і буду жити коло батьків, як стануть старенькі, буду помагати! А зараз допомагаємо

госпітально, печемо смаколики для поранених усією родиною, щоб вони швидше одужували. Вчитиму змалку своїх дітей любити Україну, свою сім'ю і батьків. Найбільше бажання, щоб закінчилася війна, та повернувся живим старший брат. Отак і живемо.

Р.С. Зараз повітряна тривога, пишу, може, вам буде цікаво і не так страшно!? Буду тільки рада.

**Переможець номінації
у віковій категорії 14–18 років**

Хілініч Марія

14 років

Київська область

м. Біла Церква

ПРО ГІТАРУ, ПЕРЕЇЗД І МРІЮ

Вона сиділа, втупившись в одну точку. Намагалася згадати мелодію. Озирнулася по кімнаті. Погляд упав на стареньку укулеле, яку їй віддали якись добродії. Взяла в руки.

— Що ж мені з тобою робити? — важко зітхнула. З укулеле вправлятися не вміла. Після шести років з гітарою, укулеле здавалася такою маленькою і легкою. Навіть у руці не хотіла добре лежати.

Вона сіла за письмовий стіл. І далі намагалася пригадати мелодію — і все ніяк. Увімкнула телефон. Тут вмикає його рідко, адже все до болю нагадує дім. Чи не вперше за три місяці зайшла в галерею. Практично на всіх світлинах бачила своє усміхнене личко, а в руках — гітара. Її гітара. На цих фото вона була щаслива. Та навіть її гітара, з усіх боків обчіпляна милими наліпками, ніби сяяла в руках у Нати. А зараз... Що зараз? Вона покинула музику. Покинула все, що було їй близьке й таке дороге. Коли виїжджали, всім було не до гітари. Тато енергійно пакував у багажник речі, мама кричала щось у телефон. А Настя — сестра Нати, намагалася за-

пхати в малу валізку ледь не всі речі зі свого гардеробу. Тільки Ната сиділа, втупившись у гітару, й подумки з нею прощалася. Мама оголосила відразу, що в багажнику місця мало, тож гітара не влізе. Звісно, Ната сподівається, що скоро вони повернуться додому й вона знову ходитиме в музичну школу, гратиме на гітарі. Але зараз ні музичної школи, ні гітари в неї нема. Єдине, що є тут і зараз, — старенька укулеле, яку їй вручили від групи волонтерів. На укулеле грати вона вже навчилася, але звучання ніяк не зрівняється з гітарою. Не звикла вона до такого маленького інструменту. Раптом у кімнату ввірвалася Настя й порушила роздуми.

— Натах, вставай, — швидко і гучно ще з порогу викрикнула сестра.

— Та скільки разів казати, не називай мене так! — Ната теж зірвалася на крик, тому що останнім часом сестра стала ну зовсім вже нестерпна. Цілими днями або бренькає незрозумілі мелодії на синтезаторі, який, до речі, теж привезли волонтери. І Настя час від часу на ньому грала або цілими днями гуляла зі своїми новими німецькими подругами.

— У мене, між іншим, важлива справа. Тільки я маю умову.

— Яка в тебе може бути важлива справа? Йди гуляй краще зі своєю Софі, чи як там її, а мені просто дай спокій.

— Та ти чого, геть тут оскаженіла!? Так, коротше, тобі гітару треба чи не? — ніби байдуже сказала Настя, хоча в її глибоких карих очах світилося щось добре. Ната, почувши слово «гітара», відразу пожвавішала й злість до сестри якось сама по собі стала меншою.

— Яка гітара?

— Я все вже вирішила. В цьому місті проводитимуть конкурс музичних талантів серед гітаристів. Кожен учасник буде представляти своє місто, але якщо ти з українських переселенців, можеш представляти своє

українське місто. Німецькі музиканти хочуть подивитися, хто ми такі й що вміємо. Сподіваюся, зрозуміло пояснила, — обличчя сестри повільно розпливлося в усмішці.

— Ти з дуба впала? Конкурс гітаристів, а в мене є тільки оце — Ната тикнула пальцем на ту недо — гітару — укулеле.

— А ти думаєш, що твоя сестричка так тебе не любить? Якщо зараз підеш зі мною, в твоїх руках на місяць опиниться новенька гітарка. Тільки ось є умова — ти запишеш зі мною дует.

Настя мала свій мініблог, у якому ну дуже хотіла показати, як вона бренькає на своєму синтезаторі. Але грала вона, м'яко кажучи, «поганенько», тому й хотіла зіграти разом із сестрою. Щоправда, Ната — людина далека від соцмереж, тож ідея здалася їй дурницею.

— Тільки спочатку гітара, — все — таки вирішила погодитися на «вигідні» умови сестри.

— О'кей! Чудово! Збирайся!

— Що? Куди? Зараз?

— Тю. Оце ти смішна. А коли ще? Давай, давай, — у Ната не залишилося вибору. Натягнула широкі джинси, занадто широку як для неї футболку й мляво попленталася за сестрою. Насправді Ната дуже не любила ходити кудись із сестрою. Річ у тім, що Настя — спортсменка й ще з дитинства займалася кінним спортом. Але потім, у тринадцять, їй щось спало на думку й вона раптово покинула це заняття. Але крок у неї так і залишився широким, та й ходила вона дуже швидко. А ось Ната, людина зовсім не спортивна, мусила просто бігти за сестрою. Тож це для неї видавалося справжнім марафоном.

— То ти мені поясниш, куди ми біжимо, — запитала захекана Ната.

— Гей, ти дихаєш так, ніби пробігла крос. Я ж тобі казала, треба мати фізичну форму. Там пробіжку зранку... А вдома ти коли востаннє тренувалася!?

— Ой, зараз почнеться. Ти сама хоч раз на ті пробіжки ходила? І взагалі не тікай від запитань. — обурилася Ната.

— Ну... Як тобі сказати. Ми йдемо в школу, — усмішка на обличчі Насті миттю згасла, а Ната почервоніла від злості. Від словосполучення «німецька школа» в неї починало паморочитися в голові. Там усе таке дивне, всі говорять цією жакливою німецькою мовою і взагалі все таке незатишне і якесь... Нерідне, чи що.

— Я не хочу туди йти, — жалібно промимрила Ната.

— Так, ти гітару хочеш, чи ні? Пішли, — Настя стала посеред дороги й взяла руки в боки.

— Гітару хочу.

— То чому тоді стоїш? — дівчата розвернулися і попрямували далі. Їхнє каштанове волосся гарно блищало в променях призахідного сонця, а бруківка аж переливалася рожевуватими відтінками. Простуючи широкими вулицями Дюсельдорфа, Ната думала про те, які вони... Затишні? Хоча все — таки вулички рідного міста подобалися їй значно — значно більше. А тим часом і далі намагалася згадати мелодію.

— Настю! — раптом Наталка зупинилася.

— Га? Ти чого стала? Треба поспішати, поки музичний клас не закрили.

— А ти знаєш таку пісню... Там співається так «Маленький хлопчик...», а далі не пам'ятаю, — хоч якісь слова випливи в пам'яті.

— Пф — ф — ф, звісно знаю. Це ж пісня «Один в каное». Вона так і називається «Маленький хлопчик». А тобі воно навіщо? — зацікавилася Настя.

— Та так, просто, згадалося. Оу, здається, ми вже прийшли, — дівчата стали перед високою гарною будівлею. Насправді всередині школа була не гірша, хоча вигляд мала доволі незвичний, як для українських школярів.

— Значить, так. Зараз ідемо до кабінету музики. І ти слухаєш там те, що я тобі кажу.

Ната в німецькій ні бум— бум, тож вирішила, що краще вже слухатися сестри.

Щойно зайшли до школи, Настя відразу защебетала німецькою. Ната так і не могла зрозуміти, як можна було так гарно вивчити чужу мову за три місяці. До слова, Ната німецькою знала буквально декілька слів: «Привіт», «дякую», «бувай», «будь ласка». Вони зайшли в клас, де сиділа висока гарна вчителька музики. Настя відразу про щось із нею заговорила, а Ната знічев'я почала розглядати музичні інструменти. Її погляд упав на гітару, яка, можливо, скоро опиниться в її руках. Вона вже давно хотіла взяти участь у якомусь цікавому конкурсі, але максимум, що було до цього, — концерт у музичній школі, на який приходили хіба що батьки та родичі учасників. Тож навіть, якщо Настя знову підсуне щось незрозуміле, це буде цікавий досвід.

— Ау — у, до тебе звертаються, — Наталя так поринула в роздуми, що навіть не почула, як учителька — заговорила до неї німецькою.

— Вчителька хоче розповісти тобі про сам конкурс, але вона не знає інгліш. Тому я буду тобі перекладати, — серйозно заявила Настя, потім заторохтіла німецькою, а за нею почала говорити вчителька.

— Вона каже, що цей конкурс — чудова можливість для українців. Ти зможеш грати будь — яку мелодію на гітарі, а також співати. Призом буде якась супер — пупер гітара, але я не розумію назву. Тож зараз вона принесе фото.

Ната уважно слухала сестру, а вчителька тим часом пішла по свій телефон. Вона показала Наті фото гітари. І тут... Сірі очі засяяли, зіниці розширилися. Про цю гітару вона мріяла кілька років! Вишуканий білий корпус і витончені золоті струни. Мегакрасива, але ж і мегадорога — саме так її описала б Ната.

— Запитай, чи справді я можу її виграти, — Ната просто не вірила власним очам.

— Вона каже, що так. Ти можеш брати гітару. Тільки, треба розписатися, — вчителька простягнула Наті якийсь папір і ручку.

— Тут, — Настя тицьнула пальцем у документ, а Ната швиденько поставила там карлючку. Усміхнена вчителька простягнула Наті гітару. А та сказала «дякую» німецькою. Задоволені дівчата вийшли зі школи й потупцями додому. Дорогою зайшли в симпатичну кав'ярню і взяли там какао. Коли прийшли додому, Ната відразу почала готуватися. В інтернеті нарила ноти для пісні й узялася розучувати. Мелодія була дуже гарна. Та й текст цікавий, із глибоким сенсом. Тож Ната все — таки вирішила, що співати вона теж буде. Хоча ніколи по — справжньому не займалася вокалом. Потім підійшла Настя. Заглянула в Натин ноутбук.

— Ти що тут забула? — обурилася Наталка.

— Думаєш, зрозуміють? — сестра вмостилася на ліжку.

— Думаю, зрозуміють, — Ната всміхнулася кутиками вуст.

— А може, краще щось англійською?

— Ні. Українською. Я так хочу. І хто захоче зрозуміти — зрозуміє. Навіть, якщо не знає мови.

— Як знаєш, — Настя вийшла з кімнати.

Місяць Ната готувалася. Намагалася вивчити пісню досконало. Удень і ввечері не мала часу, тож Настя будила її о сьомій. А вже о восьмій Ната бралася до роботи. Як виявилось пізніше, переможці конкурсу могли ще й виграти гроші від спонсорів. Але це Наті не надто цікавило. Найбільше її хвилювало те, що мрія поступово перетворювалася на мету, до якої вона невпинно йшла.

Останні дні перед конкурсом Ната не виходила з дому. Все повторювала й повторювала, повторювала й повторювала. Чомусь раптом з'явився страх. Страх видатися смішною, страх того, що її не зрозуміють. На-

стя приносила їй какао з булочкою з їхньої улюбленої кав'ярні. Переконувала, що це не страшно. Просто виступити. Але не знати чому Ната все рівно боялася. Займалася музикою шість років. Але здавалося, що такого навантаження в неї ще ніколи не було.

Ось і настав він — день X. Ната вдягла найгарнішу сукню. А мама заплела їй красиву кіску. Вона стояла зі своєю, точніше, не зовсім своєю гітарою в черзі до реєстрації. Стало трішки спокійніше, коли почула навколо рідну мову.

Наті дали двадцятий номерок. До своєї черги вона мусила сидіти в залі й слухати інших. Найперша виступала німецька дівчина. Доволі таки непогано грала якусь німецьку пісню. Учасники виступали один за одним, а глядачі аплодували. Українців виявилось не так багато, як спочатку здалося Наталці. Один хлопець дуже гарно співав, але, чесно кажучи, жахливо грав. І одна дівчина, яка просто грала якусь гарну мелодію. Настала черга Ната.

Настя порадила уявити всіх глядачів комахами або нібито всі ці люди — її родичі, яких вона добре знає. Але Ната знала, що вона просто заплющить очі. Так добре знала акорди, що руки машинально торкалися струн. Так їй буде легше. Вона вийшла на сцену, вклонилася й сіла на стілець. А потім руки почали рухатися. Мелодія линула залом. Потім вона заспівала:

«Маленький хлопчик, який мовчить,
У тебе око одне кричить.
Ти підеш у Рай і здаси на п'ять,
Бо ти — німий і не кажеш...».

Ната вкладала все, чого навчилася за ці місяці. Слова лилися самі. А руки вона взагалі не контролювала. Закінчила пісню, встала і вклонилася. Подивилася в зал. Люди просто дивилися на неї. «Невже їм не сподобалося?» — промайнула думка. Але раптом зал вибухнув

оплесками. «Нато — о, ти супер!» — це десь із перших рядів кричала Настя. Наталка всміхнулася і зійшла зі сцени. Батьки здивовано дивилися на неї.

— Що? — запитально глянула на них Ната.

— Ти ніколи так гарно не грала, — вражено відповів тато.

— Виявляється, ти гарно співаєш, — це вже озвалася мама.

— Наточко, я записала відосик, вже його виклала. Просто поглянь на коментарі, — і Настя встромила телефон сестрі в руки. Більшості слухачів сподобався виступ Нати. Більшість писали, що вона молодець. Після неї виступили ще кілька учасників. Потім почалася перерва, що мала тривати годину. Журі визначалося з переможцем.

Натина сім'я пішли в сусідній парк поїсти морозива. Вся родина була задоволена її виступом, а мама зателефонувала бабусі по відеозв'язку й розповідала, який «музичний феномен» у них виріс. Поки ходили парком, їли морозиво й годували качок в озері, година сплила, й потрібно було повертатися до зали, де проходив конкурс. На сцену вийшов кумедний, широко усміхнений чоловік у костюмі й заторохтів німецькою.

— Що він каже?

— Погано розбираю, але начебто він дуже дякує всім учасникам. Оголошує спонсорів. Нагадує про приз. Натко, він оголошує переможців! — Настя була дуже напружена, як, у принципі, й Наталя. Хоча вона й не могла розібрати жодного слова, все одно було цікаво слухати.

— Ви готові? — буркнула Настя.

— До чого? — Ната здригнулася.

— Та це ж я його перекладаю. Один. Два. Три, — чоловік замовк і подивився у зал. Усі помітно напружилися.

— Наталія Соловей, Україна, Запоріжжя! — вигукнув чоловік зі сцени з помітним німецьким акцентом.

Ната заціпеніла, а потім, отямившись, почула шалені оплески.

— Нато, виходь на сцену, — підштовхнула її Настя.

Наталка стала й повільно пішла на сцену. Емоції переповнили її, вже не надто розуміла, що з нею і де вона. Чоловік уже тримав у руках її омріяну гітару і з зеленим бантиком.

— Ви говорите німецькою? — запитав чоловік англійською.

— Ні. Тільки англійською, — відповіла Ната.

Чоловік вручив їй гітару й мовив:

— А тепер приз від наших спонсорів! Переможниця отримує 100 євро! — і простягнув Наті конверт.

Вона подякувала й, щаслива, спустилась зі сцени, а там її за плечі обійняла Настя.

— Натко! Я завжди у тебе вірила! Ти молодчинка! Ну що, ходімо святкувати! На піцу! — і потягнула всіх до виходу.

Ната досі не могла прийти до тями. Їй не вірилося, що це відбувається з нею. Гітара, про яку вона мріяла роками, тепер у неї в руках! Вона вже була вдома і милувалася своєю новою красунею. Настя показала, що її фото з конкурсу опублікували в якомусь онлайн — журналі новин.

— Що ти робитимеш із грошима? — Настя сіла навпроти.

— Я вже половину витратила.

Очі в сестри покруглішали.

— Парфум? Сукня? Сумочка? На що ти витратила таку суму?

— Благодійність, Настю. Благодійність, — Наталя посміхнулася кутиками вуст.

— А знаєш що, сістер. Хоч ми з тобою і такі різні, я б теж так зробила, — Настя обійняла її за плечі й розсміялася.

Після того конкурсу минуло вже три місяці. Ната з родиною повернулися додому.

Але саме після того випадку дівчинка переосмислила багато чого. Вона впевнилася, що після чорної смуги в житті завжди буває біла. І не завжди те, що тобі справді не подобається, може завдати шкоди. Вирішення проблем може прийти звідти, звідки ти зовсім не чекаєш.

Але найголовніше, що вона зрозуміла, — завжди треба вірити. А вірити потрібно у здійснення мрії. Віра — найголовніше, що живе у наших серцях. Ната вірила, що повернеться додому. Вірила, що отримає гітару. І її мрії збулися.

Ніколи не припиняйте мріяти. Мрії — це те, на чому тримається світ. А ще — завжди вірте. Навчіться врити навіть у те, на що вже зовсім не сподіваєтеся.

Єфімова Поліна

14 років

Харківська область

м. Лозова

ДОРОГА ДО СЕРДЕЦЬ, або ТОЙ, ЩО МАЄ КРИЛА

(нарис)

Ми — діти епохи відкриттів, доби науково — технічного прогресу та розвитку різних технологій. Здавалося б, техніка зробила нас могутніми, вона дала нам багато можливостей. Але... Чи зробила вона сильнішою кожен окрему людину? Не думаю. Зрозуміло, що кожного року відбуваються нові відкриття та події, людство рухається вперед, сподіваючись отримати таке омріяне щастя шляхом матеріального благополуччя. Та чи можна сказати, що духовний розвиток людини також так стрімко розвивається? На мою думку, ні. Мене не полишає враження, що кожен поринув у масу своїх турбот, справ, забувши про головне — ДУХОВНІСТЬ. Я бачу лише праг-

нення щось придбати, отримати, досягти. Але чи саме цим закінчуються усі можливості людини? Чи саме для цього існує людство? А як же прагнення палко та ніжно любити, прагнення правди та справедливості? А як же почуття? Де ж тут життя?

Духовність — це моральна сила. Вона дозволяє не змішуватися із натовпом. Духовним людям не вистає повітря у цьому світі, де так стрімко руйнується все довкола — почуття та стосунки... Духовність — це освіченість, світогляд, гармонія та почуття єдності із Всесвітом. На щастя, я мала особливу можливість бути знайомою з людиною, яка своїми вчинками дає надію вірити, що людяність та милосердя — не порожні звуки, що до серця кожної людини є шлях.

Відправною точкою для нього стало свято Великодня, куди він потрапив майже випадково. А потім вже не уявляв себе поза храмом — церква стала земним небом та місцем відродження духовності та щирих почуттів, де вирішуються всі проблеми, знаходяться всі відповіді, а душа стає чистою.

Мій герой — Прокопенко Борис, нині семінарист 3 класу Харківської духовної семінарії, а на момент знайомства просто учень 10 класу...

У моїй школі мама почала працювати в 2017 року. До цього була вчителькою у сільській школі, яку закрили через малу кількість учнів. Пам'ятаю, їй було нелегко. Особливо гнітило те, що не могла запам'ятати ні в обличчя, ні по іменах усіх учнів. Це й не дивно — вона викладала зарубіжну літературу в усіх класах із п'ятого по одинадцятий, де в кожній паралелі до тридцяти осіб...

Та його, каже, помітила одразу. Борис був завжди стриманий, але усміхнений. Маючи хист оратора, брав участь в усіх шкільних та міських культурних заходах. Мабуть, тому вирішила запропонувати спробувати свої сили в письменстві. Правда, роботу на той перший

журналістський конкурс він готував не з нею, але мама щиро раділа, коли дізналася про перемогу.

А потім почалася їхня дружба... Боря підійшов до неї на перерві, вона чергувала на поверсі.

— Наталіє Олексіївно, я хочу порадитись... — невпевнено почав він, — Маю велике бажання взяти участь у конкурсі «Малюнок, лист, вірш до мами», але як людина віруюча хочу підняти гостре та болюче питання. А мене відмовляють. Кажуть, що твір такого гатунку не годиться...

Мама, не відриваючи погляду від метушливих дітей, що рухалися в усі боки по коридору, машинально запитала:

— Яке питання тебе хвилює, Боря?

— Тема небажаної вагітності...

Мама затамувала подих. Такі думки в голові шістнадцятирічного хлопця?!

Та поглянувши в його очі, зрозуміла, що він не жартує.

— Я розумію, — продовжував хлопець, — що журі очікує пафосного твору про те, що мама — це найпрекрасніша людина у житті кожного, але ж буває по — всякому. Не всі діток народжують... Я хочу про це сказати... Як Ви думаєте, варто?

— Я думаю, варто, — твердо відповіла мама.

— Можна я прийду після уроків, покажу чернетку?..

...Мама повільно читала. Твір був невеликий. Складався із семи невеличких замальовок. Якраз дійшла до третьої та думала, як може по суті дитина так мислити, настільки глибоко відчувати... Розповідь велася від імені ненародженої ще дитинки, яка спілкувалася зі своїм янголом — охоронцем.

«... Сьогодні мені не давали спокою голоси. Вони були різкі та безжальні. Моє маленьке серденько (я вже

знаю, що воно в мене є) стискалося від тривоги. Я не розумію, що сталося, бо майже не відчуваю тепла. Мені самотньо і страшно...

— Друже, що відбувається? — в розпачі вигукнув я.

І знову, як і раніше, він з'явився переді мною. Але цього разу світло янгола було тьмяним, а очі тужливими.

— Ти їм не потрібний...».

— Я не знаю, як краще назвати розділи. Може порадите?

— Можливо «зустрічі», — у задумі запропонувала мама. — І кожна зустріч матиме свою назву. Ось ця може бути ТРИВОЖНОЮ...

На тому й зупинилися.

Це було в грудні. А у травні Бориса вітали в Києві на церемонії нагородження. Він посів II місце на міжнародному конкурсі.

А потім була ще одна сходинка до вершини. Борис на той момент уже закінчив школу та дізнавшись про конкурс — проєкт «Я — журналіст», вирішив, що має представити молодій спільноті семінарію в номінації «Мій навчальний заклад — найкращий».

«...Сьогодні назва мого навчального закладу звучить гордо — Харківська духовна семінарія. Це школа, яка виховує майбутніх священників. Якщо хтось каже, що ця професія неактуальна, вони дуже помиляються.

Священник, поєднує у собі дуже багато спеціальностей. Він і лікар, адже ми звертаємося до нього за допомогою, коли наші душі гинуть від хвороби під назвою «гріх», він і вчитель, бо виховує в нас загальнолюдські чесноти, він і психолог, тому що після розмови з ним нам стає легше, відразу знаходиться вихід зі складної ситуації. Священник має своїм прикладом запалювати віру інших і вести людей дорогою добра...».

І знову Київ вітав його тепер уже із I місцем!

А мама просто раділа і пишалася, що їй випало навчати таку дитину.

Можна багато писати про духовні орієнтири людини, та найкраще про них говорять її вчинки.

Просто бути милосердним, чуйним, терплячим на словах. Складно знайти в собі сили підтримувати людину, якій життя завдало страшного удару...

В 2019 році загинув мій тато. Боря був поруч. Не фізично, але ми усі відчували його підтримку. Мама говорить, що він у найтяжчу хвилину знайшов дорогу до її серця, давши тим самим сили жити далі.

P.S. Можливо, моя розповідь і недосконала. Та я лише хотіла розказати про хлопця, який, обравши свою життєву путь, впевнено та наполегливо рухається уперед. Який має сили не схилити голову перед стереотипами, не зважати на те, що модно або престижно. Він шукає дорогу до людських сердець, аби зігріти їх своєю людяністю.

Симонов Тимур

14 років

**Дніпропетровська область
м. Новомосковськ**

МІЙ СТАТУС

Ця пригода сталася наприкінці літа. Був Медовий Спас, і ще не відступила літня спека. Ми чекали на поповнення в сім'ї. Мама з татом поїхали на заплановану консультацію до лікаря, а я в цей час був у бабусі. Увечері мама зателефонувала і сказала, що їй необхідно побути у стаціонарі під наглядом лікарів упродовж тижня. Попросила, щоб я не хвилювався, займався музикою та читав літературу, що задали на літо. Мені стало невимовно сумно. Усе враз здалося нецікавим. Бабуся з дідусям помітили мій настрій і почали розважати мене

своїми розповідями про минуле. Тоді ми засиділися до першої години ночі. Аж ось пролунав телефонний дзвінок. Дідусь підняв слухавку, на його обличчі засяяла радісна усмішка. Коли він закінчив розмову, то урочисто повідомив: «Вітаю, тепер ти став старшим братом!».

Я відчув, як моє ество поринає у хвили... Одна хвиля невимовного щастя, а друга — непереборного сну...

Наступного ранку я прокинувся, була неділя, і ми пішли у церкву. Під час служби я думав про те, що я тепер старший брат... Що це означає? Як зміниться моє життя? Адже я досі був один у мами з татом, у бабусі з дідусем.

Після служби зателефонував тато і сказав, що вдома залишилися собаки і кіт, яких потрібно нагодувати, а я тепер на правах старшого.

Гордість від нового статусу наповнила мої груди. Я узяв хлібину, ключі, скочив на велосипед і чимдуж помчав через місто на околицю, додому.

Барбара і її синок Токсік сумно ходили по двору. Побачивши мене, вони оживилися, почали виляти хвостами, але не стрибали аж до мого носа, як зазвичай. Видно було, що вони трохи кволі. Я зайшов у двір, кинув їм хліба, налив води, завіз велосипед у тінь. Серпнєве сонце нещадно припікало. Собачки з радістю прийняли мій гостинець і підійшли до миски з водою. Видно було, що їм стало значно веселіше.

Вдома, як завжди, затишно. Здається, ніби зайду в хату, погукаю маму і тата — і вони вийдуть до мене. Я підійшов до дверей, але вони були зачинені. Я дістав ключ, вставив у замок, повернув — і двері відчинилися.

У хаті було порожньо, сонячне світло пробивалось крізь штори, і було видно сліди від поспішних зборів... Зім'яте простирадло на дивані, відкрита шафа з документами, на столі у кухні крихти від хліба, порізані обвітрені яблука... Мені подумалось, що я все ж люблю, коли усі вдома.

Невимовний сум огорнув мене. Де моя мама? Що вона зараз робить? Тепер вона буде любити більше малюка, а я буду самотній, як оце зараз? Страх і розпач розпалювали мій мозок, очі налилися сльозами, а з грудей вирвалося здавлене: «Мам!». Але відповіді не було.

Зараз я був один у цьому будинку, у цьому світі... Один — однісінький! Аж раптом мої думки перервало якесь жалібне скавчання. Я прислухався. Ніби кошаче нявкання... Воно повторилося знову. Так, я ще маю нагодувати кота Принца. Але ж де він? У гаражі? Чи в кімнаті? А може, у ванній кімнаті? Я бігав по хаті і зазиравав у всі щілини, але його ніде не було. І тільки оте жалібне «Няв!» долітало до мене, ніби з паралельного світу...

Пошуки привели мене на кухню. Треба передивитися усі шафи. У закутках. На вікні. Під мийкою. За холодильником. Спокою не давало мені оте протяжне «Няв». А Принца ніде не було. Я втомився від пошуків і вирішив трохи перепочити.

— Там у холодильнику має бути скибка кавуна. Я поласую, перепочину і знов візьмуся за пошуки, — сказав я собі вголос.

Відчиняю дверцята холодильника... А там... Замерзлий клубок рудої шерсті дивиться на мене жалібно і каже: «Ня — а — а — ав!».

— Що? Кіт у холодильнику? Отакої! Як ти тут опинився? Дурненький!

Треба сказати, що у Принца останнім часом з'явилась погана звичка — з розгону стрибати у холодильник, як тільки відчиняють його дверцята. Через це мама перестала впускати його в хату. А от тато завжди жалів кота, навіть не лаяв його, коли той ходив поважно по столу. Але як таке могло статися, щоб кіт опинився у холодильнику?

Як виявилось пізніше, тато дуже хвилювався, збираючись із мамою до лікарні, що не помітив, як кіт заскочив у холодильник, поки тато ставив туди каструлю з борщем. Дверцята холодильника зачинились, а кіт за-

лишився на самоті з каструлею борщу, хоч і в дуже незручних умовах. І виявляється, сидів отак увесь день, усю ніч і цілісінький ранок, поки я не визволив його з тієї жахливої холодної пастки!

А так би помер ситою, проте холодною смертю.

То ж я тепер не тільки старший брат, а ще й котячий рятівник! Оце так підняв свій статус!

Черненко Дарина
16 років
Полтавська область
Лубенський район
смт Оржиця

ЛІТО, ВІТАЛЬКА І ВЕЛОСИПЕД

Лежу у садку на траві під старою розлогою черешнею і ліниво спостерігаю, як нахабні горобці клюють темно — червоні соковиті ягоди. Черешні не витримують горобиної атаки і одна по одній смачно падають на траву, розбризкуючи навколо сік. Рік тому під цією черешнею лежали ми з двоюрідним братом Віталькою і спостерігали горобині гостини.

Віталька. Житель південного міста Херсон, коріння якого сягають і нашого невеликого села. Коріння — це його тато, дядько Толя, морський офіцер, рідний брат моєї мами, та його мама, яка теж родом із нашого села.

Щоліта Вітальку привозили з міста до нас у село. І він по черзі гостював у бабусь — маминої і татової (нашої спільної бабусі). Ранком ми прокидалися від бабусино-го голосу: «Лежебоки, вставайте снідати!». І ми, вмившись під «рукомийником», що стояв у дворі, спішили до сніданку. На столі у великій мисці на нас витріщались улюблені вареники з полуницями, такі великі й пухкі, як наша бабуся Галя. Вареники запивалися теплим молоком «з — під корови», на поверхні якого стояв легенький шум. До речі, день також завершувався те-

плим молоком, але вже з варенням із чорної смородини. І ми, помивши ноги, падали на ліжка, як підкошені. Але скільки всіляких подій відбувалося між ранком і вечором. Річка — обов'язково, але після того, як відженемо корову на пасовисько. Це вже в нас було як ритуал — стрічати і вигонити корову. Але про це іншим разом. А зараз, дивлячись на краплини соку, згадую нашу з Віталькою минулорічну пригоду.

Вітальчині дідусь і бабуся (маміні) подарували йому на день народження велосипед. Темно — синій, швидкісний, з усілякими «прибамбасами», він був мрією багатьох дітей. Такого в селі ще ні в кого не було. Віталька поважно їхав по вулиці і крутив головою із сторони в сторону: ану, чи всі бачать. Бачили всі. І заздрили теж всі. Особливо Сашко, який їздив на ще батьковому «Орльонку». «Ну дай проїду, ну дай...» — скандував він у Вітальки. Той вагався: і Сашка не хотілось ображати, і велосипеда жаль було.

Відігнавши корів, ми з хлопцями складали плани на пообіддя. «А знаєте що, — запропонував Сашко, — тепер, коли ми всі велосипедні, давайте гайнемо по горох до фермера Фесенка. Він уже достиг. Я вчора пробував, брат привозив». Хлопці загомоніли, підтримуючи Сашка. Лише ми з Віталькою не знали, що робити. Їхати без дозволу страшно було, а якби попросилися, то ніхто б мене не відпустив. Та ще й з Віталькою. Віталька запитально дивився на мене. Я трохи подумала, і, ех, що буде те й буде, кивнула головою.

Горох ріс за сусіднім селом, кілометрів п'ять від нас. Заховавши велосипеди у лісосмузі, ми лежали на животях у зеленому горосі і вибирали налиті стручки. Яке ж це задоволення: зриваєш стручок, язиком розпорюєш його на дві половини, а потім знову ж язиком підхоплюєш напівпрозорі горошини і жуєш їх. Ех, смакота!

Наївшись від пуза, вирушили додому. Назад їхали навпростець, по ґрунтовій дорозі. Вода, яка бігла з гори

під час минулої грози, повимивала широкі рівчаки. Тому з гори не їхали, а вели велосипеди. І тут Сашкові прийшла в голову ідея пустити велосипед по рівчаку. Розігнавши свого «Орльонка» пустив його вниз. Велосипед, дзенькаючи і підскакуючи, котився з гори, за ним, «гакаючи» і «тукаючи», біг Сашко. Видовисько було ще те! Ми всі по черзі пускали свої велосипеди і, улюлюкаючи, зі свистом бігли за ними вниз. Лише Віталька стояв осторонь, жаліючи свого велосипеда. Нарешті він не витримав і запустив свого «швидкісного». І раптом щось пішло не так. Новий Вітальчин велосипед вискочив із рову і з розгону врізався в стовбур старої груші — дички. Віталька, доганяючи велосипед, перечепився об камінь і збив коліно.

Сяк — так зупинивши кров і, приліпивши листок подорожника, попередньо «простерилізувавши» його Вітальчиною слиною, перев'язали рану Сашковою футболкою. Бідний Віталька терпляче переносив наше лікування і старався не дивитись на свій велик, колесо якого було скручено вісімкою. Це вже було серйозно і зовсім не смішно. Ми мовчки брели в село, по черзі тягнувши на собі велосипед.

А тим часом у селі велися пошуки. Дядько Толя, моя мама, дідусі і бабуся Галя шукали мене і Вітальку. Вітальчина мама і бабуся до пошуків не приєдналися: поїхали в Оржицю робити манікюр. Збігавши на річку, до ставка, на стадіон, позаглядавши в усі колодязі і погребки покинутих хат, наші родичі розгублено стояли посеред двору. І тут з'явилися ми. Я, в зеленій від гороху футболці, зранений Віталька і його темно — синій велосипед із колесом схожим на вісімку. Нашим родичам, мабуть, відняло мову, бо вони мовчки дивилися на нас. Першим оговтався дядько Толя. Він схопив лозину, якою бабуся ганяла гусей. Побачивши лозину, нас із Віталькою, як вітром здуло. Переганяючи один одного, ми бігли до форпосту нашого двору — літньої бані. За

нами, цвѣохаючи лозиною і кричачи: «Ану стійте, стійте, кому кажу. От зараз ви получите!», біг дядько Толя. Ну, і хто б же зупинився, знаючи, що «получимо»?

Ми заскочили у літню баню і заперлися на крючок. Дядько Толя, морський військовий офіцер, скакав навколо бані з лозинякою і цвѣокав нею по нашому сховищу, напевно, щоб ми дужче боялися. Ми і так боялися, а баня ж при чому? В бані сиділи, аж поки не прийшла корова з пасовиська, пропустивши ритуал стрічання нашої Ягідки. Дуже хотілося їсти. Горох, який запасливий Віталька напхав у кишені, давно закінчився. Та й не смачний він уже був, той горох.

Дуже зраділи, коли почули слова бабусі Галі: «Та виходьте вже, горечка мої. Батько вже зремонтував велика». Яке це щастя було пригорнутися до теплих бабусиних рук і усвідомлювати, за словами Сашка, що відбулися «малою кров'ю».

Брат Віталька зараз в окупованому Херсоні. Невеселе це літо без нього. Лежу у садку під черешнею і мрію про мир, про зустріч із Віталькою, про наші нові пригоди.

Сюжет для оповідання взято з реальних подій.

Олійник Карина

17 років

Черкаська область

Звенигородський район

Водяницька ТГ

с. Озірна

Я так прагну залишити слід,
Стану компасом у майбуття,
Хочу дітям своїм гідний світ
Без розрухи й гнилого життя.
Хочу стати для когось вогнем,
Що осяє дорогу в п'їтьмі,

Йду з метою вперед день за днем
Крізь жорстокі шляхи потайні.
Потім зіркою в небі зйду,
Щоб на мене дивились усі,
Якщо очі сумні віднайду –
То підтримаю їх у красі.
Кожну мить хтось дарує життя,
Хтось втрачає його назавжди,
Треба йти уперед, до кінця,
Й залишати в майбутнє сліди.

Луцишин Анастасія
14 років
м. Чернівці

БАРВИ БУТТЯ, або СТЕФАНОВА НАДІЯ

*Нам не можна й не треба втрачати надії на кращі часи.
Замість того, аби зневіритися – беріться до роботи.
Кардинал Любомир Гузар*

«Там, де час спливає непомітно й хочеться залишитися назавжди, де гори таємниче усміхаються, сонячне проміння гідно зігриває, – там душі моїй найкраще. Уяви, чимдуж біжиш від міської метушні. Здається, зараз повітряний струмінь підхопить тебе й понесе ген над обрієм. Хвилинка... друга... й ось ти там, де панує магія природи. Навколо пагорби, порослі густим лісом, осяяні сонцем долини та кришталекий водоспад, що видзвонює мелодію життя. Поміж цього бачиш незнане тобі досі», – так проминали у споминах юної дівчини дні її тринадцятого літа.

Раптом вона пригадала яскравий випадок із безтурботного дитинства, коли розповідала одноліткам про свою родину: «До речі, у школі попросили створити родинне дерево. Ніколи такого не робила. Але впевнена, що бать-

ки мені з радістю допоможуть. Знаєте, так хочу дізнатися більше про свою родину, про бабусь і дідусів, традиції та звичаї. Я ж нічого не знаю, а мама каже, що зростаю надто допитливою. Сподіваюся, що сьогодні ввечері послухаю багато неймовірних історій про нашу сім'ю».

На обличчі ясніла усмішка, а очі сумні, збентежені. Вочевидь, вона намагалася приховати свій душевний біль, та їй не вдавалося. Не зважала на перехожих, на гуркіт автомобілів, йшла встеленою багряним листям доріжкою, розгублена й натхненна водночас...

Незчувшись, Надійка дійшла до міського парку. Оця осіння мить неймовірно нагадувала її саму – нинішню. Золота пора... Дівчина дуже любила осінь – за красу, яскравість, за радість і смуток. Барви змінювалися на очах. Хотілося побути в цій осені щонайдовше, зануритися в її високу печаль. Уся в роздумах, дівчинка присіла на дерев'яну лавку.

Незважаючи на свій юний вік, Надійка була мудрою, врівноваженою, розсудливою, захоплювалась іноземними мовами, цікавилася літературними новинками. Інколи їй здавалося, що вона народилася не у своєму столітті, не у свій час. Можливо, для однолітків була не надто сучасною. Натомість усе частіше з'являлися роздуми про минуле, про життя предків...

У кожної людської долі є своя правда й окрема барва. Барва мужності, спокою, чистоти і правдолюбства – біла.

Барва меланхолії, впевненості, натхненності, вірного служіння Всевишньому – блакитна.

Барва, яка вселяє віру в щасливе майбутнє й надію для Надії – зелена.

Зрештою, у кожного своє бачення, але для дівчинки саме ці барви – надважливі.

Надійчині думки сполохав самотній, беззахисний листочок, що легенько торкнувся її сірого нотатника. Віднедавна цей звичайний, непомітний на перший по-

гляд, записник став промовистим, вірним і мовчазним другом.

17 січня N-го року

Янголе мій... Знаєш, як складно жити без тебе...

Уперше починаю вести щоденник й одразу пишу про Тебе, Янголе!

Найбільша моя мрія – провести час із Тобою (хоча б хвилинку!). Розкажи мені уві сні, як жити праведно й не схибити.

НАШІ ЖИТТЄВІ ДОРОГИ РОЗІЙШЛИСЯ, НАВІТЬ НЕ ЗІЙШОВШИСЬ...

Знаю, ми ніколи не зустрінемося...

Любий мій дідусю, мабуть, споглядаючи з небес, Ти щоразу вимолюєш у Бога для мене добру долю (проте й тут, на землі, всі мені її бажають!). Але тільки Твої палкі прохання здійснюються!

Тільки Ти і я – у цьому легіоні, де небо і земля, як єдине.

Тільки Ти і я – у цьому особливому світі, що створений лише для нас.

Тільки Ти і я... вже ніколи не зустрінемося.

НАШІ ЖИТТЄВІ ДОРОГИ РОЗІЙШЛИСЯ, НАВІТЬ НЕ ЗІЙШОВШИСЬ...

Коли народжується день, і відходить у небуття ніч, тоді «сонце своїми золотими ключами відмикає землю». Присутність Його... була незримою й відчутною водночас. Почасті юнка була впевнена, що хтось невидимий завжди поруч із нею. Звичайно, не могла стверджувати, що це її світлий янгол, її дідусь, але захист, безперечно, відчувала. Навіть татусь Надійки часто повторював: «Тобі так все вдається, доню, бо вдача твоя – дідусева».

7 березня N-го року

...Сьогодні була особлива ніч, особливий сон, особливі думки...

Сховаймося з Тобою під Джуринським водоспадом... Серце залишиться тут, і, здається, воно не втече звідси, як плинуть швидкі води «нашого» водоспаду, як сивий туман над долиною щоранку приходиться і непомітно зникає, як те цілюще повітря, чисте й приємне, напоєне духмяними пахощами цвіту акації та лип, шипшини й терену, наповнює мої груди. Коли Ти поруч, мені не страшно і не боляче падати, бо, знаю, зловиш, огорнеш і зігрієш теплом своєї душі.

Особливі відчуття охоплюють на світанку. Думки снують одна за одною і крадуть мій спокій.

Якби змога, понад усе хотіла б ділитися з Тобою своїми мріями і сподіваннями. Кричатиму крізь сльози, палатиму вогнем, звертаючи гори. Я так хочу, чуєш, хочу бути поруч! Нас роз'єднує безмежність, але єднає любов...

16 квітня N-го року

Справді, мати прадідівську славу, бути гідними свого роду і стати знаними у світі – це також про українців. Так, ми такі, бо Україна – в перлинних барвах. Колоритність – це важливий чинник у становленні держави. Адже колорит самотніх українських слів закучерявить ваш лексикон. Уже не терпиться розповісти тобі, мій друже, докладніше про український фольклор, який славиться на весь світ. Здається, народних пісень у нас налічується більше, ніж країн на Землі. Одна, як Місяць, інша – як Сонце: нібито схожі, але водночас різні. Здається, кожна пісня оспівує окрему історію. Взяти хоча б оцю, мою улюблену:

Ой у гаю, при Дунаю	Ох – тьох – тьох і тьох – тьох – тьох
Соловей щєбече.	Соловей щєбече.
Він свою всю пташину	Він свою всю пташину
До гніздечка кличе.	До гніздечка кличе...

Кожне слово – ніби смарагд. Серед тисячі інших до краплини пронизане витонченістю й неповторністю. Пісня – це святиня, оберіг. У ній традиції та звичаї. Вона єднає різні покоління!

Надія інколи прагнула знайти бодай мить, щоб погомоніти з деревцем, нанизати дощові краплини, немов перлини, на намисто, схилити голову над квіткою й завмерти в очікуванні дива. Знайти хвильку спитати в дерева його вік, погомоніти з балакучою сорокою й розпитати в неї про вселенські новини, торкнутися сріблястого дива — філігранного плетива павучка — і привітати з народженням зорю. Сьогодні вперше її вірш побачив світ. Справді, лише в такої чуттєвої молодой особистості могли зринуті ці поетичні рядки:

*Мій сон, мій сум, моя душа
Шука півтони в акварелях...
І десь тривожиться
Загублена в дощах
Чиясь пустеля.
Десь там, куди не знайдено дороги,
Де вічний прихисток твоєї таїни,
Ще чують янголи розмову світлу з Богом...
Ті янголи — в обіймах у весни.*

28 серпня N-го року

Нині розбирала дерев'яну шафу, яка є свідком усіх подій, що відбувалися протягом десятиліть у дідусевій хаті. «Старі фотографії на стіл розклади», — закликає мене з радіоприймача Кузьма. І — о диво! З потертого фотоальбому випадково розсипалися давні чорно — білі світлини — мовчазні літописці родинної історії. З них усміхаються молоді, щасливі, одухотворені знайомі й незнайомі мені люди. Маленька дівчинка пильно дивиться на мене, ніби хоче повідати про ту святкову різдвяну вечерю, про своє дитинство, про дорогого люблячого тата. Ця дівчинка з допитливими оченятами через багато років стане моєю мамою...

На дівочих очах мимоволі затремтіли сльози. Вони збігали по щоках і торкалися паперу. Записи зникали зі сторінок, ніби їх ніколи й не було...

13 грудня N-го року

Нарешті зима завітала й у моє місто. Морозець вимальовує чудернацькі візерунки на шибках, а вітрисько розгулявся

не на жарт. Хочеться загорнутися в теплу картату ковдру й не виходити з дому. Сьогодні мені байдужа міська метушня. Чомусь не дає спокою поняття «генетична пам'ять». Про нього я дізналася в школі на уроках біології. «Вікі» дала розгорнуту відповідь: «**генетична пам'ять** – гіпотетична форма пам'яті, що існує незалежно від діяльності головного мозку, кодується у генах, і передається від батьків дітям».

Оця генетична пам'ять, дідусю, буде колись передана від Тебе Твоїм прапраправнукам.

Можливо, нині такий незрозумілий настрій, бо «святкуємо» 90 – річний ювілей дідуся без нього...

Справді, любий щоденничку, дякую тобі, що можу розказати про все на світі! І чому я раніше не нотувала? Мабуть, що дорослішою стаю, то більше прагну бувати на самоті. Хтось веде блоги, читає їх усенький світ. Скарбничка власних відвертостей і сповідей – лише моя.

Село на Тернопіллі, де я так полюблюю бувати на канікулах, де на мене завжди чекають душенина й вареники з картоплею, де бабусина любов і гумор, – моя оселя затишку й щастя. Мій дороженький дідусику, Тебе тут пам'ятають. І завжди пам'ятатимуть.

Моя найдорожча, найкраща мама, коли згадує Тебе, плаче, але її сльози – це не лише згадка про Тебе, це сльози гордості.

18 грудня N-го року

За декілька годин станеться диво. Диво, на яке очікують люди увесь рік – і великі, і малі. І я – не виняток. Напередодні цього величного свята – Дня Святого Миколая – постійно мугикаю:

Ой, хто, хто Миколая любить?

Ой, хто, хто Миколаю служить?

Тому Святий Миколай

На всякий час помагай,

Миколаю!

Чудотворець є заступником і нашої родини. На батьківщині моєї мами, у селі Нагоряни, що на Тернопільщині, є незвичайна греко – католицька церква Святого Миколая, яка має

свою історію, своє народження і своє воскресіння. Зведена вона у XVII столітті. Але у шістдесятих роках XX ст. – тодішня влада закрила святиню й перетворила на склад будівельних матеріалів. На початку вісімдесятих років мій любесенький дідусь, мій Янгол, втратив спокій. У снах йому являлися Божі провидіння, що саме він має об'єднати громаду й повернути Божий храм людям. Ризикуючи життям – своїм і своєї родини, – він вистояв. І в день відкриття святині виконав дану Богові обітницю – дванадцять разів поспіль пройшов до престолу на колінах, читаючи «Отче наш»...

А й справді, свобода для тих, хто готовий платити...

Зростаючи у побожній родині, я довго не могла зрозуміти, чому мене огортає невимовна радість і щастя. І радість стала ще більшою, коли дізналася, яким Ти був могутнім, мудрим чоловіком, справжнім божим сином.

6 січня NN-го року

8.00. Привіт, щоденничку, в Новому році! Я сьогодні дуже заклопотана, тому, даруй, пишу лишень декілька слів для тебе. Тільки вчора приїхала в Нагоряни. Зимовий ранок напередодні Святої вечері – приємні клопоти в бабусиній хаті, адже на святковому столі обов'язково має бути 12 пісних страв: кутя, борщ, риба, оселедець, хрін, вареники з картоплею, капустою, маком, яблуками, вишнями, грибна юшка, квасолька.

Уявляєш, тут справжня зимова казка! Можливо, завтра пограюся в сніжки із сусідською Юлею.

Як би хотілося жити тоді, коли менше порожнього посуду було на Святвечір і менше свічок запалювали у задушині дні, менше нестерпного болю й тривожних спогадів. Бути в тому найкращому часі, коли найближчі серцю люди були поруч... Інколи, засинаючи, лину думками в минуле, але прокидаюсь у реальному вимірі. Розумію, не час сумувати. Сьогодні дивовижний день в очікуванні різдвяних свят.

За 16 годин – Різдво!

19.00. Я вже побачила першу Різдвяну зірку... І навіть встигла загадати бажання! Сьогодні бабуся Моня вперше

вчила мене варити грибну юшку. Її рецепт передається з покоління в покоління і вже є сімейним надбанням. Отож: сушені перемелені лісові гриби залили холодною водою, додали духмяний лавровий листочок, підсмажили цибульку та борошно до золотистого кольору й на завершення – дрібку часничку. Ото смакота!

За 5 годин – Різдво Христове!

00.35

Світи, брате, свічку,
Постав на віконце.
Най засяє Україна,
Як на небі сонце.

Цю старовинну колядку любив понад усе співати дідусь. Але знані ним колядки – а їх понад два десятки – я вже записала від тітки Ганни. А знаєш, чому я не сплю цієї пізньої урочистої пори? Бо ми збираємося до церкви Святого Миколая, яка ще й до сьогодні чує тихі, ревні Стефанові молитви.

Бог предвічний нам народився,
Прийшов днесь із небес,
Щоб спасти люд свій весь,
І утішився.

Не знаю, чи вдасться ще з тобою «погомоніти», бо маємо колядувати.

До речі, Вертеп готували майже все літо: розучували колядки, майстрували костюми та Різдвяну зірку. Село велике, віншувань чекають у кожній хаті, бо ж із Вертепом приходить справжнє Різдво.

Уже 35 хвилин Різдва!

8 січня NN-го року

Сяйво Твоєї зорі знайшло відгук у моєму серці.
Сяйво Твоєї зорі назавжди осяяло мій шлях.
Сяйво Твоєї зорі – вічне, як вічно горить вогонь, як нуртує стрімка гірська річка, як гомонить прадавній ліс.

Дідусю, як складно жити без Тебе в цьому барвінковому, але іноді такому складному світі.

Справді, для мене, як і для Тебе, найважливішими є загаль-

нолюдські цінності: Любов, Віра, Надія, Бог, Україна, Родина, Свобода й Гідність.

Гідність відіграє неабияку роль у боротьбі за волю, адже допомагає відстоювати свої права й перш за все свободу – свободу бути собою.

Тільки вільні можуть творити майбутнє!

Тільки вільні бачать блакитне небо та жовтогаряче сонце!

Тільки вільні дивляться вперед!

Юнка не стримувала сліз, а в душі – сум'яття і хвилювання. Щоденник став промовистим другом, який назавжди змінив її життя. Мабуть, вона не раз повертатиметься до білої та блакитної барв. Зелена ж – її уособлення, молододі, впевненої й натхненної.

У кожному столітті нарікали на молодь, але, вкотре перечитуючи нотатки юної патріотки, переконаєшся, що майбутнє України за такими, як Стефанова Надія!

Р.С. Надія – це уособлення мене, авторки твору! Ділюсь із вами, любі читачі, своїми почуттями та теплими спогадами про мою сім'ю, родинними звичаями і традиціями. Твір присвячений, світлій пам'яті мого улюбленого дідуся, великого патріота України, Стефана Онуфрійовича Тухліновича, який надзвичайно любив свій рідний край та назавжди залишиться у моєму серці.

МОЯ УКРАЇНА. З ВІРОЮ У ПЕРЕМОГУ

Ніхто з нас не обирав війну. І тим паче діти, покоління яких уже виросло на сході країни під звуки вибухів і серед безкінечних руйнувань. Руйнувань будинків, життів, історії цілого народу. Діти у час війни, здається, автоматично стають дорослими. Проте навіть дорослі діти вміють мріяти, любити, бути допитливими, дружити, піклуватися і вірити. Зокрема, вірити у Перемогу.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років
(проза)**

*Касян Поліна
11 років*

**Черкаська область
м. Кам'янка**

МУЗИКА НАДІЇ

На вулиці Розлуки очі нічного неба першим завжди помічали той будинок-Біль, з вікон якого струменіли печальні мелодії. Дев'ятирічна дівчинка, мешканка однієї з квартир, навчалася в музичній школі й вечорами просиджувала за інструментом. Місто німіло від жалю, коли вслухалося у кожну зіграну ноту, бо всі вони дихали смутком і розпачем. Лише вулиця Розлуки знала, чому сумує та плаче нічна музика з-під пальців дитини. Адже вона була зовсім маленькою, коли тато пішов на війну.

Старенький парк перелистував думки, згадував, коли ж він бачив дівчинку усміхненою? А трьохсотлітній дуб поряд із парковим озером добре пам'ятав її щасливою поруч із високим усміхненим військовим. Вони удвох любили просиджувати під деревом на лавці. Навіть вода в озері затамовувала подих, листячко на деревах і кущах завмирало, а небо спрямовувало свої бузкові очі на двох радісних людей – дівчинку й батька.

Тільки величавий старезний Каньйон за парком точно знав, що смуток не вічний. Йому про це щодня жебоніла річка Надій, яка несла свої води зі Сходу, ввібравши дух Непохитних. Про переможне повернення нашіптував Водограй на майдані Миру, розхлопуючи перлини радості довкола. Птахи пили ту радість на льоту, а їхній спів сповіщав: «Ми – переможемо!» У такі хвилини юна душа ловила звуки міста, а її музика ставала сонячною, переливалася барвами ясних сподіванок. Усе іскрилося вірою у щасливе прийдешнє.

Минув іще один невимовно довгий рік коротких зустрічей та болючих розставань. Багато чого змінилося в рідному місті маленької піаністки.

Наприкінці зими на вулиці Розлуки стояла незвична тиша, що на коротку мить поглинула місто. Її можна було б назвати мертвою, якби час від часу не поскрипували фіранки в безлюдних квартирах і вітер не шугав крізь вибиті вікна й двері. Будинок-Біль зітхав приречено, адже з його понівечених вікон уже не струменіли мелодії фортепіано. Дівчинка разом із мамою та іншими мешканцями кілька днів тому під загрозливі завивання сирен спустилася в бомбосховище, яке знаходилося на іншій вулиці, – Промінній.

Війна увірвалася раптово в її рідний дім. Кілька довгих і тривожних тижнів людям довелося переховуватися у підвалі. Маршрут був добре знайомий юній піаністці, адже бомбосховище знаходилося під музичною школою. Однак, вона ніколи раніше не спускалася сюди. Разом із друзями звикла до просторих, залитих сонцем класів, коли за вікном чути звуки мирного міста, а не постріли й вибухи.

Перший день у підвалі виявився тривожним і непередбачуваним. Люди хвилювалися, здригалися від вибухів, дехто навіть плакав. Не забули забрати зі собою й домашніх улюбленців. Любителі собак розмістилися з лівого боку, а котів – з правого. Позицію в середині

зайняли господарі гризунів із морськими свинками, хом'ячками та мишками.

Поступово всі почали знайомитися між собою, впізнавали близьких сусідів, з якими раніше навіть не віталися. А тепер багато спілкувалися, ділилися їжею та водою. Хтось прихопив книжку казок і читав дітям. А одна літня пані впізнала в молодому чоловікові, який кутався в тоненький плащ і тремтів від холоду, місцевого поета. Його попросили почитати вірші, а згодом – поділилися теплим пледом.

– Доню, а ти не могла б нам щось зіграти? – незнайомий дідусь уважно поглянув на піаністку.

– Звідки Ви знаєте, що я граю? – здивувалася дівчинка.

– Мій будинок по-сусідству з твоїм, а вікна навпроти, – лагідно посміхнувся старенький.

– А хіба тут є інструмент? – не встигла запитати дитина, як почула відповідь з іншого кінця підвалу.

– Є! – люди вже стягували темну тканину з піаніно, що заховалося в кутку.

З усіх кінців почулося:

– Зіграй... Зіграй... будь ласка.

Коли тоненькі пальці доторкнулися до холодних клавіш старенького інструменту, полинули звуки, сповнені печалі й радості, сліз і сміху, війни та миру. Кожен зі слухачів пригадав щось своє, особливе й особисте. Спогади переповнювали серця, а сльози струмочками стікали по щоках.

Дівчинка грала й «бачила» татка – його щирі усмішки, поставу, сповнену сили та впевненості, відчувала теплі обійми. Вони ніби знову прогулювались удвох парковою алеєю, прислухалися до зітхань старенького дуба, задушевної розмови соловейка з хлюпотливим струмком, придивлялися, як сонячні промені погойдуються на човниках хвильок у парковому озері, як рудохвоста білка готується до майбутніх холодів.

Всі забули про війну, зникли постріли й вибухи. Лишилась тільки музика – чиста, барвиста, світлосяйна. Вона дарувала людям надію, що все буде добре і ми – переможемо!

Тепер дівчинку щодня просили грати. Щоб не погаснув у душах вогник віри в щасливе майбутнє України.

Одного дня мешканці підвалу перебували в полоні музики й навіть не помітили, як відчинилися двері бомбосховища. Лише промінь світла, що впав на руки піаністки, змусив її перервати гру. Всі миттєво озирнулися.

– Якби не музика, то й не знайшли б вас, – почувли люди рідну мову. Всі відразу ж почали схоплюватися на ноги, дякувати Богу та українським воїнам за звільнення рідного міста від лютого ворога.

Лише дівчинка сиділа за фортепіано й не рухалася. Вона впізнала голос і дуже злякалася, що то лише плід її фантазії. Може, тільки здалося, що почула тата?

Аж тут він сам підійшов. Схопив на руки доньку, обійняв дружину:

– Як же я скучив, рідні мої...

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років
(поезія)**

Есаулова Ніка
11 років
м. Київ

ПОЧАТОК ВІЙНИ

Ще тільки вчора:
Снігом укрита земля.
Тихо в кімнаті
Тільки заснуло маля.
Мамі не спиться,
Туга у серці блука.
Ніби не звідки

Мокрою стала щока.
Саме під ранок,
Ще коли марево снів
Сотні ракет
Прилетіло з ворожих країв.
Біль, крики, стогін...
Стало усім не до сна.
Весь світ здригнувся!
Так почалася війна ...

МАРІУПОЛЬЦЯМ....

Не знаю їх імен і де живуть,
Хто їх шукає і за ними плаче...
Я душу їх відчула у собі
І серце щире, болісне й гаряче.
У холоді, без їжі і води...
А на горі киплять бої запеклі.
Жінки, бабусі, дітлахи малі
Живуть під грім снарядів, наче в пеклі.
Не знають: чи зустрінуть новий день?
Чи усміхатимуться знову вранці сонцю?
Чи працювати зможуть і ростить дітей?
І чи нарешті мир загляне у віконце?
Давайте ми помолимось за них,
Щоб їх серця ще довго-довго бились.
Небесний ангел захистить усіх.
Щоб всі живі й здорові залишились.
Але в одному впевнені ми всі:
Все буде добре! Вірим! Точно знаєм!
І сонце зійде! І настане мир!
Ми переможемо! Герої не вмирають!

ДІТИ ВІЙНИ

Діти – квіточки весни.
Народились.
Ще не знаючи війни,
Появилисьь.
Рідне місто у вогні
Та тривозі.
Причаїлася біда
На порозі.
Тільки мамина любов,
Тепле слово,
Під розривами гармат –
Колискова.
Руки мами уві сні
Вас плекають.
Ніжні паростки весни
Підростають.
Та закінчиться лихе
Так, як треба.
Ви побачите, малі,
Мирне небо!

Перебенесюк Кирило
11 років
Полтавська область
Кременчуцький район
Глобинська ТГ
с. Яроші

ВІЙНА - НАЙБІЛЬША З ЛИХ

Війна. Як страшно звучить це слово... Таке коротке це слово, а скільки міститься в ньому горя, сліз, болю!

Про війну я раніше читав у книгах, дивився фільми. І ніколи не думав, що вона прийде до нас. Навіть у страшному сні не може приснитися те, що бачать наші українці, що вони переживають!

Війна до нашої держави прийшла ще в 2014 році. Це, так звана, антитерористична операція, яка розпочалася на сході України.

Через воєнні дії багато наших співвітчизників загинуло. Чимало з них змушені були покинути свої домівки. Рятуючи своїх дітей, свої родини, люди втікають від обстрілів. Багато хто виїхав за межі України.

Я ніколи не забуду той ранок 24 лютого, коли прокинувся від страшного гулу в небі. Підбіг до вікна, підняв ролет і побачив літаки. Вони кружляли над нашим селом. Я запитав у батьків: що трапилося, що це за літаки? Тато відповів, що почалася війна. По телебаченню, по всіх каналах говорили лиш одне: «Росія розпочала військові дії на території України». Мені було дуже страшно. Тато мене запевнив, що літаки були наші і боятися немає чого.

Батьки пішли на роботу і наказали закрити всі вікна і не читати новини. Але я весь день тільки й робив, що читав новини. Мені було страшно, сумно, не хотілося вірити, що це реальність, а не сон. Але я вірив, що наші захисники врятують нас від навали ворогів. Кожного дня, коли я переглядав статистику втрат ворога – збитих літаків, гвинтокрилів, спалених танків, у мене було відчуття гордості за наших українців, які дають ворогам відсіч.

Я навіть боюся уявити собі, який жах і біль перенесли люди, котрі живуть в областях, де проходять бойові дії. Як їм було нелегко покидати свої домівки, речі, домашніх улюбленців. А були люди, котрі не змогли виїхати, і їм довелося терпіти жахливі знущання. Мені мама говорила, що нас благословив Бог, що ми живемо в Полтавській області.

В Україні зараз дуже важкі часи. Про війну в мене свої страшні враження. Я ніколи не забуду день, коли ракета влучила в торговельний центр «Амстор» у Кременчуці. Я гуляв на подвір'ї, раптом пролунав неймовірно силь-

ний вибух. Я дуже злякався і побіг до бабусі. Ми удвох дивилися у небо і бачили, як піднімався густий дим. Бабуся зайшла в «Телеграм» і сказала, що «Амстору» більше немає. Було дуже боляче, адже з ним пов'язано багато прекрасних спогадів: перший телефон, телевізор, ноутбук на день народження і смачні пиріжки після покупок. Ракета влучила в повний людей торговельний центр. Багато людей загинуло. Для нас то був величезний шок. Жах, кров, розруха...

Кожного разу, коли проїжджаємо повз «Амстор», серце стискається від болю. Неможливо дивитися на ці руїни.

А ще одного вечора, коли ми з молодшим братиком та батьками гуляли на подвір'ї, то почули страшний гул. Коли підняли голови, то побачили величезний темний літак, який дуже димів. Я злякався так, що навіть говорити не міг. А мій братик почав плакати, та тато його закрив, і він не побачив винищувача.

Дуже багато наших односельців, чоловіків із сусідніх сіл боронять нашу землю від ненависних ворогів.

Мене до сліз вразила звістка про загибель нашого колишнього випускника Пирогівської школи Олександра Топтуна. Він наш односелець, героїчний захисник. Виявив відвагу, мужність у бою з російськими загарбниками на Донеччині.

Ми пишаємося таким Героєм. Адже Олександр із власної ініціативи пішов захищати рідну землю ще з перших днів жорстокої війни, розпочатої підступними рашистами. Він справжній український патріот, героїчний, мужній, відважний, сміливий. Адже самовіддано захищав нашу Батьківщину, віддав своє життя в ім'я Перемоги. Щоб ми могли спокійно спати, навчатися, гратися, жити.

Ризикуючи життями, наші захисники боронять Україну. Вони мають те, чого не купити за гроші – патріотизм і хоробрість. На їхніх плечах лежить доля України.

Дуже хочеться, щоб швидше закінчилась війна, і ми пішли до школи, щоб не лунали звуки тривоги і я назавжди видалив додаток «Сирена». Щоб я вільно міг гуляти з друзями на подвір'ї школи, на дитячому майданчику з молодшим братиком. Щоб моя мама перестала плакати, читаючи звістки про останні події в Україні.

Твердо впевнений, що перемога буде за нами, бо ми не зазіхаємо на чуже, а тільки захищаємо своє. На нашому боці правда, ми сильні і незламні. Щиро бажаю, щоб кожен солдат повернувся до своєї домівки, щоб діти росли під мирним небом вільної України. Я гордий тим, що народився на найкращій землі під назвою - Україна. Слава Україні! Героям слава!

Кучер Олександра
13 років
Кіровоградська область
Кропивницький район
м. Бобринець

Плани змінились, коли ми ще спали.
Хтось вирішив змінити нам життя -
Ми мали йти до школи... А навчались,
Як бігти у найближче укриття.

І скрізь тривога голосно лунала,
І за вікном щось з гуркотом летить.
«Упав Ваш Київ» – нам русня кричала...
Змінились плани – КИЇВ НАШ СТОЇТЬ!!!

Так вправно наші літаки літають.
Сирена, що гула, – то був відбій.
Не вмере ніколи наша воля й слава!
Країна б'ється, всі даємо бій!

І на чолі із українським військом
До Перемоги будем вперто йти.
Повернемо всі землі українські!
В майбутньому – не знати нам біди!

І Україна буде процвітати,
Подякувавши всім, хто допоміг.
Й надалі будемо ми пильно дбати,
Щоб не змінив ніхто нам планів цих!

Асташкіна Антоніна
11 років
м. Львів

Війна. Як шкода, що почалась війна. Це дуже неприємно і страшно. Неприємно, адже мені, як і багатьом, довелося відкинути свої плани. Страшно, тому що велика кількість українців втратили свої домівки, своїх рідних.

Мої дідусь і бабуся ледь не потрапили у ряди останніх. В їхньому селі були бойові дії. Дідуся поранило уламком. Та так, що можна було крізь рану дивитись. Його життя врятувала бабуся, яка працювала все життя на «швидкій» та змогла залікувати рану. Але навіть після цього вони не виїхали з рідного села. Як і багато інших. І я їх розумію, адже важко залишити те, що є частинкою тебе: будинок, який почав будувати ще мій прадід, садок із найсмачнішими яблуками. Я й сама, коли приїхала у село, пішла дивитись, як там мій дубок, який я колись посадила. Якби дідо і баба поїхали тоді, то ні дубка, ні будинку уже не було б. Адже вони разом з іншими мешканцями села, що лишилися, гасили вогонь, який раз-у-раз перекидався на навколишні будинки.

Приїхавши до бабусі і дідуся на літо, я не впізнала рідне село. Половина хат розбита, інші – в жахливому стані. Якщо пройтись по вулиці, то можна було побачи-

ти купу розбитого скла, ями на дорогах, а від будинків, що горіли, залишилися тільки цегляні каркаси і пічки. Вночі неможливо було спати через шурхіт плівки на вікнах. Довелося відмовитись від улюблених нами з братом прогулянок лісом, де ми збирали ягоди та гриби. В лісі тепер небезпечно, в лісі міни, на яких підірвалися уже декілька людей. Коли повернулася додому, мені ще декілька днів снились жахи. Але все не так погано, як здається. Під кінець літа село почали відбудовувати, тато з дідом відремонтували наш пошкоджений вибухом будинок. Життя не закінчується — воно продовжується. У нас навіть з'явився новий друг — маленьке цуцення, якого врятувала бабуся.

Звичайно, у всіх нас зараз одна мета — закінчити війну. Моя сім'я свідомо відмовилася від деяких приємних речей, щоб мати змогу надсилати гроші на допомогу Збройним силам України.

Всі ми, українці, об'єднались задля перемоги. У цей непростий час стали більше розмовляти українською мовою. Я вважаю, що мова дуже важлива. Це не просто засіб спілкування. Мова — це код нації. Українською мовою розмовляла Леся Українка, писав вірші Тарас Шевченко, читала мені казки бабуся і співала колискові мама. Дуже шкода, щоб це зрозуміти, доводиться платити таку високу ціну. Сподіваюсь, після війни ми про це не забудемо.

Грицай Артемій
12 років
Сумська область
м. Ромни

МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ

Господи, прошу за Україну,
Щоб сирени не гули весь час.
Збережи мій край, мою хатину.
Хай ракети не вбивають нас.

Щоб не чуть щодня про смерті й сльози
І не бачить в небі чорний дим.
Захисти від знищення загрози.
Знову мир хай прийде в кожен дім.

Господи, прошу за Україну,
Щоб ми стримать ворога змогли,
Що перетворив мій світ в руїну.
Господи, щоб ми перемогли!

ПЛАЧЕ МОЯ УКРАЇНА

Плаче моя Україна,
Більше не може радіти.
Чорна настала година –
Гинуть дорослі і діти.
Гей, Україно рідненька,
Сонечку знов посміхнися,
Слізоньки витри швиденько,
Мрії твої, щоб збулися!
Ти не одна. Ми з тобою
Думкою, ділом, серцями.
Воїни стали до бою,
Б'ються на смерть з ворогами.
Злоба добро не здолає.
Мужність – це наша дорога.
Хто сильний духом, той знає:
Прийде твоя ПЕРЕМОГА!

КВІТКА НАДІЇ

На малюнку моєму - війна.
Чорну фарбу обрала вона.
Вимальовує сад із квітками
Дуже темними, злими тонами.
Навіть сонце сховалось за хмари,
Що чорніші за ніченьку стали.
Але що це внизу там синіє?

Це зростає вже квітка надії.
Сама синя – голівка жовтенька.
Не сумуй, Україно, рідненька!
Ось і небо зробилось світліше.
Ось листочок росицю колише.
Сонце-соняшник з жар-пелюстками
Розсипає проміння над нами.
Більш війни на малюнку не буде:
Синьо-жовта надія усюди.
А чому? Бо душа моя знає:
УКРАЇНУ НІХТО НЕ ЗДОЛАЄ!

Смовський Максим
11 років
Чернігівська область
м. Остер

НЕСКОРЕНИЙ

«Гради» навколо, сльози і плач,
Чути двигіння мотора,
Знищити хоче ворожий літак
Рідну красу, що довкола.
Вдень і вночі не змовкає цей гул,
Люттю просякнуті очі...
Хлібця схотів старенький дідусь...
Більше нічого не хоче.
Плаче матуся, обійнявши дитя,
Плаче малеча без мами...
Так «огортала» кривава війна
Місто моє пазурями.
Рідний Чернігів мужньо стояв,
Вірно до Бога молився...
Нищо шулікою ворог кружляв,
Чернігів й на мить не скорився.
Рідний Чернігове, як не любить!
Як не пишатись тобою!

Вистояв ти серед болю й жалю
Перед страшною ордою.
Вистояв в час надзвичайно важкий,
Час переломний й буремний,
Місто легенд і місто-герой,
Красень – нескорений й древній!

ТАТКОВІ... З ВІЙНИ НА ВІЙНУ...

Привіт, татусь, тобі пишу з підвалу,
У мене добре все, все майже, як колись...
Так, так, я слухаюсь і не нервую маму,
І ти, рідненький, на війні кріпись.
Я знаю, татко: холодно в окопі,
Ти спиш за ніч годинки, мабуть, три...
Та ми з матусею так просимо у Бога
Тебе та рідну землю зберегти.
Ти одягайся, таточку, тепліше,
Не забувай про їжу і про чай...
А ті думку, що душу розривають,
Ти проганяй із серця, проганяй.
Ми разом будемо. Ти вір у це, рідненький,
Ти сподівайся, хоч немає сил,
Бо Україна – наша рідна Ненька
І скоро, вірю, в нас настане мир.
Ні, ні, мені не страшно, любий,
Я не жаліюсь, тато, і не плачу...
Матусю бережу, оберігаю,
А ворогів... Не знаю, чи колись пробачу.
Чи я колись забуду очі мами,
Які від сліз тонули, як човни...
Звичайно, тато, серед болю й горя
В собі людське так важко зберегти.
Та ми Зуміємо, Збудуємо, Відродимо
І наші душі, й села та міста.
По-іншому не може, татко, бути,
Бо ця земля Безцінна і Свята!

ДУША ДОМІВКИ

Я пам'ятаю, хто, коли і як
У мій будинок вперше заселився,
Як я радів тоді новій сім'ї
Й за кожного із пожилеців молився.
Дізнавсь, що в третій захворів дідусь,
До нього син із дітками приїхав,
А в сьомій ще маленький карапуз
Ганяє м'яч на поверсі під стріхою.
А у десятій на цей Божий світ
З'явилося маленьке янголятко,
Це нації моєї цвіт,
Таке красиве й миленьке дитятко.
Я пам'ятаю кожного із них,
Ділили разом щастя і тривогу...
Тепер чекаю їх додому всіх
І, звісно, як ніколи, Перемогу! ...
Ось час минув...
Відчув нестримний біль,
Мабуть, у мене влучила гармата...
Болить тепер усім, бо по землі
Прямує танком та війна триклята.
Та я тримаюсь. Вистояти мушу,
Бо скоро підросте той карапуз,
Затім повернеться до рідної домівки
Й старенький згорблений із третьої дідусь.
Повернуться усі – живі й здорові
До рідних хат, до рідної землі...
Відродять... Відігріють... Відбудують...
Будинки й душі праведні свої.

**Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років**

**Носова Діана
17 років**

**Кіровоградська область
Олександрійський район
смт Петрове**

ПІВНІЧ, ПІВДЕНЬ, ЗАХІД, СХІД

У прохолодному вечорі листопада я намагався знайти спокій. Листопад – це, мабуть, найпохмуріший місяць у році, з ним може зрівнятися, хіба що лютий.

З великим болем ми згадуємо минулий лютий, який став для українців та всього цивілізованого світу, мабуть, як ніколи, найтемнішим і найлютішим місяцем. На диво, сьогоднішній листопад несе в собі все тепло вкраденої весни та літа, тому що він ніс для всіх нас перемогу.

Гнані вітром хмари, розбіглися, й над землею холодно заяскріли осінні зірки. Мої лапи трохи змерзли, а ще втомилися. Лапи моїх побратимів теж були зморені. Ми кілька днів не були вдома, спали не в рідних стінах. Але я мав мокрий ніс, смачну кістку з зоомаркету і улюбленого господаря поруч. А що ще потрібно для щастя?

Ми їхали в нашій машині-маршрутці, а по радіо гра-ла «Ой, у лузі червона калина...», до речі, моя улюбле-на пісня. Якби я міг говорити, то обов'язково горлав голосніше всіх аж до слів «розвеселимо». А щоб вити, ви ж розумієте, що я надто вихований пес, аби таким займатися. Тож я із задоволенням продовжував гризти своє частування і підспівувати, хіба що хвостом (він був не таким стомленим). Після пісні, вкотре пролунав го-лос нашого президента Володимира Зеленського, який щиро вітав усіх із перемогою над країною-терористом. Тепер над нашими домівками не будуть літати крилаті ракети, наші люди повертаються і вже починається нове

життя. Скільки планів про відбудову нашої держави. Якою ж вона стане прекрасною! Найкращою, я б сказав!

Наші відважні ЗСУ та ЗССУ (зубаті собачі сили України) зробили велике діло – перемогли найбільше зло у світі! І я дуже сподіваюся, що воно, розвалене на багато шматочків, більше ніколи не повернеться. Головний посіпака ще живий, але в бігах. Не думаю, що він тепер надто щасливий, скоріше, як загнаний у кут крисюк. Я тихенько загарчав, а рука мого кращого друга і господаря заспокійливо погладила мене. І за вушком почеші... ооо.

Мої очі сонно заплющувалися і розплющувалися, але якась тривога та напруга не давали спокою. Напевно, так працює втома, емоційна та фізична. Лапи вже сплять, а мозок ні. Ми досі не можемо повірити в те, що все закінчилося. Завтра буде 25 лютого, хоча насправді 23 листопада. Час знову піде вперед і скоро ми знову будемо бачити, як змінюються дні на календарі так, як треба, а не так, як ми відчували весь цей час.

Завтра обов'язково дам завдання для всіх антистресових військ, щоб на прогулянках усміхалися ще з більшим завзяттям та махали хвостиками і показували все миленьке, на що тільки здатні. Так, всі стомлені та одночасно радісні, потрібно швидше збалансувати все в позитивний бік. Котам теж треба дати завдання, що хоча б тиждень були ніжними. І нехай їдять побільше та все, що дають. Бо коли вони пиріжечки, то господарі ще більше задоволені. Цікаво, а що буде тепер із нашим котячо-собачим перемир'ям? Ми так довго стояли пліч-о-пліч, що тепер не хочеться знову лягтися, ділити увагу наших друзів. Можливо, ця війна таки перевернула наш світогляд і тепер приказка «як кіт із собакою» стане неактуальною.

- Спи, Патрончику, відпочивай, - лагідна рука погладила мене ще раз по спинці і я не помітив, як справді заснув.

Перші сніжинки закружляли з важкого неба, коли Левчик – котячий мер Львова прогнув спинку і з задоволенням приземлився знову на м'яку канапу в кабінеті справжнього Львівського мера. Левчик є дуже важливим помічником, без нього ніяка зустріч чи нарада не може пройти успішно. Всім це відомо. Важко тепер уявити, як би люди змогли працювати без м'якенького антистресика. От почнуть за щось сперечатися, а Левчику достатньо просто пройтись через увесь стіл та потертися об дуже обуреного чоловіка і все, всі усміхаються, хтось потайки, а хтось щиро та відкрито. Тоді вже і сперечатися просто неможливо, все починає перетікати в конструктивне обговорення. А сьогодні Левчика шукала вся мерія і привід був святковим – саме відзначення нашої перемоги! Так багато уваги котик давно не отримував. Йому було приємно, що всі сьогодні щасливі та веселі. Він слухав та радів теж, тому що українські котики теж вболівали за нашу державу і прикладали великі зусилля своїх лапок до спільної перемоги.

Зараз він був сам на сам із мером.

Раптом двері відкрилися і по підлозі гучно застукали кігтики вівчарки Джессі та впевнені кроки високого чоловіка у формі ЗСУ. Джессі теж колега Патрона, відомий сапер зі сходу України, з міста Кривий Ріг. Джессі і Левчик ще не були знайомі. Але, як сказав Патрон, «у собак зі знайомствами проблем немає зовсім» і вродлива вівчарка пішла відразу знайомитись та перевіряти паспортні дані під хвостом у здивованого котика. Неймовірна впевненість у собі!

Левчик думав спочатку обуритися, але то була лише думка, навіть звичка, обурюватися на собак. Зараз щось змінилось. Після війни коти і собаки стали більш зрозуміліші один для одного, вони об'єдналися для спільної мети і зрозуміли, що не такі вони вже й різні. Тому Левчик просто потерся об Джессі у відповідь, вони ві-

дразу один одному сподобалися. Вівчарка з полегшенням гепнуласть поруч із котом на канапі, трохи придавила бідолаху, але котам клаустрофобія навіть іноді подобається.

- Вони відступили. Невелика їхня кількість знаходиться за межами наших кордонів, - повідомив високий чоловік у воєнній формі. - Ми думаємо, що вони ще просто не отримали наказу, куди саме відступати. Зараз у них перекрито багато доріг і назрівають справжні бунти. Наші хлопці, звичайно, знаходяться на позиціях, але обстріли, наразі, не ведуться ні з чийх сторін.

- Це добре, Ігорю, - потерши втомлено очі, відповів мер, - дуже добре. Я сподіваюся, що завтрашні переговори будуть останніми та успішними і мирна угода буде підписана.

- Для них це дуже принизливо.

- А це тепер їхні проблеми, - спокійно мовив мер. - Впевнений, вони щось придумують. Інтернет відключений, їм нічого не коштує сказати, що вони «пабідлі».

- А далі нехай живуть за залізним завісом і розгрибають свої внутрішні проблеми, - погодився Ігор.

- Так. Ми будемо спостерігати за кінцевим розвалом останньої імперії. Але не думаю, що вони від того стануть краще.

- Звичайно ні, - очі військового стали холодні.

- Ну, що ж, а нас чекають великі справи, - зітхнув мер. - Дуже багато роботи. Але, впевнений, ми все зможемо.

- Після такого я не знаю, що б нам було не під силу, - засміявся військовий.

- Повністю згодний!

У великій темній залі засідань гучно лунає звук відеовиклику. Це Левчик із Джесси викликають Патрона. Було трохи за північ. Всі люди нарешті вже розійшлися по домівках.

- Гув-гув, друзі! – на екрані комп'ютера з'явилася, як завжди, усміхнена морда Чернігівського сапера.

- Вітаю! – Левчик залишався невимушено спокійним.

- Гув-гув, Патроне, як ся маєш? – запитала Джессі.

- Дякую, все чудово. Я трохи встиг поспати в дорозі, тому вже декілька хвилин чекав біля комп'ютера на ваш дзвінок.

- Патроне, це вже все. Цей жах скінчився, – Левчик пильно вдивлявся в мордочку свого не лише співгромадянина, ні, скоріше вже друга.

- Так, Левчику. І я дуже радію цьому.

- Авжеж, – видно було, що ката щось турбує.

- Левчику, я сподіваюсь, що ми з тобою і з Джессі залишимось близькими друзями, – Патрон став серйозним і теж трішки схвильованим. – Ти був мені опорою. Ми об'єдналися проти спільного зла, змогли знайти спільну мову, були разом міцні, як ніколи. Без тебе я не впевнений, що все б вийшло.

- Та не перебільшуй, – кіт відмахнувся, але було видно, що йому приємно. Левчик також переживав за їхні стосунки після війни. До війни вони перебували, наче в різних світах: у західному і східному, в північному і південному, та не було їм справжнього миру, все окремо та окремо. Йому сподобалось бути однією командою, одним сильним єдиним цілим. Як то кажуть, гуртом і батька легше бити. Або москаля! (ха-ха-ха).

- Тим паче, у нас ще, величезних таких розмірів, купа роботи, – Джессі, як завжди на все дивилася з гумором, проте раціонально. – Тому я чекаю вас до себе в гості вже на наступному тижні.

- У Кривому? – запитав Левчик.

- На всьому сході, друже. Будемо разом відбудовувати нашу країну.

- У мене, особисто, вже лапи чешуться! – сказав Патрон. – Ви тільки уявіть, які нові сучасні міста ми відбудуємо, яка буде цяцька, ця нова інфраструктура!

– Так, – погодився котячий мер. – Мені здається, що Київ і Львів будуть ще й заздрити, тому що тепер не вони найкращі.

– Аякже! І як комфортно будуть жити наші дволапі друзі, – замріяно промуркотіла Джессі.

– Справжня європейська держава! Комфортна для життя, сучасна та багата. Патрон помітив витягнуті пискиски щодо останнього зауваження, тому поспішив доповнити. – Нічого, економіка підтягнеться! Та й світ нам допоможе.

– Так, – посміхнулися друзі.

– Ох, як я вас люблю! – мовив Патрон, дуже щирий емоційний пес. Левчик із Джессі з усмішками перезирнулися. Їм це в друзяці подобалося.

А взагалі, українці всі такі: добрі, працьовиті, щирі, розумні, щедрі, сильні й вольові. Все було в житті цих людей і ніщо не змогло зламати це в їхньому коді. Вони залишилися тими самими козаками й козачками, які безмежно люблять свою Батьківщину! І в майбутньому на них чекає лише щастя, мир та спокій! Слава Україні! Героям Слава! Україна – понад усе!

Єфімчук Катерина

14 років

Херсонська область

м. Нова Каховка

/Хмельницька область

Шепетівський район

с. Плужне/

ПОДОРОЖ СУЧАСНОЮ УКРАЇНОЮ

Двадцять чотири лелеки летіли над дуже гарною країною. Кожен із них тримав білу пелюшку, у яку було загорнуте немовля.

– Дивіться, брати, яка славна країна! Які широкі лани, густі діброви, квітучі сади, які річки і моря, які гарні ліси

і гори! Аж раптом вони почули співочий, немов струмочок, але дуже сумний і втомлений, голос:

– Доброго дня вам, любі лелеки! Зупиніться, перепочиньте у мене в гостях.

– Цікаво, хто з нами розмовляє?

– Це я – Україна, ви пролітаєте наді мною. Ви, мабуть, втомилися та зголодніли. Погостуйте у мене. Я пригощу вас смачною пшеничкою та кришталевою водичкою. І малюків потрібно нагодувати. Наразі в нас страшні часи. Війна руйнує мене, ворог намагається знищити мій народ, пригнічує його волю і свободу. Але не бійтеся, поки я поруч з вами – ви і малюки в безпеці.

– Яка ви гостинна. З радістю перепочинемо. А ви розкажіть нам про ваші гарні місцевості, про ваш мужній і незламний народ.

– Добре, я познайомлю вас зі своєю родиною. Мені допоможуть двоє моїх помічників – Сучасник і Минулик.

І Україна розповіла гостям, що має 24 красуні-доньки. А Сучасник і Минулик пообіцяли гостям подорож сучасною Україною. Лелеки захоплювалися краєвидами гір і степів, цікавою архітектурою, легендами, які захоплююче розповідав Минулик. У них переймало дух від його розповідей про історію та боротьбу народу за свою свободу і незалежність. З великим болем розповідав Сучасник про війну, яка зараз триває в Україні. Про наших мужніх захисників, які боронять країну від російських загарбників, про зруйновані міста і села, про дітей і дорослих, які вимушені були покинути свої домівки і розлучитися зі своїми рідними, про поранених, але з особливим болем про загиблих дітей і дорослих. Кожного ранку в пам'ять про них триває хвилинка мовчання. Лелеки із сумом та болем слухали розповіді Сучасника.

– А ось і моя перша донечка – Одещина. Наразі вона потерпає від обстрілів, але її захисники мужньо борються з ворогом, – сказала Україна.

– Доброго дня, любі гості. Минулик покаже вам, яким гарним був наш дім. Ось і містечко Вилкове. Його називають «Українська Венеція». Частина міста знаходиться на острівцях, дістатися до яких можна тільки на човні або вузькими містками. Все, як у Венеції.

Острів Зміїний – єдиний справжній острів у Чорному морі. Тут виявлено величезну кількість середньовічних амфор, завдяки чому це місце назвали амфорними полями. Однак більша частина скарбів захована у печерах і гротах, які захищає сам Ахіллес. Сучасник розповів неймовірні історії про мужніх прикордонників острова. Про боротьбу за його незалежність, про перемогу над ворожою навалою і про найгарніший прапор України, який знов замаюрів над островом.

А ось і театр опери та балету. Він входить у п'ятірку найгарніших оперних театрів світу і є візитною картою Одеси, а Потьомкинські сходи – у десятку найкрасивіших сходів Європи.

В мене ще є дуже багато цікавого, але моя боротьба триває і я обов'язково покажу вам всю красу мого краю трохи згодом. А на вас вже чекає моя сестричка – Миколаївщина. Один із лелек сказав: «Багато горя принесла війна тобі, Одещино, але тут так гарно, так тепло і я вирішив, що моя дитина буде зростати у тебе щасливою і виросте справжньою людиною, гідною свого народу. Я і родину чудову для неї знайшов. Бувай, Одещино, і дякуємо за гостинність, миру тобі і злагоди».

Миколаївщина радо зустрічала гостей. Минулик показав гостям її національний природний парк «Бузький Гард», який розташований на одній із найдавніших ділянок суші – Євразії, яка не занурювалась у морські глибини вже протягом 60 мільйонів років. Та Єланецький степ, на території якого розташований справжній сафарі-парк. Тут живуть тварини, занесені до Червоної книги України. Сучаснику, на жаль, доводилося розповідати про горе і страждання Миколаївщини, про запеклі

бої і ракетні обстріли, які руйнують цю чарівну землю. Проте, вона і її хоробрі захисники продовжують боротися задля того, щоб мир і спокій панували на її родючих землях, радість і дитячий сміх повернулися в кожную українську родину. Один із лелек був у захваті від цього краю, від його людей і вирішив подарувати дитину миколаївській родині.

Тим часом подорож тривала. І гостей зустрічала третя сестра – красуня Херсонщина. Сучасник із болем розповідав про те, яка тяжка доля випала Херсонщині. З перших днів війни вона опинилася в окупації. Її міста потерпають від рашистських загарбників, а багатьох селищ вже майже не існує. Херсонщина – щедрий і гостинний край. Її хоробрі люди навіть в окупації борються за волю своєї країни і вірять, що знову піднімуть на рідній землі українські прапори. Повернуться додому всі родини, які вимушені були виїхати, розлучитися зі своїми рідними і коханими. І знову буде затишно на гостинному півдні. Минулик показав гостям Кам'янську Січ. Вона єдина з усіх січей Війська Запорозького, територія якої не була затоплена чи забудована. Тут вони побачили унікальний кам'яний пам'ятник – хрест. А потім побували у біосферному заповіднику Асканія-Нова. Це одне із 7 природних чудес України, воно входить у сотню найбільш відомих заповідних територій планети. Також побачили найбільшу пустелю Європи – Олешківські піски. А в одному з найгарніших міст Херсонщини, її перлині Новій Каховці знайшов гарну родину для немовляти третій лелека. Він сказав: «Я вірю в Херсонщину, вірю, що настане день, коли повернеться на вашу землю українське сонце».

Далі вони подорожували Запоріжжям. Показав їм Минулик багато гарних і цікавих міст. Побачили легендарний Дніпрогес і побували на острові Хортиця. Це одне із 7 чудес України. Скелі Хортиці є одними з найдавніших об'єктів Землі. Їм понад 2 мільйони років.

Тут росте 700-літній дуб, під яким, за легендою, козаки писали лист турецькому султану. І вже четвертий лелека знайшов дім для дитини. Сучасник розповів про героїчну боротьбу Запоріжжя проти ворога, про труднощі, з якими наразі зіштовхнулися його мешканці, історії справжніх козаків, які боронять нашу землю, її незламних і хоробрих синів і доньок.

З великим сумом розповідав Сучасник про Донеччину. Насамперед про місто Маріуполь, якого вже майже не існує, про мужніх захисників, які до останнього боронили це місто. Про горе і біль, які принесла війна в кожную родину, в кожному його будинок. Вже кілька років поспіль триває на Донеччині страшна війна, а колись там також було багато цікавого. Музей мініатюрної книги, де найбільша книга не перевищує 10 см, а найменша – макового зернятка. Підземний музей із солі в Соледарі. Сучасник розповів, що солі тут вистачить приблизно на 2 тисячі років. Тут вони побачили соляне футбольне поле, лабіринти, соляну концертну залу і галерею, фігурки гномів і пальму із солі. Минулик розповів про Савур-могілу і легенду про козака Савура. А Сучасник сказав, що в наш час на схилах Савур-могили написані вже не легенди, а реальні подвиги, здійснені героями-захисниками України. П'ятий лелека вирішив подарувати Донеччині дитину і побажав миру цій багатостраждальній землі.

Далі зустрічала гостей Луганщина. Понівечена і засмучена, втомлена, але незламна. Боротьба за свободу і волю її дуже важка. Багато синів і доньок України поклали тут своє життя. А колись вона мала чим похизуватися перед гостями. Наприклад, парком-музеєм кам'яних баб. Вивчення цих скульптур дозволило дізнатися багато речей із побуту кочовиків: як виглядали, як одягались. А також своїм донецьким кряжем – це безкрайні кам'янисті степи і дика природа.

Шостому лелеці сподобалася Луганщина. Він дуже переймався її болем, а також залишив у неї своє немов-

ля. Він побажав Луганщині, щоб в її містах і селах запанував мир, добробут. Сказав, що вірить в те, що ця дитина виросте під українськими прапорами і обов'язково прикладе всі зусилля для процвітання цього краю.

Далі їх зустрічала Харківщина. Вона також дуже потерпає від ракетних ударів. Багато горя принесли росіяни в її дім. Ні на хвилину не припиняється тут боротьба. Красуня Харківщина зазнала і продовжує зазнавати страшних руйнувань цивільних будинків, шкіл, дитячих садочків, музеїв і парків. Вона показала гостям найбільший свого часу хмарочос Європи – будинок Державної промисловості та площу Свободи, яка є однією з найбільших у світі. Показала, якими вони були і якими стали після приходу ворожої орди. А ще похизувалась «цукровим Замком» і «цукровою гіркою» у Шарівці, місцем, яке нагадує про мирне і щасливе життя. Одному з лелек Харківщина дуже сподобалась. Він вирішив, що саме тут має жити його немовля. Вони попрощалися з Харківщиною, побажали їй миру, процвітання і вирушили до восьмої сестри – Дніпропетровщини. Ворог безжалісно знищує красу цього краю, її людей, відбирає в них щасливе дитинство і спокійну старість, можливість жити і радіти життю. Сучасник показав гостям єдиний збережений в Україні храм, збудований із дерева без жодного цвяха. Він належить до 100 найкращих дерев'яних споруд світу і внесений до всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Місце сили, гармонії та надії. Втрачену рівновагу намагаються знайти у ньому люди, просять Бога змилюватись над Україною, підтримати її. А Сучасник розповів про єдиний в Україні ракетно-космічний музей. Тут гості побачили справжні космічні станції, супутник в оригінальному розмірі, бойові ракети. Розповів Минулик цікаві історії про космонавтику, які раніше були секретними. Ще один малюк знайшов тата і маму у славному місті Дніпро. А може він буде космонавтом?

Лелеки подякували півдню і сходу, побажали їм визволення і вирушили мандрувати далі.

Ось вже дев'ята сестра – Сумщина. І на її долю випало багато страждань. Незламний народ країни і надалі продовжує боронити Сумщину від ворогів. Наразі тут скрізь панують почуття патріотизму, віра в перемогу. Колись тут було багато цікавих місцин і пам'ятників. Наприклад, таємниче місто Конотоп, садиба Суханових-Сумовських, Олександрівська гімназія, багато палаців і храмів, єдиний в Україні пам'ятник мамонтові. Також побували гості у одному з найдавніших міст України – Глухові. Дев'ятий лелека також залишив Сумщині дитину, знаючи, що саме тут вона буде щасливою.

Чарівна Чернігівщина дуже зраділа гостям. Наразі вона оговтується від ворожої окупації та її наслідків. Багато людей і діточок зіштовхнулись зі справжніми нелюдами, зазнали катувань, втратили своїх рідних і друзів, свої домівки. Чернігівщина була звільнена від окупації, але боротьба її продовжується, не стихають обстріли, не знають спокою її мешканці. А колись вона теж радо показувала гостям свої міста і пам'ятки: батьківську хату Олександра Довженка у місті Сосниця, найстаріший монастир України – Єлецький, заснований сином Ярослава Мудрого, Седнівську церкву, у якій проводилися зйомки фільму «Вій». Та ще багато цікавого. Помічники України розповіли, що кожен клаптик землі тут наповнений незламним духом і любов'ю до України. Один із лелек також вирішив, що саме тут буде зростати його немовля і, можливо, колись також стане знімати фільми про Україну, насамперед, про її Перемогу!

Гостинна Полтавщина запросила усіх до Сорочинського ярмарку. Найбільшого, де століттями бережуться ярмаркові традиції з усіма неймовірними колоритними історіями. Саме тут народився письменник Микола Васильович Гоголь, який прославляв рідний край у своїх знаменитих творах. Саме тут залишила своє дитя

ще одна лелека. Можливо, воно також виросте письменником, хтозна. І напише багато історій про свою Полтавщину, про її боротьбу за волю і щасливу долю, про її героїв і захисників.

Дванадцята сестра, Кіровоградщина, зустрічає лелек: «Ми завжди дуже раді хорошим гостям, наразі в нас страшні часи, але я хочу, щоб ви запам'ятали не тільки руйнування, але і те, за що ми так відчайдушно боремося і за те, що ми так безмежно любимо: красоти нашого краю, наших людей». І вона показала своє загадкове озеро посеред Чорного лісу – Берестувате, або Чорне. Вся поверхня озера всяяна водяними ліліями. Минулик розповів, що озеро це бездонне. А Сучасник навіть сам намагався виміряти його глибину і не зміг. Цілий рік вода у ньому крижана. А на самому озері є острови із деревами, травою та надзвичайно рідкісними орхідеями.

«Дякуємо тобі за гостинний прийом та загадкові історії, – сказали гості. Ми залишаємо тобі безцінний подарунок і обіцяємо, що ще повернемося до тебе, на щасливу Кіровоградщину. Віримо, що ти витримаєш цю страшну війну і з перемогою повернуться додому твої діти».

– Бувайте, лелеченьки! Буду чекати!

Кажуть, усі шляхи України сходяться у Каневі. Тут, на Чернечій горі, похований Тарас Шевченко. Ось і наші мандрівники завітали до тринадцятої сестри – Черкащини. Побували у Моринцях – селі, де народився Тарас Шевченко. Сучасник навіть показав хату його діда, яка збереглася до сьогодні. Шевченко став символом боротьби багатьох поколінь українців за свою свободу та незалежність, особливо зараз, коли росія вкотре намагається знищити все українське. Краса – велика сила. «Це – моя гордість» – так сказала Україна про парк «Софіївка». Один із найгарніших у світі. У гармонії з природою – це саме тут, невеличка частинка Греції. Дендропарк зачарував усіх мандрівників своїми прекрасними кра-

євидами. Тринадцятий лелека не вагаючись залишив маля в Умані. Він дуже радів, що його дитина буде жити на чудовій Черкащині.

Сестра-Вінниччина. Дуже гарна і гостинна. Вінниччина розповіла свою сумну і жахливу історію, історію про ракетний обстріл і загиблих, поранених діточок та їхніх батьків, про неймовірну жорстокість нашого ворога. Лелеки слухали Вінниччину і думали про те, скільки горя і болю перепало на долю сучасної України, але скільки хоробрості у її захисників, скільки любові до своєї країни. Тим часом помічники України запросили гостей у місто Хмільник, щоб спробувати її мінеральну радонову воду, яка має унікальні цілющі властивості. У Вінниці подивились на світломузичний фонтан. Сучасник розповів, що він визнаний одним із найбільш видовищних фонтанів Європи. І обов'язково прийде час, коли він знову збере навколо себе гостей. Саме у це дивовижне місто ще один лелека вирішив поселити немовля.

Чернівеччина зустрічала любих гостей у місті Хотин. Минулик із захватом розповідав про місцеву фортецю XIII століття, яка збереглася і донині. А Сучасник похизувався всіма Буковинськими водоспадами, один із яких «шипить» наче сич.

- Дякуємо тобі, Чернівеччино, за прийом і поспішаємо далі. А ця дитинка буде справжнім твоїм захисником. До скорої зустрічі!

Далі лелеки гостювали у прекрасної Хмельниччини. Тут також було багато гарних місць, але найбільше їх вразило фантастичне за красою і багатюще за кількістю історичних пам'яток місто Кам'янець-Подільський. Його мальовничі каньйони і казкова неприступна фортеця. На Хмельниччині лелеки також залишили маля. Вони були впевнені, що у цієї гарної сестри воно буде щасливим і обов'язково буде жити під мирним ясним небом.

Далі лелеки побували в гостях у Тернопільщини, а потім у Івано-Франківщини. Побачили красу Коломиї; Музей писанкового розпису – єдиний у світі; гірськолижний курорт «Буковель» і справжню природну красу – гору Говерлу. Це найвища точка України. Далі вони подорожували Закарпаттям. Побачили унікальне явище – долину нарцисів. Вона занесена до 7 природних чудес України. Далі їх гостинно зустрічала Львівщина, а потім і Волинь. Скрізь лелеки почувалися, як удома. Цим сестрам довелося стати домом для багатьох українських родин, які втратили все, аби врятуватися від окупації. Невтомно їм допомагають волонтери і місцеві мешканці пережити страшні часи. Лелеки були вражені єдністю українського народу і у кожній області знайшли свої родини щасливі малюки. На Рівненщині вони побачили Тунель кохання. Густі зарості дерев і кущів утворюють неповторний коридор у формі арки. Він приваблює усі закохані пари і колись тут знову пов'язуватимуть яскраві стрічки молодята. Далі зустрічала гостей Житомирщина. Вона була звільнена від окупації, ворог пішов, залишаючи по собі страшні сліди війни. «Проте кожен новий день наближає вас до перемоги, ви обов'язково звільните всі свої землі і знов прийдуть у ваші родини щастя, мир та спокій» – сказали лелеки і залишили немовля чудовій родині на Житомирщині.

Останньою приймала гостей найстарша сестра – Київщина. На жаль, не красоти її приїжджають подивитися закордонні гості. Вони бачать тут, насамперед, зруйновану інфраструктуру міст, обстріляні житлові будинки, закатоване і вбите мирне населення. Колись такі охайні і гарні міста нині нагадують картинку з фільму жахів.

«Київщина – неймовірна!, – сказав Минулик. Тут є історичні, архітектурні пам'ятки, музеї, заповідники, ландшафтні парки, незвичайні екоферми. Все те, що

вражає, захоплює і надихає. Мандрівники можуть доторкнутися до історії стародавніх часів та побачити пам'ятки, збережені до нашого часу».

Також розповіли Сучасник і Минулик про молодшу сестру України – Автономну республіку Крим. Розповіли про те, що мають надію на повернення її додому. На мир, любов і повагу між сестрами.

– І ми обов'язково відбудуємо те, що зруйнували загарбники. Адже нашу волю і наші мрії їм не зруйнувати ніколи. Ми віримо в те, що зовсім скоро на нашій землі запанує мир. І вся країна наповниться щасливими і радісними голосами українців, дитячим сміхом, - сказали помічники України.

Лелеки були в захваті від розповідей Сучасника і Минулика, від самої України, від її дітей. У кожній сестричці лелеки залишили малюків. Вони були впевнені, що зробили правильний вибір. Адже українці сильні духом, працьовиті, сміливі, веселі та гостинні.

Лелеки подякували Україні та її помічникам і полетіли назад у вирій, але пообіцяли неодмінно повернутися!

І ми знаємо, що вони обов'язково повернуться, адже життя продовжується. За час війни в Україні народилося понад п'ятдесят тисяч малюків. Бажаємо зростати їм вільними і щасливими у рідній Україні.

Глуценко Діана
14 років
Харківська область
Богодухівська ТГ
с. Олександрівка

МОЯ УКРАЇНА: З ВІРОЮ У ПЕРЕМОГУ

Україна... чарівна, мила, неповторна, самотуня, вірна, неосяжна, непохитна, вільна незалежна, квітуча... Перелік епітетів безкінечний, і всі вони про мою Бать-

ківщину – Україну. Україна – це золотокосі, безкраї лани пшениці, шелест верболозу біля ставу, крик журавля у голубому небі, зграї птахів. Україна – це мудра княгиня Ольга, мужні козаки Запорозької Січі, сивочолі ветерани Другої світової війни. Україна – це великі індустріальні міста з розвиненою інфраструктурою, значними досягненнями в розвитку науки, техніки, освоєнні космосу.

Але... Хтось вирішив, що українцям живеться погано, і їм потрібно допомогти, звільнити від впорядкованих вулиць міст і сіл, навчальних закладів, парків, спортивних та оздоровчих комплексів, дитячих майданчиків, бібліотек, музеїв, ланів і ... життя!

Мене звали Діана. Я звичайна дівчина, але з гордістю несучи ім'я – українка. Ніч 24 лютого розділила життя на «до і після». Ранок, коли мені довелося досить швидко подорослішати, зробити швидко переоцінку цінностей, можливостей і ще більше полюбити свою неньку – Україну. Так трапилось, що моя родина в цей час перебувала в Харкові. Ми прокинулися від звуків вибухів, і одразу постало питання, що робити далі? Минув час, але я і сьогодні пам'ятаю очі мами, повні розпачу і страху. Страху не за себе, а за нас – дітей: мене і мого молодшого братика, який спросоння плакав, бо його розбудили і почали швидко одягати. Тато, який був схожий на загнаного звіра, намагався нас заспокоїти. В цей день ми залишились у місті. Швидко спустились у підвал, де було вже багато людей, почали облаштуватися. Це був жахливий день: сльози, паніка, відчай, невідомість і невимовний біль. Мозок не хотів сприймати, що в XXI столітті, в епоху високих технологій на нас можуть напасти наші сусіди. Декілька днів пролетіли, як в тумані, а потім прийшла страшна звістка – загинув мій дядя Сева. Так називали його всі рідні. Височолий, завжди усміхнений, він ніколи не відпочивав, скільки пам'ятаю себе, завжди щось майстрував! Облаштував прекрасне подвір'я, в якому було затишно, як у віночку. Люди дуже поважали

його, тому обирали тричі підряд на посаду голови сільської ради. Дядько дбав про село і про рідну країну, був її палким патріотом! І не просто на словах. Він захоплювався українознавством, тому збирав старовинні глиняні глечики та предмети побуту, мріяв облаштувати музей, щоб нащадки могли доторкнутися до історичного минулого. Найбільше на подвір'ї, звичайно, глечиків, їх понад двісті. Навіть із телеканалу «1+1» приїжджали і знімали репортаж про чудернацьке подвір'я на Харківщині! А на ньому і глечики, і рублі, і ярмо, і мотовило, і багато-багато іншого. І все це дбайливо зібрано руками мого дядька Севи. Того страшного ранку, 24 лютого о 6 годині, дядьку Севі подзвонили, і він швидко поїхав на пункт збору тероборони. Це були цивільні люди, вони були вчителями, трактористами, шоферами, інженерами. Але всі першими стали на захист рідного Харкова. Вони вийшли проти танків на окружну майже голіруч. Але ненависть до ворога була сильніша за зброю. А її так не вистачало в перші тижні війни! 27 лютого ворожий постріл обірвав життя дорогої мені людини – мого дядька Сергія! Він назавжди залишиться в моєму серці, як оборонець рідної землі. І завдяки таким воїнам-захисникам, тисячам героїв я можу зараз писати ці рядки, сповнені великої, безмірної подяки за життя, яке вони подарували нам, заплативши надзвичайно велику ціну – власне життя...

Мені всього 14 років. Але інколи мені здається, що я вже доросла людина. Моїм одноліткам довелося дуже швидко подорослішати. Бо навколо дуже багато горя і сліз! Страждають усі: й діти, і дорослі. Мабуть, про ці часи, що ми переживаємо, напишуть багато книжок, знімуть кінофільми. І кожен із нас понесе у своєму серці пам'ять про героїв 2022 року! Колись я буду розповідати своїм онукам про звитяжний подвиг простих українців, які своїм героїзмом, силою духу, прагненням бути віль-

ними людьми здивували увесь світ! На початку вторгнення усі країни говорили про те, що Україна вистійть тільки два тижні! А дзуськи! Ми боремося із загарбниками сьомий місяць! Сили дуже нерівні! Але ми не скорилися! Ми - об'єдналися, бо у нас один ворог, якого нам неодмінно треба перемогти! І в цьому наша сила! Згадайте, як ми всією країною збирали на «Байрактар»! А як захисники Харкова попросили зібрати 500 000 грн на техніку для передової. Знаєте, скільки часу було потрібно харків'янам, щоб зібрати бажану суму? Тридцять одну хвилину. Мабуть, це треба записати в Книгу рекордів Гіннеса. Подвиг 300 спартанських хлопчиків тьмяніє поруч із героїзмом українського народу! Нещодавно я була в нашому райцентрі. Там дівчатка, років по сім-вісім, продавали браслетики, зв'язані власноруч. Хлопчачки пропонували перехожим придбати пиріжки, які дбайливо і з любов'ю спекли їхні матусі. У всіх були таблички: «Збираємо гроші для тероборони Харкова». І люди підходили, читали, купували товар, а хто і так кидав гроші у скриньку. І це не поодинокі приклади, їх тисячі по всій Україні, а це свідчить про свідомість кожного громадянина, про патріотизм не на словах, а на ділі. Рашистам вдалося за декілька годин згуртувати українців так сильно, як не змогли жодні правителі, керівники за тридцять один рік незалежності держави. До 24 лютого багато з нас по-іншому сприймали слова «патріотизм, незалежність, воля». Та, мабуть, і саме життя, на жаль, не цінували. А тепер все змінилось, змінилось досить швидко. Ми почали цінувати кожен мить життя, цінувати рідних, цінувати мить спілкування і радіти, коли на телефонний дзвінок тобі відповідають: «Привіт. Я слухаю. Як ти?». Це стало найдорожчими словами.

Крім переоцінки цінностей відбулася переоцінка людей. Війна показала, хто є хто. Дехто назавжди зник із мого кола спілкування, але я також познайомилася з цікавими людьми. Майже всі мої знайомі долучили-

ся до справи задля Перемоги в цій клятій війні. Наше село невелике, але досить дружне і сильне. З перших днів війни люди згуртувались і почали допомагати постраждалим від рашистської навали хто чим міг: збирали харчі, теплі речі, ковдри, вирізали устілки для захисників, плели маскувальні сітки. Нещодавно ми всі разом збирали гроші для нашого захисника-односельця на тепловізор, потім на автомобіль. Суми були досить великими, але їх вдалося зібрати в досить короткий термін, так як до збору долучилися рідні, знайомі, знайомі знайомих, які розкидані по всьому світу. Як то кажуть: «З миру по нитці ...». І не жаль грошей, бо вони для святої Перемоги!

В нашому селі дуже багато людей, які знайшли прихисток, втікаючи від війни. Страшно було дивитися цим людям в очі, бо вони були сповнені жаху від побаченого і ненависті до вбивць, які вдерлися на нашу землю, сіючи смерть і розруху! Біженці приїхали взимку, коли було холодно і сніжно, приїхали просто з документами і все. Знайомий моїх батьків сказав, що все найдорожче і все, що надбав за двадцять років життя в Харкові, йому вдалося вмістити в легковий автомобіль. Це дружина і діти. Коли до села почали приїжджати люди, то місцеві допомагали чим могли: і одягом, і їжею, облаштуванням житла. В цей період почали оживати давно покинуті обійстя. Працювали всі разом: білили хати, заготовляли дрова, впорядковували нехитрі пожитки. Всі разом ми змогли більш-менш облаштувати побут усім переселенцям!

Я теж наближаю Перемогу. Двічі на тиждень ми збираємося і готуємо їжу для захисників Харкова. Ми варимо борщ і компот, смажимо смачні котлети і випікаємо смаколики. І так безперестанку вже сьомий місяць, кожного разу, вкладаючи часточку свого серця, душі і віру у святу Перемогу. Ми намагаємося передати вітання цим мужнім незнайомцям, передати їм тепло наших долонь, любов своїх сердець, запах рідної домівки і запевнити

кожного з них, що їх чекають, їм довіряють і їм вірять! Вірять у перемогу добра над злом, правди над кривдою.

Цього року ми не помітили, як минула весна, настало літо, стукає у вікно осінь. Час неначе зупинився на місці, 24 лютого застиг календар. Хочеться прокинутись, і щоб настав День Перемоги. Я вірю, що так і буде. Цього року класний керівник у своєму звертанні написала: «Ми починаємо навчання! Завдяки нашим Збройним силам ми маємо таку можливість! Під час війни, щоб перемогти, кожен повинен зберігати спокій та сумлінно працювати. Ваша робота - вчитися! Я маю надію, що ми з вами гарно попрацюємо заради нашої Перемоги!». Тому я починаю навчання з подвоєною силою, тому що це моє майбутнє. З вірою в Перемогу живу кожен день. З вірою, що наша Україна знову буде чарівна, мила, неповторна, самобутня, вірна, неосяжна, непохитна, вільна незалежна, квітуча...

Педько Яна
15 років

Дніпропетровська область
м. Кривий Ріг

Я І ВІЙНА

Вже 54 доби український народ обороняється від нападу Росії...

Мені моторошно згадувати той день, коли все це почалося. Але я все запам'ятала у найменших деталях...

8:19. Я прокинулася, коли йшла на кухню, побачила у коридорі невеличку сумку і звернула увагу на те, що в ній лежала пляшка води, консерви та рушник. Не зрозуміла, що відбувається, тому зателефонувала мамі. Вона сказала, що почали стріляти. Після нашої розмови я злякалася, тому що у Харкові знаходився мій тато. Я подзвонила йому і почала розпитувати про все, що відбувається. Цілий день я плакала і мене лякав кожен звук. Кожні 20-30 хвилин я підходила до вікна і диви-

лася, чи немає поруч танків або якоїсь військової техніки. Потім щодня дзвонила татові й питала, як справи. Він відповідав, що все добре, але вночі лячно спати, бо чутно вибухи і постріли. На четвертий день війни тато сказав, що збирається зі своїм знайомим їхати додому, у Кривий Ріг. Я переживала за нього, бо щось могло статися під час дороги. Коли тато ввечері приїхав додому, тоді я вперше усміхнулась. Наступного дня він сказав, що хоче, щоб я, мама та старша сестра поїхали за кордон разом із сім'єю його друга. Я розуміла, що сперечатися немає сенсу, бо він хотів захистити нас...

4 березня, зранку, я та моя сім'я поїхали на вокзал. Моя дорога тривала майже тиждень. З Кривого Рогу до П'ятихаток, звідти до Львова, потім до Чопа, звідти до Словаччини, вже потім до Праги.

До Львова я та моя родина їхали стоячи 13 годин... Коли ми прибули до Львова, то до вечора стояли на холоді. Потім бігли до нашої електрички, я не відчувала своїх ніг. Приїхавши до Чопа, ми вирішили залишитися перепочити деякий час. За два дні поїхали до кордону, щоб потрапити до Словаччини. Ми приїхали до якогось містечка у Словаччині в обід, купили квитки та вночі сіли на потяг до Праги. Кожного дня я мріяла про дзвінок від батька зі словами: «Повертайтеся додому», але вже 50 днів я марно чекаю на такі слова. Щодня я спілкуюсь із татом та бабусями телефоном і сумую за ними. Мені дуже болісно від того, що я бачила тата лише 4 дні...

На мою думку, українці були, є і будуть незламною нацією, тому що вони кожен день ризикують власним життям задля того, щоб діти могли спати спокійно, навчатися, спілкуватися з друзями... Багато молодих хлопців, дорослих чоловіків, жінок поїхали на фронт, щоб захищати свою Батьківщину. Є люди, які виїхали за кордон, щоб врятувати своїх дітей. Та я бачила і чоловіків, які намагалися втекти з України, але не змогли. Мені так соромно і гидко було дивитися на них, і я пишала-

ся, що мій батько зараз там, де потрібен найбільше: він захищає Україну.

Я вважаю, що росіяни НЕ є героями. У школі нас навчали, що герой - це та людина, що ризикує своїм життям і здоров'ям заради інших людей. Але ж гинуть і російські, і українські бійці. То як же тут розібратися? І сама дійшла висновку: герої - це українські солдати, бо вони захищають свою землю, свої родини, свою Батьківщину. А російські солдати - не герої, вони загарбники, поневолювачі, отже, їх слід лише знищувати без жалю, тому що вони здійснюють геноцид в Україні: запускають ракети у будинки, знаючи, що там є мирні люди, вони стріляють по лікарнях, дитячих садочках, школах, університетах, вони повністю зруйнували Маріуполь, Бучу та інші міста України, вони обікрали багато квартир для того, щоб привезти це майно додому. Мені важко було зрозуміти, як їм не соромно брати чуже? Хіба у школі в них не було виховних годин, де б розповідали, що - добре, а що - погано? Чи у них і школи не такі? А якби це у твій будинок, у якому ти народилася та зростала, потрапила ракета, або будинок твоєї бабусі або дідусю обікрали? Так, є росіяни, які кажуть, що ця війна - це жахіття і цього не має бути. Але це все лише слова, де дії? Найбільше мене вразило те, що українці, які проживали та проживають в росії, мовчать. А в кінці минулого навчального року до росії переїхав один із учителів нашої школи. І я все думала, як він себе там почуває? Що він зробить: повернеться в Україну і піде до війська її захищати чи залишиться там? Він НЕ повернувся. А ми, школярі, колись прислухалися до нього, поважали, а він виявився просто нікчемою, боягузом і зрадником. Як просто і зрозуміло було все до війни! Як ми не хотіли інколи йти до школи і раділи хворобі вчителя, бо не буде якогось уроку! А зараз я б бігом побігла до моєї рідненької школи, зустрілася з однокласниками, майже половина з яких розвіялися по світу. Яким складним і

непередбачуваним виявилось життя! Правду нам казали вчителі: цінуєш тоді, коли втрачаєш...

Раніше я ніколи не цікавилася політикою, але тепер, як мама і старша сестра, постійно сиджу у телефоні і вишукую новини про все, що відбувається в моїй рідній і такій сьогодні далекій Україні! Здивував президент Франції, Емманюель Макрон, тому що спочатку він казав, що допоможе Україні грошима, військовою технікою. Але зараз говорить, що росія не здійснює геноциду, тому не варто закривати небо над Україною. Також дивують люди, які підтримують дії росії. Як можна виправдати загибель дитини на війні? Адже ті, хто стріляє, має і власних дітей! А якщо хтось так само вб'є їхніх синів чи дочок? Про що такі люди взагалі думають? Чому не бояться помсти!?

Я вважаю, що героями цієї війни є Президент України, Володимир Зеленський, тому що він не покинув Україну, не ховається у бункерах, а кожен день розмовляє з представниками різних країн та робить усе для оборони нашої держави; «привид Києва», який захищає українське небо; Віталій Скакун... Щоб відвоювати волю України від лап ворогів, він підірвав міст біля Генічеська ціною власного життя! Українські співаки, які дають концерти у різних країнах світу та заробляють гроші для підтримки ЗСУ. Є ще багато героїв, їх можна безкінечно перелічувати. А волонтери? А хлібороби під обстрілами? А лікарі? Та особливо для мене є героями жінки, які пішли на фронт. Вони залишили вдома своїх дітей, щоб захищати чужих.

Моя думка така: я не розумію чому президент росії почав цю війну. Надворі XXI століття, конфлікт можна вирішити, сидючи за одним столом або розмовою по телефону...

Та, мабуть, ні... Є люди, що відчують себе абсолютно безкарними і прагнуть лише одного: підкорити весь світ. Тільки для чого? Щоб відчутти власну велич? А в чому вона? У розбомблених житлових будинках, лікарнях і школах? У дитячих могилах? У сльозах лю-

дей? Вжахнулася, коли прослухала оприлюднені записи розмови російських солдат: «Ми вбиваємо вас, щоб ви нас любили» або «Хто вам дозволив жити краще за нас?»...

Я навіть не усвідомлюю до кінця: я ще дитина чи ця війна зробила мене уже дорослою?

Бондарєва Анна
17 років
Одеська область
Ізмаїльський район
Саф'янівська ТТ
с. Стара Некрасівка

Вранці, коли сонце тільки показує свої промені, і природа прокидається, а разом з нею і люди, прокинулася і я, щоб, як завжди, зібратися до школи. Незабаром у мене мали розпочатися іспити ЗНО, старанно готувалася до них, щоб вступити до університету на професію мрії. У цей день, 24 лютого, в четвер, повинні були бути, крім звичайних семи уроків, ще й додаткові, так що я знала наперед, що цей день буде не з легких...

Зібравшись, я вже хотіла виходити, як пролунав дзвінок. Оголосили воєнний стан. Страх? Шок? Паніка? Ні, вони не опишуть моїх емоцій в ту хвилину, коли я це почула. Хвилина тиші. Секунда для подиху. Одна – дві таблетки заспокійливого. Стілець? Ліжко? Я вже не згадаю, куди я присіла, можливо, це була підлога. Шкода, що я вже доросла людина, яка все розуміє з першого слова, а так хотілося бути в той момент дитиною, яка не знає всієї серйозності ситуації, яка радіє кожній дрібниці і не знає, що таке війна.

Жаль, я не дитина. Шкода, що я вже на той момент вивчила Першу та Другу світові війни. Жаль, мені шкода! Що я потрапила в це сторіччя, цей день, цю хвилину, коли почалася війна. Мені шкода!

Війна. Перший день. Другий день. Третій день. Коли йшли новини, я вже не звертала уваги на незначні проблеми, як наприклад: «Сьогодні пограбували магазин, винесли все, що було...» або «Через велику кількість снігу замело всі дороги». Все меркло порівняно з війною. Як життя поділити на два етапи, друге народження, але вже в суворому світі.

Потім місяці онлайн-навчання. З однокласниками хотіли зробити собі випускний і навіть репетирували вальс. Хлопчики намагалися щосили станцювати і вести нас, дівчат у танці. Заборонили. Через війну я не відзначила свій найкращий день - випускний. одинадцять класів залишилися позаду без яскравого спогаду, про який я мріяла з першого класу. Бути на день принцесою в красивій сукні.

Після того, як я закінчила школу, мені залишався ще місяць до іспиту - НМТ. Це було щось нове для мого розуміння, та й воно пройшло.

І ось сьогодні 24.08.2022. пів року нікому не потрібна, безглузда, жорстока війна.

Війна принесла море крові та розрухи. Багато військових загинули. Весь світ був шокований. Усі ми були в розпачі, втрачені та стурбовані. Але незважаючи на все це горе, що принесла з собою війна, ми вперше за тривалий час справді об'єдналися.

Адже дійсно, ніколи Україна не була така міцна і надійна. Кожна людина підтримує, допомагає і йому допомагають у відповідь. Скільки біженців з усієї країни з'їхалися на Одещину, і ми їх привітно прийняли. А як сильно допомагають волонтери, які своїми силами збирають продукти людям, які пізнали горе і нещастя.

Ми одна країна. Ми одна нація. Ми один народ. Віру в краще в нас не вбила ні Перша, ні Друга світові, і ця війна нас не вб'є. Одна людина зробити нічого не в змозі, але ми можемо.

Надія вмирає останньою, але в наших серцях вона вічна. І я вірю, що ми переможемо. Нам буде важко, складно, нестерпно, але ми зможемо.

Гаврилюк Тамара
16 років
м. Чернівці

Я була цнотливою, аж допоки мене не звалтувала війна,
Я жила в солодких проблемах, приправлених кислिनкою вина,
Я розбиралася в психології та знала, як чинити, як ні,
Я кохала, дружила, сміялася та часом плакала уві сні,
Я боліла – душею і тілом, лікувалася, аж поки знов
Не розбурхана плоть мого тіла випускала назовні кров.
Розуміла, до чого прагну і яких би висот досягти,
І хоча я любила, та здатна була за амбіції встати й піти.
Так, я живу і здорова, так я маю безцінне – життя!
Та в мені поселилось потворне, нежадане, чорне дитя.
Воно розростається з кожною Бучею,
З артобстрілів поживу бере,
Я б уже давно забралася кручею,
Якби ще не серце живе,
Якби не повага до воїнів, що прагнуть добро віднайти,
І тілом своїм золоченим наші життя зберегти.
Якщо ще надія не згасла в героїчних цих зіницях,
То й у мене душа омиється цілющим струмком з криниці.
Так, ми зараз усі звалтовані,
Нам прикро і в грудях пече,
Та невдовзі, ми, знедолені
Дізнаємося, як сонце пече і як лавр цвіте.

Карпишинець Максим
14 років
Закарпатська область
Мукачівський район
Нижньоворітська ТГ
с. Верхні Ворота

БЕЗ УКРАЇНИ МИ НІХТО!

«Доброго вечора! Ми з України!» – саме так я розпочну свій твір про надзвичайно красиву й унікальну країну. Отож мене звати Максим. І, як можна було зрозуміти з мого привітання та мови, якою я пишу цей твір, бесіда йтиме про країну, ім'я якої сьогодні на устах всієї планети. Як виявилось, у неї величезна кількість плюсів, переваг і, головне, перспектив. А назва в неї дуже проста і водночас надзвичайно горда – Україна!

Напевно, кожній людині подобається її Батьківщина. І не залежить, чи ти українець, француз або поляк. Звісно, не кожна людина зобов'язана любити землю, на якій народилась. Але я люблю країну, в якій живу. І впевнений, що Україна заслуговує поваги навіть в іноземців! Адже в нас надзвичайно красива природа: безмежні степи-поля, чудові ліси, неповторні, могутні гори, повноводні річки, навіть моря є. І, звісно, багаті земні надра та родючі чорноземи. Недаремно ж Україна посідає чільні місця саме за такими показниками. Це багатство є великою перспективою нашої держави.

Але найголовніше наше багатство – українці! Це особливий народ, який уже тисячоліття творить унікальну історію. У цій історії багато прикладів, коли українці зі зброєю в руках боронили рідну землю. Сильний і тілом, і душею український народ ніколи першим не розпочинав жодної війни. У нашій історії немає загарбницьких воєн, є тільки визвольні. Чим вищим стає розвиток цивілізації, в тому числі і моєї Батьківщини, тим більше наша влада намагалась вирішувати зовнішні проблеми

мирним, дипломатичним шляхом. Однак сусіди завжди поглядають на квітучу українську землю, на наш працьовитий народ.

Виявилось, Україна – це не просто клаптик нікому не потрібної землі! Україна – це держава! Це країна, жителі якої українці – самовіддані, безкорисливі, вміють самоорганізовуватись і будь-якої миті готові стати на захист своєї Батьківщини. А ще українці надзвичайно волелюбні, і зараз це стало відомо цілому світу. Розкидані війною, наші люди в чужих країнах заробляють гроші і витрачають їх на допомогу славним лицарям ЗСУ.

Отже, українцям притаманні найкращі людські риси: працелюбність, прагнення незалежності й волі, готовність допомогти один одному. А все це не виникло з повітря і не було подаровано сусідами. Це є результатом прадавніх звичаїв і традицій, які береже, а сьогодні сміливо боронить український народ.

Найголовнішою ознакою, яка згуртовує і одночасно вирізняє українців у світі, – наша українська мова. Її сотні років нищили, топтали, забороняли. І саме через те, що українці дозволили собі забувати рідну мову, розпочалася військова агресія на Сході нашої країни. Та все ж, як би не було сумно і важко, що в ХХІ столітті наш народ змушений воювати, саме ці події стали перезапуском української культури. Військові дії агресора змусили світ визнати українців вільною нацією, якій притаманна самобутня, унікальна культура. Бути українцем, розмовляти українською, знати про Україну – виявилось модно. Наша культура стала надійним щитом для України, провідні політичні й культурні діячі світу поширюють її. Більша частина світових зірок мистецтва, спорту вдяглася в прадавню українську вишиванку, яка завжди була, є і буде оберегом кожному, хто її одягає. Весь цивілізований світ на гасло «Слава Україні!» відповідає: «Героям Слава!».

Сьогодні наша солов'їна українська мова звучить у різних країнах із високих трибун і на вулицях мегаполісів, із вуст політиків і простих людей. Де б вона не звучала, вона чайним криком голосить: «Миру, миру, миру...». Нині в світі українська мова стала переважати «великий русский язык», а це ще один величезний позитив для моєї країни. «Зробимо одну корисну річ. Майже в кожного з нас є друг, товариш або колега, якому не пощастило володіти українською. Станьте для них провідником у цей світ, покажіть їм скарб українського слова, порадьте улюбленого українського прозаїка або поета. Закохайте їх в українську мову», – закликав Президент України В. Зеленський, і я згідний із ним.

Отже, маючи таку багату країну, мову, культуру, народ та славні Збройні сили, при підтримці світової спільноти ми обов'язково переможемо агресора! Я щасливий, що живу в країні з величезною кількістю можливостей. Та навіть якби їх не було, я все одно буду любити свою Батьківщину, бо без неї ми – ніхто.

ПРИРОДА – ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ ТА КРАСИ

Тут відкриваємо безмежний простір для ліриків, яких надихає природа рідного краю (і не тільки рідного), для тих, хто вміє розрізняти тихенький голос листя у шелесті вітру. Малювати пейзажі без пензля та олівця... Отже, ви зрозуміли – природа і ще раз природа.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років
Вербицька Софія
11 років
Волинська область
Ковельський район
Вишнівська ТТ
с. Хворостів**

Я народилась і живу в селі, «де берізки одбігли од гаю, де за соснами вітер приліг», де змалку ходила по чорниці і ожини - дивні ягоди моєї землі. Природа і я - невіддільні.

Ще в дитинстві чула пісню про наше Полісся, яку часто співала моя прабабуся. Я уявляла, як це, коли «пів Полісся вода залила, тільки де-не-де кущик самотній, тільки де-не-де клаптик села». Зараз такого нема. Багато чого змінилось у навколишньому середовищі (осушили болота, вирубали ліс) душа болить, але й радію, що є ще в нас можливість спілкуватися з природою, від чого ми отримуємо найбільшу насолоду й радість, найпалкішу любов до рідного краю.

Природа завжди чарувала й чарує, хвилювала й хвилює людину. Шепіт голубої води, зелених дібров, спів дзвінко-голосих пташок, пахощі й розмаїття квітів – усе це дороге серцю, ні з чим незрівняна природа рідного краю.

У кожного з нас залишився у серці дорогий куточок, де минуло дитинство: зелена діброва, луки з пахучою

скошеною травою, тінистий ліс із суничними чи чорничними галявинами, широке поле пшениці чи жита; стежка, обіч якої ростуть волошки й маки.

Безмежно, з дитинства кохаю

Красу свого рідного краю...

Давайте заглянемо у природу. Ще скрізь біліє сніг, іноді буває відлига, а тоді знову морозець. А під сніговою ковдрою пробуджується нове життя. Незабаром галявину вкриває скатертина, зіткана з безлічі дзвоникоподібних сніжно-білих квіток. Це підсніжники. Які ж вони милі!

Через кілька днів поляни вкриваються блакиттю – це зацвіли проліски.

Весна стає повноправною хазяйкою. Яке різнобарв'я квітів, трав, кушців!

Он конвалія! Красива, скромна, духмяна.

Сестра нарцисів, лілій ніжних,

І неповторна серед них,

Цвіте прекрасна, білосніжна,

Конвалія в лісах моїх.

/С. Жук/

Ці чудові квіти зараз майже винищені і занесені до Червоної книги України. Тому бережімо їх, вирощуймо вдома на клумбах, грядках.

Влітку природа має інші барви і принади. В кінці червня дозрівають чорниці, далі наповнюється ліс пахощами суниць, які ще й мають цілющі властивості. Тут людині треба бути дуже обережною, щоб не знищити кущики, не обламувати їх.

Якщо хочеш сюди ще прийти,

Щоб суниць чи грибів назбирати,

То навчись мене берегти

І красу мою вмій шанувати.

/С. Жук/

Гарно в лісі влітку. Синіють ніжні келишки лісових дзвіночків, червоніють ажурні лісові гвоздички, запа-

морочливо пахне лісова малина і квіти багна. Співають різними голосами пташки, влітається ніжне кування зозулі.

Природа - джерело натхнення і краси. Це так, бо оця лісова краса, лісові звуки надихають письменників, поетів, художників створювати чудові твори. Поет П. Тичина написав чудовий вірш «Хор лісових дзвіночків», який був покладений на музику.

А з якою теплою писала Леся Українка у вірші «А я у гай ходила» про красу природи влітку.

Михайло Коцюбинський у новелі «Intermezzo» не лише захоплюється красою землі, селянської ниви, а й показує тісний зв'язок людини з природою.

А що вже казати про нашого геніального Тараса Шевченка. Мабуть, ніхто так не любив Україну, її природу, її трудовий народ, як він. З якою любов'ю оспівував поет лани широкополі, Дніпро і кручі, і біленькі хати, сади вишневі, зелені левади, високі тополі, що «стоять собі мов сторожа, розмовляють з полем».

Він часто звертається до вечірньої зіроньки, щоб вона йому розказала, як в Україні «за горою сонечко сідає, як у Дніпра веселочка воду набирає, як висока сокорина віти похилила, а над самою водою верба похилилась».

Я живу на Волині, в тому благодатному куточку славної України нашої, який щедро оспіваний у піснях і поезіях наших поетів.

Природа Волині надихнула Лесю Українку на створення прекрасної драми-феєрії «Лісова пісня». Таких лісів, урочищ, озер, дібров, які описані в драмі на Волині було багато, вся Волинь.

Зараз, на жаль, багато що змінилося на гірше, але урочище Нечимне, думаю, зберегли для наступних поколінь.

Які чудові поезії про красу нашої Волині створили волинські поети О. Богачук, П. Мах, Й. Струцюк, Н. Горик та інші.

Саме природа нашого Полісся зробила «золотим» нашого письменника-волинянина Володимира Лиса.

Ніжно звучить мелодія пісні, що зливається зі звуками природи, лікує душу, надихає на творчість, збагачує почуття і розум.

Тихо над річкою, як зайде сонечко,
Спить зачарований ліс.
Ніжно шепоче він казку таємную,
Сумно зітха верболіз.

Пізнього літа в селі - жнива. Збирають зернові. Низько вклонімося тим людям, які своєю самовідданою працею уквітчують землю, доглядають її, вирощують високі врожаї.

Жнива. Вусаті колоски густі
Про щось перемовляються статечно.

/С. Жук/

Осінь. Уже порозвіщувала на гілках перші золоті дукати багряного листя. Стоять у золотих косинках берізки, пурпуровими кронами горять клени, рубінами грон пломенить калина. Краса!

Має свої принади й зима.

У моєму селі живе відома художниця Валентина Михальська. Вона, на жаль, прикута до інвалідного візка, але, як багато працює. Каже, що її надихає природа нашого села. Її картини – наша дійсність, наше життя. Її роботи знають не лише в Україні, а й за кордоном.

Отже, природа невіддільна від людини. Ми мусимо не лише милуватися нею, користуватися її дарами, але й берегти її, любити так, щоб примножувати її красу, велич і багатство.

Гурин Катерина
13 років
Черкаська область
Золотоніський район
смт Чорнобай

Чи є у світі щось дивовижніше за химерні печери, грізні вулкани, різнобарвні коралові острови? Чи є щось приємніше за мелодійну пісню соловейка в саду, вечірнє цвіркотіння коників у житньому полі?

Природа дарує нам натхнення. Ще в давнину люди зображували на стінах печер диких коней, буйволів, вовків. Уже тоді наші предки були тісно пов'язані зі світом природи, вивчали її. З розвитком цивілізації з'явилися художники, які втілювали навколишню красу в своїх картинах. Давайте роздивимось роботу живописця Клода Моне «Враження. Схід сонця». Як добре відчувається морська атмосфера: чутно приємний запах солі в морі, десь вдалині чайки викрикують щось на пташиній мові, перший блідий промінь сонця несміливо освітлює морську гавань. Знаю, що людині, яка не відчуває себе частиною природи, важко відшукати диво в тому, що її оточує. Лише уява та любов до всього живого дає натхнення та бажання творити.

Я обожаю природу, бо вона заряджає мене шаленою енергією. Прогулянка під зоряним небом змушує задуматись про життя на інших планетах. Так хочеться наблизитися до таємничого космосу!

Чи намагались ви фантазувати, спостерігаючи за рухом хмар у небі? От я обожаю мріяти, дивлячись, як пливуть різної форми хмаринки по безкінечному небесному океані. Ось з'являються дивні тварини. І я уявляю, що вони заселять нашу планету в майбутньому. Зовні ці істоти виглядають дуже незвично, та ї не дивно, бо вони ж тварини нового покоління: тіло покрите білою пухнастою шерстю, чотири лапи, голова як у яструба,

з дзьобом, а хвіст – схожий на павичевий, об'ємний, мов пишне віяло. Ці тварини дуже прудкі та витривалі, здатні долати великі відстані, не знаючи втоми. Звуться вони – Торекси. Головне їхнє призначення в природі – жити виснажену землю, насичувати її вологою та поживними елементами, збільшувати родючість ґрунтів. Також Торекси здатні очищувати повітря від отруйних речовин, не шкодячи собі. Вони переважно живуть у горах, а також у хвойних лісах. Торекси не хижі тварини, не здатні на агресію, і люди дуже їх цінують за величезну користь. Мені здається, що ці істоти дійсно скоро з'являться на Землі, бо природа так їх потребує.

У щоденному житті не уявляю себе без спілкування з домашніми улюбленцями. Мені здається, вони розуміють мене, а я точно відчуваю їхню природу. Люблю фотографувати наших братів менших. Тут потрібна особлива гра світла та кольорів. Щоб зробити влучний кадр, важлива кожна деталь. Ось пихатий кіт сидить на паркані в очікуванні своєї жертви. А там граційний метелик танцює на духмяній квітці.

Мабуть, кожен запитував себе, яка пора року його найбільше надихає. У мене немає чіткої відповіді на це питання, адже всі сезони неповторні та по-своєму приваблюють. Звичайного зимового ранку дивлюсь у вікно, а там мереживним візерунком розписане скло. Деревата одягнулися в білі пухнасті шуби, сніжинки, мов балерини, невагомо кружляють в елегантному танку, заклопотана сорока розводить плітки та клює мерзлі ягоди горобини. Беру в руки пензлик, фарби, аркуш паперу. Морозний день народжує картину. Назву її «Зимова казка».

З нетерпінням чекаю весну, бо разом із нею приходить одне з моїх найулюбленіших свят – Світлий Великдень. Найбільше люблю розмальовувати писанки. Кожен колір крашанки має своє особливе значення. Червоний означає жертвність, небесний вогонь та воскресіння.

Жовтий колір символізує тепло та врожай. Зелений – це весняне пробудження природи, надія. Символи на писанках також позичені від природи. Ось зображене сонце, що означає правду та істину, справедливість, а також переможця будь-якого зла. Барвінок – оберіг від злої сили, знак пам'яті. Хвилі – символ вічності, багатства. Символами кохання на писанках є зозуля, смерека, квіти. Малювання писанок – це дуже делікатна справа і потребує великої майстерності. Головною запорукою гарно розписаної писанки є те, що під час роботи слід відігнати всі погані думки і думати лише про хороше. Мене ця справа дуже заспокоює, і я цілий день ходжу з піднесеним настроєм, немов побувала десь у гаю чи в лісі серед шепоту трав та співу пташок.

Літо асоціюю зі святом Івана Купала, бо люблю все містичне та романтичне. Саме в цей день особливо відчувається вплив сил природи. Хіба ж не захоплююче слухати легенди про мавок, русалок, лісовиків, які перешкоджають зірвати магічну квітку папороті. Я завжди вірила, що в Купальську ніч знайдеться сміливець, який заволодіє квіткою щастя, а вінок, спущений на воду, вкаже шлях до майбутнього нареченого.

Осінь – це пора спокою та релаксу. Палітра кольорів цього сезону зігріває душу, адже всі осінні барви теплі: жовтий – привіт від сонця, помаранчевий нагадує великі блискучі кулі гарбузів, червоний – пишні суцвіття айстр. Строкати кольори переплітаються між собою, створюючи величезний калейдоскоп. І я відчуваю себе в самому серці цього дива, а навколо рябіють орнаменти з яблук, винограду, чорнобривців.

Чи ви помічали, що українська вишиванка – це лекція символів природи? Кетяги калини, які мережать на жіночому вбранні, означають материнство, життя, дім, батьків. Дубове листя та жолуді на чоловічій сорочці – символ енергії, сили, плодовитості. Квітка маку – це знак пролитої крові в бою, її вишива-

ли вдови, які втратили чоловіка на війні. Квітка соняшника уособлює Батьківщину, рідну домівку. Саме тому рушники з соняхами давали тим, хто вирушав у далеку дорогу. Дякуючи моїй бабусі, я маю змогу одягнути вишиванку та відчутти себе частиною рідної природи, а значить, бути сильною та вільною.

Що робить наше життя яскравішим? Звичайно, музика! Людський слух – це складний механізм, який допомагає відчутти цей світ по-особливому. Кожного дня ми чуємо безліч звуків: щебетання пташок під вікном, шелест очерету в березі, посвистування вітру в полі. А якщо уявити, що всі ці звуки – певна мелодія? Пташиний спів – це гра на легкій, тендітній флейті, а басистий грім під час грози – це постукування у величезні барабани. А мова цвіркунів? Це ж лірична мелодія скрипки. Якщо вслухатись, то звуки на Землі – гра величезного оркестру. І якщо кожен музикант зіграє свою партію, то вийде справжня симфонія. Лише уявіть, як спокійна мелодія безвітряного ранку змінюється на гучну музику, яку створює важка злива. Неначе сидиш у концертному залі і слухаєш цей симфонічний концерт. Він дарує піднесення та зцілення.

Мої рідні називають мене дитям природи, а мама каже, що я пташка Божа. Мабуть, це так, бо я відчуваю себе не такою, як більшість моїх однолітків. Мене мало цікавлять нові бренди одягу, сучасні луки, популярні мовні сленги. Я не хочу бути як всі, тільки через те, що так модно. Мене цілком може зробити щасливою не шопінг, а звичайне спостереження за загадковими небесними світилами. Кожен новий день приносить радість, бо краса оточує мене звідусіль, дає натхнення і сили для нових досліджень. Раджу всім черпати енергію у простих речах, і тоді світ заграє новими фарбами, а жити стане легше.

Гудименко Марія
12 років
Черкаська область
м. Кам'янка

Зима

Не кожен здатний віднайти в собі теплі почуття до холодної Зими. Колочі та безжалісні вітри в цю пору набирають найбільшу силу, несучи на своїх заметільних крилах люті морози. Дні стають сірими і похмурими, а всі яскраві золотаві промінчики сонця опиняються в животах важких синюватих хмар. А потім і цей тьмянний вогник тоне у стрімкій нічній річці неба.

Ніхто не проти, щоб замість нестерпних, войовничих вітрів повівав легенький бриз і щоб сонце не ховалося за шторами хмар, а хизувалося перед нами своїм пишним, як хвіст у павича, промінням. На жаль, Зима не може порадувати нас цим. Майже на всіх її крижані чари діють однаково нестерпно, коли мороз лютує і холоднеча проймає до кісток.

Проте, живе в сніговій Пані своя особлива місія – сріблиста таїна. Бо ніхто не вміє так загадково розквітчувати все навколо. Із пухнастих хмаринок-сачків вона витрушує сотню іскристих білокрилих метеликів, які елегантно приземляються на віття голих дерев і на чорну землю. На шибки розливає перламутрову фарбу, перетворюючи чі нудні, одноманітні вікна на абстрактні вітражі.

Казковими стають вулиці з приходом ночі. Увесь сніг, що випав удень, перетворюється на розкішного лебедя й величаво лине безмежним сніговим озером.

А які веселощі дарує Зима дітям! Можна кататися на ковзанах, лижах, санчатах, ліпити сніговика або ж грати в сніжки.

Та найбільша радість для всіх – це свята. Усі діти з нетерпінням чекають Різдва і приходу святого Миколая. Грудень – пора подарунків, мандаринового аромату, чарівна мить прикрашання ялинки, різнобарвних вог-

ників гірлянд у вікнах. Атмосфера навколо аж іскриться від захвату малечі, коли під подушкою чи ялинкою вони знаходять те, про що довго мріяли.

Зима приносить із собою початок року і лише на перший погляд її прихід символізує холод, похмурі дні чи однотонні пейзажі. Насправді крижана Пані велика вигадниця та мрійниця. Подружіться з нею, і вона відкриє вам своє яскраве кришталеве серце!

Весна

Хто така чи що таке Весна? Для когось – це дзижчання бджіл. А для когось – трейлер до чудового фільму під назвою «Літо». А ще – нескінченні дощі або водоспад сонячного проміння, що набирає силу з кожним днем, не залишаючи місця неробству. Весна – чарівний бал метеликів, білий сон ніжної яблуні. Вона схожа на свіжий легкий вітерець і на гепарда, що весело бігає зеленою травою, розпушуючи її м'якими лапами.

Весна – найнезвичніша Пані. Вона така вигадниця, що може водночас вишивати сукню із сонця і влітати дощові краплинки у намисто. Сьогодні одягне обруч із веселки, а завтра – купу сірих хмарок у волосся.

Вона – талановита дизайнерка, бо коли приходить, усіх вдягає в зелено-біло-блакитне, а згодом – яскраво-різнобарвне вбрання. Деревя, трава, квіти – все навколо перероджується під її пильним наглядом.

Зеленоока Пані неначе пекар, який додає до свого творіння дріжджі, й виріб стає пишним та пухким.

Вона – і композитор, і хореограф, і художниця. Коли ще можна почути такі пречудові пташині вокалізи, як навесні? І хіба ще колись можливо побачити, щоб зазвичай нестримний вітер галантно кружляв у танці берізку й вона так вишукано тріпотіла салативими листочками?

Жага до образотворчого мистецтва виливається в міцну звичку барвити трав'янисту корону кольоровими зірочками-квіточками.

Весна – швачка, що шиє нареченій вишні білосніжну сукню. А до того – ще й лікар, що зціляє землю від зимових холодів.

Весна – трудівниця.

Вона завжди несподівана, як сюжет цікавої казки.

Літо

Літо – особлива пора, бо надає можливість усьому живому відчутти райську насолоду. Сонце починає сяяти яскравішим золотом, погладжуючи своїми довгими руками-променями зеленуволосу траву. Щодня легенький бриз розкидає в повітрі невидимі іскринки ароматних пахоців. Десь соковитою ниточкою в'ється запах шоколадного морозива, а черешнево-абрикосово-малиновий аромат вабить яскравим настроєм. Щедрі квіткові пахоці лоскочуть носа солодкими й терпкими, ніжними й гіркуватими, розкішними і сором'язливими трунками.

Літо – пора довгоочікуваних канікул. Радісні дітлахи, вільні від уроків та інших шкільних обов'язків, впиваються свободою, теплом, літніми розвагами.

Втішені приходом літа птахи влаштовують на лісових, паркових, вуличних сценах багатоголосі концерти. А з настанням вечора поодинокі солісти дарують особливим слухачам свої арії, романси, речитативи.

Кожного вечора Літо розливає рожеву, ванільну, бурштинову піну на розпеченому небі. Пухнасті елегантні хмарки оздоблюються сором'язливим рум'янцем. Вечір вгамовує спеку, втихомирює вітер, врівноважує думки. Ніч ніяк не наважується його прогнати з трону, однак поступово розсипає блискітки зірок навколо сяйливого місяця, що ніби острівець поволі плине у темних небесних водах. Літні ночі дуже особливі, вони теплі, лагідні, проте й темніші, наче в густій темряві приховують незбагненні таємниці.

Осінь

А Осінь таки найкраща художниця! Завдяки їй дивобарвам листя одягає яскраве вбрання. Можна подумати, що це легко, та насправді кольориста Пані трудиться не менше за бджілку. Зшиває кожну сукню полум'яними ниточками й такий одяг має неповторні узори. Десь хвильками розливаються золоті струмочки, а десь – крапані багряним кольором плямки різної форми.

Особливою окрасою усіх міст у цю пору є парки. Тут кожне дерево, неначе накрите лисячим хвостом і перетворюється в руду красуню або стає схожим на вогнепорого фенікса.

Проте ця краса не вічна. Коли починається листопад і подих Зими все більше докучає, а некеровані люті вітри виходять з-під влади Осені, вона засмучується. Прагне зберегти хоча б кілька прегарних листочків, але їхні барви тьмяніють і пір'їнки красеня-фенікса елегантно спадають на сиру землю. Скоро усі дерева та кущі втраять своє розкішне вбрання.

Хор птахів стає тихішим, безбарвнішим і, врешті, все, що від нього залишається – це одноманітне цвірінкання горобців. Від такого фіналу у вогняної Пані стає ще важче на серці. Землі, які колись вкривало палахке покривало, перетворюються на вбогу завітрену долину. Листя втрачає розмаїту індивідуальність, поплямувавши ґрунт бурим безбарв'ям. Лише ялини та сосни відмовляються від осінніх прикрас і зберігають свої пишні зелені куртки.

Минають сірі дні й поступово вулиці вкриває сивина дощу – то Осінь оплакує потрачені зусилля на створення краси. Вона детально обдумувала кожний узор, колір, дбала, щоб листя залишалось на деревах якнайдовше. Невже через її творчі експерименти природа втрачає красу?

У цей час ніхто з людей не помічав жалю Пані Осені. Усі вони поспішали у своїх справах: учні спокійно йшли до школи, дорослі – на роботу.

Та, напевно, найбільший мінус осінньої порив в тому, що люди часто хворіли. Однак, коли через недугу доводилося залишатися вдома, можна було ретельніше придивитися до краєвидів за вікном. У такі миті здавалося, що художниця не має настрою, тож і використала сіру й непривітну фарбу.

А в осінній пісні вчувалися нерозбірливі тихі слова, подихи, зітхання. Вітерець шорсткою долонею торкав перехожих за волосся, обличчя, руки. Дощ нестримними краплинами вибивав чечітку, а то раптом схлипував, як дитина, та сльози не просто падали – стікали з небесних щічок, а руки-хмари прикривали очі.

А може то не небо плакало, а Осінь?

Бабії Валерія
11 років
Вінницька область
Жмеринський район
Барська міська ТГ
с. Мигалівці

Людина народжується у природі, живе, працює, вчиться і настільки звикає до навколишнього світу, що не помічає красивого, що створено природою. А це погано!

Зараз у нашій країні війна, яка перетворює всю цю красу в руїни, біль. Це страшне горе заставляє задуматись над життям, над створенням світу, його красою.

Мені тільки 11 років, та я вже бачу цю красу і наслідки поганого поводження з природою. Захоплююсь її дивовижною красою. А одними з перших поштовхів до бачення цієї краси були уроки спілкування і милування природою у молодших класах. Ми з учителькою розглядали химерні візерунки на замерзлому ставку села, шукали під ним рибок; спостерігали за красою і грацією лебедів, які обрали став своєю домівкою; вивчали кострубатість вимитих водою корінців дерев, їхні сплетін-

ня; милувались хмаринками, що пливли по небу, цвітом яблунь у саду і гудінням бджіл; дивувались гігантським розмірам гарбузів. То були перші усвідомлені торкання до душі природи.

А ще ми вели спостереження за природою: потрібно було спостерігати одне і те ж місце на подвір'ї у різні пори року. У мене – місце, де я посадила у першому класі деревце, вишеньку – символ сім'ї, єдності та рідної землі. Ось мої вже удосконалені описи куточка рідного подвір'я.

Літо. Сьогоднішній день зустрів мене у прочинене віконце ясною усмішкою сонечка і запахом вітру. Скажете, що вітер немає запаху? Неправда. Він пахне дощем, холодом, квітами, щастям.

Вийшовши на подвір'я, я вдихнула цілющих запах різнотрав'я. По м'якому зеленому килиму, босоніж, побігла у свій «куточок щастя» (так я назвала свою територію, за якою спостерігала упродовж року). Мою увагу привернули кульбаби. Ще вчора це були маленькі сонечка, які ввечері закривались, а вранці відкривались. А сьогодні на їхньому місці – волохаті куполи, які від доторку моїх ніг, розлітались у різні боки. Не видно над ними уже бджілок, але гул чутно. Де ж це вони? А вони вже гудуть, над вишенькою. Вона ж стоїть затамувавши подих, вся вкрита білими квітами, навіть листя не видно. Підходжу, обнімаю. Відчуваю її стан зародження чогось нового. Неподалік милують око кущі ще нерозквітлих троянд, мальв, ромашок. Усе в якомусь трепетному чеканні. Разом із природою чекаю літнього дива і я.

Осінь. Сьогодні ступаю на свій «куточок щастя» по строкатому килиму, який допомагав створювати вітер, приносячи листочки з сусідніх яблуньок, горіхів. Моя зелена вишенька уже вибухнула барвистим феєрверком. Прожилки на листочках ще зелені, самі листочки жовті, а краї – червоні. Вишенька приглушено зітхає, полегшено, без болі скидає листочок за листочком.

Збираю букет із цих листочків, засушу, щоб зимою згадувати ці чудові дні осені. Вітер уже пахне опалим листям, засохлою травою, холодним дощем. На кущах троянд і мальв ще красуються, милують око поодинокі квіти.

В осені особлива чарівність – в її барвах.

Зима. Мій «куточок щастя» сьогодні змінив свій килим на м'який, білий, пухнастий. Ступаю дуже обережно, щоб не порушити задум зими. Адже, під мою вагою залишаються уже інші візерунки на ньому. Все блищить, іскриться, немов усипане безліччю дрібного дорогоцінного каміння. Краса кругом невимовна!

Зима перетворила мій куточок до невпізнання. Вишенька, ніби знову розцвіла, вона підставила свої гілочки-долоньки, щоб сніг на них лежав і не так швидко розтавав. На одній із них розсівся поважно горобець, очікує від мене гостинчика.

Вітер пахне свіжістю, морозом, боляче б'є у спину. Кущики троянд присипані снігом повністю, перетворились на замети. Природа відпочиває, відновлює свої сили.

Стою, мовчу, щоб не сполохати це диво.

Весна. Вчетверте відвідую свій «куточок щастя». Навколо брудно, некрасиво. Де-не-де починає пробиватися молода травичка, з'являється листячко кульбаби.

Вишенька стрепенулась, ожила. Бруньки на гілочках уже починають перетворюватись на листочки. Вітерець, який грайливо тріпоче тоненькими гілочками, пахне свіжістю, весняним дощиком. Ступаю обережно, тому що боюсь завдати шкоди черв'якам, які копошаться в землі. Неподалік нірка мишки.

Кущики троянд, як солдати, уже приготувались до зустрічі з весною. Акуратно подрізані, чекають допомоги сонечка, щоб вибухнути листяним розмаєм. Днів два-три і тут все зміниться, зазеленіє, і знову піде по колу: цвіт, плоди, відпочинок.

Полюбити, взнати красу природи можна. Тільки потрібно захотіти побачити її, відчувти, і передати ці відчуття іншим.

Природа – це таке джерело краси і натхнення, що інколи хочеться писати вірші, та поки що не виходить у мене. Свій куточок щастя я триматиму у серці і душі все життя. Я там відчуваю спокій, часто обнімаю свою вишеньку, ділюсь із нею своїми планами, черпаю життєвої сили у неї.

Дуже хочу, щоб у всіх дітей був свій куточок природи, тоді б менше лиха завдавали люди природі.

Даниленко Марина
13 років
м. Суми

ОСІНЬ У РІДНОМУ МІСТІ

Я бачу красу у всьому, що мене оточує. Наша Україна – неповторна і красива. Може, хто скаже, що краще у інших країнах, але я люблю свій край, своє місто, чарівну природу Сумщини. Особливо зачаровує мене природа восени.

Непомітно підкрадаються у сади, парки та ліси жовті, золотаві та багряні відтінки осені. Золота осінь мені нагадує про цінність життя. Я дуже люблю слухати, як шерхотить опале листя під ногами, як віє прощальний вітер бабиного літа, що несе павутиння. І ось виблискує у прощальних промінцях осіннього сонця мережне плетиво, легке, немов пух.

Ступає осінь по золотих стежках, відцвітають айстри, палітрою кольорів квітують хризантеми, і лапасті жоржини ще горять запізнілою красою.

Коротке літо вже розтануло, а душа все не хоче розлучатися з його останніми квітами і згадує теплі фарби.

Яскравими жовтими і темно-багряними листочками встеляє осінь килими на дорогах, по яких іде життя. Ти

йдеш по золотій алеї, ступаєш по золоту, що шарудить під ногами, збираєш листя в букет із думкою зберегти згадку про тепло осені і приємні миті. Ти береш до рук золото осені і розумієш, що це і є щаслива мить життя, яку не повернути. Опале листя розносить вітер, взимку його вкриє сніг і лише весною знову все у світі оживе. Забуває природа мого краю, що є неповторною, як і кожен із нас.

**Переможець номінації
у віковій категорії 14–18 років
(проза)**

*Гринько Аліна
14 років*

**Чернівецька область
Дністровський район
Кельменецька ТГ
с. Комарів**

МИТЬ ЛІТА

Літо. Чи не найпрекрасніша пора року. З ним асоціюється багато теплого, веселого і прекрасного. Чомусь одразу спадає на думку моє дитинство: я в шортах і взута у рожевих чобітках на босу ногу, з розкуйовдженим волоссям бігаю під літнім дощем, доганяючи нашого собаку-бешкетника, скачу по калюжах і виглядаю веселку після дощу. Мама завжди мені забороняла це робити, але я, як кожна дитина, все ж втікала і веселилась, не думаючи про якусь там застуду, через яку завжди бідаються дорослі. Та що там в дитинстві?! Я і зараз люблю так робити, адже у цей момент ти не думаєш ні про що, лише: як оминути дощ, хоча все одно відчуваєш, як важкі краплини б'ються об шкіру, і одяг вже наскрізь мокрий.

А ще я люблю вечірнє літнє небо. Воно чудове, мрійливе, цю особливість додають йому зорі, вони прекрасні. Саме влітку можна найкраще роздивитись небо,

тому що можна будь-де влаштуватись просто неба і милуватись ним. Збіжу в сад, що росте біля будинку, ляжу на землю, нічим не застеливши її, бо ж влітку вона так нагріта сонцем! Запах свіжоскошеної трави вмиє огортає мене, а над головою красуються мільярди небесних світил, які миготять у безодні. Тут і зірка полетіла. Заплющую очі, стискаю кулачки і загадую бажання. А раптом здійсниться? Неначе дитина, вірю, що воно дійсно може здійснитись, якщо цього сильно захотіти. У такій мрійливості могла б пролежати до самого ранку, але біжу додому, обтрушуючи залишки скошеної трави з одежі та волосся. Біжу від затятих комарів, які своїм дзинчанням завжди мені заважають і лише вони можуть мене відірвати від споглядання нічного неба.

Прокинуся вранці, пройдуся босоніж по теплій росі, сяду біля сливи в нашому саду і спостерігаю за природою: легенький вітерець ледь колише листя дерев, залітаючи поміж ряди саду. Маленькі бджілки-трудівниці, щойно прокинувшись, уже гудять поміж дерев, шукаючи розквітлу квіточку, щоб першій зібрати пилок і не пропустити жодного цвіту, або ж б'ються у своїй першості над переспілою сливою. Вона така налита, що випустила краплину солодкого соку. Такий гул створюють ці бджілки, що, здається, цілий вулик зібрався у мене над головою.

О! А ось і гість прийшов, він, заблукавши у траві між дерев, наткнувся на мою ногу і перелякано скрутився у клубочок. Я, як завжди (адже це не вперше), мерщій біжу на кухню за мисочкою, ллю у неї молока і швидко, щоб встигнути, несу її у сад їжачку. Люблю спостерігати, як він апетитно насолоджується сніданком. Поки милуюсь своїм гостем, поміж смішне плямкання язичком, прислуховуюсь до прекрасного співу птахів, саме зранку він найдзвінкіший і найбільш милозвучний.

Кожного ранку у птахів своя перекличка, вони ніби хвалляються своїми дзвінками піснями. А ви поміча-

ли, як вільно вони літають? Витанцьовують у небі, а я як задивлюсь, то хочеться на мить теж стати пташкою та разом із ними закружляти у танці, щоб піднятись високо-високо у небо і відчутти цю легкість, та побачити все навкруги з висоти пташиного польоту.

Подув легенький вітерець. На душі так добре і спокійно. Хочеться зупинити час і просто мріяти, ні про що не думати. Як же багато прекрасного навколо нас, у кожній дрібничці є щось особливе, але, на жаль, не всі уміють помічати красу в кожному порусі життя.

Ілюк Валерія

16 років

(поезія)

Рівненська область

м. Березне

ЗОЛОТОКОСА ПАННА

Кольорові фарби Осінь розбавляла.
В кольорі барвистім клени виграють.
Їм багряні шапки панна повдягала
І попросувала з братом Жовтнем в путь.

Все позолотила в парку і у сквері.
Губляться каштани в кучерях трави.
Відчиняє Осінь вітерецьві двері,
Хилить посмутнілі верби до води.

Осене-красуне, панно злотокоса,
Чом холодне сонце в тебе на плечі?
Посмутніли трави, бо холодні роси,
А земля вбирає дощові плачі.

Кольорові фарби... Їх все менше й менше:
Вітриюган-хлопчисько все пороздягав.
Парки вже порожні... Чи ж природі легше?
Старий дуб уперто жолуді ховав.

І зітхають стиха небеса прозорі.
Холоди вгніздилися в кучерях хмарок.
Ходить дивна панна і рахує зорі.
До зими лишився Листопада крок.

Трачук Михайло
15 років
Харківська область
м. Лозова

ЇЖАЧОК ДОБРЯЧОК!

*Скільки років землі – і мільярд, і мільйон,
а яка вона й досі ще гарна!*

Ліна Костенко

Дорогі діти! Я - їжачок Добрячок. Хочу розповісти вам про моє життя-буття.

Моя спина вкрита міцними колючими голками. Я згортаюся у клубочок, захищаючись від нападів. Обрав я для себе гарну схованку, де цілий день можу проспати. Тільки ввечері або вночі виходжу з неї. Протягом літа накопичую багато жиру, щоб вистачило на всю довгу зимову сплячку. Я такий, що мене можна забрати до Куточки живої природи, бо швидко звикаю до життя в неволі.

Поселився я на обійсті однієї родини. Людей довго не бачив. Я почувався господарем. Та скоро приїхали бабуся, її донька та онук. Звик до них я швидко, бо вони ставилися до мене з повагою. Коли сутеніло, я виходив зі схованки і прямував за поживою.

Першим, з ким я вітався, був кущ малини. Малина – культурна рослина. За нею сім'я доглядає, підрізає та очищає від зайвого. А влітку ласує солодкими та корисними плодами. Бабуся розповідає онукові, яка користь від малини під час застуди. Напившись малинового чаю, швидко одужуєш. Є і дикорослі кущі малини в лі-

сах України. За ними там ніхто не доглядає, але своїми плодами малина щедро ділиться з туристами.

Коло малини виріс цілий кущ ромашки. Вона дикоросла, бо квіти в неї дуже дрібні та не зважаючи на це, все рівно гарно прикрашають садибу. А на клумбах ростуть культурні сорти ромашок, які мають великі квіти. Гарні букети з цих квітів дарують людям. Дівчата ворожать на пелюстках, промовляючи: «Кохає чи не кохає». Остання пелюстка і дасть відповідь на це запитання.

Далі моя дорога прямує через діру в паркані. В кутку причаїлася ще одна рослина – кульбабка. На міцній ніжці вона має гарну квітку. Таку м'якеньку, ніжну та лагідну. Використовують цю рослину теж в медицині. Бабуся зриває багато квітів, настоює, а потім розтирає хворі суглоби. Говорить онукові, що це чудово допомагає. Через деякий час на місці квітки з'являється прозора кулька. Вона дуже схожа на кришталеву. В народі говорять, що ці квіти відчиняють двері в літо. Коли дозріває насіння, то від подиху вітру з кульки розлітаються парашутики, на кінцях яких прикріплені насінинки. Вітер понесе їх в різні боки. Якщо вони опиняться в сприятливих умовах, де буде м'яко, тепло і багато вологи, то навесні з них виросте нова квітка. І так повторюється з року в рік...

Та раптом щось загуло. Почало кружляти навколо квітки. Сіло на неї і затихло. Це - бджола. Вона трудівниця і комаха-запилювач. Бджоли повзають, вовтузяться, перелітають з квітки на квітку, збираючи солодкий сік – нектар. Несуть його до вулика і перетворюють на той мед, який так полюбляють їсти люди. Кожна бджола у вулику має свої обов'язки. Без цих комах не дадуть урожаю рослини в полі і на городі, в лісі, і на лузі. В цьому бджолам допомагає вітер, тварини, людина, що переносять пилок з однієї рослини на іншу. Такий взаємозв'язок у природі безперервний. Ніяка сила не може йому зашкодити.

Проходжу біля пенька – велетня. Цей пень залишився після тополі, якій було більше семи-десяти років. Товщина стовбура 1 м 20 см. Гілки були такі розлогі, що закривали половину будинку. Влітку була в оселі прохолода, восени – схованка від злив та вітру. З роками дерево старіло, мало крихкі гілки, які обламуючись, засмічували все навколо. А листя восени нападало стільки, що ним можна було завантажити декілька машин. Від старості дерево створило небезпеку, тому його спиляли.

І ось нарешті я дістаюся до шовковиці – моєї кінцевої зупинки. Це дерево росте біля самої дороги. Має білі смачні ягідки, якими я залюбки ласую. Гілки шовковиці зрізають і годують ними шовкопрядів. Це такі маленькі черв'ячки, які прядуть шовкову нитку. Спочатку черв'ячки дуже маленькі, а потім швидко ростуть, з`їдаючи велику кількість гілок шовковиці. Після цього загортають себе в клубочок – кокон. Кокони відвозять на ткацьку фабрику, де їх розмотують і отримують шовкові нитки. Роботи біля них дуже багато.

Усе було б дуже добре. Та стало неспокійно мені біля дороги. Я почув нове слово «ВІЙНА». Тепер по цій дорозі щодня їде різна техніка, більше військова. Часто пролітають літаки. Та летять так швидко, що люди прихиляються, а я згортаюся в клубочок від страху. Бабуся плаче, а онук обіймає її. Проїхав автобус з солдатами. Так швидко, що вітром майже зняло хустку з сивої голови бабусі. Вона вийшла на дорогу, притримуючи її, і прошепотіла, витираючи сльози: «Повертайтеся живими!»

Бабуся називає цю дорогу тепер так: Дорога ЖИТТЯ. Дорога СМЕРТІ. Дорога СЛАВИ. Говорить онукові: «Це дорога СЛАВИ тим, хто повернеться по ній додому живим, і тричі СЛАВА тим, хто залишиться на полі бою».

Обійнявшись, вони заходять до будинку, а я швиденько біжу до своєї схованки.

Пилип Олена
14 років
Закарпатська область
м. Тячів

Надворі яскраво світить сонце, співають пташки. Чарівна і квітуча весна супроводжує кожен подих. Здається, що всі скидають з себе не лише важкий одяг, а й безліч проблем. Усі веселі, щирі. Кожна квітка дарує посмішку, кожен теплий ранок – хороший настрій, кожне зелене деревце – надію на краще життя. І хочеться мріяти, жити й цвісти. П'яний аромат бузку повертає нас в світле й довірливе дитинство. Ми знову дивимося на прекрасне життя через призму дитячої наївності. Але насправді весна – це ілюзія. Це обман і приманка водночас. Життя намагається знищити нашу обережність і з дитячою безпосередністю піднести нам черговий «подарунок».

Так мені здається, хоча... Буває різна весна. Цього року вона в нас зовсім не втішна. Втрачена весна. Віднята силою. Застріляна кулями, вбита мінами. Вкрадена весна. Аромат бузку ніхто не відчуває, адже всюди емоції та почуття, страхи і мрії про мир. Птахи більше не співають, вийшли з моди. Зараз модно танцювати під волаання сирен. Цей вид має нову назву: «Хто встигне в укриття?». Це не ми придумали таку мову, нам її нав'язали. І кожен – хоч раз – та таки танцював страшний цей танець. Дехто не тільки один раз. Не встиг за темпом. Тому вдруге не зміг танцювати. Втрачена весна. Розтерті мрії в прах. І втрати в кожній сім'ї. Цей пильний шлях повинен кожен перейти. Ні, не за бажанням, а примусово. Втрачене дитинство. Але це нічого порівняно з втратою життя. Адже життя одне. А дитинство... Ні, його не повернути. Але будуть ще щасливі миті. Не овіяні страхом війни.

Втрачена весна. І нові зморшки. Незабутній ранок двадцять четвертого лютого і страшна фраза, яку почув кожен: «Швидше, почалася війна!».

Втрачена весна.

Втрачена посмішка.

Вкрадена краса й естетика.

І лише кривава боротьба не на життя, а на смерть.

Вкрадена весна. Спустошена й розорена Україна. Біль. Страх. Втрати. І ніякої зелені. І ніяких змін в природі. Здається, все завмерло. Ще тоді, двадцять четвертого. Завмерло, затихло, причаїлось.

Втрачена весна. Її вже не повернути ніколи. Адже це остання весна в житті багатьох. Це весна, якої не було, принесла в наш дім війну. «Прекрасний» подарунок.

Втрачена весна. Пусті вулиці й розбиті будинки. Вкрадене щастя і несміливий цвіт калини.

Надіємося, що лише одна в нас буде така весна. Весна, якої не було.

Єдине, що мене втішало цієї весни, це гори... Я із Закарпаття. Я мешкаю в чарівнім краї. Моє місце сили – це гори. Гори... Це те, чому належить моє серце. Гори... Щоразу різні. Влітку – зелені, восени – кольорові, взимку – білі... Гори... Величні й щирі. Привітні і грубі. Рідні й невідомі. Гори... Це чисте повітря і отари баранів, це смереки, ліси, палатки, рюкзаки, гітара... Це безліч річок й озер. Це сім'я, похід, гриби... Це – коли ти змучений йдеш, йдеш по двадцять кілометрів щодня, і через тиждень ти там, наверху, бачиш невимовну красу недоторканої природи. Це щось неймовірне. Це не можна описати. Це треба бачити. Бачити і чути. Чути шелест листя, подих вітру, гру трембіт, тупіт диких звірів, шум річки... Треба відчути ці змучені ноги, крапельки поту на спині... Треба скуштувати це сало на вогні, запечену картоплю... Ось такі гори. Могутні, неописані. І мої...

Горобець Вікторія
17 років
Дніпропетровська область
м. Новомосковськ

ОСІННІЙ ЕТЮД

Осіннє листя падає на плечі
І шелестить, спадаючи додолу.
Я в сад іду, немов землі предтеча,
Щоб знову повернутися додому.

Хмаринки в небі, наче пух тополі,
Весна із осінню немов зустрілись.
Нічого, що дерева уже голі,
Ми з листопадом зовсім примирились.

Не треба сумувати, що вже осінь.
Не треба плакати слізьми сумними.
На сірім небі вже з'явилась просинь,
А значить, щастя десь живе незримо.

Пройдуть дощі, осіннє листя струсять,
Напоють землю для майбутнього врожаю.
В душі людей оселять сум, що мусять
Вони діждатися весни не в ріднім краї.

Злетить листочок жовтий, наче промінь,
Прилипне до вікна, що скло сльозою.
І у душі моїй проснеться спокій,
А той листочок вже не матиме спокою.

Бо сніжна зимонька – зима його покличе.
У вир сніжинок, до вітрів розмаю.
І разом з ними полину в те сніжище
І у морозах всі думки сховаю.

Але весна уже не за горами,
Бо скільки там зими – маленька крихта.
І знов запахне літо нам морями.
І знову квітка під вікном розквітне

Санжара Мар'яна
18 років
м. Кропивницький

Хмари – творіння природи. Яка у вас з ними асоціація? Як часто ви на них дивитесь?

Для когось хмари просто згусток газу, а для мене це частина магії.

Якщо задуматись, то усі хмари різні. Їхня форма ніколи не повторюється двічі. Задумайтесь над цим.

А захід сонця – це окрема насолода, за декілька хвилин вся картина може кардинально змінитися.

Колір хмари та її форма – через секунду ви можете не впізнати її, тому, що та пташка, яку ви впізнали в цій хмаринці, тепер вже схожа на морду кицьки.

Все не стоїть на одному місці, рухається та видозмінюється, малюючи чудернацькі візерунки, лише потрібно зупинитися на мить...

Захід сонця – це те природне явище, яке дозволяє відпочити від набридливих думок, які турбували й тривожили тебе весь день і трохи розрядитись та заспокоїтись.

Фігури, які ви бачите у хмарах – це як твори мистецтва у вашій уяві. Хтось побачить креветку, а хтось олівець. Список асоціацій може ніколи не скінчитись, тому що у фантазії та креативу немає меж.

А куди ви дивитесь коли йдете по вулиці? Я дуже часто помічаю людей, які йдуть по вулиці з опущеною головою. Колись у школі я задала питання вчительці стосовно цих людей. Вона пояснила мені, що вони йдуть так через те, що, певно, в них є якісь проблеми, або важкі думки, від яких вони схиляють голови донизу.

Стійте! Зупиніться! Озирніться! Що ви бачите коли дивитесь вниз? Свої ноги? Асфальт? Мурах?

Підійміть же свої очі та подивіться на небо! Облиште сумніви і пориньте у цей чарівний світ. Відволічіться й озирніться, роздивіться, які ви бачите хмари, кого чи

що в них бачите? Погодьтеся, вони прекрасні. Не дозволяйте сумним та важким думкам поїдати себе. Думаючи та міркуючи, можна дивитись не вниз, на болото під ногами, а на біленькі, малі та величезні хмаринки, роздивляйтесь, фантазувати і знаходити прекрасне поруч із собою, у простих речах.

Молдавчук Світлана
15 років
Полтавська область
Миргородський район
Білоцерківська ТГ
с. Поділ

СНИ СТАРОЇ ОСИКИ

Над селом запанувала ніч: зоряна, тиха, духмяна. Літня ніч узяла в свої теплі п'янки обійми все: натруджених людей, їх господи, сади і гаї. Заховала довгі вітрові волохаті пальці у крони дерев, і вони приспали пташок у гніздечках. Роздала вдатним коникам скрипочки, і вони заграли нічну сільську коліскову, зробивши тишу прозорою, кришталевою. Жабенятка, в майже пересохлих польових озерцях, хочуть, перекикуючи одне одного, їм підспівувати. І хоч кричать вони з усієї сили, та мало їх залишилось у озерцях за селом, тож ніч не хвилюється, що їх гамір змарнує усі її зусилля. А місяць милується ошатними домівками, рівними вулицями, запашними нічними квітами. Аж яскравіше починає освітлювати крону старої осики, з якою знайомий багато років. Ой, як вже давно закохався він у цю сміливу струнку осичку. Спостерігав за нею майже кожної ночі, прагнув хоч краєчком виглянути з-за хмар, щоб помилуватись нею. Він не узрів її народження, адже в ті далекі часи так зелено було довкола. Мабуть, через це і помітив місяць осичку, коли та вже сперлась на ніжки, сміливо і вперто тяглася догори, до життя. Зрання зустрічала сонечко, тягла до нього гілоч-

ки-рученята. З несамовитою радістю очікувала щедрю хмаринку, визираючи з-за спин старших дерев. Весело гралася з вітерцем. А коли подорослішала, почала помічати і його, місяця. Спочатку сором'язливо, непомітно, як їй здавалось, підглядала за ним, вдаючи, що спить. Потім з нетерплячими вогниками чекала його у ранні довгі зимові ночі та пізні короткі літні. То пускала з своїх зелених очей у височінь «бісиків». То раптом надувала на кожному своєму листочку пухкенькі губки, коли не бачила місяця кілька ночей. А пізніше, ставши статечною, шляхетно його зустрічала, раділа кожній зустрічі, але при цьому залишалася трішки загадкою. А як він нею захоплювався! Хотів подарувати їй, якщо не тепло, то хоча б більше світла. Спочатку, щоб вона не боялась у темряві спати, а потім, щоб як можна більше очей у світлі милувались її красою, і це так би зігрівало її осикову жіночу душу.

Та ось уже кілька місяців його осичка тяжко хвора. І він не в змозі їй нічим допомогти. Ну, й що, що їй більше 200 років. Але ж вона міцна і сильна, а головне – молода душею. Душею, що завжди прагнула в пригоді всьому, що її оточує: пташині, що перепочивала, вмостившись на її гіллі; комашині, що сховалась під її листочком; нарешті, людині, даючи їй тінь і прохолоду у спекотні літні дні та даруючи тепло з відмерлим старим галуззям. А з недавніх часів односельці називають її природньою пам'яткою села. Нею дивуються, милуються, захоплюються. До неї кожного року приходять випускники місцевої школи, щоб зачерпнути вікової мудрості. Час від часу й дорослі чоловіки, задля забави, пробують її обійняти. І чи то вона з кожним роком стає все соліднішою, а чи то руки у сільських чоловіків від важкої праці стають менш гнучкими, та чоловіків щоразу потрібно все більше, щоб її обійняти і міцно до себе пригорнути. І осика завжди вірила: люди – це друзі, це її односельці. Вони одна велика міцна родина. І раптом...

Він не бачив того жахливого осикового пекла. Можливо, й на краще, адже не зміг би він подолати земне тяжіння і впасти усією своєю величчю на вогонь, що пожирав осикове тіло, і загасити його. Це тепер він щодочі своїм холодним сьайвом потроху знеболює її рану, дає можливість відпочити від болю. Він лагідно обіймає її уві сні, бо часто тепер бачить осика сні – тривожні, неспокійні, іноді, болючі.

Вона, осика, як і людина, навіть у снах, не пам'ятає свого зародження. Її перший далекий дитячий спогад, що наснився їй: вона маленька і тоненька, в небі сонечко, яке її любить і гріє, але вона спрагла і голодна, а оченята у височині не знаходять щедрю хмаринку-маму. І ось дихнув вітерець-братик. Сонечко, ніби, поступаючись місцем, відкотилось за крони великих дерев, а на його місці, з нівідкілья, з'явилась привітна пухкенька хмаринка. Опустилась, як могла, низенько напоїла маленьку осичку. А вона, кожною своєю клітинкою вбирала в себе цю рятівну вологу, відчуваючи, як світ у якому вона з'явилась, дбає про неї, любить її. Кожна її клітинка у відповідь наповнювалась любов'ю до цього чудового світу: до сонечка, до хмаринки, до вітру, до кожної пташки, бадилінки. А ось і вітерець! Як полюбляла вона з ним гратися. Та ось тільки, на жаль, не могла його ніколи наздогнати. Він завжди був сильнішим і прудкішим, а вона, по-жіночому, хитрішою. Тож вони були завжди хорошими друзями, і він часто добрішав, відпочивши у її кроні. Ось і тоді, коли горіло її тіло, він у відчай спробував спочатку погасити полум'я: підхоплював пригоршні снігу і кидав на її стовбур. Та ні! Людина облила її горючою рідиною, яку він не міг згасити, а лише збільшував полум'я. Тоді він притих, навіть сховався за сусідським парканом. Але не міг довго спостерігати за стражданнями і, піднявшись вгору, почав струшувати сніг з велетенських гілок. Врешті вогню не стало, і він обезсилений впав на землю до її обпеченого тіла і легенько дихав на рану, припорошував

холодним сніжком і розповідав, як маленькій дівчинці, який чудовий, незвичайний існує світ, якого вона ніколи не бачила.

Ось і зараз він поруч, втирає осичині сльози, гладить ніжно по верховіттю, пробуджує її від важкого сну, в якому вона плакала і болісно жалібно стогнала. На світ народжується світанок, із-за горба вигулькне сонечко. Вона його завжди так чекала, а тепер навіть боїться, щоб воно своїми гарячими променями не запалило знову її згоріле тіло. Та сонечко, ніби її розуміючи, обігріває іншу сторону, а коли перекочується на інший бік обрію, то, ніби, ховається за верхівки дерев та дахи будинків. І ті своєю тінню зменшують її біль.

Цей ранок, здається, такий, як і тисячі інших, що пережила осика. А були, ой, які вони були різні: щасливі, радісні, клопіткі, ароматні, святкові, а були й страшні, хвилюючі, болісні, жахливі. Зразу, по тому, як з нею трапилось це горе, майже, кожную ніч їй снилась осінь 43-го. Важко було споглядати на горе людське. В селі залишилися лише жінки, діти та старі. Не раз чула голосіння вдів, крик матерів та плач дітей і розуміла: знову у чиюсь родину вітер з фронту приніс листок-похоронку. Як тремтів від жалю кожний її листочок! А в ніч на 21 вересня вона взагалі не заплющила очей, жах скував все її тіло, не ворушилась жодна її гілочка. З раннього світання почали спалахувати сільські садиби. Спочатку поодинокі то з одного, то з іншого кутка села. А потім село перетворилось у море вогню і диму. Сморід, тріск, крик, голосіння, неймовірна спека. Їй страшно, що зараз згорить і вона. І ось вона горить! Нестерпний біль! Вона пробуджується і розуміє, що це болить її сьогоднішня рана, а тоді вона, на диво, вціліла. Вона і поодинокі будівлі в селі. Вона вціліла, але кожний її листочок став сивий – то попіл, який окутав все навколо. Її листя, раніше звичайного, опало. Люди тяжко-важко пережили зиму, а весною почали відбудовувати свої домівки.

А в неї знову з'явилося молоде зелене листя. А зараз все село живе, а вона згоріла...

І ось знову весняний мирний сонячний ранок, але щось хвилює осика. І не те, що рана болить сильніше, ні. Якийсь душевний щемінь. Яскраво світить сонечко. На сусідній вулиці чути дитячі голоси. Діток багато. В осики немає ненависті до людей, адже жорстокі не всі. За двісті років її життя, це не перший такий прикрый випадок співіснування з людьми, але до цього вона не була такою скаліченою, не відчувала такого болю. Вона оживала і впевнено жила далі. А цього разу... Але усіх людей не проклинала та й від дітей великого лиха не чекала. Чому ж так хвилюють її їх дзвінки, веселі, щасливі голосочки? Ось вони зграйкою з'явилися із-за рогу вулиці. Маленькі щebetливі дівчатка і хлопчики, здається, їх порівну. Вони голосно говорять одне з одним, з вчителькою. Хтось іде швидше, хтось вже притомився. Ось вони вже поруч. Зупинились вражені величчю, міцністю дерева, що побачили. Швидко підбігають до осики, розкидають рученята, стаючи в коло і обіймаючи її. Вони, як маленькі сонячні зайчики, попритискалися до стовбура. І в цю ж мить пролунав щемливий дитячий вигук. В одну хвилину біль пронизав осика і дитячі тіла. Дитячі оченята не йняли віри, що їх односельці могли завдати такого болю цій красуні. Вони обережно ходили біля осики, обіймали, гладили її.

- Що це? - осика здригнулась.

Дві маленькі постаті (хлопчик і дівчинка) стояли, міцно її обіймаючи, і плакали. Їхні солоні слізки капали у її рану. Від них в ній трохи пощипувало. Осика зраділа, бо якщо вона відчуває ті слезинки у своїй рані, тож тіло її таки ще живе. А ці дрібні дитячі слізки, як цвяшки, впиналися у широку осикову душу, не давали останній надії і світлим почуттям покинути її, намертво прикріплювали відчуття цілісності з людиною. Ось так і стояли вони поруч - двохсотрічна осика і семирічні дітлахи. Як хотіли в цей момент діти, щоб осика видужала, загоїла свою рану,

а осики так хотілося б, щоб ці діти вирости здоровими і мудрими. І ніколи б не втрачали людяності і доброти, щоб шрами на її тілі не давали зачерствіти їхнім серцям і душам. І вони, і їхні діти, і онуки пам'ятали: «Людина не цар, не господар, а вірний друг усього живого!»

В цю ніч осика вперше за останні пів року не страждала, не плакала уві сні, не відчувала болю. Вона, ніби, просвітла. Під місячним сяйвом кожен її листочок переливався і пускав «місячних зайчиків» у безмежжя. Вона бачила чудовий сон: біля неї граються її милі, добрі дітлахи. Вони веселі, високо злітають на гойдалці із її міцних віт; ховаються то з одного, то з іншого боку її округлої талії.

А ось вони знову всім класом прийшли до неї. Які вони всі гарні: красуні-дівчатка, стрункі, в чудових сукнях; змужнілі юнаки, високі, солідні. Всі із стрічками через плече. Вони випускники!

А ось двоє із них – дівчинка, що так гірко плакала тоді, в першу їхню зустріч, і її однокласник, його осика добре знає. Він живе з нею на одній вулиці, ріс у неї на очах. У них побачення. Вони ніжно говорять. Осика чує перше оспівчення в коханні, бачить перший поцілунок. Радіє за них, береже тишу, перехоплюючи найменший шурхіт вітру. Заступає блиск занадто цікавих зірок, втихомирює старезний скрип сусідки-шовковиці.

Плине час: щедра сільська осінь змінює натружене літо, зелена життєдайна весна – сонливу засніжену зиму. Широким впевненим кроком час проходить повз осика. Спокій на старість. Осика сама собі заздрить аж леле! Холодний передсвітанок 24 лютого! Вона кожним коренем і корінцем відчула невимірний страх передчуття чогось страшного і зловіщого. На ній ніби знову нестерпно заболів кожен обпалений її листочок. Одночасно заболіла кожна її гілочка, кожна клітиночка її деревної душі. Лихо, біда, страшне горе! Чуєте, подоляни, знову війна?!

Село раптом прокинулося у той ранній час: спантеличені люди вдивлялись у темінь, прислухалися до невідомості. А вона стояла, як то кажуть, як укопана. Вона ж то відразу впізнала той холодок тваринного страху, який відчувала 80 років тому.

Світанок. Люди, тут в селі, долають свої звичні маршрути, ще повністю не усвідомлюючи, який страшний меч завис над їхніми головами. Ось поспішає ще з легким військовим наплічником молодий чоловік. Та це ж її «маленький жалібник», що разом з дівчинкою-однокласницею плакав біля її рани. Це ж той випускник, із стрічкою через плече, що так палко освідчувався у першому в житті коханні. Це він, втомлений, але переповнений почуттям виконаного обов'язку, проходив повз неї у 2015 році, повертаючись з АТО. Підходить до неї, торкається міцним чоловічим кулаком і промовляє: «Слава Україні!» З якою неймовірною силою тріпотіла тоді осика у відповідь: «Героям слава!» І він, певно, відчув ту відповідь, бо притулився спиною до її міцного стовбура і, ніби, набирався сили жити і воювати: за доньку, за матір, за односельців, за неї, осіку. Відвернувся, щоб не бачила його скупі сльози, що впала на рідну землю. А вона все бачила...

Ось він знову проходить повз неї, поспішаючи, не зупиняючись.

А ось вже вечір того ж дня. І знову йде наш знайомий. Вже із важким наплічником. Впевнено йде, не поспішає. Часто зупиняється, обводить поглядом до болю рідні місця, ось уже і біля осики. Притискається плечем до древньої сусідки. А вона так намагається змерзлими своїми вітами прошепотіти: «Хлопчику мій, повертайся живим!» Ось він продовжує свій шлях, обертається і з щирою, якоюсь навіть дитячою посмішкою вигукує:

- Я повернусь! Ти чекай мене осико!

І вона чекає. Не лише його, а всіх односельців-героїв, що не підпускають ворога до її рідного села. Відчуває, як стогне від вибухів українська земля.

На небі сяє спекотне липнєве сонце. Хмарини ніби уповільнюють свій плин над тихим селом. Третя година по полудню – нестерпний біль пронизує осику від найглибшого корінця до найвищої гілки. Хто? Кого?

В тривозі, в передчутті горя осика переживає залишок дня. Вечірня прохолода окутує осику, напускає дрімоту. Ні, не спиться. Та не спить не лише вона. Он не згасає світло в шибі сусідської хати. Не дочекалась сьогодні мати дзвінка від сина. Пізньої ночі не лягає спати – все ще чекає.

Ось долі тріснула стара її галузка, і осика перевела погляд із вогника у вікні до низу. І все зрозуміла. Її то-вариш-вітер сидів під нею. Заморений. Брудний. Скуйовджений. Ноги у червоній глині. На щоці крапелька поту, сльози і крові.

- Ти звідки, брате-вітре?

- Із Сходу.

- Хто?

І цієї миті обличчя вітру щиро по-дитячому посмінулось до неї. Вона його відразу впізнала.

А це вже не сон. Люди, люди, сотні людей. Стоять під нею, і в один бік (а вона бачить далеко) і в інший. Стоять на колінах із квітами в руках. Дощу немає. Лише плачуть люди і плаче небо. Ось вона бачить ту першу машину, в якій везуть героя, її «сусіда-хлопчика» – як тяжко, вона не може стати на коліно! Крик застряг у її горлі. А ось у її кроні притишив свій політ біленький голубок. Подивився спочатку весело, а потім жалібно, а очима промовив: «Пробач! Не дотримався слова! Чекай інших наших хлопців. І про мене пам'ятай!» і залетів на мамине подвір'я. І ось той крик! Кричала мати! Кричала осика! Втрачала свідомість мати, втрачала свідомість осика! І ті невидимі цвяшки, що колись з'єднали осику з людськими дітьми, перетворились на один велетенський цвях, що роздер осикове серце. І воно ще б'ється тільки тому, що треба дочекатися інших захисників-односельців і прошелестіти їм: «Героям слава!»

Байдук Яків
15 років
Черкаська область
Звенигородський район
с. Хлипнівка

НА ТЛІ ПОЖЕЖІ

Умите роками колосся
Червоні поглинуло барви.
Усе, що було – не вдалося,
Розпечені до чорна мальви.

І дика краса від наруги
Спиналася з білого тліну,
І сповнені звірі напруги
Від близькості власного згину.

І щастя, і радість правічні
В пожежі тріщать безутішно,
Розжарене полум'я звично
Природу руйнує поспішно.

А там... За горою крутою
Видніються спогади різні,
Коли жнивварі всі юрбою
Єднали із працею пісню.

Ті дні, що не знищені марно,
Наповнені миром і світлом,
Птахами злетіли у хмари
Й безстрашно полинули світом...

Умите роками колосся
Розлите землею без краю...
Природи дзвінке стоголося
Безпеки в людини благає.

І В КОЖНОМУ ІЗ НАС УЖЕ ЖИВЕ ФІЛОСОФ

Може, правда, ще зовсім маленький і несміливий, але він так прагне розповісти про власне відчуття світу, про розуміння сенсу та мети життя, поділитися своїми думками вголос. Ласкаво просимо і чекаємо від вас твір (поезію), роздум (можна у віршах) про... А про все, що вас турбує, про все, що не дає вам зоряними ночами спати.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11-13 років**
Михайлюкова Анастасія
13 років
Сумська область
м. Глухів

НЕСПОДІВНА ЗУСТРІЧ

Якось я замистлилася, чому на руках десять пальців, на ногах, до речі, теж? Чому не вісім, дванадцять? А відповіді не було...

Аж ось одного осіннього погожого дня, повертаючись зі школи, раділа скупим сонячним промінчикам, розмаїттю фарб навкруги мене. На душі було спокійно, радісно.

Та що це? Перед деревом щось схоже на людську постать. Підійшла ближче - дідусь, старенький, згорблений, брудний, з якоюсь бляшанкою в руках. Зупинилася... Дідусь повільно підвів очі — і я побачила сумний, але теплий погляд блакитних очей.

Не вагаючись ані хвилини, я побігла до найближчої крамниці, добре гроші мала, купила каву та булочки. І ось уже якось навіть соромливо, бо зі мною таке вперше, я подаю дідусю куплене. Він довго-довго дивився на мене, а потім простягнув стареньку тремтячу руку й узяв, сказавши слова, які я мало зрозуміла: «Не в кожному серці Бог знаходить місце».

Ця подія так схвилювала мене, що я не могла її забути. Багато думок було в моїй голові. «Чому сьогодні так багато безхатків?» – мучило мене питання. Адже Земля така велика, і місця та хліба на ній повинно вистачати всім...

Тільки пізно ввечері до мене прийшов спокій. Я міцно заснула, радіючи з того, що я і мої рідні маємо теплу оселю, смачну їжу, любов близьких.

А вночі той дідусь знову з'явився, але вже в моєму казковому сні. І був він інший: здавалося, не тільки погляд його світився, а й він увесь. Убраний у білий-білий одяг, з таким же білим м'яким волоссям, він неначе літав у повітрі. А потім посміхнувся хитро так і мовив:

– А пам'ятаєш: ти так і не знайшла відповідей на свої дитячі запитання. Чому десять...

– Ні, – відмовила я якимось знічено.

– У тебе на полиці лежить книга, яка дає відповіді на багато питань. Це найкраща книга. Учись жити по ній! – і дідуся не стало.

А вранці перша книга, яку я побачила, була дитяча Біблія. І саме в ній я знайшла відповідь на моє запитання. Там я прочитала десять заповідей Божих. Десять...

Задумалася... «Не убий...». Справді, не тільки фізично, а й словом, вчинком можна вбити людину. І не лише людину... Адже на Землі все живе. А людина – не виняток, не цар, а частина природи, і не їй судити, нищити, вбивати. А прислухатися треба до всього живого, берегти, допомагати, любити, дарувати лагідну усмішку, тепле слово.

Багато ще чого слід подумати та зрозуміти мені. І тепер я знаю, де шукати відповіді на мої питання. От вам і число 10... І кожне з чисел: і один, і два, і три – це велика книга життя.

Треба лише не лінуватись навчатися.

Челнокова Поліна
13 років
Київська область
м. Біла Церква

МАНДРІВНИЦЯ У ЧАСІ

У кожного з нас у житті свої проблеми, в когось моральні, а в когось матеріальні, й ще багато інших. І щоразу, коли зіштовхуємося з ними, готові вхопитися за все, що тільки бачимо, аби їх вирішити. У складний час навіть дрібна монетка, знайдена на вулиці, може мати велике значення. Та іноді, коли ти просто йдеш вулицею і бачиш під ногами грошину, тебе, мабуть, так і тягне покласти її до кишені, чи не так? І думаю, кожен із вас знає приказку: «Візьмеш чужу річ – чуже горе накличеш». Із цими речами слід бути обережними, інакше...

Одного зимового вечора, дівчинка на ім'я Уляна вийшла прогулятися нічним Києвом. Ішла добре знайомою стежкою. І побачила дуже незвичну монету.

– Хм-м, дивно, зараз таких немає. Потрібно взяти з собою, аби ввечері роздивитися детальніше.

Вдома Уляна відразу ж побігла хвалитися мамі знахідкою.

– Доню це, звісно, круто, але вже час іти спати. Завтра в школу.

– Так мамо, вже йду.

Підготувавшись до сну, дівчинка вместилася в ліжку й поринула в глибокий та дуже незвичайний сон. Снилось, що вона літає у невідомому просторі. Насолоджувалася кожною миттю – аж раптом прокинулася від гучного сигналу.

Улянка розплющила очі й побачила автомобіль, що стояв і гучно сигналив.

– Хей, дівчино, хіба ви не бачите, що тут дорога? Як

ви можете спати в такому місці!? — вигукнув невдоволений водій.

— В-вибачте...

— Та нічого... Гарного дня, і більше так не робіть, це може скінчитися погано.

— Т-так, дякую.

Дівчина ще хвилин із п'ять сиділа, взагалі не рухаючись: була в шоці. Де вона?

— Що тут коїться, де я, як тут опинилася!?

Обдивилася все навкруги й зойкнула. «Хрещатик!». Так, вона опинилася на головній вулиці столиці. В голові було справді багато запитань, та на жодне вона не мала відповіді.

— Як таке можливе!? Я ж лягла спати вдома, в своєму ліжку. Як опинилася на дорозі!?

Поки дівчинка намагалася зрозуміти, що тут коїться, помітила дуже важливу річ. Вона була вдягнена так само, як і вчора на прогулянці. Й тут її увагу привернуло скупчення людей. Підійшла ближче й побачила тролейбус біля якого люди по-черзі фотографувалися. Дівчина взагалі нічого не розуміла. Вона вирішила підійти до незнайомої тітоньки й запитати, що тут коїться.

— Доброго дня, чи не могли б ви мені пояснити що тут відбувається?

— Звичайно. Дивися, бачиш оцю дивну машину? — пані вказала на тролейбус.

— Так, це ж тролейбус, але я не можу зрозуміти, що за старі фотоапарати, де мобільні телефони?

— Що-що? Телефони? І звідки ти взагалі знаєш, що це тролейбус?

— Ну а що ж це, метро, по-вашому? Ха-ха!

— М-метро? Дівчинко, що ти за дурниці говориш?

— Оу, добре я пішла звідси.

— Зачекай! — крикнула жінка, та Уляна вже повернула за ріг.

— Та що це все означає!? Чому тут ніхто не знає, що

таке телефон і метро!?

Вона повернула голову й побачила чоловіка. В нього теж можна дещо запитати...

— Доброго дня, вибачте, звучить, звісно, божевільно, але який зараз рік?

— Що? Дівчинко ти добре почуваєшся?

— Цілком.

— Сьогодні 5 листопада 1935 року. До речі, ти була на відкритті тролейбусної лінії?

— На відкритті? А, т-так. Дякую, до побачення.

— Бувай.

Що-о-о? Яке 5 листопада?! Тільки вчора було 22 лютого!?! Що тут відбувається? Я маю повернутися додому. Як я могла опинитися в 1935 році?! Стоп, монета! У всьому винна ця старовинна монета. Можливо, то вона мене перенесла сюди? Але чому саме в цей день та рік?

Тепер, коли дівчинка дізналася, що потрапила в минуле, їй почали спадати божевільні ідеї.

— Хм-м, що ж... Якщо я можу переміщуватися в часо-просторі, чому б не спробувати перенестись кудись іще, наприклад... у часи Другої світової війни! Так, точно! Монето, перенеси мене у 22 лютого 1942 року! Здаля подивлюся, як воно — війна не по телевізору...

Дівчина втратила свідомість. Можливо, вважала, що там, куди вона вирушила, буде весело, але тільки-но прийшла до тями, відразу пожалкувала...

Прокинулася вона у полі, точніше, в невеличкій ямці на полі.

— Д-де це я? Що це за місце? Тут так холодно й тісно...

Та не встигла дівчинка оговтатися, як почула страшний гул. Підняла голову й побачила великий військовий літак низько-низько, ніби зараз упаде.

— О ні, це ж літак! І що ж мені...

Не встигла Улянка договорити, як почувся гучний вибух, а за ним ще один, і ще... Дівчинці вдалося нарахувати п'ять чи шість вибухів.

— Ой лихо, що ж тут коїться!? Так, потрібно заспокоїтися, зібратися і йти звідси якомога швидше.

Уляні здавалося, що дорога доволі близько й добігти до неї не проблема. Але пробігла кілька метрів і побачила табличку з написом «Міни».

— Ну, я їй не сумнівалася, що так буде, але що ж робити далі? Як звідси вийти?

Дівчина стояла перед табличкою і думала, коли раптом хтось підійшов ззаду й доторкнувся до її плеча. Вона почула тихий голос...

— Привіт, я — Роман.

— Ти хто такий і що тут робиш!? Ти хоч знаєш, як налякав мене!?

— Пробач, я не хотів. Чого ти ходиш полем? Тут можуть бути міни.

— А ти чого?

— Тут колись картоплю копали. Я хотів назбирати. В мене мама вдома хвора лежить, їй нема чого їсти.

— Мені шкода. Вибач. Я — Уляна.

— Я можу допомогти тобі перетнути це поле. Буваю тут часто і знаю безпечну дорогу.

— Ти впевнений, що це справді безпечно?

— На всі сто.

— Ну добре, але коли щось станеться, це буде на твоїй совісті!

Хлопець лише усміхнувся, й вони рушили. Пройшли половину поля мовчки. Нарешті Уляна зважилася запитати про те, що її мучило від самого початку.

— Слухай, а звідки ти взагалі взявся? Перед тим, як вилізти з ями, я все ретельно обдивилася, і навколо нікого не було.

— Ох, це довга історія... Спочатку я...

І знову вони почули цей страшний гул літака.

— Лягай! — крикнув Роман.

— Але ж тут міни!

— Лягай, кажу, тут можна!

Обоє впали на землю й прикрили голови руками. На щастя, літаки просто пролетіли над ними й нічого страшного не сталося, окрім...

— О ні, монета! Де вона!? Як я тепер потраплю додому?!

— Яка монета?

— Можливо, це буде звучати божевільно, але я з майбутнього й монета — мій, так званий, «портал» між часами.

— Оце так! Хіба це можливо?!

— Сама не знаю. Я просто гуляла своїм містом, знайшла монету, підбрала її, а потім лягла спати й прокинулась уже на Хрещатику 5 листопада 1935 року на відкритті трамвайного руху. А потім вирішила перевірити: що буде, коли я попрошу монету перенести мене в 1942 рік. І, як бачиш, я тут.

— Нічого собі! Але я досі не можу зрозуміти, як це можливо?

— Я теж.

Уляна й Роман ішли далі замінованим полем і майже цілу дорогу хлопець засипав дівчину запитаннями. Ось, нарешті, дісталися краю поля.

— Все, вітаю, ми змогли перетнути це поле й залишитися живими.

— Але ти не здаєшся справді щасливою людиною...

— Я вже просто звик. Щодня, ніби на ниточку від смерті, й нічого з цим зробити не можу. До речі, хотів запитати, а де ж ти збираєшся ночувати?

— Чесно, не знаю. Коли я в полі помітила, що монета зникла, була в такому шоці, що навіть не почала її шукати. Розумієш, мені потрібно додому. На мене там чекають і, мабуть, дуже хвилюються.

— Я все розумію, — промовив хлопець. — Але можу тільки запропонувати тобі переночувати в нас.

— А як же твоя хвора мама?

— Їй веселіше буде.

— Ні, я так не можу, мені потрібно додому. Я маю негайно знайти монету й повернутися. Ах, зачекай, у кишені повинен бути телефон!

Але на дівчину чекало розчарування. Замість телефона, з кишені вона дістала чийсь черевик. І як він помістився в кишені куртки, драний і зігнутий у дугу?! Насилу виплутала, всю підкладку подерла.

— О, Боже! — скрикнула Уляна.

Роман за живіт хапався від сміху. Нарешті трохи заспокоївся й запитав:

— То що робитимеш?

— Я залишаюся тут, і буду шукати.

— Уляно, не забувай: скоро ніч, а твоя монета, швидше за все, в мінному полі. Як ти собі уявляєш пошуки? Війна, кругом падають бомби!

— Я не знаю! Допоможи мені, будь ласка, це справді дуже важливо!

— Зайдімо до мене по ліхтар, а потім пошукаємо. Я живу тут недалеко.

Уже за кілька хвилин були біля його дому.

— Вау, тут усе так само, як у підручниках з історії. Такий гарний, маленький і цілий будиночок.

— Так, а тепер обернися.

Дівчина повернула голову й застигла. Від шоку не могла й слова сказати. Просто перед нею була ціла вулиця зруйнованих будинків. Серед уламків валялися посуд, одяг, прикраси й те, що розбило їй серце остаточно, — дитячі іграшки та малюнки.

— Л-люди, які були тут, вижили?

— Дивлячись, із якого дому. Ось, наприклад, із цього, де іграшки, — ні, а з сусіднього — так, бо вони встигли вибігти на вулицю.

І тут Уляна сіла на землю й заплакала. Навіть уявити не могла, що тут все так жахливо.

— У чому винні малі діти? Вони ж нічого поганого не зробили...

— Заспокойся. Мабуть, це була їхня доля... Але все скоро закінчиться. До речі, якщо ти з майбутнього, можеш сказати, коли закінчиться війна?

— Так, я знаю точну дату й рік, але сказати, на жаль, не можу. Це може вплинути на майбутнє. Та одне я можу сказати точно — ще доволі довго.

— Ну що ж, ходімо. Нам слід будь-що знайти твою монету...

Пізно вночі Уляна з Романом стояли посеред того самого поля з «ліхтарем», який він виніс із повітки.

— Кхм-кхм, — дивувалася дівчина.

— Щось не так? — зацікавився хлопець.

— Мене дивує те, що в ліхтарі свічка. У нас, в майбутньому, трішечки інакше.

— Давай ти мені пізніше розкажеш, як там у вас, гайда шукати.

— І з чого почати? — розгубилася Уляна.

— Стань і добре подумай, де ти могла її згубити.

— Ну-у... не знаю. А хоча ні, стривай! Монета була в тій самій кишені, де мав лежати телефон. Чого смієшся? Краще б допоміг згадати, де я шукала телефон.

— Ну начебто... он там.

— Що!/? Аж по той бік поля!/? Ти знущаєшся з мене?!

— Ти ж сказала згадати, ну й ось...

— Ой, добре, ходімо, час летить, а зараз кожна хвилина дорога.

Блукаючи тим злощасним полем, Уляна з Роман геть виснажилися.

— Я так втомилася... Ми тут блукаємо вже бозна скільки годин.

— А додому повернутися хочеш? Тоді потерпи. Я впевнений, скоро знайдемо... Знаєш, якось я вже звик до тебе й мені шкода, що ти підеш. Зовсім не маю друзів. Через цю війну довелося розлучитися, невідомо, на скільки часу... Навіть не знаю, чи живі вони...

— Хм-м-м, що ж придумати? О! Я зможу час від часу

з'являтися в тебе!

— Ні, ти що, здуріла!? Тут війна, небезпека. Зараз ти тут опинилася випадково.

— Але ж ти мені допомагаєш. Ти став справжнім близьким другом. Так, я знаю, ми знайомі лише один день, але...

— Що «але»?

— Ти добрий і щирий, мені справді подобається з тобою розмовляти. Ми могли б дружити.

— Дякую, що так кажеш, але тобі не можна тут залишатися й повертатися сюди. Ходімо.

Минула ще година, а від пошуків не було ніякої користі. Уляна з Романом уже втратили надію, аж раптом хлопець закричав:

— Я знайшов, я знайшов!

— Монету?!

— Та ні, черевик.

— Ну дивися уважніше, адже монета, швидше за все, випала разом із черевиком.

Вони ще довго шукали, поки не почало світати.

— Уляно, ми шукаємо вже цілий день і цілу ніч. Можливо, все-таки підемо до мене й перепочинимо?

— Ромо, твоя мама не повірить мені, подумає, що я божевільна.

— Ну що ж, шукаймо далі.

І знову пошуки. Над ними постійно кружляли літаки, чулися різні страшні звуки.

— Все, ми її не знайдемо.

— Але я хочу додому. Краще б взагалі не підіймала ту клятву монету.

— Значить, слід змиритися з тим, що тепер ти будеш тут, із нами.

— Але ж я не хочу!

По щокам дівчини покотилися сльози. Вона згадала кожну мить, проведену з рідними, друзями, навіть із котом.

— Не плач, усе буде добре. Тут не так уже й погано.
— Тут війна! І треба ж мені було сюди лізти!?
— Ходімо додому, мама заварить тобі трав, щоб ти заспокоїлася.

Дівчина схлипнула.

— А твоя мама не буде проти, якщо я залишуся у вас?
— Вона завжди рада гостям.
— Ну добре, ходімо, але зачекай одну хвилину, я заберу хоча б оцей черевик, що був моїм телефоном.

— Хіба телефони носять у кишенях? Із усіма дротами?!
У моєму часі носять, бо вони зовсім маленькі й без дротів. Але довго пояснювати. Я втомилася.

Дівчинка нахилилася й скрикнула:

— О Боже, це ж монета!

Її накрила хвиля емоцій, і чи то від радості, чи розуміючи, що вона більше не побачить Романа, вона обійняла хлопця.

— Тепер я можу повернутися додому.
— Я сумуватиму за тобою, — сказав Роман.
— Я обов'язково повернуся, й ніколи не забуду тебе. І думаю, що могла б узяти тебе з собою.
— Ні, в мене тут мама. Хай кожен живе у своєму часі.
— Ну що ж... Монето, перенеси мене в місяць лютий, 23 число 2022 року.

Хлопець спокійно дивився, як дівчинка поступово зникає.

— Прощавай, Романе!

Останньої миті стався гучний вибух, все навколо горіло, валив дим і Уляна не могла зрозуміти, що з хлопцем, чи живий? Вона втратила свідомість, так нічого й не дізнавшись.

— Уляно, снідати! Час у школу! — почувся мамин голос із кухні.

У перші хвилин після пробудження, дівчинка думала, що то був просто страшний сон, поки не побачила

на столі монету. Поки роздивлялася її, в кімнату зайшла мама.

— Юна леді, ти не чуєш, що я тебе кличу?

«Ага, тобто тебе не хвилює те, що твоєї доньки два дні не було вдома», — подумала Уляна.

— Так, я вже йду.

Під час сніданку її не полишали дивні думки.

«А що, як усе те правда? Ні, я відмовляюся в це вірити! Завтра вирушу туди знову й переконаюся, що з Романом усе добре.

Але плани на завтра так і не здійснилися, адже 24 лютого 2022 року в Україні почалася війна. Уляну поранив уламок ракети, коли вони з батьками їхали в село, до дідуся з бабусею. Зараз вона в лікарні, її життю нічого не загрожує. Та щохвилини вона згадує свою подорож у часі й не може зрозуміти, як це могло статися. Вона багато чого не розуміє, але є одна річ, яку зрозуміла сьогодні. Люди мають цінувати кожну мить свого життя, інакше потім може бути занадто пізно...

Думік Олена
13 років
Одеська область
м. Балта

Кожна людина живе своє буття за своїми життєвими принципами. І ці принципи залежать саме від особистості людини, від її характеру, уподобань, досвіду. Це і є філософія нашого життя, вчення, яке практикує філософ у кожному з нас.

Є різні типи людей, різні типи філософії, різні типи характеру людини. Деякі вольові люди сприймають тільки свою точку зору, не приймаючи інакшу, і чітко захищають свою філософію. А є слабкі люди, які приєднуються до першої ліпшої думки. Деякі опираються на принципи совісті і честі, благородства і сміливості,

деякі діють за канонами інсинуації, марнославства, честолюбства.

Є такі особистості, які пропагували свою філософію, це – Діоген, Шопенгауер, Платон, Аристотель, Фіхте, Кант, Фрідріх Гегель, Рене Декарт та інші. Ці люди стали знаменитими тому, що багато, хто жив у той час, розуміли, підтримували і приєднувались до їхньої філософії, тож відомі особистості розповідали про свою філософію, і вона вважалася правдивою серед тодішнього суспільства.

Але нещодавно я зробила висновок, що філософії життєвого вчення, яке підходило б для всіх людей не існувало, не існує і не буде існувати. Адже, якщо для одних людей філософії підходили, то для інших вони були аж ніяк не прийнятними.

Це тому, що за законами нашого світу, якщо щось перемагає, то щось інше обов'язково зазнає поразки. Для кожної людини потрібна своя філософія, свої інтереси, свої ідеали. І на мою думку, за цим треба звернутися до релігії, віри, треба знайти себе. Саме пізнання себе, своїх інтересів, внутрішніх уподобань дасть змогу визначитись із метою та сенсом свого життя.

Так, ми всі різні, але завдяки цьому, а також нашій схожості, подібності ми досягаємо вершин і з величезною швидкістю рухаємося вперед.

Переможець номінації
у віковій категорії 14-18 років
Француз Вікторія
16 років
Чернігівська область
м. Остер

СВІТЛО

Хтось запалює свічки,
Хтось – ліхтарики,
А Хтось – зірки.
Є Ті, Хто запалює очі, душі, серця.
Наповнює їх любов'ю.
Та є й Ті, Хто запалює гніт у вибухівці,
щоб навіки поквитатися з ворогом!

БУДИНКИ

Стус говорив, що будинки – то філософи. Бо мовчать.
Мені здається, що наші будинки заговорили, застогна-
ли ...
Від болю... Вибухів... Дитячого плачу...

ЯК...

Як пережити війну і залишитись Людиною?!
Як пробачити те, що у ХХІ столітті з'являються братські
могили?!
Як не збожеволіти від вибухів, пострілів, авіаударів?!
Як лягати спати в одязі, очікуючи на біду?!
Як взагалі жити після цього всього?!

ДОМІВКА

Запах карбїду, пилу, бітуму, штучності
Проникає всередину...
Роз'їдає психїку...
як і бетонні коробки,
які чомусь називають домівками.
Здається, ти у казковій країні, де все
З картону...
Дмухни - й ілюзія зникне, розвалиться...
Дім - це щось інше .
Це місце, де пахне яблуками...
Нїжністю...
Любов'ю...
Де не треба прикидатися...
Де все не іграшкове, а живе...
Де підсвідомо лунає: «Я - вдома!».

ЗАПЛЕЛА КОСУ

Брунатно-жовта осїнь вплела у свою косу духмяний
п'янкий аромат свіжозвареної кави...
Потім наповнила холодом осїннього дощу, спокоем
опалого листя...
Заплела тугенько.
Має протриматись цілий рік...

Шевченко Аліна
17 років
Кіровоградська область
Олександрійський район
с. Гайок

З ДОБІРКИ ВЕРЛІБРІВ «ПОЧОРНІЛИЙ СВІТАНОК»

Живемо поміж двох світів,
а свій – так щільно
тримаємо в долонях.
Чи можна пнутися
безкрилому у небо?
Під сонцем мати дім,
а у воді шукати затишок...
Безхребетні рвуться
обснувати світ,
воліють жити, наче тіні
мертві, а мовби ще живі...

Вмиваю тіло
настоянкою степу
і дикого поля,
де є одна приручена стеблина,
вона як жила
твого чужого сина,
твого брата
про якого ти не пам'ятаєш,
його ім'я – твоя нічна молитва.
Стеблина наповнюється
вітром і пам'яттю
про своє коротке степове життя,
як із його жили пророста
любов і вірність.

А ти топчеш і рвеш стеблини,
пукаєш щось
міцніше його жил...

Вежі людських душ
повалені
у чорному світанку
а звідти, де чорніє небо,
віє холодом
і сирістю землі.
Та не було іще дощів
цього спустошеного літа,
лилися тільки
материнські сльози
на горбики і свіжу землю,
що скоро висохне
і перетвориться
на пил історії,
на пил крихкого серця Жінки...

Вишневий обрій догорав
в собі топив багрянець сонця
а небо наче чистий став
збирало зорі у свої долоні.
Клечальний вечір йде за небокрай,
і зорі сизоокі спускаються на вії,
он де він, мій маленький рай
на трави розлива тройзілля.

Чорний ворон над степом
рахує століття,
чужі кілометри
він бачив більше за нас,

він бачив усе з висоти,
а що ж ми?
Так низько ідемо,
тут хтось випадково,
хтось, бо так треба,
по неволі, бо звик.
Всі тимчасово.
Любимо, віримо, живемо.

Прощальний вальс
дозволь, нехай станцюють
білі квіти,
які зійшли на рідному подвір'ї
нехай станцюють замість нас
і замість наших на шкільний поріг
впадуть сльозинки білого каштану.
А ми де будем?
Ми далеко, де спогаду і пам'яті нема
ми там, де тільки тіні,
без сонця тіні,
тіні без небес...

Холодні руки
відкопують минуле,
що пашисть...
сьогодні я знайшла
іржаву кулю,
крізь неї конюшина
проросла,
як колись свинцева куля
крізь чиєсь життя,
задівши невідомий організм
і оминувши серце,
куля проросла
крізь пам'ять, землю і роки...

Розливає сонце
тепло своє на полі.
Сьогодні виміряю
одним зі ста гектарів
сонце...

Розлився травень
на моєму полі
теплоквітним
і жовтотеплим сонцем
весни одної
розпустився чорнозем...

Твій спокій у вусі сирени,
а відвага – під крилом літака.
Маєш своє бомбосховище –
при вході у власну оселю
і між кімнатами:
їх всього-на-всього дві –
кухонна і спальня,
ще ванна, м'яка як перина,
без води тепла,
трохи жовта, то нічого,
вчора обирала в каталозі нову.
Зачекає. І буде.
А пам'ятаєш, ділили квартиру,
бо мама, тато, хвора баба,
і наречений на ночівлю залишивсь.
Тепер із ним удвох,
година сну, і перезмінка,
м'якенька ванна замість ліжка...
Сьогодні він сказав, що йде:
– Ти спи спокійно,
я небо потримаю й повернусь.
Ти спи...

Коляда Альона
18 років
Київська область
м. Біла Церква

ПРО ЧАС

*«Теперішній час – це минуле,
яке розгортається в дії, тоді як минуле –
теперішній час, що його розгорнули
у спробі зрозуміти».
Вілл та Аріель Дюрант*

Що ж, час мене до чогось зобов'язав.

Я живу у печері, що є частиною великої звивистої гори в Китаї.

За моєю спиною три тисячі років життя, три тисячі років планети. Мені складно перерахувати, скільки я бачив драконів за цей час, скільки людей я сам виростив, а тим паче пережив. Я маю ділитися своєю мудрістю. Життя надало мені шанс пізнати Всесвіт, але я не зустрів жодної істоти, з якою міг би поділитися його історією. Тоді я живу марно.

Я постійно думаю про минуле, розгортаю його карти, аби осягнути сповна. Так воно стало моїм сьогоденням. Я не встигаю стежити за потоком світу, його подіями. Я застряг у тому, що було. У тому, що любив. Так я жив не одне століття. Усе було одноманітним до того Судного дня.

У моїй печері опинилася дитина. Це була дівчинка. Така маленька, чорноволоса, блакитноока. Я не знаю звідки вона з'явилася, але знаю, що не бачив страху в її очах. Вона дивилася на мене, могутнього Кайгарового попелястого дракона, і не боялася. Дитя підходило все ближче й ближче, а я, здавалося, почав відходити назад.

— Чому ти тут? — раптом запитало в мене мале створіння.

- Бо тут мій дім, — відповів я.
- І що ж ти тут робиш такий самотній? — дзвінко вигукнула дівчинка.
- Я заглядаю в минуле і вивчаю його.
- Ти робиш це постійно?
- Так, це єдине моє заняття.
- Чому ти не хочеш жити тут і зараз?
- Бо минуле є моїм життям. Там я з'явився, звідти пішло коріння Всесвіту.
- А ти не думаєш, що можеш жити зараз? — запитало дитя.
- Дівчинка зуміла спантеличити мене, тому я відповів:
- Але минуле потребує мене.
- А ти думай про сьогодні як про минуле, що поступово відкривається тобі. Рано чи пізно, воно стане повноцінним минулим. Тоді ти зможеш жити вільно й не сумуватимеш за часами, які не повернуться. А головне — не втрапиш сьогодні.
- Це дитя стало моїм життям. Я так довго очікував того, кому можу розповісти про вічне, але очі відкрило мені таке мале, ще зовсім юне, створіння, яке не так давно навчилося ходити. Схоже, що мудрецем мені ще зарано себе називати.
- Пане драконе, а давайте ви покажете мені своє минуле, а я покажу вам цілий світ!
- Добре, дитино.
- Я відкрив перед нами портал, і ми пройшли у його глибіню.

ПРО ЛЮДЕЙ

Я не можу пояснити псу
Чому в місті щось гуде,
І ми маємо йти додому.
Я не можу пояснити коту,
Що небом летять ракети,
Тому він має йти до коридору.

Навіть мій кактус не хоче визнавати,
Що коїться щось страшне,
Тому намагається закритися від світу
своїми голками.

Чому ж люди не можуть зрозуміти,
Що варто щось змінити?
Чому вони показують свої колючки?
Чому це відбувається?
Хто перший заколе іншого?

ПРО ІНШІ СВІТИ

Бджола і Всесвіт

Земля. Планета, яка раніше була найчарівнішою у Всесвіті. Вона пишалася своєю красою, виблискувала своєю чистотою. Створіння з інших галактик могли тільки заздрити їй.

Але це було давно. Тоді, коли бджоли були завбільшки, як уссурійські тигри й без проблем могли завалити динозавра. Але вони цього не робили. Яким би страшним не був той світ, а все живе в ньому зберігало свої закони і їх дотримувалося. Але тепер бджоли – невеличкі створіння, подекуди надокучливі. Вони могли б жити для себе, але ні: то люди, то ведмеді, вимагають рабської робочої сили. Але всім байдужі страждання бджіл. Вони тепер просто прикраса, бо мед зробити дедалі важче: то отруєні поля, то спалені вулики. Та десь, в іншій галактиці вони точно так само пройшли життя, тільки абсолютно інакше. З маленьких красивих комах перетворилися на щось більше. Вони були схожі на доісторичних земних бджіл, які жили тільки для себе. У кожній бджолі були свої незгасні квіти, які задовольняли її потребу життя і, мабуть, щастя.

ПРО СЕНС

Усі хмари кудись поділися,
Листя двоїться – це втоми знак,
А я гуляю з собакою,
Без прохань до людей,
З ним я – «просто так».
У цьому краї морів не бачила,
Чайок шумних шукала –
немає у нас,
Але шепіт вітрів у ясний літній день
Без проблем мені все замінює.

Як би не вбивала буденність – вона не уб'є людину.
Ніж, який лежить на столі, не заподіє вам шкоди,
адже без людини він – ніщо.
Навіть випадковості, пов'язані
з його небезпекою, залежать від людини,
хоча є винятки.
Предмет без людини – ніщо,
як і слова, й неохопні поняття.
Хоча людина тут не головна.
Важливе щось живе,
яке зможе змінити порожню квартиру,
перетворивши її на щось інше.
Ні, вона від того не оживе.
Щось стане її життям, її диханням,
фундаментально її не змінюючи.
Саме за наявності цього живого
Змінюється все,
І все стає небезпечним.
Тож страшна людині
не тільки людина,
а щось більше і більше за щось.

ПРО СЛОВА

Я йшла вулицею найзвичайнісінького дня. Нічого не відрізняло його від інших літніх днів, які я проводила на самоті. Аж раптом сусідка сказала своїм дітям: «*Memento mori*¹». І як це зрозуміти? У моїй голові живе філософ, який змінив зміст слів? Чи то так треба було, що замучена жінка середнього віку з п'ятьма дітьми знатиме значення латинського вислову? Хоча припускаю кожен із варіантів. Найстрашніше – саме значення. Хіба таке скажеш малим дітям, які не хочуть виконати якесь хатне доручення? А головне, що це залишилося у моїх спогадах і відбилося у моєму сні. Я викрикнула, що знаю: *veny vidy visi*².

Кобринська Софія
16 років
Черкаська область
м. Звенигородка

ВІДНОВЛЕННЯ

Серед всесвітнього лабіринту доріг
я знаходжу власний пульс,
і поруч розвивається свобода,
як той, що впав до ніг людини
плід Древа Життя...
Свинцевий хрест спогадів
про колишнє щастя й горе
дійшов своєї Голгофи.
Час розіп'яти липке минуле.
Я достатньо зробила помилок,
щоб розпочати життя...
Мої жовті квіти більше
не почервоніють з чужої волі,
і шовкова сукня знову
сміється від подиху весни.

¹ Пам'ятай про смерть (латинськ.)

² Прийшов, побачив, переміг (латинськ.)

Новий погляд радості
заплутався у віях,
я підіймаю його до неба,
а там – беззоряна ніч перетікає
в гренадиновий світанок...

Гладун Христина
17 років

Івано-Франківська область
Тисменицька ТГ
с. Чорнолізці

У чому вина простої людини?
Чому омиває сльозами зап'ястя?
Якщо у життя десь є магазини,
То ж якою ціною там щастя?
Все-таки, це риторичне питання,
Бо відповісти - не маємо змоги.
Яким би до щастя не було бажання,
Воно лиш чекає відбою тривоги.
Хоч інколи було у наших руках
Та висковзало, наче шахрай.
У нескорених тонуло гріхах
І далі просило Бога про рай.
Проте, знаходить моменти щоб жити,
Як би не били ножами у спину.
Воно завжди знало - потрібно любити
Не зважаючи на комендантську годину.
І не лякали його лихі амби,
Ніхто не здував із нього пилинки,
Воно не любило пусті дифірамби
І так цінувало реальні вчинки.
Для нас, життя яке ми уявляли,
Читаючи сторінками книжки,
Було на грані правди та провалу
Не розуміли бо, де фейкові зразки.

А правда крилася в рядках поетів,
Які всім серцем марили життям,
Надали щастю тисячі куплетів,
Хоча із присмаком дешевих драм.

Вони знали якою ціною
Та що саме для нього треба:
Щоб життя не змішалось з війною
Та очі не бачили кривавого неба.
Колись назавжди затихне тривога,
Тільки хорошими будуть новини,
Стане до щастя прямиша дорога.
Та в чому вина простої людини?

Все-таки люди бувають людьми,
Десь у лютому, чи то вже липня початок.

Бувають людьми на кінець зими
Про яку так кортить помовчати.
Вслухаєшся в тишу лютневих днів
Коли спека з'їдає кляті морози,
І замість нестерпно холодних снігів
Тебе обнімають липневі грози.
Які не віють справжнім теплом
Від якого в мурашки кидало б тіло,
І побачивши лютий за липневим вікном
Так страшно-неспинно тремтіло.
За тих, чиє тіло вже не тремтить
І дотиком не спалить гарячим,
Воно назавжди тепер мовчить
І болить, кожним за нього плачем.
Коли так важливо було любити,
Відчуваючи аж до серцебиття,
Ми запевняли, що вміємо жити,
Хоча навіть крихти не знали життя.
Якого насправді просто мізерно,
Яке тій зимі залишили,
Так нарікали, що живемо даремно
Та жити тоді не спішили.

І тільки під гул літаків,
Відчуваючи поряд той подих смерті,
У колі кривавих лютневих снігів
Ми стали із собою відверті.
Несвідоме, беззахисне тіло
Яке рефлекторно себе береже,
Безглуздим питанням когось боліло:
Кохати своє чи вбити чуже.
На грані, яку ще життя тримає,
Якщо коротше - кінець зими.
У тиші за тих кого вже немає,
То все-таки - люди бувають людьми?

Печенізька-Ткачова Марія
15 років
м. Харків

СОБАКИ

В будинку, в який ми приїхали, жило ще кілька людей і купа собак. Спочатку їх було двоє – Пікушова, гладенька, і Серафіна, пухнаста. Якщо я когось із них колись і любила, то це гладеньку. А потім у них з'явився «братик» – Міша. Мені більше подобається Майкл, як у «Хрещеному батьку», по-американськи. Він був великим, чорним, волохатим. І коли він проходив повз, я здригалася. Але погляд у нього живий. У Пікушови і Серафіни був скляний погляд, такий холодний. В якісь миті вони мені здавалися здатними абсолютно на все. А коли Пікушова і Серафіна бігли, вони плямкали і облизувалися. Вони могли мене зжертвувати.

Одного дня я дізналася, що Пікушова мати Серафіни, їй 14, а Серафіні – 3. А ще у Пікушови є багато інших дітей по всьому селу. Але їх не взяли. Взяли одну. Напевно, то були єдині миті, коли мені було їх шкода, я не знаю, як вибирають, але завжди є ті, кого не вибрали. Ні, ще я їх жаліла в день, в який дізналася, що вони стерилізовані. Їм це, звісно, не боляче, але жорстоко.

І кішка теж. Коли ми тільки приїхали, усі думали, що та кішка вагітна, а я спитала хазяйку і вона сказала, що кішка просто товста і дивна, найгірше, що можна сказати жінці. А з часом та кішка схуднула.

В Україні, в тиждень перед війною, мені часто здавалося, що за мною по вулиці іде якийсь чоловік із поштивими думками, проте, до собак я почала ставитися досить спокійно. А коли приїхала в Польщу, якось було видно, що всі чоловіки на вулицях думають про своє, що в принципі усі думають про своє, і мені вже не було страшно. А я була гарною. Мама мені не дозволяла користуватися косметикою, бо в домі, в якому ми жили, це не віталось. Але я відкрила в собі іншу красу – без готських чорних губ і фіолетових повік. І собаки любили мене по-особливому. Вони бігли за мною, вони на мене чатували, вони на мене плямкали, мене облизували і потім знову бігли. А поки вони бігли, я кричала. І тоді я вперше подумала, що коли тебе люблять усі, хороші, дуже хороші, це все одно не приносить щастя, це лякає. Ти біжиш і не можеш втекти, бо біжать за тобою. І коли я просила їх не бігти, коли я плакала, вони все одно бігли, аж доки я не хрюкала перед ними дверима. Але мене не мучило сумління, їх усі любили, окрім мене, і мене ніхто не розумів, я їх боялася, не розуміла усіх інших, і, якщо чесно, навіть не хотіла спробувати.

Міша отримав своє місце під сонцем, він днями ходив під будинком, ластився до всіх. У нього теж не було дому, поки його не прийняли. В дечому ми були схожими, у нього не було дому, в мене не було дому. І польські хазяїва все одно ніколи не зможуть зрозуміти мене, а я його розуміла. І він відчував це, і він мене любив. А я його ні. Хазяїва мене не розуміли, але любили, а я його розуміла, але не любила. Хазяйка весело розповідала, як Міша перегризає горла куркам, але тоді вже, тоді уже мені було все одно. Коли я гуляла, а він кинувся на мою ногу і обливав штанину, я навіть її потім не

випрала. Мені було так страшно, його великий вогкий язик. Може я для нього теж курка, тільки занадто велика і сильна. І я для нього така сильна, що він думає, що я не плачу.

Сьогодні я була в польському магазині, склепі, на вході стояв хлопець, закутаний в український прапор і збирав гроші та їжу для українців. Якийсь чоловік пройшов і кинув 40 злотих. А потім ще пройшли якісь люди і поклали продуктів. І тоді я розплакалася. І напевно той чоловік уже забув, що кидав гроші, і ті люди теж уже забули, і Майкл, напевно не пам'ятає, коли кидався на мене, коли облизував мою ногу. А я пам'ятаю і хороше, і погане.

Я пам'ятаю і пам'ятатиму все.

*Тупіцин Ілля
15 років*

**Миколаївська область
Баштанський район
Вільнозапорізька ТГ
с. Полтавка**

РОЗМОВА

Вже не згадаю коли
Я був свідком невинним,
Як розмовляли вони:
Жовтий листок з часом невплинним.
«Хочу завжди зеленіти,
- Жовтий листочок сказав,
- Сонця проміння ловити...».
Тільки даремно благав.
Час посміхнувся жорстоко.
Знехотя глянув убік.
«Ти відлітай одиноко,
Доки не впав іще сніг».

Я думаю кожен хотів би
Бути завжди молодим.
Тільки у кожного свій час,
Поговоріть і ви з ним.

Дячук Вероніка
15 років
Вінницька область
м. Липовець

У чому сенс життя? Для когось – це визнання, достаток, гроші. Для іншого – творчість, самовдосконалення, улюблена професія, домашній затишок. Для кожної людини сенс життя свій. Одна прагне здобути освіту і мати успіх у кар'єрі, інша прагне створити велику сім'ю і мати затишок вдома. Ми не можемо говорити, що хтось не правий у виборі мети свого існування. Можливо, це залежить від виховання дитини з самого народження, від того, які життєві цінності їй прививатимуть, велике значення має приклад батьків. На мою думку, для кожної людини важливо мати свою мету і сенс життя, це означає, що людина живе не даремно, вона не існує, не проживає, а саме живе.

Мій сенс життя полягає в самовдосконаленні, адже це постійне відкриття чогось нового, постійний розвиток, це означає, що я не стою на місці, не деградую, я постійно роблю нові для мене відкриття. В сучасному світі у людей зовсім інші цінності, люди прагнуть зовсім іншого, всі хочуть мати великі здобутки і засоби впливу на інших людей, мало хто піклується про інших, мало хто робить хороші справи. У них багато справ, вони завжди зайняті і завжди поспішають. Суспільство загубило моральні цінності, люди почали перейматися лише своїми проблемами, їх цікавлять лише самі вони, їхнє майбутнє. В певному сенсі, люди стали егоїстичними. Шкода, що такий вислів «полюби ближнього свого, як любиш

себе» став неважливим. На жаль, мало людей, яких турбує доля інших, яка зверне увагу на людину, яка потребує допомоги, чи на тварину, яка помирає з голоду. Люди всі зайняті своїми щоденними справами, і живуть за принципом «моя хата з краю, я нічого не знаю», але як показує життя, це лише до того моменту, поки біда не почне стосуватися їх. Шкода, що люди ніколи не замислюються про майбутнє, вони не можуть передбачити події, які з ними трапляться. Тому люди байдужі і жорстокі... Ми ні в якому разі не повинні забувати, що у будь-якій ситуації, ми перш за все маємо залишатися людьми.

Можливо, сенс життя у духовному спокої? Сучасний світ потребує удосконалення, зараз, як би сказати, панує хаос. Люди втратили певні моральні та естетичні цінності. Для всіх важливими стали гроші. Всі забувають у чому справжні цінності, в суспільстві поширюється неправда, та, як результат, масовий песимізм. Люди почали дивитися на світ не через рожеві окуляри, що також не є добре, а через сірі, злі окуляри. Життя стало жорстоким, але, в цьому винні самі люди, і якщо нічого не міняти, то буквально через кілька десятків років світ заповнить тьма. Люди почнуть не жити, а виживати, просто існувати.

Може метою життя є допомога тим, хто її потребує? А можливо, життя потрібно прожити так, щоб пам'ятали тебе тільки за добрі вчинки? Не можна не відчувати гордості за людей, які літають вище птахів, плавають краще риб, сильніші, швидші, витриваліші від інших істот. Не можна не захоплюватися людськими здібностями пізнавати та змінювати навколишній світ. Красою людського голосу чи обличчя, здатністю до самопожертви та співчуття, прагненням до добра та справедливості. Не можна не журитись, зустрічаючись із людською зрадою, ненавистю та заздрістю. Люди повинні прагнути до високих ідеалів добра, справедливості, прагнути допомогти

людям, бути їм потрібними, бути справедливими і доброзичливими, – це робить людину «значущою».

Можливо, сенс життя у самовдосконаленні самого себе? Людина прагне до краси, до ідеалу все життя, ми захоплюємося красою людських взаємин, вчинків. Нас захоплює фізичка краса, досконалість людського тіла.

Можливо, сенс життя в тому, щоб жити в країні, де панує спокій та мир? Адже так важливо, коли навколо тебе знаходяться люди, які усміхаються, яких влаштовує влада країни, її закони, коли люди не намагаються виїхати в ту країну, де будуть кращі умови для їхнього життя. Коли їх влаштовує їхнє життя, робота приносить стабільний дохід і, головне, вона приносить задоволення. Можливо, сенс життя в подорожах? Можливо, потрібно подорожувати, вивчаючи традиції інших країн, знайомитися з різними людьми і їхніми цінностями.

Відповідь на ці запитання кожна людина дасть собі сама. Питання про сенс життя буде відкритим завжди, хоча кожен матиме на нього свою відповідь.

МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ

Тут все досить серйозно. Ви вже замислювалися над тим, яку спеціальність оберете у майбутньому? Щоб дійсно вибрати потрібне саме вам? А може якраз у цей момент вирішуєте, що саме стане вашим основним заняттям у дорослому житті? Розкажіть, нам СПРАВДІ дуже цікаво!

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років**
Дімов Денис
11 років
Одеська область
Ізмаїльський район
Саф'янівська ТГ
с. Багате

КОЛИ Я ВИРОСТУ, Я ХОЧУ ГРАТИ У ПРОФЕСІЙНИЙ ФУТБОЛ

Мене звуть Денис Дімов. Цього року я закінчив п'ятий клас. Дуже мрію зустрітися зі своїми однокласниками та вчителями першого вересня. Дуже люблю пізнавати різні теми на уроках – мені цікаво все!

Коли я виросту, я хочу грати у професійний футбол. Це найпоширеніший вид спорту у світі, яким захоплюються мільйони людей. Особисто я зацікавився ним ще в чотири роки! Спочатку грав із м'ячем вдома зі старшим братом Миколою. А перше тренування на стадіоні я відвідав, коли мені було шість років. Спершу, я хотів грати на позиції воротаря, але мене призначили центральним півзахисником. І мені сподобалось це!

Нещодавно мене зарахували в команду «Нива» сусіднього села Саф'яни. І я дуже радію та пишаюся тим, що ми посіли перше місце на чемпіонаті району. Я мрію навча-

тися в академії футбольного клубу «Рух» у Львові. Але, на жаль, у нашій країні йде війна. Мені дуже шкода людей, які постраждали від збройної агресії РФ проти України.

Мене цікавить усе, що пов'язано з футболем. Я дізнався, що є багато клубів та збірних, які беруть участь у різних чемпіонатах. Найпоширенішими з них є: Ліга чемпіонів, Ліга Європи, Ліга УЄФА. Вони проводяться щороку. Також існують чемпіонати Європи та світу, які проводяться раз на чотири роки. Найпопулярніша ліга – це англійська прем'єр-ліга. Наразі я вболіваю за англійську команду «Манчестер-сіті». Мій найулюбленіший гравець – Кріштіано Роналду.

Моє захоплення футболем допомагає мені у вивченні країн світу та їхніх прапорів. Я знаю всіх відомих футболістів українського походження. На мою думку, найкращі гравці – це О. Зінченко, В. Миколенко, А. Ярмоленко, Р. Яремчук, А. Лунін, Р. Малиновський та ін. Вони всі грають за кордоном та добре заробляють, мають визнання та багато подорожують. Але за всім цим стоять години важких тренувань, постійні переїзди та травми. До того ж, кар'єра футболіста часто закінчується після 30 років. Але мене це не зупиняє, бо потім можна стати тренером та навіть відкрити власну футбольну школу.

Я добре розумію, що легендами стають не всі, але велике бажання та прагнення можуть вирішити все.

Остапенко Ілля
12 років
Кіровоградська область
Кетрисанівська ТГ
с. Веселівка

Я – ВОЇН. І НЕ ІНАКШЕ

Сьогодні знайшов час для написання роздумів стосовно моєї майбутньої професії. До цього розмірковував про все, що хоч якось стосується теми. Навіть поцікавив-

ся у Google, скільки ж професій існує у світі. Результат мене вразив! У Національному класифікаторі професій України на даний час згадується понад 8 тисяч професій, посад, професійних назв робіт та спеціалізацій до них, а у Міжнародній стандартній класифікації професій зазначено 5113 професій та спеціальностей. І це станом на 2018 рік. Оце так вибір! І кожна з них цікава і важлива!

Мені хоч лише 12 років, я не раз уявляв себе то поліцейським із крутим пістолетом, то сталкером у найнебезпечніших куточках загадкових аномальних зон, а ще десантником, бійцем «Корду», спецпризначенцем. Можливо, через те, що відколи почав усвідомлено сприймати світ, навколо чув слова, пов'язані зі зброєю: війна, військові дії, антигерористична операція, окупація. А, можливо, через те, що долі у моїй родині тісно переплетені саме з такими подіями вже у четвертому поколінні. Тому й ігри вибираю такі. Якщо зібралася групка дітей, найперше граємо «у війну», на комп'ютері – «Сталкер», «GTA», «Call of Duty». Я здаюся собі великим стратегом, вмілим снайпером, сміливим воїном. Перемоги приносять задоволення, але розумію, що то світ нереальний, бо у грі втратив одне життя, і знаєш, що є можливість здобути інше і знову йти вперед. Насправді все набагато і страшніше, і небезпечніше, і болючіше, і не завжди виграєш.

Як ви вже здогадалися, своє майбутнє саме так і уявляю: я – воїн. І не інакше. Лише нещодавно почав усвідомлювати, які надлюдські сили треба прикласти, щоб хоч трохи нагадувати екранних героїв. А ще й мені, з моїми фізичними можливостями... Тому почав серйозніше ставитися до уроків фізичної культури, намагаюся подружитися з турніком, навчився плавати, більше їзду на велосипеді. Зараз на літніх канікулах є можливість вдосконалювати своє тіло, тож буде чим здивувати вчителя, коли я краще пробіжу дистанцію чи більш вправніше підніматимусь на канаті.

Та й знання з деяких предметів треба покращити. Особливо з історії та географії, військовому ж треба вміти розбиратися в картах, багато знати про інші країни, найбільше – про свою державу, яка славна подвигами героїв. Добре, що ми вже будемо вивчати хімію і фізику, чекаю цього з нетерпінням, бо подобаються всілякі досліди. Знати англійську мову теж, я думаю, важливо, щоб, наприклад, переймати досвід кращих армій світу на міжнародних навчаннях, або ж взагалі служити у знаменитому французькому легіоні. Це вже я занадто розмріявся...

Вважаю, що справжній військовий має постійно вдосконалювати не тільки фізичні можливості свого тіла, а й розум, бо можна перемогти не лише силою, а й вмінням правильно розробити стратегію бою.

Отже, у мене справ та справ. Дуже хочеться, щоб моя мрія збулася. А ще більше хочеться, щоб на планеті зовсім не було воєн. Стану військовим миру. Буду ходити у крутій екіпіровці, з надсучасною зброєю вздовж кордону України разом із такими ж воїнами, щоб навіть думка не виникала у когось підійти близько та задумати щось лихе проти мого народу. Я ж не хочу вбивати, я хочу лише захищати.

Бережна Вероніка
11 років
Харківська область
м. Богодухів

ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ?.. МОЖЛИВО

Привіт! Я – Вероніка.

Хоч я навчаюсь лише у шостому класі, але вже всерйоз починаю задумуватись над тим, яку професію обрати в майбутньому. Чесно кажучи, задумуватись не дуже хотілось. Та в школі вчителі весь час товкмачать: «Вчіть математику (історію, географію і т.ін.), це допоможе

обрати професію. Мама теж час від часу запитує, ким я хочу бути. І, навіть, у дитячій бібліотеці мій погляд зупиняється на книгах із виставки «Тисяча професій – тисяча можливостей!», а рука тягнеться за новеньким яскравим виданням! Як же тут не задумуватись?!

Є така приказка (від дідуся чула): «Хай дума корова – у неї голова здоро-о-о-ва», та все ж... Ким я могла б бути? Дуже люблю співати! А коли виступаю на сцені, відчуваю, ніби чийсь крила піднімають мене над залом. Так, буду співачкою! Ви лише уявіть: робите те, що дуже любите і отримуєте за це гроші! Та мама каже, що співом багато не заробиш, особливо спочатку. І знову думай, думай... Придумала! Моїм підробітком буде косплей! Ви одразу запитаете у мене: «А що воно таке?». Поясню - косплейщики дуже цікаві і творчі люди. Вони одягають костюми, які найчастіше самі і шийють, героїв комп'ютерних ігор, художніх фільмів, літературних творів, а потім виступають у них на різних святах, гуляють по вулицях, розважаючи дітей і дорослих.

Дві професії – два улюблених заняття! Як вам таке?

**Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років**

Ляшук Марія

15 років

**Волинська область
Ковельський район
Вишнівська ТГ
с. Штунь**

Кожен в Україні мріє про перемогу. І робить усе, щоб її наблизити. Наше завдання, як школярів – добре вчитися, стати достойною заміною теперішньому поколінню. А для цього потрібно отримати знання, навчитися професії й стати до праці. І лупати скалу, як писав український класик.

Але й тут не факт, що пощастить, оскільки більшість моїх знайомих та друзів не працюють за професією. Банально нема роботи або мало платять. І мені сумно через це, бо я хочу стати істориком.

Із дитинства я люблю читати книжки про минуле: Київську Русь, козаків. Автори цікаво пишуть, усі історії – загадкові, карколомні, мають незвичайних персонажів. Це допомагає мені на уроках історії, тому що багато знань я беру саме з художньої літератури. Наприклад, про Богдана Хмельницького я прочитала в Богдана Лепкого, і вже пізніше – з підручника історії України для 8 класу.

Але й уроки історії для мене цікаві. Вчителька дуже цікаво розповідає хто ми, звідки ми пішли. І чому зараз ми маємо боротися за незалежність. Я бачу, що частині моїх однокласників байдуже, і це мене дратує: як можна так ставитися до подій, які й досі актуальні? Адже ми боремося і за своє майбутнє, і за своє минуле одночасно на полі бою з росіянами.

Саме тому мені хочеться піти вчитися на історичний факультет: щоб добре знати й розуміти, як ми стали такими, якими ми є. Як наш народ вижив під час Першої і Другої світових воєн, розкуркулення й Голодомору, післявоєнного голоду. Це все має бути ретельно вивчене й передане іншим поколінням. Щоб ми не забували своє коріння.

Я розумію, що не кожна мрія здійснюється. Мало просто мріяти, потрібно для цього ще й працювати. Було б добре завчасно зробити правильний вибір і працювати над собою. Від того, ким бути, залежить і особисте щастя, і внесок у суспільну справу. Правильно зроблений вибір професії приносить людині задоволення як матеріальне, так і моральне, забезпечує швидке професійне зростання, робить працю радісною.

Я спілкувалася у інстаграмі з людьми, які навчаються зараз на історичному факультеті у КНУ ім. Т.Г. Шевчен-

ка. Вони хвалять викладачів, їм подобається. Кажуть, що щороку мають різну практику: археологічну (вони реально займаються розкопками), архівну (працюють із документами), етнологічну (їздять по селах і розпитують про різні традиції й звичаї). Як на мене, це все дуже цікаво, і я хотіла б брати в такому участь.

Мої батьки мене підтримують, але мама каже, що варто дивитися на більш сучасні професії: юрист, програміст, маркетолог. Там більше заробляють, легше знайти роботу. Але до цього моя душа не лежить. Робота і все, що з нею пов'язане, займає більшу частину життя людини. Знайти себе в світі професії – означає здобути можливість гідно заробляти, відчувати себе потрібним людям, максимально повно розкрити свої здібності. А я не відчуваю себе потрібною, уявляючи, що я одна з мільйонів людей, які пишуть код.

Значно цікавіше працювати з людьми, документами і предметами, досліджувати їхні історії, як вони потрапили до мене. І розказувати про це людям. Я хочу стати журналістом-істориком, як Вахтанг Кіпіані. Він – головний редактор сайту «Історична правда», ведучий одноїменної програми на «5 каналі». Думаю, що у мене класно виходило б: я знімала відео для себе, де розповідала про бабусину скриню, і вийшло цікаво. Мені сподобалося розпитувати бабусю, писати сценарій для відео, знімати й монтувати. Сподіваюся, що у мене вийде здобути таку професію.

На завершення скажу, якщо кожна молода людина зрозуміє, що її життя залежить від неї самої, якщо при вирішенні питання, куди піти навчатися, вона керуватиметься як об'єктивною інформацією «треба», так і своїми «хочу» і «можу», то робота щоденно приносить задоволення, дасть можливість реалізувати професійні здібності та буде запорукою успішного життя.

Пилип Олена
14 років
Закарпатська область
м. Тячів

НЕ МОЖУ ЖИТИ БЕЗ МУЗИКИ

Для мене вже й не така майбутня. Адже через рік, я вступаю в... Ні, не все так просто. Усі тексти завжди мають передісторію. Отож, все по черзі.

Усе почалося з того, що я потрапила в музичну школу. Ні, не випадково, туди мене привела мама. І з того часу почалося: довгі години, проведені за стареньким фортепіано, безкінечні конкурси та концерти, сонати, імпрізації, ансамблі, інвенції. Мою бібліотеку з неймовірною швидкістю поповнювали художні книги про різних композиторів. Я довго плакала над віршем Лесі Українки «До мого фортепіано», де видатна письменниця прощається з улюбленим інструментом. Адже я б не вижила без музики і без фортепіано. Якщо надворі йде дощ, я вміло добуваю сумні меланхолійні звуки, які відлунюються у серці кожного, кому пощастить почути перші творчі кроки, можливо, майбутньої композиторки.

І сьогодні теж я відпрацьовувала важкі моменти у конкурсній програмі, а їх тут було безліч, адже на те він і є конкурс, щоб грати важкі твори і підійматися на нову сходинку професійного музиканта. І який результат? Втрачений час, нерви і ніякої музики. Так подумав би кожний, але тільки не я. Для мене цей час найбажаніший і найприємніший. Так, я люблю музику. Навіть не те, що люблю, я живу нею. Так буде правильніше, адже слово «люблю» не може описати моє почуття до музики. Я дихаю музикою, я розмовляю нею. Для мене музика – це не просто музика, МУЗИКА – це всі великі літери. Я до нестями закохана в цей вид мистецтва і не можу жити без нього. Без музики я чахну і впадаю в депресію. А до життя мене можна повернути тільки музикою. Під

час гри я сяю, маю неймовірний вигляд. Так дивиться батько на маленьку доню, так дивиться вчитель на здібного учня. Особливо мені подобається класична музика. Важка, але глибока. Сумна, але щира. Занадто правильна, але завдяки цьому гармонійна. Я, як більшість музикантів, вважаю музику мовою, якою можна описати емоції, почуття, страхи, які нереально описати словами.

Хочу поділитися з вами уривком із книги «За пеленою туману»: «Він музикант. Вона грає лише для себе. Вони знайомі два тижні. Вона просить його щось зіграти. Він грає легку п'єску «Смерть героя», після того, як він дограв, вона каже йому:

– Тепер ми познайомилися по-справжньому.

Тобто він, через легкий твір передав усі свої емоції, почуття, страхи, свій біль і свої мрії. І вона це зрозуміла...».

Я навіть не думала про це, адже для мене все було очевидно. Я не можу жити без музики. Ще восьмирічною я вирішила для себе, що попри всі випробування все одно вступлю на музичний факультет. Другого варіанту не було, адже без диктантів, без слухових аналізів, без трьох годин за фортепіано щодня, жити я просто не могла. Без цього я не бачила себе і в майбутньому. Так, через рік я хочу вступати в музичний коледж.

Я розумію, що не можу жити без музики, я до нестями її люблю. І моє життя точно буде пов'язане з музикою. Яка б важка і вузька не була та стежина, головне, щоб там була музика. Багато музики. Дуже багато хорошої музики.

Виноградов Мирослав

14 років

Миколаївська область

м. Баштанка

МАЙБУТНЄ БЕЗ БОЛЮ!

Кожна людина, якщо вона не хвора, повинна працювати – це знають навіть малята. Працювати ми вчимося десь

років із двох, якщо не раніше. Спочатку це самообслуговування, щоб полегшити роботу мамі або виховательці в дитячому садку. Потім, в школі, ми вчимося грамоти, основам наук – це дуже нелегка робота. І, нарешті, закінчивши школу, кожен учень обирає собі фах за уподобанням. І досить часто на цей вибір впливають не тільки здібності та схильності юнака або дівчини, а й побажання їхніх близьких. Інколи буває й таке: мама мріяла стати балериною, співачкою або актрисою та щось завадило – чи то здоров'я, чи інші обставини. А мрія залишилася, тільки тепер вся надія на доньку. Раніше все було простіше – діти вчилися у батьків, допомагали їм із найменшого віку, а потім продовжували їхню справу. Тепер, у наш час, все стало набагато складніше, але й набагато цікавіше – ти можеш обрати собі будь-яку професію, до якої душа лежить, а далі від твоїх старань залежить яким ти будеш спеціалістом.

Мої батьки ходять на роботу щодня. Тато – викладач у школі, а мама – дитячий лікар. Татка поважають усі діти з нашого класу та й з інших теж, бо його уроки фізичної культури цікаві й корисні. Він не тільки вчить нас розвивати силу, спритність, швидкість рухів, а ще й грає з нами у футбол, волейбол, баскетбол, організує естафети, а восени водив нас у похід разом із паралельним класом. Коли татко був ще хлопцем, йому дуже подобалося займатися спортом. У молодших класах він ходив до секції волейболу, а потім, із чотирнадцяти років, почав тренуватися у фехтувальній секції спортклубу. Дуже багато цікавого розповідав він про ті турніри та чемпіонати, про перемоги та поразки його команди. Від тих далеких подій залишилося чимало фотокарток – татко з тренером, з друзями, під час поєдинків. Залишилася і його заслужена бойова подруга – рапіра з поламаним клинком. Отож цілком зрозуміло, чому після закінчення школи він пішов навчатися до інституту фізичної культури: по-перше, щоб не розлучатися зі спортом, і по-друге, щоб бути схожим на свого тренера, якого він поважає й нині.

Мама моя з дитинства мріяла бути поштаркою, їй подобалося носити в старій синій сумці газети та журнали, а особливо приємно було роздавати листи, які вона сама і малювала, бо писати ще не вміла. Потім, коли мама підросла, дуже серйозно захворіла її двоюрідна сестричка. Це, мабуть, і вплинуло на бажання моєї мами стати дитячим лікарем. Довгих шість років навчалася вона в медичному інституті, а потім займалася нелегкою справою – лікувала дітей. Є такі малята, які бояться лікарів, бо хвороба – це біль, неприємні відчуття. А я от не боюся навіть стоматологів, тому що розумію: лікар бажає зробити нам краще, турбується про наше здоров'я. Отож, треба трошки потерпіти, щоб потім не стало гірше.

Зараз мама працює у дитячій лікарні, а дома нам розповідає про важкі або веселі випадки зі своєї практики. Часто мамі немає відпочинку навіть у вихідні дні – коли хворіють діти знайомих або друзів, всі кличуть маму, бо вона уважна до малят, співчутлива і серйозна. Мама вчить і мене допомагати їй. Мені здається, моя мама в цьому вбранні схожа на янгола. Ось дивлюсь я на маму та й думаю: хоч і нелегка робота у дитячого лікаря, але ж яка почесна та відповідальна, та й цікава, звісно. Мабуть, піду я теж вчитися до медичного інституту, щоб бути таким добрим лікарем, як мама. І колись, як Микола Амосов, зміню світ на краще.

Мама попередила мене, що до інституту приймають тільки тих, хто добре вчиться в школі. От я й намагаюся отримувати найвищі оцінки, а біологію вивчаю ще й додатково, бо мені це може знадобитися у майбутньому. І ще признаюся: батько вчить мене грати у шахи, бо він переконаний, що ця гра розвиває логічне мислення – він хоче, щоб я став розумним та розважливим. Гадаю, це також знадобиться у моїй майбутній професії.

Халена Аліна
16 років
Харківська область
Богодухівського району
смт Краснокутськ

Я Б ХОТІЛА БУТИ ПСИХОТЕРАПЕВТОМ

На сьогодні вибір майбутньої професії є одним із найскладніших питань для школярів мого віку. Розуміння того, що ти повинен вибрати професію на все життя, дуже лякає та збентежує. Але можливо є і ті, хто точно знає, ким буде в більш дорослому віці. Та що робити іншим, які все ще шукають себе?

Починаючи з п'ятого класу я запитую себе: «Ким я хочу стати у майбутньому?».

Вибір професії насамперед залежить від декількох факторів: бажання, можливості та розумінні важливості тієї чи іншої спеціальності. В час цифрових технологій популярності набувають професії, пов'язані з комп'ютером. Це програмісти, вебдизайнери, аналітики та т.ін. Деякі професії вже скоро вважатимуться не потрібними, тому вибір, на перший погляд, стає складнішим. Та, на мою думку, складність вибору полягає у тому, що не всі знають свої можливості та не розуміють, чого насправді хочуть. Здавалося не знати, що ти хочеш це нормально, але чи так воно насправді? Починаючи з дитинства, багатьом із нас не дозволяли висловлювати наших бажань і вважати, що дорослі точно знають, чого ми хочемо. Все це ховалося за фразами: «Хочеться-перехочеш», «Роби, бо я так сказав/ла», «Я краще знаю». Та це не так, тільки ми можемо знати, що хочемо і бажаємо. Тому спочатку потрібно розібратись у собі. Одним із методів знаходження своїх бажань — це занотовувати їх у зошит чи просто на листок. Спочатку це може здатися смішним чи банальним, але те що записане, не забудеться так швидко, можливо, ви навіть дізнаєтеся щось нове про себе.

В цьому навчальному році я вже одинадцятикласниця. Тому вибір майбутньої професії є одним із найважливіших і, мабуть, найскладніших для мене на сьогодні.

Багато цікавих професій уже існують і багато з'явиться в майбутньому, але я б хотіла бути психотерапевтом.

Це рішення я прийняла ще рік тому. Спочатку я просто хотіла розібратися у собі, а потім і в людях. Та це виявилось набагато складніше, ніж я очікувала. Ця професія вимагає багато років навчання і подальшого підвищення кваліфікації. Проте я готова до цього, мені подобається вчитися і дізнаватись про все нове, до того ж я буду допомагати людям у розв'язання тих проблем, які самі вони не в змозі подолати самотужки.

Загалом психотерапевти можуть покращити ваш психоемоційний стан та здоров'я, також психотерапевти можуть працювати в парі з психіатром. Тому, якщо ви помітили підвищену тривогу, агресію, втомленість, пригнічений стан тривалістю понад два тижні, краще звернутися до спеціаліста, якщо самі не в змозі це подолати та покращити самопочуття.

Отже, вибір професії питання доволі складне, навіть вже у дорослому віці не всі знають, чого хочуть. Хоча, на мою думку, треба мати за спиною не тільки професію, а і ремесло, тобто практичні навички, які у будь-якій ситуації зможуть погладувати тебе.

Щербина Анна

14 років

Дніпропетровська область

м. Жовті Води

Я ХОЧУ БУТИ ХІРУРГОМ

Багато разів я чула від дорослих, що важливо в житті знайти свій шлях. У дитинстві я над цим не дуже замислювалася. І тільки зараз зрозуміла: наскільки це важливо – вибрати правильний шлях!

Яку професію обрати? Це питання актуальне для кожного випускника, який закінчує школу. Вибір професії – справа відповідальна. Від цього залежить з якими настроєм та думками ми будемо потім ходити на роботу, а це впливатиме на якісний результат нашої праці. Тому, я вважаю, що професія повинна бути до душі і приносити задоволення.

У сучасному світі існує велика кількість різноманітних професій, але я обрала професію лікаря. Чи це свідомий крок? Так, свідомий. Я мрію допомагати людям, рятувати їх від хвороб. Для мене головне у житті – творити добро.

Лікар – одна з найпотрібніших професій. Лише людина, у якої є хист до цього фаху, може обрати цю спеціальність. У ранньому дитинстві я мріяла бути саме лікарем. Потім мрія змінилася: я захотіла стати вчителем, але пізніше зрозуміла, що все ж таки моє покликання – бути лікарем.

Професія лікаря – найгуманніша на землі. Медики позбавляють людей від страждань, хоча часом для цього мають спочатку заподіяти їм біль. Хворі йдуть до лікарів, коли їм важко, погано, і медик, як священник, має зрозуміти, допомогти і зберегти в собі чужу таємницю. Цього вимагає обітниця лікаря, яку він дає один раз і на все життя.

Я хочу бути хірургом. Хірург – одна з найточніших спеціальностей у медицині, він не має права на помилку. Якщо неточність касира можна виправити, то неправильний діагноз або рука хірурга, що здригнулася під час операції, може комусь обірвати життя.

Для того, щоб стати справжнім фахівцем, мені спочатку потрібно буде навчитися бути стійкою, витривалою, впевненою у собі та своїх знаннях, мати сильний дух. Інакше буду переживати і не зможу допомогти хворому. При цьому я маю залишатися чуйною людиною, добре знати та відчувати страждання пацієнта, тільки тоді зможу не нашкодити хворому.

Не знаю, яким буде життя: спокійним чи бурхливим, щасливим чи сумним... Це покаже час. Наше буття залежить від багатьох обставин і самих людей. Але я готова пройти цей складний довгий шлях, щоб стояти в операційній кімнаті з медичними інструментами у білому халаті, робити операції, рятувати людей, давати надію, творити добро...

Чи не це є мрією багатьох майбутніх медиків? Професіоналізм та людяність – це дві головні ознаки моєї майбутньої професії!

Поспішати творити добро... У цьому, напевно, і залежить щастя людини.

Нерощін Нікіта
14 років
Сумська область
м. Путивль

Я – БУДІВЕЛЬНИК!

Мені доводилося чути від батьків, як важливо знайти своє місце в житті. І тільки зараз я зрозумів, наскільки це важливо – обрати свій правильний шлях, який пов'язаний ще і з професією! Ким бути? Це питання стоїть перед кожною людиною. Вибір професії – одне з перших серйозних рішень, яке нам належить прийняти в своєму житті. Проблема визначення напряму, в якому хотілося б надалі працювати і приносити користь людям, постає перед нами ще під час навчання у школі. Звичайно, чим раніше ми визначимося зі своєю майбутньою діяльністю, тим більше часу буде на підготовку і засвоєння необхідного матеріалу. Хоч ситуація і може з часом змінитися. Вибір майбутньої професії – справа дуже відповідальна, адже від того, з яким почуттям ми йдемо на роботу – залежить наш настрій. Тому, майбутнє заняття повинно бути цікавим і приносити задоволення. Тільки у справі, яка близька, до якої лежить душа, можна проявити себе, стати справжнім майстром.

Я давно визначився у виборі своєї майбутньої професії. Я хочу бути будівельником, як мій батько, адже професія будівельника є однією з найдавніших, оскільки виникла вона ще багато тисячоліть тому, коли люди зіткнулися з необхідністю створення житла, здатного захистити їх від холоду і вітру. Знання про матеріали і технології зведення будівель накопичувалися і передавалися з покоління в покоління. Будівельник обов'язково повинен розбиратися в матеріалах і технологіях виконуваних робіт. Він повинен бути знайомий з проектуванням. А також будівельники отримують гарну зарплату, що необхідно для життя. Але я знаю, що ця професія пов'язана з великим ризиком для життя. Людям часто доводиться проводити багато часу на вулиці в будь-яку погоду. У кожній професії є свої мінуси, але коли займаєшся улюбленою справою, яка до того ж приносить користь суспільству, можна подолати будь-які перешкоди. Ця професія вимагає від людини знань, умінь, мужності, сили волі. І навіть за наявності всіх цих рис найважливішою має бути людяність. Треба завжди залишатися людиною. Щоб не допустити помилки, слід свідомо і з відповідальністю підійти до вибору професії, спираючись лише на свою думку. Кожен із нас повинен знайти своє місце в житті, займатися улюбленою справою, отримувати від роботи задоволення.

Білик Дмитро
15 років
Вінницька область
м. Гнівань

Я ХОЧУ СТАТИ РЯТУВАЛЬНИКОМ

Рано чи пізно ми всі починаємо замислюватися над своїм майбутнім – «Ким бути?». Плекаємо мрії, ставимо якісь цілі, намагаємося їх досягти... І, навіть, якщо наші плани не завжди досяжні, все одно ми отримуємо досвід,

розвиваємося як особистість. Питання, ким я хочу стати в майбутньому, з деяких пір хвилює й мене. І воно виявилось непростим. Часто чую його від батьків або просто знайомих, які прагнуть допомогти мені у пошуках свого «я». Чого зазвичай хочуть люди? Зробити кар'єру, заробити багато грошей, досягти влади або слави...

Моїх амбіцій недостатньо для того, щоб мріяти, скажімо, про владу. Я ніколи не заздрив політикам. У них нелегке життя: потрібно поступатися своїми принципами на догоду вимогам соратників. Відомі політичні діячі не вільні. В їхньому житті оселився страх. Вони не можуть пройтися вулицями без охорони, боячись розплати за свої дії або бездіяльність. Настільки ж позбавлені свободи й публічні люди, які досягли популярності або слави. Важко жити під прицілом фотокамер, побоюватися за кожен невірний крок, що може стати надбанням натовпу.

Чи хочу я стати мільйонером? Про легкі гроші, звичайно ж, не може бути й мови. Батько казав якимось, що власники таких багатств не вміють їх цінувати. Часто впадають у крайнощі, швидко спускаючи свої мільйони на непотрібні речі й розваги. І самі при цьому деградують, втрачаючи людське обличчя. Так, я хочу отримати освіту, знайти гідне заняття і своєю працею заробити кошти, достатні для безбідного життя моєї сім'ї. Я вагаюся з питання моєї професії. Мама дуже хоче, щоб я став лікарем-стоматологом або хірургом, щоб заробляти багато грошей та багато знати. Батькові байдуже, його слово у цьому питанні – головне робити головою, а не руками. Я сам хочу допомагати батькам, зробивши їхнє життя більш спокійним і забезпеченим. Ще було б непогано, щоб моя робота була не тільки престижною і прибутковою, але ще й улюбленою. Що може бути гірше недільного вечора, коли з жахом очікуєш понеділка! Адже потрібно йти на тортури, які звуть постійним місцем роботи. Знайти себе в чомусь виявляється справою

непростою. Я, наприклад, поки не знаю, в чому моє покликання, і де мої таланти будуть потрібніші за все. Але ось в одному я впевнений твердо: в житті все відбувається набагато складніше, ніж у мріях. Можна наскладати грандіозних планів, а в результаті залишитися ні з чим. Але, на мою думку, хоч би яких висот ти досяг, в яку б прірву скинула тебе доля, завжди потрібно залишатися людиною. Як говорив Вінстон Черчилль: «Якщо тобі важко, то ти йдеш угору, якщо тобі легко – ти падаєш у прірву».

Та все ж я хочу стати рятувальником. Дуже цікава, на мою думку, професія, тому що не має більш доброго діла, як порятунок. Тут важливо думати, як краще врятувати, як зменшити збитки у тій чи іншій ситуації. Одним словом, не робота, а задоволення!

БЕЗМЕЖНИЙ СВІТ МОЄЇ УЯВИ

Тут ніби все зрозуміло? Це все — ваша уява! Казки, фентезі, вигадки. Ніяких меж. Ваша сміливість, ваші світи, ваші найпримхливіші мрії можуть здійснитися у ваших оповіданнях.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років**
Волинець Данило
12 років
Київська область
м. Біла Церква

МОЇ УЛЮБЛЕНІ ДРУЗИ

На початку грудня минулого року у фейсбуці, на маминій сторінці, з'явився радісний допис: «Дебора Зар-Ніяз та Тамір Джай Джахан нарешті стали батьками». Собача родина поповнилася маленькими «гавчиками»: хлопчиками Верненом, Васко і дівчинкою Властою. Я б і надалі вважав би себе великим собаководом-початківцем, якби не одне АЛЕ.

Напередодні Нового року у нас з'явилося маленьке кошеня — шотландська висловуха кішечка. І моє серце повністю заповнилося любов'ю до цієї пухнастої красуні. Приїхала вона з міста Вовчанська Харківської області. Добра, ніжна, вихована, розумна, слухняна — вона стала моєю улюбленицею. Звали її Вайта. Ім'я було незвичним і немилозвучним, і я вирішив назвати її красивим українським іменем. «А давайте, — звернувся я до тата і мами, — назвемо її М'яткою. А ще мені чомусь здається, — продовжував я, — що колись давно, в минулому житті, наша киця була людиною».

«Мені також згадується, що колись я була маленькою дівчинкою», — погодилася М'ятка. Спогади могутньою хвилею сколихнули пам'ять, і їй пригадався трагічний

епізод з минулого. Ось, у далекому 1941 році, тікаючи від війни, дівчинка Валінка (так лагідно звучало ім'я Валя) йшла разом із татом, мамою, братами і сестрами польовими дорогами, сільськими городами до бабусі на хутір Кузьмівка. Батьки вважали, що цей райський куточок, з однієї сторони закритий густим лісом, а з іншої – широкою річкою захистить їх від війни. Трохи далі, відступаючи з важкими боями, стомлені і пригнічені, йшли солдати військових частин. Біженці, щоб не заважати бійцям, ішли городами, потопаючи у заростях картоплі, пшениці і жита. Цього року все буяло, цвіло, росло, зеленіло, наливалось колоссям. Урожай обіцяв бути щедрим і багатим. Якби не війна...

День видався погожим, сонячним, по-літньому спекотним. Валінка відчувала це всіма частинками свого тіла, адже вдягнута була... у маленьке зимове пальтечко, яке було ношене-переношене не одним поколінням братів і сестер. Але Валінка його дуже любила, і щоб полегшити торбинку з речами, наділа його на себе.

Як грім серед ясного неба, пролунали постріли і вибухи. Коршуном налетів ворожий літак, поливаючи вогнем відступаючі війська. Солдати і біженці, падаючи на землю, хвилию зливалися з полем. Тільки Валінка залишалася стояти, широко відкритими очима дивлячись на літак. Їй навіть здалося, що пілот, побачивши маленьку дівчинку, якимсь недобре зареготав і полив землю новими пострілами. Чи то від них, чи від вибухової хвилі дівчинка впала на землю. Сонячний день затягнуло темною хмарою, перед очима попливли різноманітні кола і, перед тим, як знепритомніти, Валінка чітко почувла мамин крик-зоїк: «До-неч-ко!».

«Донечко», – пролунав голос мами сусідської дівчинки Соломійки. М'ятка стрепенулася і, так би мовити, повернулася в реальність.

Соломійка часто приходила гратися до Маргаритки. Хоч відразу по приїзду вона трохи боялася Маргарит-

ку. Дівчинка наполегливо вчила кошенятко підніматися сходами на другий поверх і, відповідно, спускатися донизу. Спочатку М'ятці це не дуже подобалося, а зараз вона вдячна за науку. Три вікна в еркері на другому поверсі стали пунктом спостереження за життям людей і тварин на житловому масиві.

Першими, з ким познайомилася М'ятка, переїхавши у Білу Церкву, було вже вам знайоме сімейство алабаїв. Дебора і Тамір були заклопотані вихованням маленьких дитинчат. Цуценята вже підросли, і кішечка, спостерігаючи за ними, придумала їм нові прізвиська. Вернен став Кабасяном. Він був схожим на жирну ковбаску. Про таких, як Васко, говорять «як цуцика назвеш, таким він і буде». Тож не дивно, що він став Васян. А Власта заслужено отримала прізвисько «Зайчиха» за те, що вона не бігала, а скакала, відтворюючи у повітрі подвійний і потрійний піруети.

Життя проходило спокійно, весело, прогнозовано. І все було б добре, якби знову на нашу землю не прийшла війна.

Напередодні 24 лютого Вернена забрала сім'я з Вишгорода. На початку березня вони прислали нам світлину, на якій засмучена дівчинка-підліток сидить у саду, а Вернен, заглядаючи їй в очі, з усієї сили намагається її розвеселити. Йому це вдається. Дівчинка і плаче, і посміхається одночасно. «Хоч якийсь промінець радості у цьому пеклі», — підписала світлину мама дівчинки.

Васко (він же Васян), як і очікувалося, став сільським, потрапивши у родину з сусіднього села. Спочатку він ходив у місцеву тероборону, чим надзвичайно пишався. А пізніше брав участь у сільських роботах і клопотах: садив картоплю, вигрібав і загірбав троянди, волочив по подвір'ю все, що неправильно лежало. Власта залишилася вдома. Вона зі своєю мамою навчилася розрізняти звуки сирени і звуки ворожих ракет. Вона не ховалася в будку, а сміливо бігла до воріт, захищаючи своє обійстя.

Та найстрашніше було, коли після руйнівних авіаударів почався масовий виїзд сімей із міста. М'ятка, сидячи на вікні, бачила, як першими зібралися і поїхали до Молдови багатодітні родини однієї з релігійних організацій міста.

Розривав душу плач хлопчика Славка, бабуся якого живе в країні рашистів: «Я не хочу в Росію! Я залишуся тут». До Італії виїхали дівчатка-близнятка Алінка і Полінка. До цієї ж країни виїхала з мамою і Соломійка. Вона хотіла забрати з собою і пса Ханса, але той відмовився і залишився з татом дівчинки. З Лізою поїхав до Німеччини цуцик Барні – смішне, кудлате чудовисько з бантиком на шії. Трьох собак і одного котика забрала до Нідерландів улюблена вчителька Маргаритки – Олена Вікторівна. Ніхто не залишив братів своїх менших напризволяще.

Українці! Ви – неймовірні!

Спогади втомили М'ятку. Нагрішись на сонечку, вона задрімала. Їй снилися кольорові сни, ніби вона не на вікні, а на вершечку воріт радісно зустрічає тих, хто тікаючи від війни, виїхав із міста. Їх було багато. Вони їхали, йшли пішки, бігли до своїх домівок. А в повітрі стояв солодкий запах чогось бажаного, невідомого, незвичайного...

Я не знаю, чи здогадалася М'ятка, а я впевнений, що так пахне СВОБОДА, так пахне ПЕРЕМОГА.

Бірка Роман
13 років
Кіровоградська область
сміт Устинівка

Зринути в небо,
Далеко-далеко.
В незвідані інші далекі світи.
Аж поза хмарами,
Під зорею яскравою,
Край своїх мрій віднайти.

Там квітне квітками
Із запахом мами,
І там зовсім нема полину.
Там щебече пташина
Сміхом дитини.
І вітер колише до сну.

Той вітер літає,
Вільний і теплий,
На крилах любові й надії.
З ароматом духмяним,
Щемким аж до серця,
Зі смаком дитячої мрії.

Там зіроньки сяють,
Мов очі кохані,
Повертають у душу весну.
Там листя тріпоче,
Мов тихо шепоче
Про осінь оту чарівну.

Світ той без зла,
Без насилля і горя.
Без обману, без зради, без підлості.
Нічого лихого
Серцю відрада.
Світ, який лише в мріях, не в дійсності.

Калашнікова Марія
12 років
м. Черкаси

РОЗПОВІДЬ СТАРЕНЬКОГО ЛІФТА

Я — звичайний старенький ліфт у старенькій будівлі. Скільки людей, собак і навіть котів уже пережив! Чого тільки не бачив.

Буває, заїде бабуся в ліфт, а тут залітає хлопак із тренування, ще й шттовхне її. Ходить м'язи качати на тренажери, а піднятися пішки сходами ліньки. Вози його!

А діти, як заходять — зі школи чи ще звідкись — і починають бити кулаками по всіх кнопках. Це так боляче! Ще й потім плачуть, що застрягли і клянуться, що в ліфт більше ні ногою. Та пам'ять у них коротка. І за кілька днів знову все повторюється.

Ох, скільки кілограмів я вивозив! Бувало, що за це ще й малювали на моїх дверцятах. Це особливо образливо. Ти його везеш, з усіх сил стараєшся, щоб не застрягнути, щоб м'яка посадка, а воно ще й якусь ганьбу на дверях напише. Тьху!

Якось до мене зайшла мама з малою дитинкою у колясочці. А в животик у мами ще хтось був, братик чи сестричка для її донечки. Вона спокійно закотила колясочку, зайшла і натиснула на кнопку одинадцятого. І я так легенько стартував, все було добре, як раптом заклинило двигун. А без двигуна рухатися ніяк не можу. Скільки разів уже таке було, а я все одно щоразу так переживаю. Це ж щонайменше години три їм доведеться сидіти, доки їх визволять. Подивився на маму, яка телефонувала стривожено майстрам, на дівчинку в колясці, яка не розуміла, що відбувається. Скоро вона захоче їсти. Коли мама сіла на підлогу, бо була дуже стомлена, а дівчинка почала схлипувати, я зібрав всі сили в собі, подумки звернувся до свого двигуна — і сталася якась магія! Я поїхав! Ніколи раніше в мене такого не було!

Мама встала з підлоги, маленька дівчинка витерла кулачками сльози. І виходячи, мама подякувала мені. Скажу вам по секрету: це було так приємно! Звісно, я не раз чув, як кажуть спасибі комусь. Але щоб мені, старому помальованому, побитому ліфту... То я тепер стараюся, хоч і тяжко. Може, ще хтось спасибі скаже. А що мені, старому ліфту, ще потрібно?

**Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років**

Гафяк Олена

15 років

**Полтавська область
м. Кременчук**

ЗНАЙТИ БАЖАНЕ

Ми познайомилися у найнепримітнішому скверіку з кепським освітленням, іще навіть наполовину недобудованими й непрокладеними велодоріжками та великою хмарою людей, які кудись поспішали.

Я – суворий, стомлений, із насупленими бровами, препоганющим настроєм, ішов геть із дизайнерської майстерні, ледь переставляючи ноги. Уже три з хвостиком роки ніхто з моїх співробітників не створював нічого цікавого, вишуканого, із особливою іскринкою. Лише кожного дня «завалювали» однаковими, непримітними ескізами, що постійно змушували нервуватися. А стандартна відповідь «Ні, це не підходить!» стала уже своєрідним ритуалом. Почулася тихенька мелодія з майже розрядженого телефона і «вирвала» мене з доволі сумних думок.

— Buonagioranta¹. Це головний директор ItalianFashionHouse «Marni». Ви обіцяли надіслати дизайн, що відповідав би вказаним вимогам. Нагадую, термін подачі конкурсних робіт завершується 30 листопада. — розтягуючи промовив чоловік.

¹ Доброго дня. (тут і далі прим. автора).

— *Si, si. Loricordo*². Можу запевнити, що наш проєкт потребує лише кількох правок.

— *Va bene. Allora, arrivederci!*³

Завершивши розмову, тяжко видохнувши, присів на вільну дерев'яну лавку, здійнявши очі до блакитного, обсіпаного хмарками, неба. Вихід із цієї скрутної ситуації знайшовся самотійно, прилетівши, обережно відірваним, ледь пожовтілим листочком, до моїх ніг. Як виявилось, то був дизайн темно-синьої суконьки, підв'язаної чорним широким поясом, із незвичними шкіряними вставками, що надавали вишуканості та створювали незабутній образ. Подиву не було меж.

— *Mammamia!* — я не втримався.

Роздивившись навколо, побачив чиясь постать. Навпроти сиділа енергійна, незрозуміло чому усміхнена, трохи дивакувата Бабуся та вичакловувала щось чудернацьке в старезному альбомі, старанно виводячи кожну лінію, проробляючи олівцем дрібні деталі. Здалеку здавалося, що вона ніби керує справжнім оркестром — виступає талановитою диригенткою. Усмішка, побачивши настільки зосереджену жіночку, яка має неперевершену міміку, самотійно видерлася на моє обличчя, дотягуючись до кінчиків вух, створюючи місячний рогалик.

Бабуся, то здивовано підіймала срібну брову, то закочувала очі, то цокала вставними зубами, то накручувала сиве, зрідка виблискуюче на сонці, волосся на палець. Потрібно було шкутильгати далі, але цікавість, натягнувши володарську корону, узяла гору. Обійшовши дерев'яну лавку, ледь помітного зеленого кольору, нахилився, щоб краще розгледіти грабіжника моєї уваги та повернути уже припавший до душі ескіз.

— *Che bellezza!*⁴ — від моєї словесної атаки дивакувата Бабуся зойкнула та здригнулася.

² Так, так. Я пам'ятаю.

³ Гаразд. Тоді, до побачення.

⁴ Яка краса.

Чого кричиш? Аж вуха позакладало, оце голосище. Підглядаємо, юначе? — дзвінкий голос змусив мене налитися панічним рум'янцем. Аж раптом разуючий вітряний подих закрутив зо тридцять альбомних аркушів у палкому танці. Отеперечки зойкнув і я. На жаль, розлетілися вони блискавично та врзнобіч. І виконували танго уже ми з екстравагантною жіночкою, шукаючи по усій кам'яній бруківці виняткові начерки. Через хвилину ще один малозначний телефонний дзвінок відволік мене. Тим часом Бабуся зникла...

Удома, намагаючись впорядкувати свої заплутані у клубочок думки, сьорбав найсмачніший у світі чай — «Імбирну насолоду» з медом. Наразі тільки хаос та дизайн населяли мою безлюдну планету-голову. Хоча ні, був ще боулінг, що відкладався аж із позаминулого четверга. Необхідно вирішувати нагальні питання, пов'язані з роботою, тож часу на всілякі «ігри» зовсім немає. Проте, звичайно, мені необхідно трохи відволіктися від стола, заставленого зверху й донизу макулатурою, купи проблем та недомитого учора посуду. Але це потім, коли відправлю конкурсну роботу.

Наступний тиждень пролетів майже, як пісок крізь пальці. З одного боку ми гарно попрацювали, створивши майже точнісіньку копію Бабусино ескізу та здобувши гранд на пошиття не однієї суконьки, а цілої колекції такого ж елегантного та незвичного, як сказав один із членів журі, одягу. Але, якщо поглянути з іншого боку, нам потрібні були ідеї, і негайно, адже часу було обмаль. Лише місяць. Намагаючись щось вигадати, намотував уже двадцять другий раз думки на палець. Усе було не те!

— А може варто сюди прикріпити ці стрічки? — Вероніка, одна із помічниць головного кравця, тримала дві нерівно відрізані смужечки.

— Ні, туди вони не пасують. Чи ти хіба не бачиш? Потрібно щось легке, на кшталт... — хлопець «пиляв» поглядом незавершений образ.

— Бабуся, — прошепотів я.

— Точно! Стій, що ти сказав? Навіщо чіпляти такий екстраординарний елемент на костюм? Це не «Ретро» стиль, — він обернувся, нахмуривши брови.

— Пам'ятаєш, я розповідав про ексцентричну жіночку.

Зачекай-но, то це правда? Дуже смішно, дизайнер-переможець «позичив» ескіз у пенсіонерки. — Ігор, хапаючись за живота, уже майже розлітався на крихітні частинки від власного реготу. У відповідь на це почулося моє стомлене: «На сьогодні досить».

Вирішив трохи вдихнути свіжого повітря та пройтися сквером Х. Зустрівши мене, сонечко сором'язливо сховалося за темно-сіру хмаринку. Однак навіть дрібненький дощик, що лишень за кілька хвилин розігнав майже всіх «цукрових» людей, не зупинив пошук Бабусі.

Пізніше, по тридцять хвилин, марно проведених під дощем, нагадувало лише потемніле від вологи пальто та звичне невдоволення.

Удома, розкривши старенький скетч-бук, ледь пожовтілі сторінки якого надихали взяти олівець і почати створювати щось унікальне та таке живе, намітив приблизний силует. Якийсь неясний образ промелькнув в уяві. Лінії розпливалися хвилями та довільними штрихами, поєднуючись у легкий, витончений костюм, кольору фіолетової безодні. Рукава, повільно переходили до пальчаток, більш темного відтінку, підкреслюючи тонкі пальці молоді красуні.

— Творчість — заспокоює, — легка усмішка, мов промінець, засяяла на обличчі.

Уперше за день я почувався спокійно, врівноважено та щасливо, оскільки, при створенні чогось прекрасного завжди так. Одначе, усе ж таки, чогось бракувало. Роздуми про деталі, які могли б стати справжньою «вишенькою на торті», обірвав телефонний дзвінок.

— Доброго вечора. Не розбудив? — ледь чутно промовив у слухавку Андрій.

— Привіт, можеш говорити нормально. Я ще не лягав. Працюю, — пролунала стримана відповідь.

— Не час трохи «розвіятися»? Може «махнемо» в боулінг?

— Слухай... — невпевнено почав я, розмірковуючи над тим, як «відмазатися» цього разу.

— Ти обіцяв, — це була єдина фраза, що змусила мене тяжко видохнути.

— Добре, ми підемо завтра у боулінг.

— Сьогодні, — пролунав його життєрадісний голос.

— Що? — ви б бачили ті емоції.

— Відмова не приймається! Таксі уже чекає. До зустрічі.

— Зачекай-но!

Лишень луна від пронизливого «пі-і-іб» відбивалася від кожного предмету в кімнаті.

— Це якийсь жарт? — я підійшов до вікна, щоб переконатися в цьому, та, на жаль, яскраво-помаранчева шашка таксі мерехтіла, виділяючись із всеосяжної темряви.

— Заточено голко! — ненароком вирвалося.

Двадцять хвилин у дорозі промайнули практично непомітно. Вдивляючись у зорі, промальовував в уяві якісь незвичайної краси силуети. Аж ось, очікувана зупинка — розважальний центр — висока споруда з люмінесцентним написом «Меридіан». Масивні двері — вхід у світ веселощів, неймовірних вражень та пригод. Зайшовши в середину, оглянув розкішний дизайн інтер'єру і рушив до ліфту, який вмить підняв мене на потрібний 3 поверх. Біля входу в боулінг-клуб стояв Андрій і поглядав на годинник.

— Здоровенькі були, невгамовний! — вимовив я, підходячи ближче.

— Нарешті ти тут! Ходімо! — хлопець відкрив двері і ми потрапили до, здається, нового іще нікому не відомого світу.

Було досить незвично, особливо для очей, увійти до «нічного» середовища. Ледь видні темно-сині ліхтарі, що надавали хоча б якийсь освітлення, гучна музика лунала звідусіль, проходячи через кожного учасника цієї дивовижі, змушувала серце відбивати шалений ритм. На «космічних коліях» із блакитними вогниками гуркотіли важезні веселкові кулі, луна від яких пролітала на величезній швидкості, поширюючись у приміщенні. Атмосфера яріла полум'ям дружнього суперництва, звідусіль лунав гучний сміх. Проте, уся моя увага була прикута до великої групи дужих чоловіків, які когось оточили і щоразу вигукували: «Давай! Мочи!». Розплатившись за «доріжку» та замовивши піцу з двома коктейлями за наш столик, вдягнув спеціальні черевики та підійшов ближче до ліфту (підйомного пристрою для зачочування куль). Обрав середню за вагою (номер 11) і підійшов до 3 «станції», Андрій обрав 10.

Ми почали. Зайнявши зручну позицію, задля подальшого розбігу, намагався зосередитися і вже за деякий час стартував. Куля, ніби злилася з рукою, я був упевнений — це вийде ідеальний кидок. Але, у кожній бочці меду є своя ложка дьогтю. Один із «шанувальників» невідомої мені особи, яка стояла ліворуч, оточена натовпом, зненацька закричав: «Уперед!» (хай йому грець!). Простіше кажучи, я захопив шилом патоки — «одинадцятка» відбилася і покотилася прямісінько в жолоб. «0» висвітлилось на табло. Засмучено узявшись за голову під голосні вигуки: «Одинадцятий страйк поспіль! Оце так, Бабусю, нам би ваші навички!», повернувся хоча б поглянути на ту жіночку. Одягнена вона була не те, що сучасно, а надсучасно, особливо для людини похилого віку — шкіряні лофери, чорний, виблискуючий блейзер та легкі шорти з вовняного габардину.

— Заточено голко! — вигукнув я, побачивши «скверикову незнайомку». — Не може бути!

Здивування, на жаль, долетіло до неї доволі швидко і жіночка, визираючи з-за «качків», лишень посміхнулася і, переконавшись, що пінспотер поставив нові цілі, подалася обирати кулю.

Невдовзі принесли замовлення і смакуючи піцу «Пепероні», ми частенько поглядали на Бабусю, яка готувалася до ще одного, вирішального кидка.

— Скосить, — із упевненістю промовив Андрій.

— Чому? — перевів погляд на друга та з цікавістю чекав пояснень.

— Доволі низька ймовірність вибити страйк із такої позиції, лише 50%, адже куля часто-густо влучає саме у «кишеню», простіше кажучи, потрапляє з крайньої правої у ліву. Тож, це доволі великий ризик, — сьорбаючи коктейль відповів хлопець.

Проте, за хвилину його думка була розбита на дрібні частинки влучним пострілом. Андрій аж підскочив, скрикнувши: «Як?», у ту ж мить, як остання кегля впала на доріжку. Так само грюкнула і моя щелепа.

300 очок — максимальний результат, якого досягнути дуже важко, для цього потрібно дихати і жити боулінгом. Усі присутні вражено заплодували, не повіривши власним очам. Деякі навіть прохали навчити, і Бабуся, натягнувши місячний рогалик на обличчя, показувала. Андрій, відхилившись на спинку стільця, намагався зрозуміти, як таке могло статися. Натомість я, спаливши кораблі, вирішив підійти до чудо-жіночки.

— Ідеш просити автограф? — покепкував друг.

— Si! Щось на кшталт цього, — промовив я, потишеньку покрокував.

Підійшовши майже у притул до Бабусі, розпочав діалог. Ковтаючи слова, через хвилювання, старався зв'язати думки між собою, щоб якомога швидше дійти до суті. Модниця лиш слухала і, ніби заглядаючи прямисінько у серце, прагнула почути щось більше.

— Чесно кажучи, хотілося б, запросити Вас на каву,

задля детальнішої розмови, — перекрикуючи шум вигукнув я.

— На каву? Сміливо. Та, на жаль, ні, бо тиск після цього напою може підкорити новий Еверест, — покекувала вона.

— Перепрошую. Відтак, який напій Вас задовольнить?

— Не відмовлюся від глінтвейну, — із усією серйозністю промовила вона.

— Чудово. Зателефонуйте, як будете готові зустрітись, — я протягнув візитівку і, попрощавшись, повернувся до Андрія, який уже завершував гру.

— Уявляєш, цілих 5 страйків! Мені сьогодні таланить, та, звичайно, не так, як тій жіночці. Ти ще будеш грати? — потираючи потилицю прогомонів друг.

— Мабуть, ні. Тим паче, уже доволі пізно. Але... Боулінг — це круто, треба буде повторити! — і сам не помітив, як із захопленням промовив.

— Звісно! — підхопив радісні нотки Андрій і ми попрямували до виходу.

Я працював, незважаючи на світло місяця, що заглядав у вікно. Розмова з Бабусею надала особливі крила, і ввімкнувши в навушниках «Pages» із улюбленого альбому «Primitive Future», повністю віддавшись творчості, домальовував дизайн. Наступного ранку колеги шаленіли від побаченого. Справжній вибух — костюм «Life Strike», названий на честь однойменної групи, під пісні якої він створювався.

День дивував своєю продуктивністю, залишалася лишень зустріч о сьомій годині з Бабусею. До одного з найулюбленіших кафе нашого невеличкого міста дійшов швидко, видихаючи, мов дракон, пар. Долоні нагадували кригу, проте теплота приміщення зігрівала. За п'ять хвилин з'явилася чарівна жіночка, новітнє вбрання якої збирало зачаровані погляди.

— Доброго вечора, — Бабуся присіла.

— Радий зустрітися знов. Мене звати Віктор. Чи можу дізнатися Ваше ім'я?

— Можеш називати мене Мартою. Приємно познайомитися, — легка усмішка гайнула на обличчя.

За невеличкий проміжок часу уся напруга кудись зникла і діалог перетворився у дружнє гомоніння.

— Розумієте, дизайн для мене — справжній Всесвіт. А зараз узагалі не знаю, що робити... — видохнув, опускаючи очі.

— Якщо це справді так, то покажи мені його! — бісики в очах Бабусі лякали і давали надію водночас.

— Не дуже зрозумів... Саме тому, чи не можете Ви поглянути на одні з останніх моїх робіт? Здається, там чогось бракує.

— «Валяй», — махнула рукою жіночка, я ледь стримував сміх, аж так незвично було чути такі сленгові слова від неї.

Діставши 10 аркушів зі шкіряного портфеля, протягнув їх Марті. Уважно розглянувши та хвилинку подумавши, Бабуся попросила олівець і тільки-но отримала його, почала щось додавати на дизайні.

— Дивись, сюди пасуватиме срібна брошка у вигляді місячного рогалика, — повернувши один із начерків розпочала вона, — А тут необхідно трошки вкоротити рукав, він, здається, скував руки, — продовжувала жіночка, а я лишень ловив кожне слово і дивувався, як усе геніально і просто.

— Ви просто неймовірна, Марто! — натхненно вимовив.

— Простіше їй бути не може. Бачу, самостійно важко це збагнути, та краще відклади роздуми на потім, для цього ще знайдеться час, ліпше продемонструй власну душу — створи те, що вражає людей, наповнює красою їх серця та збирає захоплені погляди. Зумій не здивувати, а причарувати, — сьорбаючи нещодавно принесений глінтвейн відповіла вона.

— Я хочу цьому навчитися, саме тому пропоную співпрацювати з нами, адже ваш погляд на речі доволі особливий!

— Приваблива пропозиція, але наразі мене цікавить дещо набагато важливіше, — поставивши склянку, промовила Марта.

— Що саме? — здивовано поглянув на неї.

— Розумієш, онучку, я своє відпрацювала, створення дизайну одягу — просто хобі. Наразі головне — вміти здійснювати свої мрії, ловити кожну хвилину та жити на повну!

— Так, яка ж ваша мрія, чого ви прагнете? — вражено запитав я.

— Чесно? Уяви собі, проживши стільки років, жодного разу не була на морі. Хай йому грець! — роздуми Бабусі викликали усмішку.

— Пропоную угоду: Ви допомагаєте з дизайном, натомість я здійснию це заповітне бажання...

Наступного дня, після безсонної ночі, «прилізши» на роботу першочергово рушив до кавомашини. Тільки-но кухоль стрибнув мені в руки, як почулося:

— Хм, цікаво. І коли ж, юначе, почнете робочий день? Із таким недбальством тобі жодна сукня не підкориться. Гайда працювати, — вимогливий голос Марти розбудив не гірше кави.

У майстерні замість звичних позіхань, звідусіль лунав голос Бабусі та незвичний гомін. Здавалось, що вона знаходиться в кожному куточку, біля кожного співробітника, допомагаючи, підказуючи та виправляючи.

— Ігорю, що це таке? Ти маєш творити, а не «витворяти»? — скрикнула Марта, тицьнувши пальцем в аркуш паперу й повернулася до помічниці.

— Вероніко, ти вже тричі приносиш один і той же ескіз, тільки в різних кольорах. Розчарую тебе — в мене «склерозу» немає.

Тим часом, зі звичним запізненням, до кімнати за-

йшла іще одна «жертва», бейджик, якої зручно розлігся в кишеньці.

— О, Славенію, — юнак із цікавістю возвів очі на жіночку. — Щось не можу второпати, де окуляри, адже не бачу манекенів, — уїдлива посмішка. — А, не в цьому справа, просто наші «дівчатка» ще досі не тут.

Швидко зрозумівши, що від нього хочуть, працівник моторно приніс усе, чого не вистачало.

У такому режимі пройшов тиждень, та одного ранку до мого кабінету кулею влетів Ігор.

— Шеф, що це взагалі таке? Що відбувається! — обурено скрикнув, грюкнувши долонями об стіл.

— Ти про що? — піднявши очі, запитав я.

— Це справжня бабкотирания, Вікторе. Зупини цю скажену жінку! Де ти взагалі її знайшов? — несамовито горлав той.

— Ігорю, що тобі не подобається? Марта за тиждень зробила більше, ніж ми всі разом за три роки! Нарешті почалася нормальна робота, що дає плідні результати, — спокійно вимовив я.

— Ми, друже, разом не один пуд солі з'їли. А тепер вирішуй — я чи вона? Поряд співіснувати не можемо. Жодну мою ідею не прийняли — усе не так!

— Вибачай, але потрібно вміти досягати компромісу. У багатьох речах вона має рацію. Тож, або знаходите спільну мову, або

Не дослухавши мене, Ігор вибіг у коридор і закричав: «Ти ще пошкодуєш! Я цього так не залишу!». На хвилину здалося, що доведеться встановлювати новенькі двері, адже так вони ще не вдарилися...

Непомітно промайнули два тижні. У такому шаленому ритмі ми ще ніколи не працювали. Але й результат був неперевершений. Нам вдалося не просто втілити в життя свої ідеї, а й створити нову колекцію «Mondodeifiori»⁵, яку затвердили до показу.

⁵ Квітковий світ.

І ось увечері, сидючи за звичною порцією глінтвейну, наша команда жваво обговорювала останні приготування. І я неочікувано запропонував гайнути всім на 4 дні відпочити, адже ми закінчили раніше. Марта аж підстрибнула: «На море?».

— Sì, verso il mare vero!⁶ Середземне.

Море зустріло нас ласкавими хвилями, що лоскотали п'яти, ніби заманоючи у темну, солону безодню.

Ці дні були наповнені веселощами та сміхом. Напевно, кожна піщинка реготала з нами, а винуватицею цього галасу була, звичайно ж, Бабуся. Лишень чого вартий вигук: «Матінко рідна! Вона ж солона. Вітюша, ти маєш це скуштувати!». Та тільки Вероніка, зберігаючи серйозність, промовила: «Марто, я б не радила вам пити морську воду, зважаючи на ту кількість людей, що в ній знаходиться».

Морські мешканці також були до вподоби Марті, особливо медузи. Вона їх рятувала, збираючи та викидаючи з криком: «Повертайся до своєї сім'ї!».

А коли побачила, що діти ловлять крабиків, стала їхньою вірною подругою. І не тільки допомагала серед каміння діставати дивакуватих створінь, але й ще й примудрилася обміняти їх на окуляри для пірнання. І увечері ми куштували рапани, зібрані завдяки вдалому пірнанню Бабусі. Одного ранку, побачивши Вероніку, яка себе чимось мастить, жіночка звичайно не змогла пройти повз. Дізнавшись, що це був крем від сонця, пішла до крамниці. Але, невідомо як (чи то Бабуся не те попросила, чи то гугл-перекладач неправильно розтлумачив), та дуже швидко задоволений вигляд змінився гучними вигуками. Обличчя Марти стало покриватися коричневими нерівномірними плямами.

— Що ж це ви робите? Це ж автозасмага, а не крем від сонця, — закричала Вероніка, побачивши це «диво». — Нащо ви його взагалі купували, я б з радістю дала свій!

⁶ Так, до справжнього моря.

Увечері я помітив, що Марта сидить на березі моря, зануривши ноги у воду. Плюхнувшись поруч, запитав чи все гаразд і чи вона не заморилась, бо щось була незвично тихою. Бабуся зітхнула і промовила:

«Слухай, Вітьок, я вдень із Антонівною розмовляла, вона ображається, що пропущу її день народження. Адже в нас показ «намічається». Не можу збагнути, що вдіяти і який подарунок обрати».

— А чому б вам не запросити її на показ? — поставив запитання.

— Ти що! Тоді весь «ОБУД» образиться! — сумно промовила жіночка.

— Хто-хто? Перепитав я, почувши чудернацьке слово.

— Петрівна, Романівна, Стасівна, Антонівна та я, або як ще нас кличуть — «Об'єднання бабок у дворі». Ми за всім наглядаємо та за порядком слідкуємо. Де ми — там лад, нам кожен рад!

Я аж реально уявив цих бабусь на чергуванні. І нарешті зрозумілою стала частина розмови, свідком якої нещодавно став.

— Альо, Антонівно, що трапилось? — лунав невдоволений голос. — І хто це зробив? Ти його затримала? Негайно передай слухавку! — вимогливо промовила Марта.

— Тарасику, бісова ти дитина! Нащо троянди позривав, чи не знаєш, що я за ними щодня доглядаю. — У кого день народження? Скільки? Чотири квітки? От тепленьку! Якого хоч кольору? Червоні й білі — непогано, принаймні зі смаком, — хвилинка міркувань і далі почулося. — Слухай уважно, береш в Антонівни ножиці та зрізаєш іще три квітки, натомість наступний тиждень без нагадувань їх поливаєш.

Я вирішив запросити всіх подруг Марти на святковий показ, чим дуже порадував її.

Відпочинок закінчився так раптово, як і розпочався. Прийшов час повертатися. В місті нас захопив вир ос-

танніх приготувань — прикраса зали, репетиції та дефіле.

І ось наша зіркова мить — реальністю стали мої сновидіння!

Зала прикрашена живими квітами, музика наповнює, сяють софіти, мерехтять святкові вогні. Кількість гостей перевершила мої найпотаємніші сподівання. Аж ось, серед критиків моди та журналістів, які займали місця у першому ряду, з'явився Ігор. Спочатку я зрадив, усе ж таки найкращий друг прийшов привітати мене, але щось його занадто задоволений вигляд збентежив. Проте ці думки вилетіли з голови, щойно прибігла Вероніка та повідомила, що моделі сьогодні не прийдуть на показ за технічних причин. Що робити? До показу залишилися лічені хвилини.

Все відбувається немов у тумані — Вероніка виходить на сцену і лунають слова: «Наша квітова концепція полягала в тому, щоб зробити жінку прекрасною. Але сталося так, що завдяки одній людині, ми раптом зрозуміли, що не лише молоді та гарні мають бажання виглядати неперевершено. Будь-яка жінка варта цього, незалежно від віку та професії. Тому зустрічайте новий формат та погляд!».

У цей час за лаштунками відбувався справжній хаос. У хід пішли нитки, голки, шпильки, булавки, степлери та навіть зуби (за відсутності ножиць). Чітко доносився голос Марти, що віддавав останні настанови: «І головне, дівчата, плечі розправили, тримаємо гідну поставу, повторюємо за мною і пам'ятаємо, що ОБУД — може все!».

Промінь яскравого світла охопив сцену. Марта зробила перший крок на подіумі. У залі запанувала тиша. Усі скам'яніли від здивування — уперше замість стандартної моделі відкриває показ Бабуса-модниця. Лише обличчя Ігоря виглядало вкрай задоволено.

Марта вигукнула «Маестро, музику» і під сучасний біт почала дефіле. Одна за одною елегантними кроками на подіумі з'являлись Антонівна, Петрівна, Романівна, Стасівна у сміливих образах. І ось остання модель закінчила свій виступ, час дизайнеру виходили, але це не те, про що я мріяв... Усе здавалося повним провалом, проте Бабуся міцно взяла мене за руку.

Перед очима все пливло. Аж ось критик Маріані першим почав аплодувати, і один за одним підіймалися й інші глядачі. І за мить зал наповнився оваціями, вигуками «Bravo!⁷ Evviva!⁸ Блискуче!» та щирими емоціями. Усе це змусило Ігоря вибігти геть.

Зал довго не відпускав нас, а згодом на пресконференції журналіст видання «Purple Fashion» запитав: «Відкрийте секрет. Хто та людина, яка надихнула вас змінити концепцію та презентувати такий незвичний показ?».

– Це Марта, – я поглянув на усміхнену Бабусю.

– То розкажіть, з чого все почалось? – лунало наступне запитання.

Хвилинку подумавши, я розпочав: «Ми познайомилися у найнепримітнішому скверіку з кепським освітленням, іще навіть наполовину недобудованими й непрокладеними велодоріжками та великою хмарою людей, які кудись поспішали...».

⁷ Браво.

⁸ Неймовірно.

Колтак Ілля
14 років
Кіровоградська область
м. Олександрія

ОЧІ

В провулку

Після зливи весняна прохолода відчувається краще. Сонце ще й досі частенько ховається за хмари.

Ранок. Місто прокидається. Он-де місцеві п'янички влаштували бійку, на лавочках гомонять літні жіночки, з чийогось вікна голосно лине весела музика. Переплітаючись із гулом живого міста, чується гучний регіт чоловіків, які завзято грають у карти. Звичайнісінький день. У звичайнісінькому місті.

Ольгерд, прямуючи провулком, побачив вдалині сидить жінки. Аромат її парфумів розгулював у повітрі й притягував до незнайомки погляди всіх перехожих. Коли вона обернулася, Ольгерд, поважного віку чоловік, просто завмер. Очі. Очі дуже гарної дівчини були прекрасні. Вони мали неймовірно зелено-сіре забарвлення. Подивився в ці, немов перлини, очі і нічого більше, окрім них, навколо не бачив.

Раптом десь зовсім поруч піднявся страшенний галас. Ймовірно, найдужче кричали переполохані жінки. Прямісінько над їхніми головами летів хлопець, дуже схожий на легендарного Ікара. Він мав величезні крила, якими ледь не торкався перехожих. Майже безшумно пролетів зовсім поруч, і Ольгерд відчув, що коїться щось недобре. Спочатку — напрочуд гарна дівчина з неймовірно ніжними очима, які чіпляють за живе, потім — Ікар.

«Геть з цього провулку! Мабуть, у мене галюцинації», — подумав чоловік, поспішаючи вийти до проспекту.

— Гей, діду, не знайдеться у Вас декілька купюр на дешеве вино? — промовив до Ольгерда хлопець, схо-

жий на якогось царя Іудейського.

— Немає, пане, вибачте. Всі гроші витратив ось на цю картину, — відповів Ольгерд і похолов. Картини, що йому так сподобалась, яку він придбав за величезні гроші, в руках не було. Він із жахом зрозумів, що навіть не помітив, коли дорогоцінного вантажу не стало. Чи то його поцупили п'янички на Шостій алеї, чи то змахнули крила невідомої істоти.

«Що за «диявольські ігри»?!» — засмутився вже немолодий чоловік, йдучи по немолодому проспекту свого немолодого міста.

Перлини життя

Ольгерд нарешті вдома. Його будинок, хоч і невеликий, мав гарний вигляд. Ззовні пофарбований у ніжний персиковий колір. В оздобленні кімнат, а їх було дві (спальня та майстерня), переважав більш різкий колір стиглих томатів. Зручне розташування дозволяло одночасно бути і в центрі міста, і поруч із великим озером. У своїх картинах чоловік зображав своє помешкання таким собі острівцем в урбаністичному середовищі.

Дім і сьогодні зустрічав свого господаря вельми привітливо. Навіть пес, який вважався безхатьком, а насправді більшу частину свого собачого життя проводив біля помешкання Ольгерда, радісно лащився і якимось по-особливому дивився в очі, ніби запрошував прогулятися навколо озера. Однак настрою в Ольгерда не було. Події сьогоднішнього дня не давали спокою.

«Як шкода, що немає з ким поділитися враженнями. Чому я один?! Нікому зателефонувати, ні з ким зустрітися». Старий нагодував тварину, попестив, ніби вибачаючись, і пішов спати.

Чи то був сон? Чи настав ранок?

Скрізь — люди. Щасливі. Одні поспішають у своїх справах, інші усміхаються, роблять одне одному компліменти. Хтось зізнається в коханні дівчині, хтось прямо

на площі декламує вірші. Ольгерд також тут. Він впізнав три мармурові скульптури Атланти, які завжди стояли серед площі і були окрасою міста. Щоб ними помилюватися, люди приїздили здалеку.

І тут знову дивні видіння охоплюють чоловіка. На власні очі він бачить, як величні скульптури почали оживати. Люди ж, навпаки, ніби закам'яніли. Зазвучала дивна музика і по озеру, яке опинилося зовсім поруч, поплили човни, повні квіток ромашки і лаванди. Ольгерд зробив крок, і ніби якась невидима сила відкинула його назад. Час, здається, зупинився.

«Що відбувається?» — чоловік злякався не на жарт. Раптом побачив її — незнайомку з дивовижно прекрасними очима. Ці очі йому сняться, вони переслідують із моменту першої зустрічі. Ольгерд поглянув в очі, і... тільки вони двоє zostалися в цьому світі.

— Агов, пані, ви, випадково, не знаєте, що відбувається навколо? Чому місто, люди і предмети в ньому такі дивні? — насмілився запитати чоловік.

— Сідайте у човен із квітами і рухайтесь течією в напрямку місцевої пошти. Можливо, там ви дізнаєтесь навіть більше того, що хочете, — ніжною мелодією прозвучали слова прекрасної незнайомки. Її очі дивилися так, ніби ще щось хотіли додати. Ольгерд дивився в них і провалювався в якусь безодню.

«Хто ця дівчина?! Муза, яку так хочуть утримати всі митці?! Муза чи Богиня? Куди поділась знову?!» — промайнула думка, бо дівчина зникла так само, як і з'явилась перед очима чоловіка — непомітно і загадково. В цю ж мить на площу злетілася зграя орлів. Вони летіли досить низько, хижо споглядаючи завмерлих людей. Через хвилину їх ставало дедалі більше. Рішення Ольгерд приймав блискавично. Скориставшись не то порадою, не то наказом незнайомки з прекрасними очима, він швидко заплигнув до човна, прим'явши ніжний квіток ромашки.

Квітковий тунель

Течія, якої, здається, ніколи раніше не було в місцевому озері, швидко несла човна. На березі й у воді були квіти. Різні. Великі і малі, яскраві і непримітні.

Не встиг Ольгерд ними намиливатись, як опинився в тунелі. Тут, окрім квітів, «господарював» виноград. Стигли плоди по стінах були на відстані витягнутої руки. Чоловік вирішив скуштувати і зірвав гроно. Зацікавлений вираз його обличчя змінився гримасою, щойно проковтнув ягідку. Одночасно дуже солодкий і кислий смак привів до тями Ольгерда, і він побачив, що тунель закінчився. Човна прибило до берега, і мандрівник опинився біля галявини, на якій не було ні дерев, ні квітів. Навкруги — жодної живої душі. Спантеличений, вийшов із човна, пройшовся берегом і помітив камінь із написом: «Забуте майбутнє — вічне минуле».

«Що це означає? — сяйнула думка. — Хіба таке можливо?». В голові знову запаморочилось, але стежку угледів. Тільки-но ступив на неї, як почалося щось неймовірне. Різка зміна місцевості. Від голого степу — до величезних виноградників, квіткових галявин і розкішних садів. Змінилася і погода. На зміну сонячному дню прийшла гроза. Різкі пориви вітру гнули додолу молоді дерева. І тут перед очима Ольгерда, ніби на кіноплівці, промайнуло все його життя. Кожен крок уперед — чергова подія, яка була в його житті. Кожен крок — людина, з якою зводила доля.

Не встиг чолові'яга оговтатись, як стежка скінчилась, і його напівзаплющені очі побачили щось дуже схоже на кінець світу. Величезні брили льоду, потворні кам'яні споруди, над якими літав той самий Ікар. Потужний розмах крил — і він вже майже поруч. Щось знайоме угледілось старому в його руках. «Та це ж картина, яку в мене поцупили днями! Саме та, яка мені так сподобалася, та, яку придбав у колеги, керуючись якимось дивним відчуттям. Що ж на ній? Здається, все буття світу. Такого дивного і прекрасного. Не можу згадати. Не

можу збагнути, що відбувається. Можливо, я захворів і бачу сон?! Пам'ятаю, як у дитинстві мріяв про чарівне дзеркало, яке б давало корисні поради, підказувало, як поводитись, як жити...».

Думки обірвало запитання: «Тебе звати Ольгерд?». Запитувала порцелянова статуетка у вигляді янгола.

«О, Боже, що коїться? Чому речі розмовляють? Мабуть, я божеволію! — подумав чоловік і відповів: «Так, а звідки ви знаєте?».

— Ми знаємо дуже багато чого про тебе. Про твої вчинки, думки. Про твоє існування взагалі і про твоє життя. Адже ти скуштував священний плід, коли добрався сюди. Пам'ятаєш? — сказала статуетка.

— Ми знаємо, що ти шкодуєш про помилки в минулому, про те, що було зроблено неправильно, не по совісті людській, — додала вона.

— Та ми дамо тобі шанс змінити свою долю за умови, якщо ти визнаєш свою найбільшу провину, — промовив людським голосом один із тих величних орлів, які й стали причиною його подорожі.

— Як саме я зможу це зробити? — захвилювався знову Ольгерд.

— Дам лише підказку. Це стосується людей, які тебе оточують! — почув він від орла.

В очах у Ольгерда потемніло.

Оговтався чоловік у квітковому тунелі. Він відчув, що повертається додому. Туди, де його «персикий» дім, де, напевно, чекає його пес. Саме його. «Потрібно дати ім'я відданій тварині. Можливо, «Орел»?!» — промайнуло в голові. «Як же я сумую за ним, а ще — за рідними людьми та друзями, з якими так давно перервав стосунки!».

Ось і знайомі вулички. Рідний край завжди найгарніший.

Зустрічі з друзями, міцні обійми, обіцянки підтримки і допомоги одне одному. А ще — розмови, жарти, щасливий сміх і спільні теплі спогади. Ольгерд вдома.

Одного разу, повертаючись до рідної домівки, чоловік випадково забрів на вулицю Поштову. Ніби щось покликало його сюди. І не даремно. Він знову побачив очі. Її очі.

Відчув, що в останнє, бо углеdiv у них прощання, а ще те, про що мріє кожен. Підтримку і Віру. Віру в Людину.

Бучинська Вікторія
17 років
Хмельницька область
смт Летичів

ТИ ВСЕ ЗМОЖЕШ, ЛІННІ!

Привіт! Мене звати Вероніка, можна просто Ніка. Відколи я себе пам'ятаю, я допитлива «чомучка». Мене усе цікавить, тому я завжди розпитую батьків про все, що мене оточує. Я майже навчилася читати, тому на моїх полицях збільшується кількість книг та пізнавальних журналів. Я читаю історії та віршики про космос, а ще люблю вирізати картинки та складати їх у сузір'я. Зараз я у першому класі. Мені вже 7 років і я повністю готова до навчання. Від першого дзвоника пройшов майже місяць, і нічого складного я поки що не бачу: ми граємося на перервах, малюємо, вчимося писати слова, слухаємо цікаві розповіді нашої вчительки.

Одного разу на уроці «Наша Планета» (іншими словами, природознавство) Марія Степанівна розповіла нам про інші планети та про відсутність життя на них.

— А можливо, все ж таки, там хтось живе? А якщо ми просто ще не виявили їхнє існування? Не можемо ж ми бути єдиними у Всесвіті? — Мої однокласники почали сміятися із мого запитання, я зніяковіла.

— Можемо, Ніко. Десятки років поспіль космонавти всіх країн неодноразово намагалися знайти хоча б якісь прояви інопланетного життя, але поки що нікому не вдалося.

Мені складно було повірити, що ми справді єдині на увесь безкрайній космос, самі саменькі. Тяжко було повірити й у позаземне життя. Але глибоко в душі я знала, що хтось або щось все таки існує. Троянда із оповідання «Маленький принц» теж сама жила на одній із планет і теж думала, що вона єдина.

Я наважилася і запитала:

— А можна подати якісь сигнали тим, хто живе на інших планетах? — у класі знову почали сміятися.

Вчителька задумалась. І, мабуть, для того, щоб мене підтримати, сказала:

— Колись у дитинстві я теж хотіла дізнатись, чи існує позаземне життя. — Всі затихли та уважно подивились на вчительку. — Я взяла ліхтарик і почала мигати на Місяць. Пам'ятаю, тоді місяць був уповні.

Задзвенів дзвінок. Діти усі піднялись і дременули на перерву. Одна я залишилась і з великим інтересом дивилась на вчительку.

— Марія Степанівно, а що було далі? Ваш сигнал отримали? — Вчителька по-доброму усміхнулась.

— Ось коли спробуєш, тоді все сама побачиш. — І підморгнула. Вона взяла зошити і пішла до дверей. — Попробуй протягом семи днів, Ніко, о 19:00 світити ліхтариком на Місяць, тоді сигнал краще буде передаватись. — Вона ще раз усміхнулась і вийшла з класу.

Я швиденько збрала рюкзак і побігла додому. День промайнув із блискавичною швидкістю.

Вже вечоріло. Місяць повільно та поважно підіймався ввєрх. Зорі, мов ягнята на пасовиську, розбіглися хто куди. Та я вже знала про те, що існують сузір'я, тому часто споглядала Велику Ведмедицю та сузір'я Оріона.

— Що це ти шукаєш, Ніко? — мама вийшла з кухні і, спостерігаючи, як я щось шукаю на полицях, запитала.

— Та нічого особливого. Резинку для волосся загубила, думаю, вона десь тут. — Я не хотіла розповідати

мамі про свої наміри, адже дорослим складно повірити у щось, що не можна побачити, почути чи відчути на дотик.

— Нарешті! Ось він, — я видихнула з полегшенням та швиденько побігла до своєї кімнати і виглянула у вікно. Було темно-темно. Лише Місяць блистів у суцільній пітьмі.

Я подивилася на годинник: 19:00. Можна! Увімкнувши ліхтарик, я посвітила на Місяць, а тоді, для певності, ще побликала.

— Можливо, так буде краще. — І щасливою лягла спати.

Протягом шести днів я передавала так званий сигнал у космос, і так і не отримала відповіді. Я зневірилась у словах учительки. Останнього, сьомого, дня я зробила все, як завжди. Зачекала декілька хвилин і... нічого. Місяць і зорі, як завжди дивилися на мене. Жодного руху. Нічого незвичного.

— Ех, нічого не вийшло. Все таки ми єдині, — я вимкнула ліхтарик і засмучена лягла у ліжко. Довго не могла заснути, та все ж сон-дрімота огорнув мене у свої обійми.

Я прокинулася від того, що щось шаруділо у кутку кімнати. В темряві я розгледіла незрозумілий маленький силует. Спершу я подумала, що то Річі — мій пес.

— Річі, лягай спати, я тобі вранці дам поїсти, — сонно пробурмотіла я, але звуки не стихали, а, навпаки, ставали ближчими. — Річі, нумо! — Я намацала рукою ліхтарика, який поклала біля себе вчора ввечері, і посвітила на силует.

— Що!?! — Я ледь не закричала від страху. Ліхтарик випав із рук. Швиденько скочила із ліжка, увімкнула світло і подивилася на створіння, що стояло переді мною. Перше, що я побачила, це великі вуха та великі темно-зелені очі, які з добротою дивилися на мене. Спросоння я не розуміла, що відбувається. Воно стояло

на м'ячику пса і дивилося на мене з усмішкою. Сірувата шкіра, зелене вбрання, великі сірі боти на ніжках, а на тоненьких ручках були сірі рукавички.

Я пригадала про сигнали, що подавала у космос.

— Ти прибулець! — радісно прошепотіла я. Він помахав мені рукою.

— П-р-и-в-і-т. Я — Л-і-н-н-і, — він провів рукою, маляючи коло в повітрі. Я зрозуміла, що це знак вітання.

— Ніка. Приємно познайомитись, — з острахом у голосі промовила.

Ми ще хвилину розглядали одне одного. Коли я оговталась, наважилась запитати:

— А ти звідки, Лінні?

Лінні повернув голову до вікна і показав пальцем на Місяць.

— Тоді, виходить, учителька помилялась! Життя у космосі існує. — Лінні кліпав своїми великими очима.

— Ти сам прилетів?

Він кивнув на знак згоди.

— На моїй планеті не вірять, що існує ще якийсь життя.

— Лінні говорив повільно та протяжно. — А я з-н-а-в, щ-о і-с-н-у-є. — Він усміхнувся.

— На моїй теж не вірять, — я усміхнулась у відповідь.

— Як ти побачив мої сигнали? — поцікавилася я.

— Я дуже сподівався, що десь у Всесвіті є життя, адже я дуже самотній.

— Чому? У тебе нема рідних?

— Є! Я маю десятеро сестер і четверо братів. — Він намагався перелічити їхні імена. У нас у кожного своя кімната. Мій народ — дуже замкнуті альдійці. Рідко хто з ким розмовляє, навіть між собою у сім'ї. Кожен понурений у свої думки. Ніхто ні з ким не товаришує. Навіть підходити близько один до одного вважається не етично. Нас сотні, але кожен сам собі один. На моїй планеті мені сумно та самотньо. Мене ніхто не розуміє, бо я інший. Я люблю розмовляти. Тому я постійно дивився у

небо, чекаючи якоїсь звістки згори. Адже ж не можу я бути такий один? Я помітив крихітне сяйво. Спершу я побоявся, другого, третього квадр (тобто дня) мені стало цікаво. І от на сьомий квадрат я наважився поцупити в тріна (тобто батька) літальний апарат і прилетів.

— Я рада, що ти тут. Я теж вірила, що ми не єдині, — я міцно його обійняла.

— Можна я ще завтра до тебе прилечу.

— Авжеж! — радісно вигукнула я.

— Тепер ми товариші? — його очі заблищали.

— Так, — впевнено відповіла я.

— І ми зможемо розмовляти? — він із надією закліпав очима.

— Обов'язково.

— Мені вже час. До зустрічі! — Лінні зіскочив із м'ячика і з блискавичною швидкістю зник.

Цілий день я з нетерпінням чекала, коли вже настане вечір. Для свого друга я приготувала невеличкого гостинця — апельсинку, що лежала у вазі на кухні.

— Привіт! — почувся знайомий голос. Я опустила очі додолу і побачила усміхненого Лінні.

— Привіт. Це тобі! — я простягла йому фрукт. Він несміло взяв та з'їв усе одразу.

— А ще є? — запитав.

— Сподобалось? — Лінні показав на рот та погладив свій животик. — Звичайно є! Я зараз. — Я тихенько пішла на кухню за апельсинами. — Так ось де він! — Взяла фрукт і побігла до кімнати. — Ось, тримай, друже. — Я простягнула апельсин, а Лінні з'їв його так швидко, що я не встигла кліпнути. — То ти в нас виявляється любиш таке. — Він кивнув на знак згоди.

Ми цілу ніч розмовляли, інколи спілкувалися жестами та мімікою, адже не завжди розуміли одне одного. Він намалював мені свій будиночок, у якому живе. Будинки у них не квадратні, як у нас, а незрозумілої форми. Вікна невеличкі, схожі просто на отвори у стіні.

У них нема традицій, вони не знають своєї історії. Вони не знають, що таке свято, адже не спілкуються між собою. Такого як «школа» теж немає (хоча, у цьому випадку я йому позаздрила).

— А чим ви займаєтеся у вільний час? — запитала я.

— Кожен занурений у свої думки, мовчки пересуваються, хто куди.

— Але ж це сумно і неправильно.

— Мені теж так здається, але... — він опустил голову — це мій світ.

— То змінюй щось.

— А що я можу?

— Все! — впевнено вигукнула я. — Все в твоїх руках.

— Його очі наповнилися впевненістю. — У вас що, навіть ігор немає?

— Ні! — Лінні похитав головою.

— Хочеш навчу однієї.

— Іншим разом. Мені вже час додому. — Повернув голову на вікно і подивився на Місяць.

— Тоді до завтра. — Вже почало світати. — Мабуть, Лінні вже вдома.

Лінні прилітав кожної ночі, розповідав все нові історії про поки що марні спроби налагодити дружні зв'язки на своїй планеті. Було цікаво. Кожного разу я пригощала його апельсинками, які доводилося брати нишком від мами. Я дізнавалася про їхнє життя все більше і більше. Наприклад, що йому вже понад 102 роки, а за нашими мірками це лише 12.

— А ти бачив коли-небудь космонавтів, які прилітали до вас на Місяць? — одного разу запитала я.

— Ні, ніколи в житті. Лише бачив незрозумілі ганчірки на паличках.

— То, певне, прапори, які космонавти залишають після себе. — Я засміялася.

Я навчила Лінні грати у квача та хованки. Річі спершу з недовірою ставився до мого нового друга, та з часом

вони подружилися і теж потоваришували. Ми гралися кожної ночі. І спати мені зовсім не хотілося, адже час, проведений із таким другом, був просто фантастичним.

Але однієї ночі все змінилося.

— Тепер ти ховаєшся! — шепотіла я услід Лінні, щоб батьки не почули.

— Гаразд. Цього разу ти мене точно не знайдеш, — він засміявся та зник.

Я усміхнулась і почала рахувати:

— Один, два, три. Все, я біжу шукати!

Я оглянула усе навколо, переконавшись, що його ніде немає, спантеличена стала посеред кімнати.

— Тільки не це! Де тепер мені його шукати? — я тихенько пройшла повз кімнату батьків, одягнула свою жовту кофту і вибігла на подвір'я.

— Л-і-н-н-і! Лінні! Ти де? Ми так не домовлялись, чуєш? — побігла до свого вікна. — Та ні, його корабель стоїть, а де тоді він? — Я шукала його по всьому подвір'ї, заглядала під кожен листочок, ліхтариком світила майже на усі дерева.

— Т-с-с! Ану сиди тут! Тихо, я тобі сказав! — почувся чоловічий голос, схожий на сусідів. Валентин Петрович був трішки схиблений і часто робив нерозумні вчинки. Мама каже, що у нього «не всі вдома». Нещодавно він побив свого пса лише за те, що то не приніс йому газети, що вже казати про Лінні.

Я заглянула крізь щілину у паркані. Сусід вовтузився у сараї.

— Сподіваюсь, його пес спить.

— Я тебе до експертів здам, чудовисько неземне! — кричав Валентин Петрович.

Єдиний промінь світла, який линув із вікна його будинку пронизував темряву.

— Потрібно підійти ближче.

Я навприсядки побігла ближче до дверей сараю. Лінні сидів у клітці для кролів. Він був переляканий, очі по-

лохливо бігали, своїми невеличкими ручками він міцно стиснув перегородки клітки, сльози котилися по його обличчю.

— Друже, потерпи ще трішки.

Валентин Петрович через кілька хвилин зайшов у будинок.

— Час діяти, — прошепотіла я про себе. Мені було не по дитячому страшно, серце виривалося із грудей, ноги підкошувалися, але я не могла залишити свого друга в біді.

Я швиденько підбігла до клітки і спробувала відкрити її.

— Н-і-к-о? — Зляканим голосом запитав Лінні. — Д-я-к-у-ю...

— Потерпи ще трішки, зараз я відчиню цю кляту клітку! — Руки трусилися, а серце все швидше билося у грудях.

— Нарешті! — відкрила клітку і почала діставати Лінні. — Хутчіш, друже, нам потрібно тікати.

Ми вже мали вибігти із дверей сараю, як на порозі з'явився Валентин Петрович. Обличчя його було злим, насуплені брови і химерний вираз свідчили про те, що він затіяв щось лихе. Я не на жарт злякалась, але відчувала, що я відповідальна за це маленьке створіння, яке на чужій планеті нікого не знає, окрім мене. Я розуміла, що сусід та будь-хто із дорослих, які завжди прагнуть знайти на усе пояснення, задіють йому шкоди. Я вхопила маленьку ручку Лінні і вислизнула у прохід. Ми забігли у темряву, і, вперше, в ній я почувала себе безпечніше.

— Нумо, перелазь через паркан! — я підсадила Лінні і сама почала перелазити. Краєм ока побачила, як Валентин Петрович біжить за нами.

— Я вас ще піймаю! — лунало нам услід.

— Ми в-т-е-к-л-и? — злякано запитав Лінні.

— Сподіваюсь.

— Чому він хотів мене образити? — з сумом запитав.

— Тому що на нашій планеті дорослі вірять лише в науку. А те, що не можна пояснити, потрібно дослідити, незважаючи ні на що. Така ціна нашого еволюційного прогресу. Якщо про тебе хтось дізнається, то неодмінно здадуть у лабораторію. А далі сотні аналізів, тестів, випробувань. А це дуже боляче.

Мої очі наповнилися слізьми.

— Лінні... — він підійшов до мене і взяв мене за руку.
— Ти мусиш відлітати звідси, чуєш? — мені було важко це казати. Сльози покотилися по щоках.

— Для мене ти будеш завжди найкращим другом, Лінні, але тобі не можна сюди більше прилітати.

— Але ж ти казала, що ми друзі, — ображено сказав Лінні. Він не розумів мене.

— Так і є!

— Але чому тоді ти мене проганяєш?

— Бо ти не зможеш завжди залишатись непоміченим. Рано чи пізно хтось таки побачить тебе. А якщо наступного разу я не зможу тебе захистити?

— Це сумно і неправильно.

— Я знаю, але послухай, що я скажу, — голос розлюченого Валентина Петровича все ще лунав із його подвір'я. — Залишайся таким, як ти є. І ніколи, чуєш, ніколи не сумнівайся в собі. Ти все зможеш. Якщо любиш свою планету, то змінюй її на краще. Не завжди усе вдаватиметься, спершу тебе не розумітимуть, як і мене не зрозуміли однолітки, та ти вір. Вір! Я впевнена, що у тебе все вийде. Тепер ти не будеш самотнім, адже у твоєму серці буду я, як і ти у моєму. Як засумуєш, — дивися у небо, я подаватиму тобі знак ліхтариком. — Я гірко плакала. У свої сім років мені ще не доводилося прощатися назавжди, але я знала, що так буде краще.

— Ми ще колись зустрінемося? — запитав мене Лінні.

— Так, але уже на твоїй планеті. Я міцно його обійняла, — зачекай хвильку.

Я побігла у будинок і винесла три апельсинки.

— Це тобі. — Він гірко усміхнувся та взяв фрукти. — Дякую тобі за те, що ти був у моєму житті. — Я почула постріли рушниць із сусідового подвір'я. — Тобі вже час. — Я ще раз міцно обійняла його.

Він помахав мені рукою, сів у літальний апарат та зник за обрієм. Мені було сумно, та я знала, що у нього тепер все буде гаразд.

— Ти все зможеш, Лінні. Ти все зможеш, — прошепотіла я та зайшла у будинок.

Боровик Ангеліна
16 років
Житомирська область
м. Овруч

Життя... Для кожного воно своє, неповторне, і, на жаль, скінченне. Як воно зародилося? Навряд чи існує більш глобальне питання. Життя на Землі почалося приблизно 3,7 мільярди років тому, коли з'явилися перші живі організми. І триває досі. А чи одні живуть люди у цьому світі? Виявляється, що не одні.

З давніх-давен людство вивчало Всесвіт. Спочатку людина тільки вчилася рахувати по зірках, виділяючи сузір'я. І тільки після винаходу телескопу, астрономія почала стрімко розвиватися. З кожним роком люди все більше пізнавали Всесвіт.

У наш час на Землі з'явилося багато астрономічних обсерваторій із найсучаснішим обладнанням. У них працюють всесвітньо відомі вчені. Щороку вони відкривають безліч планет, що знаходяться за багато світлових років від нас. Рахунок йде на тисячі. Дослідження позаземних цивілізацій залишається в центрі уваги.

Хоч як це прикро, але на планеті є ще й нелегальні лабораторії, які руйнують культурний підхід щодо наукових відкриттів. Псевдовчені потай ставлять досліди на істотах, викрадених з інших галактик. Це забороне-

но всіма законами світу. Галактичні вартові завжди на сторожі достовірності інформації. Вони знаходять зломисників і суворо їх карають.

Втім, повернімося до приємного. Попереду на нас чекає найцікавіше. Тож давайте перенесемося в часі — і помандруємо по незвіданих світах у пошуках істини...

За видимою межею Всесвіту ховається неймовірний простір, який у рази більший за сам Всесвіт. Астрономи, під керівництвом науковця Гелі Мирської, знайшли позагалактичні екзопланети, на яких існує життя. Їх виявилось майже п'ять тисяч. На кожній із них своя цивілізація, свої порядки і правила. І водяться там різні живі створіння. Одні схожі на людей, а інші, навпаки, суттєво від них відрізняються. Одні з них дружні, а інші ворожі.

Гігантську чорну планету Амб72 заповнили амби. Це примарні чудовиська криваво-червоного кольору з випуклими чорними очима, що нагадують фари авто. Вони мають цупкі довгі вуса, якими міцно обкручують свою жертву, щоб та ненароком не втекла. Монстри часто змінюють форму тіла та з гуркотом пересуваються на сімдесяти двох пружних антенах. У пошуках їжі істоти-вбивці вибирають найслабших особин і безжалісно їх пожирають. Людині краще на цю планету не потрапляти.

На пломенистій Дамирії все інакше. Дамири дружелюбні, гостинні, дуже розумні й нереально гарні особи. Земляни — їхні часті гості. Та й схожі вони на людей. Мають рожеві або світло-голубі очі, густе та довге золотисте волосся. У жилах цих волелюбних створінь тече білосніжна кров. Щодня вродливиці-дамирки одягають на голову вінки з пахучих квітів. Так вони висловлюють протест проти воєн та рабства.

Особливе місце у небесному світі займає королева Мірія, володарка Міжгалактичної імперії. Вона чародійна та вродлива, однак, випила горя доволі. Королева народила семеро маленьких красунь із великими блакитни-

ми оченятами, довгими виразними віями та пухкими губками. У майбутньому одна з них мала зайняти її трон. Але сталася велика біда: п'ятеро принцес поглинули ненажерливі амби, а двоє зниклі безвісти. Королева ніяк не може оговтатися від того, що трапилося. Подейкують, що вона чаклує в потаємному палаці і призиває Вищі Сили допомогти їй знайти дітей. Вона дуже стурбована, тому що не зможе більше носити під серцем дитину. Космічні богині народжують до десятка дітей, але тільки один раз у житті. Отож пошуки дочок тривають й досі.

У Міжгалактичному Центрі знаходиться ще одна дивна і дуже загадкова планета Ліпультія. На чорному тлі Космосу вона виглядає, наче розкішний діамант, що переливається яскравим рожевим сяйвом. Її населяють кумедні крихітні чоловічки-ліпульти. Вони дуже працьовиті та тямущі. Незважаючи на свій маленький зріст, ці коротуни можуть виконати будь-яку важку фізичну роботу. Вони побудували з рідкісного дорогоцінного каміння тааффеїту незрівнянний замок. Він заворожує своїм чарівним блиском і унікальною кольоровою гамою. Кожен вкладений камінчик має неповторний малюнок. Жодне творіння людських рук не зрівняється з майстерністю ліпультів.

Ці маленькі містичні чоловічки творять справжні дива. Якщо до замку наближаються чужинці, каміння починає з гуркотом розлітатися в різні боки. Зупинити хаос можуть лише вони. Від одного їхнього погляду він миттєво відновлюється і тішить око своєю неперевершеною красою.

Ліпультів замок сповнений чудес. Що відбувається у ньому — можна тільки здогадуватися. Про те знають навіть далеко й не всі ліпульти. Тільки ті, хто при владі і сама володарка. Розголошення інформації суворо заборонено, карається смертю!

Повз фортеці височіють великі будівлі, де зберігаються всі важливі документи, гроші та інші цінні речі.

Управляють усім цим багатством почесні керуючі. Їх призначає сама королева Мірія. Вона постійно за ними стежить і тримає все під контролем.

У далекому безмежжі є безліч нових планет. Я розповіла вам лише про деякі з них та не менш цікавими є й інші. Наступного разу розкажу про них.

Настав час познайомитися і зі мною. Мене звати Далія. Мені 18 років. Я — журналістка. Займаюся вивченням позаземних світів. Моя мама Геля видатна вчена, працює у престижній астрономічній обсерваторії. А ще вона дуже хороша лікарка. Саме завдяки їй я завжди у відмінній формі та маю міцне здоров'я. Я дуже сильно її люблю.

У моїх жилах тече біла, наче молоко, кров. Матуся сміється, каже, що я у неї унікальна. Так воно і є. А знаєте у чому моя унікальність? У мене є дві мами. Так, це істинна правда. Ви здивовані? Я теж була шокована, коли дізналася про це. Отож слухайте і міркуйте...

Одного разу мама Геля попросила мене терміново доставити на планету Дамирія дослідні зразки. Я з радістю погодилася, адже мала нагоду помилуватися божественною красою Всесвіту. Без будь-яких перешкод вони були доставлені у науковий Центр для опрацювання. Він знаходився неподалік від палацу королеви Мірії, котрий пильно охоронявся. Я вже поверталася назад, як раптом відчинилися ворота палацу. На вході нікого не було.

Які таємниці ховаються за його стінами? Цікавість взяла верх, тож я швиденько забігла всередину будівлі — і відразу ж потрапила до великої просторої зали. На стінах висіли кремезні портрети і різні пейзажні картини. Десь вдалині почулося щось схоже на стогін. Моє серце завмерло від страху. Тяжко було мені й моторошно самій у пустому палаці. Зненацька хтось так сильно схопив мене за руку, що вона зблідла й похолола. Я плакала, благала відпустити, але це було марно.

Королівський страж не звертав на те уваги. Він ще міцніше тримав мою руку і силою потягнув мене сходами вгору.

Так я мимоволі опинилася в спальні королеви. Дивні квіти, що стояли у кришталевій вазі, наповнювали кімнату духмяними ароматами. Знесилена королева лежала в просторому ліжку. Її світле, довге волосся було розкидане по подушці. Попри хворобу та душевні муки, володарка все ще залишилася вродливою. Вона мала витончені тендітні руки, гарні блакитні очі та білосніжну шкіру.

Вартовий доповів, що піймав злодійку й щосили штовхнув мене, аби її Величність дала наказ, як мене покарати. Королева підняла на нього очі, обвела тоскним поглядом і промовила майже шепотом, щоб він залишив нас наодинці.

Через кілька хвилин мовчанки вона почала засипати мене запитаннями:

— Хто я? Звідки я? Як потрапила до палацу?

— Із великим хвилюванням я розповідала їй про себе, що звати мене Далія і я з блакитної Землі. А потрапила до палацу випадково. Ворота були відчинені і я себе не змогла стримати. Бо завжди намагалася про все дізнатися, все зрозуміти. Мама попереджала, що моя допитливість мене колись погубить, врешті-решт, так і трапилося.

Її Величність подивилася на мене загадково і сказала:

— Допитливий розум — це велика цінність. Тож виявляти щиру цікавість потрібно. Цікавість — ключ до знань, а також до нових знайомств, які можуть стати поворотними в житті, — її слова додали мені впевненості.

— Вона не переставала мене дивувати. Їй було цікаво знати про мене все:

— Чи є в мене родина? Хто мої батьки і чим вони займаються?

— Я сказала, що у мене, окрім мами, нікого більше нема. Моя мама займається наукою. Вона відома вчена.

І вже багато років досліджує позаземні цивілізації. Це за маминим дорученням я опинилася на Дамирії, — на мої очі навернулися непрошені сльози.

— Я почувалася спустошеною і ображеною на весь світ. У той момент мені так хотілося матусиної підтримки.

— Королева, наче відчула мої емоційні переживання. Вона якось по-особливому усміхнулася і ласкаво промовила до мене:

— Усе в тебе буде добре. Ти сама в цьому скоро переконаєшся.

— А ще вона сказала, що я дуже схожа на її покійного чоловіка та дочок. Вона свято вірить, що двоє принцес живі. І вони скоро знайдуться.

— У її голосі було стільки ніжності, що я одразу заспокоїлася. І хоча, на перший погляд, мені здавалося, що ця жінка сувора та невідступна, я побачила в її очах своє майбутнє, тепло та затишок.

На цьому мої гіркі пригоди скінчилися. На Землі про них я розповіла мамі. Вона мовчки вислухала мене і задумливо промовила:

— Прийшла пора!

Наступного дня ми подалися до королеви. Тривалий час моя мама про щось з нею говорила. Після розмови вона взяла мене за руку і тихим тремтячим голосом сказала:

— Моя люба донечко, ти повинна негайно поїхати з королевою до Ліпультії. Нічого не бійся. Вір у себе і пам'ятай, що я тебе люблю. Ти маєш бути впевненою в собі і сильною, — після цих слів вона міцно обняла мене, ніби в останнє.

Мама повернулася додому. А я з королевою вирушила до замку ліпультів. Обидві були схвильовані. За всю дорогу не проронили жодного слова. Коли ми прибули до Ліпультії, на нас уже чекало ціле товариство вчених-експертів із питань генетики. Нам потрібно було пройти лабораторну діагностику. Мені хотілося якнайшвидше дізнатися правду: хто ж я така? Хто мої батьки?

Всесвітні світила провели складну молекулярно-генетичну експертизу. Вони довго радилися — і оголосили свій вердикт:

— ДНК-тест для визначення материнства становить 99,9%. Далія є дочкою королеви Мірії і являється її спадкоємницею.

— Вітаємо Вас, люба принцесо Даліє! Ми раді служити Вам, Ваша Високосте!

Від цієї новини я і королева розплакались. Моя нова мама обняла мене й з полегкістю сказала: «Нарешті Всевишній почув мої молитви. Люба донечко, я знайшла тебе. Віднині ніхто нас не розлучить. Ми будемо довіку разом».

Назад поверталися втомлені, але обидві щасливі. По дорозі мама розповіла мені нашу сімейну таємницю. Мого тата звали Дамир. Він був землянином, працював дослідником в астрономічній обсерваторії. Мама познайомилась із ним на космічному симпозіумі. Тато ділився з ученими досвідом вирощування рослин у міжгалактичних світах. Вони закохалися один в одного з першого погляду. І невдовзі побралися супроти законів Всесвіту.

Коли мама була при надії, Галактична Рада вигнала молоде подружжя із розкішного замку, що був побудований ліпультами. Добродушні створіння дуже сумували за своєю королевою, проте нічого не могли вдіяти.

Мама з татом поселилися на забрудненій космічним сміттям, планеті. Тато зранку й до ночі тяжко працював над її очищенням та озелененням. Допомогали йому в цьому земляни. Згодом на поміч приєдналися й інші вигнанці Всесвіту. За короткий проміжок часу пошарпана, нікому невідома планета перетворилася в райське місце. Батько побудував розкішний палац, який потопає у травах та квітах. Розведенням рідкісних видів флори та фауни займалася моя мама. Планету назвали Дамирія, на честь батька. Невдовзі народилася я та мої сестри. Батьки були дуже щасливі. Вони не могли намілуватися нами.

Однак жити в мирі їм довго не довелося. Заздрісні

амби, істоти із планети Амб72, про яких я вам розповідала, вирішили знищити миролюбну Дамирію. Про їх підступний замисел ніхто навіть і не здогадувався. Напали вони зненацька. Полягло багато дамирівців. У цій міжгалактичній війні загинув і мій батько та п'ятеро дворічних сестер. Це неймовірне чудо, що мама залишилася в живих. Пощастило й мені. На той час я була на Землі. Перед самою війною тато відправив мене до Гелі Мирської на лікування. Раніше вони разом працювали в одній обсерваторії. До того ж, як ви вже знаєте, Геля чудова лікарка. Де знаходиться моя сестра Афелія наразі невідомо. Мертвою її ніхто не бачив.

Після такої кривавої війни ніхто із учених-землян тривалий час не насмілювався відвідати Космічний Простір. Відтоді минуло 16 років. Моя земна мама Геля полюбила мене як рідну. Вона мене і виростила. А сказати правду, чия насправді я дочка, так і не насмілилася.

Зараз я намагаюся все це осмислити, осягнути... Мій тато не покинув мене. Він помер. Мама, яка все життя піклувалася про мене — не мама мені. А я сама, як виявилось, не та, якою була до цих пір. Я — принцеса Дамирії. У моїх жилах тече королівська кров. Ось так повернула доля.

Моя душа розривається на маленькі шматочки. Ледь-ледь серцебиття відчувається. І біль закрадається в найпотаємніші куточки. Чому так все складається? Моя люба сестро, де ти? Я на тебе так чекаю! Цей світ для нас, це життя для нас, а значить, і любов — для нас...

Прекрасна синя далечінь

І очі твої, сестро, вже такі знайомі.

Пушинкою злетим у височінь

І до зірок простягнемо долоні.

У щастя ми поринем глибочінь

І перед мамою схиляємось в поклони.

Серед космічних дивних володінь

Відчуємо всю міць її любові.

ДАЛІ БУДЕ? НІ, ДАЛІ – ВЖЕ Є!

Тут ми чекаємо на справжніх книгоманів, які так вживаються у літературні сюжети та книжкові пригоди своїх улюблених героїв, що перегортаючи останню сторінку книжки, зітхають — а як же так?! Хочу ще...! Хочу більше пригод, хочу знати, що сталося далі з моїми улюбленими героями! Отже, улюблена книга, улюблені герої... і ваше продовження!

**Переможець номінації
у віковій категорії 11-13 років
Афім'їна Іляна
12 років
Дніпропетровська область
м. Кривий Ріг**

І ЗНОВУ ДЕНЬ. І ЗНОВУ ДИВО

/за оповіданням Г. Тютюнника «Дивак»/

Олесь прокинувся рано. Сонце тільки почало визирати з-за лісу і усміхатися хлопчикові. Воно ніби кликало, ніби казало: «Ну, усміхнися, Олесю, забудь про вчора і подивись, який чудовий день я тобі принесло». І в ту ж мить світило почало підійматися вище і вище. Воно охоплювало все: і ліс, і поле, і Олесеву хату... Хлопчик непомітно для себе усміхнувся і замилувався. Він дивився на сонячних зайчиків, які безтурботно стридали по снігу. А той іскрився і вигравав ніжним рожевим кольором. Непомітно почали пролітати сніжинки, які нібито кликали у танок промінці сонця, кружляли і веселилися. Олесеві чомусь було приємно на душі. Хлопчик так замилувався, що не помітив, як сонце вже вигравало на небосхилі. За ним стояла мати і усміхалася...

Вже через декілька хвилин Олесь стояв за дверима, дивився у далечінь, яка манила його, дивився у ліс так,

ніби хотів зануритися у нього повністю. Не встиг він пройти двох кроків, як... Де ж його хатинка? Він огледівся. Нема! Вона ж була тут. Так, саме тут! Раптом із вікна визирнув сусід і прокричав:

— Чого це ти, хлопче, до школи не йдеш? От зараз... — він запнувся, побачивши сумного Олеся.

— Чого засумував? — запитав сусід більш м'яким голосом.

— Хатинки нема, - відповів хлопчик, його очі ще більше посумнішали.

— Якої це хатини?!

— Моєї, яку я вчора намалював!

— Ну... Дивак та й годі! — сказав обурений сусід та спересердя гучно зачинив вікно. Аж у вухах загуло.

— Зачекайте! — прокричав Олесь, але його вже ніхто не чув.

Хлопчик підбіг до вікна. І раптом він заворожено завмер. По вікну тоненькою павутинкою бігли морозяні візерунки. Олесь затамував подих. Яка краса! Он він на зимовій галявині, його оточили найдивовижніші дерева. У них були гарні розлогі крони. У гіллі сиділи найкрасивіші птахи. А біля хлопця юрмилися диво-звірі. Олесь не міг відвести погляд від шибки. Він був завороженим. Та раптом вікно розчахнув невдоволений сусід. На його обличчі виступали краплини поту, а сам він невдоволено подивився на хлопчика і прогорлопенів:

— Забирайся геть, хлопче! До школи спізнився, а я матері все розповім і... Він не дорепетував, а Олесь уже біг до лісу, аби тільки не чути цього крику, побути наодинці...

Вибігши на галявину, хлопець із полегкістю вдихнув на повні груди. І... ой, дихання, яке виходить із вуст має різну форму. Ось ця хмаринка, схожа на собачку. Він знову дихнув. Тепер перед ним летіла гуска, а невдовзі розтанула в повітрі. Хлопчина заворожено дивився на диво-звірів, видихав пару і вгадував, яка химера зараз летить.

Насолоду Олеся увірвав якийсь шум, гучний та нестерпний. Хлопчик, полишивши своє діло, пішов подивитися...

Ой, пролетів дятел. Так той самий, якого хлопець бачив учора. Олень ступав снігом, а той гучною луною розносився лісом: «Хрусь, хрусь...». Ось перший слід глибокий, а он другий ще більший. Ой, чобіт загруз у білій пелені. Та хлопчина безтурботно витягнув його звідти. Ух!.. Стомився. Шубовість у сніг і лежить. Його чорні, прозорі очі віддзеркалюють небо. Воно таке гарне та безхмарне. Відпочив... Пішов далі на шум, який вщухав.

З лісу долинув гуркіт, щось впало. Олень округлив очі і спробував пройти далі, та це вдавалося йому важко. Ух... Вже в очах набрякає. Взяв сніг обтер щічки, а сам ледь ноги переставляє. Важко! Тоді Олень скинув із себе портфель і пішов далі.

Нарешті добрівши, хлопець перевів дух, та ненадовго. Те, що він побачив, засмутило й вразило, а по щоці покотилися щирі та рясні сльозинки. Пиляли сосну! Ту саму його улюблену красуню-сосну!

Раптом до Олеся хтось гукнув:

– Чого тобі тут треба, хлопче? – запитав чийсь басовитий голос.

– Навіщо сосну рубаєте? – запитанням на запитання відповів Олень.

– Хм... Ба, яке розумне, – почувся голос, але вже іншого чоловіка.

– На печі полежати любиш? – знову чийсь голос, але цей м'якший, товариський.

– Так, - відповів сумним голосом хлопець.

– Ось і рубаємо, щоб було чим топити, – закінчив той самий суворий голос.

– Але навіщо? Хмизом теж можна натопити.

– Хлопче, слухай і запам'ятовуй. Тут треба діяти одразу, поки не порозбирали інші.

– Та навіщо? Хай би достоювало своє.

– Слухай, хлопче, йди і не мороч нам голову!

Олесь сумно поплентався лісом, а в спину йому лунали слова: «Ну... Дивак! Дивак та годі!»...

Хлопець йшов до школи. А його не полишала одна і таж думка: «Чому його, дитину, яка просто любить природу, яка просто цінує все живе, яке її оточує, називають диваком? Невже дорослі не розуміють одну просту істину: якщо б навколо було б більше диваків, то й світ став би кращим, адже кожен із нас так чи інакше дивак. Але ж це чудово! Чи не так?».

*Бірюк Ігор
12 років*

**Чернівецька область
Дністровський район
Сокирянська ТГ
с. Шебутинці**

ПОГРИЗЕНІ КАПЦІ

*/за оповіданням Е. Москалик
«Біла мисочка в блакитний горошок»/*

Назар звернувся до дружини Ольги:

– Мій приятель, Павло, завтра вранці прийде до нас, щоб забрати Басіка.

Ольга, подивившись на сина, хотіла щось сказати на захист собаки, але вже не було кому – Назар швидко вийшов.

Остап спробував захистити свого чотирилапого друга: «Мамочко, не треба віддавати Басіка дядькові Павлові. Його донька може виявитися не дуже хорошою дівчинкою – буде ображати собаку...». Мати втомлено відповіла: «Дорослі будуть вирішувати. Іди-но спати».

Басік прожогом кинувся з кімнати. Згодом, звернувшись калачиком на лежачкові, думав: «Що буде завтра

зранку? Кому і за що не потрібно платити? Віддадуть до притулку чи в нову сім'ю?». Нарешті заснув...

— Ось він. Ще молодий, але швидко вчиться – відповіла на запитання жінки доглядачка. Хлопчик схвилювано просунув руку до вольєра, обережно погладив Басіка, доторкнувся до його морди. Від хлопця пахло домом. Басік вирішив лизнути його руку. Дмитрику, – саме так звали хлопця, – сподобалось.

Ой, – засміявся хлопчик. – Як він виглядає, мамо?

У нього світло-коричнева шерсть, очі – темно-жовті. Він дуже розумний.

Дуже добре! Він нам підходить! – весело вигукнув хлопчик.

І почалося інше життя. Кликали його тепер чудернацьким ім'ям Арчі.

Легко було звикнути до нового господаря, але зовсім нелегко – до нових обов'язків. Коли Дмитрик кликав його, відразу ж треба було підбігати до нього, стежити за кожним рухом хлопця, і коли той хотів потрапити з одного місця в інше, завжди обережно супроводжував його.

Теперішнє життя Басіка було схоже на той сон. І хоча господинею була дівчинка на ім'я Вероніка, але служба була як уві сні. Басік допомагав їй ходити до школи. Пересуватись у місті було непросто. Собака мав навчитися, що дорогою можна переходити тільки в тому місці, де намальовано білі смуги, і тільки тоді, коли інші перехожі це робили. Не можна робити різких рухів, коли обходиш інших людей. Не можна бігти до інших собак, щоб привітатись із ними, не можна відлучатись по своїх собачих справах. Не можна ганятись за котами – цими капосними створіннями. «Не можна» було стільки, що іноді Басікові хотілося втекти і заховатись.

Минуло більше пів року з того часу, як Басік став поводити для слабозрячої дівчинки. Вночі, під час осінньої грози, його маленька господарка почала схлипува-

ти та метатись уві сні по ліжку. Басік встав, підійшов до ліжка, потім скочив до дівчинки на ліжко й притиснувся до малої. Вероніка потроху притихла, обійняла собаку за шию і через кілька хвилин вже знову спала. Басік не спав, він відчув якесь дивне тремтіння в грудях: пес полюбив людину.

Можна було гризти «погризені капщі», бо їх уже ніхто давно не носить, а головне – ніхто через них не хоче віддати Басіка до притулку.

Іноді він зустрічається зі своїм колишнім господарем Остапом. Вероніка час від часу іде гуляти парком та ласувати морозивом у компанії з Остапом, Васильком та Ігорем, але це вже зовсім інша історія.

Сьогодні Басік – поводитир, у нього дуже важлива місія – служити маленькій людині. І платити не потрібно, а можна просто... Любити...

Бондарчук Олександра
12 років
Черкаська область
Уманський район
м. Монастирище

/за романом Е. Портер «Просто Девід»/

Сьогодні Девід уперше за рік мав приїхати до старої й рідної ферми Холлі. Цього сильно чекав Девід і ще сильніше подружжя Холлі. Крім батьків, на Девіда чекала й Джилл, звісно про це знали лише «другі батьки» Девіда, адже вона завжди приходила тоді до ферми Холлі з корзиною теплої здоби, і лише стареньке подружжя розуміло, що дівчина приходить не провідати їх, а побачити Девіда, і коли його нема, подивитися чи писав він їм, і почути звістку про нього, хоча сам Девід думав, що Джилл приходила послухати його п'єси з нових збірок, які він так часто випускав. Тужив він як за природою

цього місця та містером і місіс Холлі, так і за дівчиною, сам не знаючи чому.

Цього разу, коли карета доїхала до кінця лісу, Девід, як і завжди, попросив зупинитися. Він завжди робив так, щоб кожен раз знову насолодитися прекрасною природою. Так само він стримував себе, щоб не витягнути скрипку й не заграти, але це в нього ніколи не виходило, бо ця природа була просто чудовою...

Шовковиста трава переливалась на червневому сонці, мов величезний нерівний смарагд, хмарини в небі, мов шматочки вати, тихенько пливли, а кожне дерево по-своєму перешіптувалось із вітром. Цей світ був іншим... він був не таким, як місто! Він був чудовим! Як же хотілося залишитись тут назавжди, і більше ніколи не думати про місто, постійні концерти, автографи та гроші...

Коли нарешті хлопець попрямував до ферми Холлі, батьки вже чекали його: поцілунки, обійми, величезний обід, сльози – все, як завжди, але воно ніколи не набридало юнаку. Він грав, розказував про свої п'єси і збірки, слухав розповіді батьків, але його постійно тривожила одна думка «Чого не прийшла Джилл?». Хлопець чекав і зустрічі та обіймів від дівчини, але вона не прийшла...

– Мамо, а... де Джилл?

Жінка загадково усміхнулась і відповіла:

– О-о-о, вона залишилась із племінниками. Джек із дружиною поїхали в місто по продукти.

– Он як... я теж хотів би провідати похресників та й скучив за Джеком і Леді Троянд.

– Вони запрошували тебе на вечерю! Старий я вже, забудькуватий... забув одразу сказати.

– До речі, мамо й батьку, я хотів би написати збірку п'єс на тему «Кохання», ви так довго живете разом і так кохаєте один одного, лиш назбиралось мало п'єс, тут велика проблема, та я спробую її дописати, адже кохання – це мов тепло, яке йде від вас, я буду пробувати його описувати і постараюся зробити цю збірку!

Хлопець думав про одне: чому йому так хотілось побачити подругу?

Розклавши свої речі, Девід узяв подарунки й почав одягатися. Він все ще з великою силою хотів побачити Джилл, але ж чому? Хлопець не міг собі відповісти, а також думати про щось інше. Й по дорозі до замку він сильно поспішав.

Підійшовши до прекрасних троянд, юнак побачив Джилл у саду, вона гралася з маленькими двійнятками, її руде й густе волосся було розпущене, а біла сукня окреслювала струнке тіло дівчини. Її карі очі на світлі сонця здавались червоними, а бліда персикова шкіра мовби захищалась від сонця мереживною сукнею. Хлопець дивився на дівчину, доки до нього не підійшла жінка в жовтій сукні.

– Девіде!

– Леді Троянд! – хлопець поцілував руку жінки.

Джилл почула їхні голоси і підійшла до них.

– О, Девіде... ти повернувся...

– Т-так.

– Джилл, проведи Девіда в дім, а я заберу Вільяма й Аманду.

– Добре...

Дівчина попросила юнака йти за нею і повела його до красивої вітальні переважно зелених кольорів, де на нього чекав Джек. Чоловіки привітались і сіли за стіл.

– Вибач, Брендка зараз подасть вечерю, просто дівчина їздила до батьків у сусіднє село.

– Та нічого, не треба вибачень.

– Ну як ти там поживаєш?

– Та добре начебто...

– Містере, все готово, накривати?

– Так, так, давай!

Молода дівчина в синій формі покоївки за допомогою Джилл почала виставляти на стіл тарілки з різними стравами, їх було близько десяти. І поки всі (навіть Брендка)

люди, які знаходилися в будинку розмовляли і сміялись, Джек із Девідом вийшли порозмовляти між собою в сад.

– То як? Скоро знову їдеш в місто? – зі смутком запитав чоловік у юнака.

– Так. Але, знаєш, так не хочеться! Кожен раз, коли я приїжджаю до своїх батьків, бачу, що вони все більше й більше старіють. Я так боюсь, що якимось приїду до них і не застану когось. Вони мені були все життя найрідніші (якщо не враховувати батька). Можливо, якби не вони, то про моє майбутнє зі скрипкою не було б і мови...

– Розумію, сумуєш за ними, коли в місті...

– Так, та й так не хочеться їхати туди... Розумієш, батько покинув усю славу й гроші заради мене, заради того, щоб віддалити мене від цього світу! Заради того, щоб я ніколи не знав ціни грошам, не знав зради, зла... І зараз я все більше розумію, що мені потрібно бути тут, лише тут я можу так добре грати, а не використовувати свою музику заради концертів. Хочеться залишитись тут назавжди...

– Он воно як... о, я ж хотів тобі сказати! Ти... не ходи до Джилл і не запрошуй її нікуди, їй вже двадцять два, пора й заміж, а то не гоже, щоб незаміжня з хлопцем ходила. Виконаєш моє прохання?

У цей момент хлопцеві здалось, що він не може жити без подруги, ось чому вона відмовила йому і прийшла, брат хоче віддати її заміж... Але він не може бачити її з іншим, треба щось робити!

– Ну добре.

Він не зміг нічого сказати! Чому він нічого не сказав? Тут до Джека приповз маленький хлопчик, його син Вільям, і чоловік взяв його на руки. Девід згадав своє дитинство і йому ще дужче захотілось мати сім'ю. Ні, він більше не покине це місце, йому більше не потрібне місто та гроші, він залишиться тут і буде з Джилл.

– Знаєш, Джеку, я більше не покину батьків на такий тривалий час! Тепер буду тут!

- Девіде, ти залишишся тут?
- Так, поїду в місто, закінчу деякі справи й концерти...
А потім буду тут... Ні! Я відкрию тут музичну школу!
- Стоп! Стоп! Стоп! Може, ти розкажеш?
- Сьогодні я ще все обдумаю, а потім... Завтра я приїду до тебе й розкажу про все, добре?
- Ну добре.

Девід попрощався і пішов додому, а на наступний день він прийшов до Джека із планом дій. По дорозі додому він знову зустрів Джилл, але та вже не грала з малюнками, а робила букет із фіолетових троянд, які підходили до блідої сукні.

- Джилл! Привіт.
- П-привіт... ти до брата? – дівчина мала спантеличений і розгублений вигляд.
- Так.
- Він у правій частині саду...
- Дякую, проведеш?
- Так, звісно.

Дівчина повела юнака до переднього плану замку, а потім привела до садка, що розташовувався з іншої частини будівлі і вів до малесенького озера, яке, мов дзеркало, сяяло на сонці темними, але чистими й прозорими кольорами.

- О-о-о, Девіде, привіт! – мовили в один голос чоловік і жінка, що сиділи на траві, застеленій світло-рожевою тканиною, разом зі своїми дітьми.

- Здрастуйте! І тобі привіт! – одразу договорив хлопець, коли до нього підійшов Вільям.

- Вілл уже так виріс! – сказав юнак, взявши малого на руки. Та й Аманда така красуня!

- Ти їх просто давно не бачив, – відказала жінка.
- О, леді, ваші троянди я теж давно не бачив, у мене стільки нових мелодій!
- Дякую!
- Девіде, пішли додому, в мій кабінет.

- Так, я розкажу про все, адже я усе обґрунтував, - сказав Девід, поставивши малого Вільяма на землю.

- Там Брендга готує сніданок, зайдете потім?

- Так!

Джек і Девід зайшли в кімнату, де стояв великий темний стіл і полиця з книгами. Побіля нього було три крісла, в одне з яких сів хлопець.

- То що там в тебе за ідея? - запитав чоловік у юнака.

- Я хочу побудувати музичну школу-дім!

- Тобто?

- Ну дивись! Я жив доволі далеко від цього населеного місця! Та я хочу побудувати будівлю недалеко звідси, зрозумів?

- Так. А що до музичної школи?

- Відкрию її тут, у своєму домі, багато заможних батьків хочуть добре навчати своїх дітей, вони можуть привести свою дитину на урок, але є і бідні сім'ї з талановитими дітьми або взагалі сироти з талантами, вони зможуть там залишатись, зрозумів?

- Так!

- Мені потрібно починати, від тебе я попрошу лише архітекторів і Джилл?

- З архітекторами я зрозумів, але моя сестра?

- Ти ж сам хотів видати дівчину заміж, чи не так?

- Так, але, я ніколи б не образив її, видавши за того, кого вона не кохає.

- А якщо я кохаю її?

- Я знаю, що вона справді любить тебе, але не знав твоєї думки, та не хотів щоб ти розбив Джилл серце...

- Повір мені, вона завжди буде щаслива зі мною. Раніше я навіть не розумів цього, а тепер я точно залишусь!

- Це... дуже добре, та й у тебе чудові можливості, навіть кращі, ніж у мене. Чому ти мене просиш зробити це?

- Тому що мені потрібно буде закінчити з концертами і ще зі справами. Уже так не терпиться закінчити з усім і жити тут - тут всі мої рідні і знайомі, розумієш?

– А по-моєму, в тебе не тільки тут рідні. Як же ті родичі, до яких тебе батько хотів відвести?

– Родичі? Не думаю, що така назва їм підходить...

– Чому?

– А як можна назвати родичами людей, які знайшли мене лиш тоді, коли в мене з'явилися великі статки? Навіть не на перших концертах, коли я уже був знайомий кожному жителю цих країв! Лише після грошей! О, Господи, скільки ж лиха коять гроші!

– Та-ак...

Після сніданку хлопець вирішив піти пограти на галявину за селом. Як тільки Девід дістався туди, він грав без перестанку. Галявина мала такий чудовий вигляд, немов ангел спустився на неї і вималював кожну квіточку, стеблинку й дерево. Роса, яка ще не висохла, блищала на сонці, мов маленький діамант, який зникав за промінчиком сонця. Це було так прекрасно, але в нього було іще багато справ, дуже багато...

Хлопець мав розказати все батькам, зробити так званий сюрприз, потім ще домовитись про карету в місто і провідати могилу батька, тому, на жаль, йому довелось покинути милу серцю галявину. Тепер він точно усвідомив, що більше не хоче на цілий рік покидати це місце!

– Дякую тобі, батьку, за те, що виховав мене так, я дуже вдячний тобі! Ти передав мені свій талант, ти виховав мене подалі від зла, заздрості, грошей... О, Господи, які ж проблеми приносять гроші... Дякую тобі! Дякую!

Девід поклав до могили букет блідих квітів і тихенько зіграв. Він заграв мелодію туги. Цю мелодію він постійно грав, коли сумував за батьком, і коли приходив до татка.

– Ох... а ще, батьку, я тепер маю одне із найбільших задоволень – вчити свого синочка грати на скрипці!

Минуло п'ять років... Велику двоповерхову віллу з прекрасними садами і клумбами було збудовано, Девід жив там із коханою дружиною Джилл, маленьким і, як

вважав чоловік, найкращим у світі синочком Вінсентом, а ще з ними жило троє учнів! Девід витрачав доволі багато часу, щоб знайти дітей, у яких є справжній талант! Він кожен день проводив уроки в саду, порівнюючи кожен звук інструмента з поривом вітру, маленькою ніжною квіткою, легкою білою хмаринкою. Життя вдалось!

Нечепасва Дар'я
14 років
Полтавська область
м. Миргород

МАЙБУТНЄ У ТЕПЕРІШНІМ
/за мотивами роману Г. Велса «Машина Часу»/

Ішов назустріч МАНДРІВНИК,
Той, що давно за ВЕЛСОМ зник.
Спитав мене ласкаво:
– Вам, звісно, було би цікаво
В майбутнє заглянути?
– Цього не може бути!
– Як мати хист і добре вміння,
Додати трохи ще терпіння,
Можна дива творити
І щось нове відкрити!
Отже, сідаємо в МАШИНУ,
МАНДРІВНИК крутнув пружину,
На важіль хутко він натис,
І прилад нас у час поніс.
Все навкруги заколотило,
Щось зашипіло, загриміло ...
Усе! Нарешті, прибуття
До епохи майбуття.
Місто файне тут доволі,
На горизонті – чисте поле.
Місце чепурне і гарне,

Небо зовсім тут безхмарне.
Раптом... гуркіт. Що? Комети?
Ні, то вражії ракети!
А на полі – сарана?
Ні, ворожа там орда.
Дике щось вона гукає,
Усе нищить і рубає.
Як на лихо, із МАШИНИ
Випали якісь частини...
А ті орки усе ближче,
Все навколо кривдять, нищать.
Та дівчата й мужні хлопці –
Цього міста оборонці
Не давали тій орді
До країни увійти.
Чути вигук: «Слава нації!»
І «Кінець оркофедерації!».
Ще з'явилися солдати:
«Вражини, ану тікати!»,
Надійшли дивомобілі,
Щоб трощити вражі цілі.
Ще прилетіли диво дрони -
Нищать вражу оборону.
Орда ганебно повтікала,
І п'ятами наживала!
Ідуть воїни, як криця,
І питають «паляницю».
Потім ми знайшли частини
Щоб полагодить МАШИНУ.
Вам тепер, мабуть, цікаво,
Що із нами потім стало?
Ми в майбутнє подалися,
Щоб на зміни подивиться.
Знову нас тут закрутило,
Щось шипіло, гомоніло...
Місто стало ще гарнішим,

Ще милішим, чепурнішим,
Не летять тут вже снаряди,
Не стріляють гучно «гради»,
Люди радісні й веселі
Запросили до оселі.
Далі йдемо до крамниці.
Там чорниці, полуниці,
Ще брусниці та суніці.
Запашні є паляниці
На веселій вечорниці.
Далі йдемо до залізниці,
Вирушаєм до столиці.
Мирна, гарна і велична,
Ще сучасна й предковічна!
Край квітучий і привітний,
Разом став він дуже рідний!
А від ворожої країни
Залишилися руїни!
Мабуть, той кінець чекає
Тих, хто зло у серці має.
Довго можна гостювати,
Та треба вчасно повертати.
Я повернулась у наш час,
Щоб застерегти усіх вас
Від злих думок і поривань,
Лихих бажань і зазіхань.
Бо тільки той щастя дістане,
Хто на бік святої Правди стане.

ЗМІСТ

Гордієнко Алла	СЛОВО ДО УЧАСНИКІВ	3
ЧЛЕНИ ЖУРІ КОНКУРСУ		4
ГРАН-ПРІ		
Тендітна Поліна <i>Донецька обл.</i>	ОСІННІ ЗАМАЛЬОВКИ	14
	А В СЕРЦІ ТІЛЬКИ ТИ, ЄДИНИЙ МІЙ, КОХАНИЙ, РІДНИЙ КРАЮ!	16
	І СНИТЬСЯ МЕДВИН	19
	НАВПЕРЕЙМИ З ВІТРОМ, або ВІЩІ СНИ	23
	ТАЄМНИЦЯ СТАРОГО ГОДИННИКА	25
ЗНАЙОМТЕСЯ — ЦЕ МИ		
Шевченко Анастасія <i>Харківська обл.</i>	#ВМІЮДРУЖИТИ	40
Гризан Дар'я <i>м. Одеса</i>	ЛИСТ	43
Громак Поліна <i>Сумська обл.</i>	КОЛИ СЕРЦЕМ КЕРУЮТЬСЯ ДІЇ	44
Базай Софія <i>Харківська обл.</i>	ДРУГ ІЗ ЛИПОВОГО ДЕРЕВА	46
Гончаренко Богдана <i>Миколаївська обл.</i>	ЗАМАЛЬОВКИ ПІД ЧАС ПОВІТРЯНОЇ ТРИВОГИ	47
Хілініч Марія <i>Київська обл.</i>	ПРО ГІТАРУ, ПЕРЕЇЗД І МРІЮ	50
Єфімова Поліна <i>Харківська обл.</i>	ДОРОГА ДО СЕРДЕЦЬ, або ТОЙ, ЩО МАЄ КРИЛА	59
Симонов Тимур <i>Дніпропетровська обл.</i>	МІЙ СТАТУС	63
Черненко Дарина <i>Полтавська обл.</i>	ЛІТО, ВІТАЛЬКА І ВЕЛОСИПЕД	66

Олійник Карина <i>Черкаська обл.</i>	Я ТАК ПРАГНУ ЗАЛИШИТИ СЛІД...	69
Лучишин Анастасія <i>м. Чернівці</i>	БАРВИ БУТТЯ, АБО СТЕФАНОВА НАДІЯ	70
МОЯ УКРАЇНА. З ВІРОЮ У ПЕРЕМОГУ		
Касян Поліна <i>Черкаська обл.</i>	МУЗИКА НАДІЇ	79
Есаулова Ніка <i>м. Київ</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	82
Перебенесюк Кирило <i>Полтавська обл.</i>	ВІЙНА — НАЙБІЛЬША З ЛИХ	84
Кучер Олександра <i>Кіровоградська обл.</i>	ПЛАНІ ЗМІНИЛИСЬ, КОЛИ МИ ЩЕ СПАЛИ...	87
Асташкіна Антоніна <i>м. Львів</i>	ЯК ШКОДА, ЩО ПОЧАЛАСЬ ВІЙНА...	88
Грицай Артемій <i>Сумська обл.</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	89
Смовський Максим <i>Чернігівська обл.</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	91
Носова Діана <i>Кіровоградська обл.</i>	ПІВНІЧ, ПІВДЕНЬ, ЗАХІД, СХІД	94
Єфімчук Катерина <i>Херсонська обл.</i>	ПОДОРОЖ СУЧАСНОЮ УКРАЇНОЮ	99
Глущенко Діана <i>Харківська обл.</i>	МОЯ УКРАЇНА: З ВІРОЮ У ПЕРЕМОГУ	109
Педько Яна <i>Дніпропетровська обл.</i>	Я І ВІЙНА	114
Бондарева Анна <i>Одеська обл.</i>	ВРАНЦІ, КОЛИ СОНЦЕ ТІЛЬКИ ПОКАЗУЄ СВОЇ ПРОМЕНІ...	118
Гаврилюк Тамара <i>м. Чернівці</i>	Я БУЛА ЦНОТЛИВОЮ...	120
Карпишинець Максим <i>Закарпатська обл.</i>	БЕЗ УКРАЇНИ МИ НІХТО!	121

ПРИРОДА — ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ ТА КРАСИ

Вербицька Софія <i>Волинська обл.</i>	Я НАРОДИЛАСЬ І ЖИВУ В СЕЛІ...	124
Гурин Катерина <i>Черкаська обл.</i>	ЧИ Є У СВІТІ ЩОСЬ ДИВОВИЖНІШЕ...	128
Гудименко Марія <i>Черкаська обл.</i>	ЗИМА, ВЕСНА, ЛІТО, ОСІНЬ	132
Бабій Валерія <i>Вінницька обл.</i>	ЛЮДИНА НАРОДЖУЄТЬСЯ У ПРИРОДІ...	136
Даниленко Марина <i>м. Суми</i>	ОСІНЬ У РІДНОМУ МІСТІ	139
Гринько Аліна <i>Чернівецька обл.</i>	МИТЬ ЛІТА	140
Ілляк Валерія <i>Рівненська обл.</i>	ЗОЛОТОКОСА ПАННА	142
Трачук Михайло <i>Харківська обл.</i>	ЇЖАЧОК ДОБРЯЧОК!	143
Пилип Олена <i>Закарпатська обл.</i>	НАДВОРІ ЯСКРАВО СВІТИТЬ СОНЦЕ...	146
Горобець Вікторія <i>Дніпропетровська обл.</i>	ОСІННІЙ ЕТЮД	148
Санжара Мар'яна <i>м. Кропивницький</i>	ХМАРИ — ТВОРІННЯ ПРИРОДИ...	149
Молдавчук Світлана <i>Полтавська обл.</i>	СНИ СТАРОЇ ОСИКИ	150
Байдук Яків <i>Черкаська обл.</i>	НА ТЛІ ПОЖЕЖІ	158
І В КОЖНОМУ ІЗ НАС УЖЕ ЖИВЕ ФІЛОСОФ		
Михайлюкова Анастасія <i>Сумська обл.</i>	НЕСПОДІВАНА ЗУСТРІЧ	159
Челнокова Поліна <i>Київська обл.</i>	МАНДРІВНИЦЯ У ЧАСІ	161
Думік Олена <i>Одеська обл.</i>	КОЖНА ЛЮДИНА ЖИВЕ СВОЄ БУТТЯ...	170

Француз Вікторія <i>Чернігівська обл.</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	172
Шевченко Аліна <i>Кіровоградська обл.</i>	З ДОБІРКИ ВЕРЛІБРІВ «ПОЧОРНІЛИЙ СВІТАНОК»	174
Коляда Альона <i>Київська обл.</i>	ПРО ЧАС	178
Кобринська Софія <i>Черкаська обл.</i>	ВІДНОВЛЕННЯ	182
Гладун Христина <i>Івано-Франківська обл.</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	183
Печенізька-Ткачова Марія <i>м. Харків</i>	СОБАКИ	185
Тупіцин Ілля <i>Миколаївська обл.</i>	РОЗМОВА	187
Дячук Вероніка <i>Вінницька обл.</i>	У ЧОМУ СЕНС ЖИТТЯ...	188
МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ		
Дімов Денис <i>Одеська обл.</i>	КОЛИ Я ВИРОСТУ, Я ХОЧУ ГРАТИ У ПРОФЕСІЙНИЙ ФУТБОЛ	191
Остапенко Ілля <i>Кіровоградська обл.</i>	Я — ВОЇН. І НЕ ІНАКШЕ	192
Бережна Вероніка <i>Харківська обл.</i>	ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ?.. МОЖЛИВО	194
Ляшук Марія <i>Волинська обл.</i>	КОЖЕН В УКРАЇНІ МРІЄ ПРО ПЕРЕМОГУ	195
Пилип Олена <i>Закарпатська обл.</i>	НЕ МОЖУ ЖИТИ БЕЗ МУЗИКИ	198
Виноградов Мирослав <i>Миколаївська обл.</i>	МАЙБУТНЄ БЕЗ БОЛЮ!	199
Халепа Аліна <i>Харківська обл.</i>	Я Б ХОТІЛА БУТИ ПСИХОТЕРАПЕВТОМ	202
Щербина Анна <i>Дніпропетровська обл.</i>	Я ХОЧУ БУТИ ХІРУРГОМ	203

<i>Нероцін Нікіта Сумська обл.</i>	Я — БУДІВЕЛЬНИК!	205
<i>Білик Дмитро Вінницька обл.</i>	Я ХОЧУ СТАТИ РЯТУВАЛЬНИКОМ	206
БЕЗМЕЖНИЙ СВІТ МОЄЇ УЯВИ		
<i>Волинець Данило Київська обл.</i>	МОЇ УЛЮБЛЕНІ ДРУЗИ	209
<i>Бірка Роман Кіровоградська обл.</i>	ЗРИНУТИ В НЕБО...	213
<i>Калашнікова Марія м. Черкаси</i>	РОЗПОВІДЬ СТАРЕНЬКОГО ЛІФТА	214
<i>Гафяк Олена Полтавська обл.</i>	ЗНАЙТИ БАЖАНЕ	215
<i>Колтак Ілля Кіровоградська обл.</i>	ОЧІ	230
<i>Бучинська Вікторія Хмельницька обл.</i>	ТИ ВСЕ ЗМОЖЕШ, ЛІННІ!	235
<i>Боровик Ангеліна Житомирська обл.</i>	ЖИТТЯ...	244
ДАЛІ БУДЕ? НІ, ДАЛІ — ВЖЕ Є!		
<i>Афім'їна Іляна Дніпропетровська обл.</i>	І ЗНОВУ ДЕНЬ. І ЗНОВУ ДИВО	252
<i>Бірюк Ігор Чернівецька обл.</i>	ПОГРИЗЕНІ КАПЦІ	255
<i>Бондарчук Олександра Черкаська обл.</i>	ЗА РОМАНОМ Е. ПОРТЕР «ПРОСТО ДЕВІД»	257
<i>Нечепая Дар'я Полтавська обл.</i>	МАЙБУТНЄ У ТЕПЕРІШНІМ	264

«Творчі канікули»
Всеукраїнський
дитячий літературний конкурс

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.
Автор-укладач Н.А. Хльобас.
Літературний редактор В.В. Зеленська.
Підписано до друку 30.12.2022 р.
Зам. № 26. Тираж 100 прим.

Видавець та виготовлювач
НБУ для дітей
вул. Я. Корчака, 60, м. Київ, 03190
Тел./факс.: 400-65-87, тел.: 400-05-01, 400-70-91
www.chl.kiev.ua
mail: library@chl.kiev.ua

щаслива майбутнє подорож кохання
засяяло **Океанська** заіскрило
мелодія дивовижна
вирішуєш працюючих професія
вишневі люди **АНГЕЛ** блакитне
ВОЛЯ літо рудоволосе громадяни
майбутнє мрійниця
комфортно вирішуєш
оберіг майбутнє
пригода край
квітуча мир
красуня
легенда **талант** мелодія хмаринка
матуся повернись живим
усміхнулось **Садок** **совість**
ми — українці Усмішка
Лелека пригода майбутнє
оберіг **щаслива** **Калина**
босоніж шепіт трав
квітуча промінцями **красуня**
познайомимось давайте **сім'я**

НБУ для дітей
вул. Я. Корчака, 60,
м. Київ, 03190
Тел/факс. 400-65-87,
тел. 400-05-01, 400-70-91
www.chl.kiev.ua
library@chl.kiev.ua

